
**Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2012:2**

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
år 2011**

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 14 juni 2012

Anders Wejryd

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå år 2011 fram. Skrivelsen består av den tryckta *Årsredovisning 2011 för Svenska kyrkans nationella nivå* med bilagorna *Resultatrapport 2011*, *Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden 2012* samt en redovisning från Nämnden för utbildning, forskning och kultur om *Svenska kyrkans utbildningar i framtiden*.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut	3
Årsredovisning 2011 för Svenska kyrkans nationella nivå	3
Resultaträkningar	42
Balansräkningar	43
Kassaflödesanalyser	45
Noter för koncernen och moderföretaget	46
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll	67
Bilaga 1 Resultatrapport 2011	68
Bilaga 2 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden 2012.....	102
Bilaga 2A Instruktion för Rådet för Svenska kyrkan i utlandet	121
Bilaga 2B Nyöversättningar av trosbekännelser – remissammanställning.....	123
Bilaga 2C Prästlönетillgångar i Västerås stift	131
Bilaga 2D Det riktade församlingsbidraget 2011 och 2012	132
Bilaga 3 Svenska kyrkans utbildningar i framtiden	133

Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning och koncernredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2011.

Årsredovisning 2011 för Svenska kyrkans nationella nivå

Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135.

Kyrkfolk och folkkyrka

Det var det som levde och de som levde i kyrkan som grep oss. Kyrkan har vi fått arva för att rusta oss och varandra till livet – och inför döden. Arv blir bara intressant för nya generationer när det märks att det är viktigt för några.

Vi kallar oss en folkkyrka. Den är bara intressant om den har kyrkfolk. Men kyrkfolk marginaliserar sig om kyrkfolket inte rör sig i hela samhället och inte lever med i samhällets oro och förhoppningar. En folkkyrka ska inte göra skillnad på folk.

Trots sekulariseringen finns en närhet hos oss mellan kyrka och folk. Sekulariseringen kommer delvis ur kristen tro. Den har förstärkts av den lutherska traditionens betoning av individens eget ansvar inför hela livet – och inför Gud. Tankarna om att skilja mellan kyrka och stat växte också ur kristen mylla. Vi bor alltså i ett land där trosarvet lever ganska osynligt och osett. Det gör folkkyrkan sårbar.

Medlem 2010 är en undersökning om människors förhållande till tro och Svenska kyrkan. När jag läser ur den slås jag av att många verkar tänka att kyrkan ska ha ambitionen att vara ofelbar och gudsstyrd. Man verkar tänka att det är så "riktiga" kyrkor ska vara. Kyrkans egen auktoritära framtoning från förr har väl heller inte minskat förväntningarna på sådana ambitioner.

Det som håller liv i kyrkan och församlingarna är att människor har setts, berörts och lyfts. Det är budskapet om att Gud ser oss, vill oss väl, erkänner oss och lovar oss sin medvandring. "Jag är med er alla dagar till tidens slut" har det, med hälsning från Jesus, sagts vid varje människas dop. Kyrkan hålls också levande av Guds längtan efter att jag ska komma rätt, få hjälp i den egna kampen med själviskheten, få förlåtas och börja om igen.

En återkommande kritik mot Svenska kyrkan rör hur vi fattar våra beslut. Många tycker att det är med för mycket demokrati. Det är som att man trodde att det skulle bli bättre med teokrati, gudsstyre, eller med "prästokrati".

Det som håller liv i kyrkan är när människor berörs av Guds tilltal. Experterna vet ofta mer men de berörs nog inte mer.

Vilka som ska bestämma i Svenska kyrkan har att göra med teologi. Vilka bryr sig Gud om, vilka kan Gud påverka? Det är de som ska bestämma!

Vi tror på Gud, som är såväl Fadern som Sonen och den Heliga Anden. Därför tror vi att alla som finns till, finns därför att Gud har gett livet åt och upprätthåller livet för dem. Och Gud kan påverka samvete och rättsmedvetande hos alla människor som kan leva sig in i andras situation, oavsett om de är kristna eller inte. Och alla, vare sig de tror på Gud eller inte, bör ta ansvar själva och tänka på följder.

Men. Den som själv umgås med bibeltexterna och bärs av, bär och påverkar traditionen, vilket alla aktiva kristna gör, får naturligtvis fler perspektiv på, mer kunskap och insikt om kyrkolivet. Man blir berörd av nåden och gemenskapen, av att vara sedd och räknad med, fastän man inte står främst i samhällets konkur-

rens. Bara med berörda människor behåller kyrkan stinet, eftersom stinet framför allt är evangelium.

Alla har med Gud att göra. Alla medlemmar får därför vara med och besluta i Svenska kyrkan. Ingen medlem kan bli utesluten. Demokratin ska kompletteras av sakkunskap, insikt och trohet hos dem som lovat att tjäna som diakoner, präster och biskopar i denna kyrka. För präster och biskopar finns det frågor som de bestämmer över själva. I lärofrågor har biskoparna fått en betydligt stärkt ställning i kyrkomötet sedan en tid tillbaka. Men grunden är medlemsstyre på dopets grund – för vi tror att det blir minst dåligt så.

Inledningen till kyrkoordningen beskriver karakteristiska drag i Svenska kyrkan.

- ◆ Vi bygger på arv från apostlarna [som i sin tur stod i ett judiskt sammanhang].
- ◆ Kyrkan styrs gemensamt av medlemmarna och biskopar och präster.
- ◆ Former och riter förändras genom tiderna.
- ◆ ”Alltsedan kristendomen kom till Sverige har människor samlats i församlingarna till gudstjänst, rådslag och beslut om gemensamma angelägenheter”, står det också.

Vad blir folkkyrkan utan beslutsfattare som är och får vara kyrkfolk och som känner att de tas i anspråk? Vad blir kyrkans tillskott i nutiden om inte centrum, berättelserna, berördheten och tacksamheten över allt detta påverkar beslutsfattandet?

I alla våra församlingar, på stiftskanslierna och på den gemensamma nationella nivån har vi utmaningar att få liv i folkkyrkan. Att beröra och beröras, att utbilda på nytt om grunder i kristen tro, att förklara och fördjupa gudstjänsterna, att arbeta på gemenskaper där människor hittar tillit och sunt självförtroende. Vi har redskap. Men har vi lust?

Varje kyrka måste ha medlemmar som vill dela med sig av hopp och tacksamhet. Låt oss som finns med, våga och tillåta varandra att ta ansvar som kyrkfolk och som folkkyrkofolk!

Det hade inte blivit några bröd och fiskar till hela den enorma folksamlingen om inte den där pojken hade öppnat sin väska, som innehöll så löjligt lite. Men han öppnade den!

Anders Wejryd

Ärkebiskop och ordförande i kyrkostyrelsen

Samverkan, ett annat ord för tillsammans

Svenska kyrkan är nationell och regional men allra mest och främst lokal! Det är i det lokala sammanhanget som uppdraget att vara kyrka utförs. Det är där församlingarnas uppdrag att möta människor med evangeliet om Jesus Kristus finns. Svenska kyrkan är Sveriges största folkrörelse med 6,5 miljoner medlemmar. Det är i det lokala som den grundläggande uppgiften som kyrka kommer till uttryck; människor möts till gudstjänst, engagemang och gemenskap, förtroendevalda och frivilliga engagerar sig i och för den egna församlingen. Verksamheten är mångfacetterad och olika från plats till plats och mellan stift. Så är det och ska vara när många bär med sig av sina erfarenheter av tro, liv och engagemang in i de sammanhang som är Svenska kyrkans.

Levande teologi

Det är viktigt för kyrkan att ha en levande teologisk reflektion. Vi förvaltar ett flertusenårigt arv, men vi gör det här och nu.

Budskapet är likadant genom alla tider och vi låter våra barn döpas för att Jesus har sagt det. Vi har ett uppdrag att undervisa dem som döpts, det är viktigt att bli medveten om vilket sammanhang man är delaktig i. Traditionen lever och tar gestalt hos oss, den talar till oss ur det förflutna samtidigt som den sänder oss in i framtiden.

Gud söker var och en just där den människan befinner sig, i den meningen är teologi allas egendom. Samtidigt som detta innebär att vi görs myndiga lämnas vi inte utan orienteringspunkt.

När vi får lyssna till någon som berättar om sin tro kan vi se evangeliet med någon annans ögon. Vi ser samtiden belyst ur nya synvinklar, som vi inte kunnat upptäcka själva. Tron får aldrig bli något som lämnas till experter. Det är när kristen tro betyder något i en persons liv, med dess avgrunder och höjder, vägval och rutiner, som Gud verkar. Vi anar något om livets innebörd i mötet med varandra.

Genom Svenska kyrkans kommunikation ska människor ges möjlighet att möta en öppen och levande kyrka som är ett tecken på Guds närvaro och som har tillit till Gud som grunden för allt hopp. I dag är kommunikation ett fackområde bland många, och utmaningen för Svenska kyrkan är att höras bland alla andra röster i samhället. Vår strävan ska vara att höras i sorlet som ett tilltal från Gud.

Förändringar i samhälle och värld påverkar kyrkan på alla nivåer. När Svenska kyrkan nu möter utmaningar i form av andra ekonomiska förutsättningar än tidigare, ökar behovet av att se över våra former för verksamhet, administration och förvaltning. I en organisation som består av 788 enheter med eget ansvar för verksamhet, ekonomi, personal och byggnader blir en alltmer angelägen fråga hur vi kan samverka mera och på områden som lämpar sig för detta, till exempel inom administration och förvaltning.

Kyrkans uppgift att vara kyrka i det lokala mötet med sina medlemmar och det omgivande samhället är beroende av att resurserna finns till förfogande och används på ett effektivt sätt. Verksamheten är och ska vara specifik och relevant för varje församling – förutsättningar, möjligheter och kontext är olika i Pajala och Skara, Skärholmen och Köping. Det stöd som behöver finnas i form av IT-system, administrativa lösningar, telefoni och sättet att betala ut löner kan däremot vara gemensamt i högre utsträckning än det är idag.

Riktat församlingsbidrag

Kyrkostyrelsen har genom att tydligt prioritera en ökad samverkan inom Svenska kyrkan gett anledning till en fördjupad reflektion om betydelsen av dessa frågor. Stiftelsen har understrukt vikten av att nationell nivå tar ett större ansvar. Genom kyrkomötets beslut om det riktade församlingsbidraget (RFb) 2011 och 2012 har ekonomiska resurser avsatts. Detta ger goda möjligheter för ett fortsatt utvecklingsarbete.

Alla stift deltar i pågående processer som rör samverkansfrågor och i samtliga stift pågår utvecklingsarbete. Stiftelsen prioriterar vid fördelningen av RFb främst utveckling av samverkan inom områdena gemensam IT-plattform, tillgänglighet/telefoni genom gemensam telefoniplattform samt administrativa system och fastighetsförvaltning. En översyn av administrativa system har också inletts och omfattar system och särskilda projekt inom ekonomi/lön, fastighet och dokumenthantering.

Varje församling och samfällighet avgör själv hur former för samverkan med andra enheter ska se ut. Stift och nationell nivå i samverkan erbjuder metoder, förslag till lösningar och former för samverkan. Den lokala självstyrelsen är viktig.

Närvaro, öppenhet och hopp är Svenska kyrkans kärnvärden för kommunikation. Förhoppningen är att människor ska urskilja en kyrka som avspeglar Guds närvaro och öppenhet och Gud som grunden för allt hopp. Vi är alla del av något större. Tillsammans kan vi vara en kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra.

Helén Ottosson Lovén
Generalsekreterare

Hållbar utveckling

Svenska kyrkan ser det etiska perspektivet som en integrerad del i arbetet med hållbar utveckling, vilket bland annat återspeglas i vår finanspolicy. Den har vid utgången av 2011 antagits av alla stift. Detta är mycket glädjande och betyder att kapitalförvaltningen är en del i vårt påverkansarbete.

Hållbar utveckling förknippas ofta med klimatfrågan men är mer än så. Det handlar om rättvisa ekonomiska strukturer och jordbruk som inte utarmar jorden. Etik och värderingar är väsentliga element för att utveckla nya institutioner och strukturer för politik och marknad. Detta är något vi har med oss inte minst i kontakterna med våra partner i Syd.

Ett prioriterat område är att minska resandet, och då framför allt det som sker med flyg. Att mötas genom videokonferenser är under utveckling och vi driver också försöksverksamhet med läsplattor.

Vi arbetar med GRI-standards för miljöarbetet, se vidare läsning i det gröna bokslutet, sid 24.

Den tekniska utvecklingen ger oss nya möjligheter, inte minst på telefoniområdet. Vi arbetar alltmer gemensamt, vilket främst märks i satsningen på gemensam IT-plattform.

En utmaning inför framtiden är att minska pappersanvändningen. En annan är att fortsätta det etiska arbetet inom kapitalförvaltningen genom att sprida Ethos-fonderna. Vi vill också verka för en miljömedveten kultur hos Svenska kyrkans medarbetare, både på jobbet och privat.

När det gäller den strategiska inriktningen vill vi i än högre grad svara upp mot behov och förväntningar hos stift och församlingar.

Fakta om Svenska kyrkan

- ♦ Svenska kyrkan består av 1 456 församlingar och 42 utlandsförsamlingar (2011). Församlingens uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission.
- ♦ Svenska kyrkan har drygt 6,5 miljoner medlemmar, knappt 70 procent av befolkningen. I kyrkans 13 stift varierar andelen medlemmar mellan 60 och 80 procent.
- ♦ Under ett år firas omkring 420 000 gudstjänster med nästan 17 miljoner deltagare. En tredjedel av gudstjänsterna är dop, konfirmation, vigsel och begravning.
- ♦ I omkring 5 500 körer sjunger hundratusen människor i alla åldrar.
- ♦ Antalet kyrkor och kapell som ägs av Svenska kyrkan uppgår till 3 385, av dem är 2 955 skyddade av kulturminneslagen. Deras antal har under 2000-talet ökat med 36.
- ♦ Deltagandet i Svenska kyrkans öppna verksamhet för barn och unga 0–19 år har under 2000-talet ökat från en och en halv till två miljoner.
- ♦ Närmare 33 000 ungdomar konfirmerades under året.

- ♦ Svenska kyrkans internationella arbete samlade in sammanlagt 164 miljoner kronor. Kyrkan fick utöver detta 131 miljoner kronor från främst Sida och EU för sina internationella insatser.
- ♦ Verksamheten på nationell nivå utförs till största delen vid kyrkokansliet i Uppsala med knappt 300 anställda. Utomlands arbetar drygt 100 personer.
- ♦ Det finns 22 000 anställda och 35 000 förtroendevalda i Svenska kyrkan. Därutöver engagerar sig många ideellt.
- ♦ Verksamheten i församlingarna finansieras till största delen av kyrkoavgiften. 89 procent av avgiften går till den lokala församlingen, 11 procent till stiftet och den nationella nivån.
- ♦ Det bokförda värdet på Svenska kyrkans samlade tillgångar var 2010*, 38 miljarder kronor. En del av tillgångarna, som värdepapper, ger avkastning, medan till exempel kyrkobyggnaderna medför stora kostnader. Den ekonomiska förvaltningen sker med etisk hänsyn och med krav på god avkastning.

* Uppgifter för år 2011 finns i juni 2012.

Förvaltningsberättelse

Uppdraget

Det evangelisk-lutherska trossamfundet Svenska kyrkan rymmer en rik mångfald av verksamhet som uttrycker den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för. Den primära enheten är församlingen, vars grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Regionalt framträder Svenska kyrkan som stift med uppgift att främja och ha tillsyn över församlingslivet.

Den nationella nivån, vars verksamhet denna årsredovisning avser, tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter. Det gäller i inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

Organisationen

Verksamheten på den nationella nivån bedrivs i det registrerade Trossamfundet Svenska kyrkan. Högsta beslutande organ är kyrkomötet, vars 251 ledamöter sammanträder varje år. Kyrkomötet utser en kyrkostyrelse för en period om fyra år. Ärkebiskopen är ordförande. Kyrkostyrelsen är Svenska kyrkans högsta ansvariga organ när kyrkomötet inte är samlat. Den leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Kyrkostyrelsen handlägger ärenden enligt bestämmelser i kyrkoordningen, beslutar i alla övergripande och löpande frågor på nationell nivå och företräder Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen är kyrkomötets beredande och verkställande organ. Det betyder att kyrkostyrelsen kan lägga fram förslag i olika frågor genom skrivelser till kyrkomötet. Den ska också verkställa de uppdrag som kyrkomötet ger.

Kyrkostyrelsen har konstaterat ett behov av att i sina prioriteringar bland den nationella nivåns olika uppgifter överväga hur samarbetet med och stödet till stiftet ska utformas. Under 2011 har överläggningar och samråd med stiftsstyrelserna genomförts med syfte att diskutera utmaningar som Svenska kyrkan står inför, och på så sätt lägga en grund för arbetet med strategiska frågor och verksamhetsplanering.

Direkt utsedda av kyrkomötet är även Läronämnden, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprövningsnämnd, Svenska

KsSkr 2012:2 kyrkans överklagandenämnd, Nämnden för utbildning, forskning och kultur, Nämnden för internationell mission och diakoni samt Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet. (Fr o m 1 jan 2012: Rådet för Svenska kyrkan i utlandet). Kyrkostyrelsen utser Kapitalförvaltningsrådet och Samiska rådet inom Svenska kyrkan för beredning inom specifika områden. Kyrkostyrelsen ansvarar för all övergripande verksamhet, men en nämnd eller ett råd kan ha avgörande inflytande i vissa specifika frågor. Kyrkokansliet i Uppsala är organiserat i sju avdelningar och två sekretariat som genomför verksamheten på den nationella nivån. Varje del leds av en chef och verksamheten kan vara knuten till ett eller flera styrorgan (nämnder eller råd) utöver kyrkostyrelsen. Kyrkokansliets arbete leds av en generalsekreterare.

Koncernen

Svenska kyrkans nationella nivå utgör en koncern som förutom moderföretaget består av Svenska kyrkans förvaltningsaktiebolag och det vilande dotterföretaget Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag. Förvaltningsaktiebolaget äger och förvaltar fastigheten Fjärdingen 15:2 i Uppsala, som tillgodoser kyrkokansliets huvudsakliga behov av kontorslokaler. I koncernredovisningen ingår intresseföretagen Fairtrade Sverige AB och Berling Media AB.

Året som gick

Kyrkomötet 2011

Kyrkomötet, som är Svenska kyrkans högsta beslutande organ, samlades i Uppsala under två höstsessioner. I närvaro av bland andra H.K.H. Kronprinsessan Victoria öppnades årets kyrkomöte den 27 september av ordförande Gunnar Sibbmark. Till kyrkomötet hade 98 motioner från ledamöter och sju skrivelser från kyrkostyrelsen kommit in. Bland ärendena som uppmärksammades märktes frågor om barn och unga, Svenska kyrkan i utlandet och förordnande av vigselförrättare.

Kyrkohandboken

Det pågår en genomgripande revidering av *Den svenska kyrkohandboken del I*, som innehåller ordningar för gudstjänster, exempelvis högmässa, dop- och vigselgudstjänst. Detta sker på uppdrag av kyrkostyrelsen. I revideringen är en uppgift att värna det levande lokala gudstjänstlivet och Svenska kyrkans gemensamma uttryck för tro. Kyrkohandboksförslaget kommer att prövas av var femte församling i Svenska kyrkan, från Första söndagen i advent 2012 till Domsöndagen 2013. Det slutgiltiga förslaget kommer att behandlas av kyrkomötet 2015.

I kyrkohandboksarbetet ingick under 2011 teologer, författare och musiker, biskopsmötet och representanter från kyrkomötets nomineringsgrupper.

Officiella möten och resor

Möte med trossamfundsrådet i mars och december

Regeringens råd för kontakt med trossamfunden har haft två ordinarie möten under 2011. Därutöver har rådet bjudit in till ett kunskapsseminarium. Bostads- och civilminister Stefan Attefall framförde då sina tankar om rådets funktion i framtiden. Rådet diskuterade också hur dess roll kan utvecklas och vikten av rådets betydelse som referensgrupp betonades.

Möte med utrikesutskottet i maj

I maj 2011 hade en representant för Svenska kyrkans nationella nivå, tillsammans med andra chefer för svenska organisationer som har ramavtal om utvecklingssamarbete med Sida, en föredragning inför utrikesutskottets ledamöter om organisationernas syn på aktuella biståndsfrågor inom svensk och europeisk utvecklingspolitik.

Svensk vapenexport och mänskliga rättigheter

I samband med händelseutvecklingen i Egypten och Tunisien i början av 2011, uppmärksammade ärkebiskop Anders Wejryd frågan kring svensk vapenexport till länder där allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter sker.

I september 2011 ställde sig Svenska kyrkans 14 biskopar eniga bakom en multireligiös deklaration till stöd för ett internationellt vapenhandelsavtal inom FN. Mer information finns på controlarms.org.

Almedalsveckan

Flera av Svenska kyrkans företrädare var med i debatter och intervjuer under 2011 års Almedalsvecka, både under seminarier och i medierna. Svenska kyrkan stod bakom drygt 30 seminarier och arrangemang som samlade drygt 2 500 personer.

Nikodemussamtalen i Visby domkyrka var välbesökta och uppmärksammades även i medierna. Ledande representanter för riksdagspartierna kom till samtalen i domkyrkan.

De utförsäkrade

Biskoparna i Svenska kyrkan ställde sig enhälligt bakom Sveriges Kristna Råds öppna brev som skickades till regeringen i mars 2011. Brevet ställde krav på snabba förändringar i sjukförsäkringssystemet så att inte fler enskilda och familjer drabbas av ekonomisk och social utarmning.

Diakoner i flera stift har startat upprop och namninsamlingar mot de hårda utförsäkringsreglerna, bland annat i Visby och Västerås stift.

Undersökning om julens betydelse

Enligt en Sifo-undersökning som genomfördes på uppdrag av Svenska kyrkan blir var tredje svensk (29 procent) på sämre humör av julruschen. Lika många tycker att julklappsinköpen är det mest stressande med julen. "Det visar att vi borde reflektera över varför vi firar jul och vad vi vill med julen. Den handlar ju egentligen om samhörighet och delande, men julen har blivit kidnappad av kommersen", sade ärkebiskop Anders Wejryd i en kommentar. Som alternativ tog Svenska kyrkan fram en symbolisk "matkasse" för 100 kr, med exempelvis fruktplantor och skolgång, för att ge människor i utvecklingsländer en möjlighet att äta sig mätta, ta sig ut ur fattigdom och skapa ett tryggare liv.

Ärkebiskopens internationella resor

I ärkebiskopens uppdrag ligger att representera Svenska kyrkan i mötet med andra kyrkor.

- ◆ 16–22 februari, Genève, med anledning av Kyrkornas världsråds centralkommitté.
- ◆ 30 april–1 maj, Rom, med anledning av saligförklaringen av Johannes Paulus II.
- ◆ 10–16 september, Addis Abeba, med anledning av Kyrkornas världsråds exekutivkommitté.

- ♦ 3–5 oktober, Cardiff, med anledning av Ärkebiskopsmöte.
- ♦ 9–17 november, delegationsresa till Tanzania och den lutherska kyrkan.
- ♦ 25–28 november, Durban, medverkan i Interreligiöst klimatmöte i samband med FNs klimatmöte.

Officiella besök till ärkebiskopen

- ♦ Biskop S Harris med delegation från Lutherska kyrkan i -Liberia. (februari)
- ♦ Ambassadör Daniel Smith, Namibia; ambassadör Sophonia Makgetla, Sydafrika; ambassadör Anne Mtambo, Zambia; ambassadör Bernadette Rathedi, Botswana. Samtliga från SADC, Southern African Development Community. (februari)
- ♦ Civil- och bostadsminister Stefan Attefall. (februari)
- ♦ Biskop Dr Solomon Rajah från Lutherska kyrkan i Malaysia. (mars)
- ♦ Generalsekreterare Viorel Ionita från KEK, Europeiska kyrkokonferensen. (april)
- ♦ Biskop Katherine Jefferts Schori med delegation från Episkopala kyrkan i USA. (maj)
- ♦ Preses Nikolaus Schneider med delegation från Evangeliska kyrkan i Tyskland. (augusti)
- ♦ Generalsekreterare Fr Silvester Arinaitwe från Ugandas kristna råd. (oktober)
- ♦ Ambassadör Hala Husni Fariz, Palestina. (december)
- ♦ Fredspristagare Leymah Gbowee, Liberia. (december)
- ♦ Preses Helga Haugland Byfuglien och Christofer Solbakken, biskopsmötets generalsekreterare, Den norska kyrkan. (december)

Svenska kyrkans biskopar

Nya biskopar

Svenska kyrkan fick tre nya biskopar under 2011. Den 6 mars vigdes Martin Modéus och Sven-Bernhard Fast till biskopar för Linköpings respektive Visby stift. Den 4 september vigdes Per Eckerdal till biskop för Göteborgs stift. Vigningsgudstjänsterna i Uppsala domkyrka leddes av ärkebiskop Anders Wejryd.

Nytt biskopsbrev om dopet

Under hösten kom *Leva i dopet. Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar*. I biskopsbrevet ges skäl för dopet. Det kan också läsas av dem som funderar över att låta döpa sina barn – eller kanske själva bli döpta. Biskopsbrevet *Leva i dopet* har tryckts i 15 000 exemplar. Det finns också tillgängligt på Svenska kyrkans webbplats:

www.svenskakyrkan.se/biskopsmotet

Svensk biskop på EU-möte

Vid det årliga mötet mellan religiösa ledare och företrädare för europeiska institutioner deltog såväl EU-kommissionens president José Manuel Barroso, som biskop Antje Jackelén från Svenska kyrkan. Biskopen deltog på ärkebiskopens uppdrag och lyfte bland annat frågan om att motverka de destruktiva konsekvenserna av individualism.

Borgåkonsultation om äktenskapssyn

I november ägde en konsultation om äktenskapssyn inom Borgågemenskapen rum i Åbo, Finland. Den föranleddes av Svenska kyrkans beslut om att öppna för vigsel av samkönade par. Utöver föreläsningar om äktenskap och könsfrågor fokuserades konsultationen på samtal över traditionsgränserna för att förstå olika kontexter, teologiska metoder och synsätt. Borgågemenskapen skapades i mitten av 90-talet genom en överenskommelse mellan de lutherska kyrkorna i Norden och Baltikum och de anglikanska kyrkorna på de brittiska öarna. Genom att skriva under överenskommelsen erkänner kyrkorna varandras trostolkning och ämbete och tar emot varandras medlemmar som egna.

Svenska teologiska institutet

Svenska teologiska institutet är Svenska kyrkans institut för studier och religionsdialog i Jerusalem. I april firade man 60-årsjubileum med en akademisk konferens. Institutets förhistoria finns hos Svenska Israelsmissionens arbete i Wien under andra världskriget. Under 2011 hölls ett flertal kurser och utbildningar; för kyrkoråd, lärare, teologer, präster, journalister, ungdomsledare, kulturengagerade med flera.

GF-kyrkan Gemensam framtid – ett nytt samfund

Svenska missionskyrkan, Metodistkyrkan i Sverige och Svenska baptistsamfundet bildade 2011 ett nytt samfund med arbetsnamnet Gemensam framtid. En arbetsgrupp med representanter från Svenska kyrkan och Gemensam framtid har under året diskuterat hur förutsättningarna för lokal samverkan kan se ut under den närmaste tiden. I slutet på året lämnade Gemensam framtid en formell förfrågan till kyrkostyrelsen om samtal om den framtida relationen. Detta samtal inleddes under 2012.

Kyrkornas världsråd

Kyrkornas världsråd (KV) anordnade i maj 2011 i Kingston, Jamaica, International Ecumenical Just Peace Convocation. Tusen personer från hundra nationer deltog, varav 95 var ungdomsdelegater. Arbetet under och resultatet av KV:s årtionde för att övervinna våld (2001–2010) uppmärksammades. Man gjorde även ett uttalande som bland annat avvisade allt bruk av kärnvapen och förespråkade arbete för att göra krig olagligt. Delegationen leddes av ärkebiskop emeritus KG Hammar.

Svenska kyrkan är medlem i KV sedan grundandet 1948. KV samlar idag 349 medlemskyrkor i 110 länder, och representerar 560 miljoner människor inom de ortodoxa, reformerta, lutherska och anglikanska kyrkofamiljerna. Ärkebiskop Anders Wejryd sitter i såväl KV:s centralkommitté som exekutivkommitté. Svenska kyrkan är en stor medlemskyrka inom KV och med sin medlemsavgift och anslag till program en viktig finansör.

Lutherska världsförbundet, global strategi 2012–2017, with passion for the church and for the world

Under 2011 arbetade de 145 medlemskyrkorna gemensamt fram en strategi för Lutherska världsförbundets (LVF) arbete 2012–2017. Denna strategi formulerar en gemensam internationell förståelse av vad det innebär att vara evangelisk luthersk idag och vad detta får för konkreta konsekvenser för vår mission i världen.

LVF:s påverkansarbete mot globala politiska institutioner får ökad prioritet och utgår i större utsträckning från det diakonala arbetet och den teologiska reflektion som LVF bedriver.

Svenska kyrkan är medlem i LVF sedan grundandet i Lund 1947. LVF har 145 medlemskyrkor i 79 länder med totalt 70 miljoner medlemmar. Biskop Antje Jackelén företräder Svenska kyrkan i rådsförsamlingen. Svenska kyrkan är genom sin medlemsavgift och sina anslag till LVF:s program, inklusive det stora internationella biståndsarbetet, en av LVF:s största finansiärer.

ACT-alliansen antar strategisk plan

Svenska kyrkan, en av 125 medlemmar i ACT-alliansen (Action by Churches Together), har 2011 bidragit till alliansens första strategiska plan. Svenska kyrkans särskilda bidrag är att stärka ett psykosocialt förhållningsätt och arbete i katastrofsituationer.

Internationellt arbete

Humanitära insatser

Haiti

Under 2011 fortsatte Svenska kyrkans stöd till ACT-alliansens återuppbyggnadsarbete efter jordbävningen i Haiti. Från att ha riktat in sig på akut katastrofstöd övergick arbetet under 2011 allt mer till rehabilitering och insatser på lång sikt. Sedan katastrofen inträffade i januari 2010 har Svenska kyrkan stöttat katastrof- och återuppbyggnadsarbetet i Haiti med drygt 17 miljoner kronor.

Afrikas horn

Sommaren 2011 fylldes medierna med bilder från svälten på Afrikas horn. Svenska kyrkans internationella arbete fanns på plats redan tidigare och stödjer sedan länge också ett långsiktigt arbete för att minska fattigdomen på Etiopiens landsbygd. Genom ACT-alliansen utökade Svenska kyrkan stödet till de som drabbats av torkan. Omkring 285 000 personer har direkt berörts av dessa insatser. Svenska kyrkans insamling för Afrikas Horn har inbringat 10 miljoner kronor.

Sudan

Den 9 juli 2011 blev Sydsudan en självständig stat. Sudans kristna råd, som Svenska kyrkan har en nära relation till, arbetade aktivt för självständigheten. Vid folkomröstningen i januari ville majoriteten ha en delning av landet, och oroligheter spred sig i gränsområdet. Svenska kyrkan försökte öka medvetenheten i Sverige om krisen och gav stöd till katastrofinsatser för dem som drabbats av konflikterna.

Utvecklingen i Mellanöstern och Nordafrika

Oroligheterna i Libyen drev många människor på flykt våren 2011. Svenska kyrkans internationella arbete gav stöd till flyktingar i lägren längs med Tunisien gräns. Svenska kyrkan sände även ut tre psykosociala experter till arbetet i Tunisien och Egypten, för att stärka våra partner inom ACT-alliansen.

Tillsammans med Churches' Commission for Migrants in Europe (Kyrkornas kommission för migranter i Europa) har Svenska kyrkan också stått bakom uttalanden som kritiserat EU:s ovilja att ta emot flyktingar från Nordafrika som sökt sig till Europa.

Klimatförhandlingar

I juni hölls ett klimatmöte i Bonn, i regi av FN:s klimatorgan UNFCCC. Svenska kyrkan var på plats och samarbetade främst genom Aproved, ett Europeiskt nätverk för påverkan, för att försöka lyfta rättviseaspekten i klimatförhandlingarna.

I december ägde det stora klimatmötet COP17 rum, i Durban, Sydafrika. Svenska kyrkans representanter var mycket aktiva, nu även som medlemmar av nätverket Climate Action Network (CAN). Till slut lyckades världens länder att enas om en färdplan för att senast 2015 ha ett nytt klimatavtal, som omfattar alla länder, på plats.

Sista helgen i november besökte ärkebiskopen Sydafrika och ett interreligiöst klimatmöte i anslutning till FN:s klimatmöte i Durban. Mötet arrangerades av de afrikanska kyrkornas klimatkampanj *We have Faith* tillsammans med den europeiska *Time for Justice*-kampanjen, där även Svenska kyrkan ingår.

Utvecklingssamarbete

Några exempel av alla de projekt för utvecklingssamarbete som Svenska kyrkan bedrev 2011:

Mänskliga rättigheter

Under 2011 stödde Svenska kyrkan Augusta Victoriasjukhusets arbete i Jerusalem för att ge isolerade palestinier tillgång till den vård som varje människa har rätt till. Ett område som särskilt har uppmärksammats är arbetet med bröstcancer.

Projekt för sexuell och reproduktiv hälsa

Hiv och aids är en huvudfråga för flera projekt som Svenska kyrkan stödjer och det handlar ofta om att försöka motverka stigmatiseringen av hiv-positiva men också hur man minskar spridningen i framtiden. Världshälsoorganisationen, WHO, uppskattar att det finns över sex miljoner hiv-positiva i Sydostasien och att över 95 procent av dem inte vet om det.

Unga som brobyggare mellan församlingar i Sverige och Syd

Utbytesprogrammet Ung i den världsvida kyrkan är ett av exemplen på projekt som handlar om kyrkosamverkan. Under våren 2011 togs 10 utbytesdeltagare från Costa Rica, Brasilien och Tanzania emot i Svenska kyrkan. Under hösten 2011 sändes 14 svenska deltagare ut till samma länder samt till Filippinerna. Den genomförda femårsutvärderingen visar att många deltagare har hittat sin egen relation till kyrkan, både i form av Svenska kyrkan och den världsvida kyrkan under utbytestiden.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling handlar om att bidra till hållbara samhällen. Det handlar om allt från klimat- och miljöfrågor till grundläggande utbildning, försörjning och mikrolån. Svenska kyrkan har under flera år stött kaffekooperativet COOPCAB i Haiti. Genom kooperativet kan bönderna få ersättning innan kaffet har sålts så att de kan göra investeringar i sitt jordbruk eller hushåll direkt vid skörd på ett sätt som fattiga jordbrukare normalt inte har möjlighet till.

Insamlingsarbete

Svenska kyrkans internationella verksamhet är till största delen finansierad av gåvor, olika insamlingar och kollekter. Även Svenska kyrkan i utlandet bedriver insamling, både i Sverige och utomlands. Svenska kyrkan bedriver ett aktivt

KsSkr 2012:2 insamlingsarbete med professionella metoder och tillämpar de etiska riktlinjer som har tagits fram av svenska och internationella branschorgan. Under 2011 samlades 177 miljoner kronor in, varav Svenska kyrkan i utlandets del var 13 miljoner kronor.

Insamlingspolicy

Svenska kyrkans insamlingspolicy fastställdes av kyrkostyrelsen i oktober 2011. Policyns teologiska utgångspunkt är att insamling och delning av resurser är centrala företeelser i kristen tro. Policyn beskriver att insamling ska ske i enlighet med Svenska kyrkans värderingar, följa de regelverk som tillämpas i branschen samt baseras på respekt för givaren. Insamlingspolicyn gäller för den nationella nivån och erbjuder övriga nivåer.

Fastekampanjen 2011

Under rubriken *ALLT för att utrota hungern* fokuserade årets fastekampanj för andra året i rad på temat Rätten till mat. Insamlingsresultatet blev 36 miljoner kronor. 2010 års resultat var 42 miljoner och 2009 var det 39 miljoner kronor.

Julkampanjen 2011

Julkampanjen 2011/12 var den sista under treårstemat *Nu tändas tusen juleljus*. Fokus för kampanjen har varit att lyfta männens behov av trygghet i en otrygg värld. Resultatet för insamlingen blev 35 miljoner kronor. Resultatet för julen 2010–2011 var 36 miljoner, julen 2009–2010 var det 39 miljoner kronor. Ett av insamlingens mål var att dela ut insamlingsfoldrar och tändsticksaskar till alla kyrkobesökare under advent och jul. Över 11 000 nya givare rekryterades vilket var mer än målet.

Insamling för Svenska kyrkan i utlandet

Ett nationellt insamlings- och inspirationsteam har under 2011 samordnat insamling i stiftet. Intäkter från församlingsaktiviteter och testamenten har ökat medan kollektresultatet är vikande. En motsvarande grupp i utlandsförsamlingarna har inlett ett arbete med information om testamenten, donationer och företagskontakter.

Samarbetet med Sida

Svenska kyrkan har regelbundet överläggningar med Sida. Under året har tilläggsansökningar hos Sida gett ett tillskott på 147 miljoner kronor. Delar av detta anslag kom till Svenska kyrkan redan under 2011, men merparten kommer att användas 2012–13. De medel som omfattas av ramavtalet mellan Sida och Svenska kyrkan ökade under 2011 till 69 miljoner kronor jämfört med 61 miljoner kronor för 2010 och 68 miljoner kronor för 2009.

Samverkan med stiftet

Vägen vidare – dialog med stiftet

Under 2011 har en grund lagts för arbetet med verksamhetsplanering och strategiska frågor. Det har skett genom samråd och överläggningar med stiftens styrelser. Samarbete med och stöd till stiftet är en prioriterad fråga för kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsen har under 2011 besökt Göteborg och Uppsala stift. Stiftsstyrelserna i Karlstad och Visby besökte under året kyrkokansliet för att på mot-

svarande sätt få information om styrelsens och kansliets arbete och föra gemensamma samtal.

KsSkr 2012:2

Arbetet går under 2012 vidare med ytterligare konkretisering och prioritering för att utfallet av processen på sikt ska kunna förverkligas.

Gemensamma system

Tillsammans med stiftens tar den nationella nivån ett ökande ansvar för att administrativa samordningslösningar utvecklas och etableras. Den utveckling som nu sker innebär att Gemensam IT-plattform, GIP, hittills implementerats i fem stift och att fyra stift inleder sin anslutning av stiftsorganisation och församlingar/samfälligheter under 2012. Ytterligare tre stift förbereder en sådan process. Under 2011 har också utvecklingen av den gemensamma telefoniplattformen (GTP) tagit fart. GTP implementeras nu med framgång i sex stift och flera stift avser att, inom ramen för det samverkansarbete som Riktat församlingsbidrag möjliggör, inleda implementering under 2012–13.

Kyrkobokföringssystemet

Under året har två nya versioner av kyrkobokföringssystemet Kbok, Svenska kyrkans medlemsregister, lanserats. Dessa ger dels ökad säkerhet och dels underlättas hanteringen av ärenden.

Kyrksam

Under 2011 har arbetet med det administrativa systemet Kyrksam tagit fart. Syftet med Kyrksam är att hantera adresser och viss kommunikation såväl till enskilda personer som är verksamma inom Svenska kyrkan, som till verksamheter och grupper. Införandet av Kyrksam sker i tre etapper, med början i april 2012.

Inventarieregister

I september 2011 startades ett projekt med syfte att skapa ett gemensamt digitalt, nationellt inventarieregister. Registret ska enligt plan vara i drift i juni 2012.

Syftet med inventarieregistret är bland annat att få en enhetlig registrering av de kulturhistoriskt värdefulla kyrkliga inventarierna, men även möjlighet att registrera andra värdefulla kyrkliga inventarier och viss kyrklig inredning.

Stiftsresor

För att ge inspiration och öka kunskapen om den internationella ekumeniken ordnade nationell nivå en fortbildningsresa till Schweiz hösten 2011, för stiftshandläggare i ekumenik- och internationella frågor. Även informatörerna i stiftens har varit på resa och besökt Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

Kyrkans världsdag

I maj 2011 träffades drygt 200 personer, både anställda, förtroendevalda och frivilliga, från stift och församlingar för att samtala om identiteten och visionen för Svenska kyrkans internationella arbete. Det var också ett tillfälle att lämna synpunkter på den benämning av verksamheten som under våren beslutats av nämnden för internationell mission och diakoni. H.K.H. Kronprinsessan Victoria medverkade under dagen och är beskyddare av Svenska kyrkans internationella arbete.

Minoritetsspråk**Sågastallamat – konferens om svenska kyrkan och samerna**

Teologiska kommittén och Samiska rådet inom Svenska kyrkan anordnade på uppdrag av kyrkostyrelsen en konferens om samerna och Svenska kyrkan, i Kiruna i oktober. Syftet var att klarlägga hur Svenska kyrkan tydligare ska kunna inkludera samiskt liv, samisk andlighet och samisk kultur i sin verksamhet.

Minoritetsspråk

I mars 2011 samlades Nationellt forum för flerspråkigt arbete i Sundsvall. 120 deltagare samlades för att påminna om och synliggöra den språkliga och kulturella mångfalden och rikedomen i Svenska kyrkan. Det var första gången Nationellt forum samlade romer, samer, sverigefinnar och teckenspråkiga i Svenska kyrkan till gemensamma överläggningar.

ÄB talade om romer på konferens i Bryssel

I juni 2011 medverkade ärkebiskop Anders Wejryd på ett dialogseminarium i Bryssel, arrangerat av bland andra Europeiska kyrkokonferensen, Europeiska biskopskonferensen och Churches' Commission for Migrants in Europe. Temat för seminariet var *Roma inclusion: a need, a challenge, and a duty*. Anders Wejryd talade över ämnet *Att riva den osynliga muren*.

Barn och unga**Barn och unga 0–18**

Programmet barn och unga 0–18 år har under 2011 bidragit till att fördjupa reflektionen inom området genom att fyra forskningsrapporter getts ut. Programdagar för lärare har genomförts, och en fortsatt kartläggning av området *Barn i utsatta situationer* har skett. Kontakt har initierats med kyrkans familjerådgivningar och stiftsdiakoner. Tillsammans med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har man erbjudit förskolechefer, kyrkoherdar och förtroendevalda en utbildningsdag om den nya skollagen, och initierat *Arbetsledarutbildning för ansvariga i arbetet med barn och unga*, med start 2012.

I november 2012 inbjuder ärkebiskop Anders Wejryd till *Barn och unga. Ärkebiskopens möte 2012*.

Om konfirmation

Under 2011 publicerades pocketboken *Om konfirmation* av Svenska kyrkan, i syfte att stödja församlingarnas kommunikation med blivande konfirmander. Pocketboken ger en bild av såväl konfirmandtiden som Svenska kyrkan. Arbetet har skett i samarbete med Svenska Kyrkans Unga, stiftens konfirmandkonsulenter och Verbum förlag. Närmare 7 000 exemplar såldes 2011.

Kyrka – fotboll 2011

Svenska kyrkan har under 2011 spelat många viktiga ”matcher på bortaplan”. Församlingsmedarbetare har sammanlagt besökt ett 90-tal fotbollsskolor. Tillsammans med barn i åldrarna 7–13 har man samtalat om glädje. Det ska vara roligt att spela fotboll.

Svenska kyrkans egen fotbollstidning *Schysst spel* har under sommarens fotbollsaktiviteter delats ut till mer än 25 000 barn och ungdomar.

Flykting- och asylfrågor*Projekt Människovärde*

Projekt Människovärde handlar om att stärka Svenska kyrkans förmåga att bemöta rasism och främlingsfientlighet både i den egna organisationen och i mötet med andra. Under året anordnades två utbildningar inom ramen för projektet; i Lunds stift och i Härnösand stift. Även under Almedalsveckan i Visby ordnades seminarier som anknöt till projektet.

Flykting- och asylfrågor

Kyrkornas globala vecka i november månad hade 2011 temat *Migration och flyktingskap*. Även de årliga Mänskliga Rättighetsdagarna hade detta år fokus på migration och flyktingskap. Man har genomfört kampanjer för bland annat somaliers rätt till familjeåterförening och belyst exilirakiernas situation.

Samtal till svenska kyrkans jourtelefoner

Fram till december 2011 hade Jourhavande präst tagit emot drygt 62 000 samtal, en ökning med 3,5 procent jämfört med föregående år. Behovet av en mänsklig kontakt på natten är stort för många och en ökande andel av kontakterna är återkommande.

Genom att samverka i en nationell organisation för tjänsten har Svenska kyrkans församlingar gemensamt nationell täckning, gemensam öppettid och en ökad tillgänglighet för den enskilde. Tjänsten är öppen varje natt, det är gratis att ringa och den som ringer har rätt att vara anonym.

Svenska kyrkan i utlandet**Förändringar i utlandsverksamheten**

Svenska kyrkan i utlandet är en pilgrimskyrka, som förändrar och utvecklar verksamheten efter de behov som uppstår. För att kunna anpassa sig till en föränderlig omvärld behöver även formerna för arbetet ses över. På två år har Svenska kyrkan i utlandet förändrat verksamheten i Norden, Tyskland, Spanien och England. Man har ställt om verksamheten och reducerat antalet utsända med 25 procent.

Sjömanskyrkan i London läggs ner vid årsskiftet 2012/2013 och byggnaden kommer att säljas. Svenska kyrkan finns dock kvar i London med en stor och livaktig verksamhet i Ulrika Eleonora församling och båtbesöken kommer att fortsätta.

Efter utredning av Svenska kyrkans verksamhet i Spanien beslöt nämnden för Svenska kyrkan i utlandet att lägga ned två församlingar, samt att genomföra förändringar i fråga om personal och geografiskt ansvarsområde för övriga församlingar.

Diakontjänster i utlandsverksamheten

Svenska kyrkan i utlandet har ett tydligt uppdrag att utifrån en diakonal profil erbjuda samlingsplatser vid livets och årets skiftningar. Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet tog ett historiskt beslut 2011 genom att inrätta diakontjänster. Med diakontjänster kan man både stärka den diakonala praxisen och säkra en god utveckling. Med en stark diakoni vinner Svenska kyrkan i utlandet förtroende och har möjlighet att vara den tjänande kyrka man ska vara. Beslutet föregicks av en utredning.

Nämnd blev råd

Efter flera års utredning beslutade kyrkomötet om organisation för Svenska kyrkan i utlandet. Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet har upphört och istället har ett råd skapats. Rådet svarar under kyrkostyrelsen för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder enligt den instruktion som är fastställd. I rådet kommer två representanter för utlandsförsamlingarna att finnas representerade. Den nya organisationen trädde i kraft 1 januari 2012.

Kyrkomötet beslutade också att bilda en ny utlandsvalkrets i kyrkomötet, som tilldelas två fasta mandat. Det totala antalet mandat ändras inte, utan antalet utjämningsmandat minskar från 26 till 24. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2013.

Utbildning**De kyrkliga grundutbildningarna**

Under 2011 har ett utredningsarbete, med beredning och samråd, rörande de kyrkliga utbildningarna pågått och slutförts. Nämnden för utbildning, forskning och kultur fattade beslut om en ny utbildningsorganisation i början av 2012.

Under 2011 utexaminerades; 55 diakoner, 50 kantorer, 2 organister, 9 församlingspedagoger och 100 präster.

Forskning

Se även *Publikationer i urval* nedan.

Svenska kyrkans forskardagar

Religionens offentlighet var temat för Svenska kyrkans forskardagar 2011. Drygt 40 inbjudna forskare varav nio internationella (från Finland, Nederländerna, Norge, Schweiz, Storbritannien och USA) föreläste under samlande rubriker som *Religion och politik*, *Se människan*, *Kyrkan i samhället* och *Religion i det globala samhället*. UR Samtiden i Kunskapskanalen och Svenska kyrkan Play filmade under en av dagarna.

Samtalsdagar om folkkyrkans framtid

Svenska kyrkans nationella nivå genomförde tillsammans med Seglora smedja ett projekt om folkkyrkan 2011. Tre samtalsdagar hölls i Luleå, Västerås och Lunds stift. Seminarierna dryftade vad det är att vara folkkyrka i dagens samhälle med syfte att fördjupa folkkyrkobegreppet så att det bättre kan svara mot kyrkans roll och uppgift i ett allt mer mångreligiöst Sverige. Projektet var resultat av ett tidigare beslut i kyrkomötet.

Kultur och kulturarv**Bok- och bibliotek i Göteborg**

Svenska kyrkan är bokmässans största samarbetspartner, och har ett omfattande scenprogram under namnet *Se människan*.

2011 besöktes montern och scenprogrammen av omkring 10 500 personer, och cirka 2 500 deltog i seminarier och andra tillhörande kulturella evenemang.

Temat för 2011 var Vändpunkter. Bland gästerna märktes bland andra Nina Hagen och Annika Östberg. Ett 40-tal seminarier sändes i Svenska kyrkan Play.

Svenska kyrkans filmpris om 50 000 kronor går årligen till en film som har premiär under året. Filmen ska hålla hög konstnärlig kvalitet och synliggöra bland annat existentiella, rättvise- och sociala frågor i berättelse och uttryck.

Svenska kyrkans filmpris 2011 gick till dokumentären *Mammas comeback*. Filmen är ett utlämnande och komplext porträtt av en kvinna som blir stark genom att tillåta sig att vara svag.

2011 års ungdomsfilmpris gick till amerikanska *Spork*, en kaxig och färgsprakande film i high school-miljö om rätten att vara annorlunda.

Kulturstipendiater

Svenska kyrkan delar varje år ut 500 000 kronor till nyskapande kulturprojekt om livsfrågor. 2011 tilldelades åtta projekt stipendier, med viss tyngdpunkt på barn. De två största summorna går till teater med och för barn och unga, och årets enda filmprojekt har barn i huvudrollen.

Kyrkoantikvarisk ersättning

2011 års konferens om det kyrkliga kulturarvet hölls i Kiruna i april. *Det kyrkliga kulturarvet, en resurs vid samhällsförändringar* var temat för konferensen som arrangerades av Svenska kyrkan och Riksantikvarieämbetet i samarbete med Luleå stift.

2011 användes totalt 432 miljoner kronor i statlig kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) till stift, församlingar och nationell nivå (fem miljoner).

KAE utgör cirka en fjärdedel av den totala kostnaden för underhåll av och investeringar i kyrkobyggnaderna.

I juni 2011 beslöt kyrkostyrelsen om fördelningen av KAE för 2012. Totalt ska 460 miljoner kronor fördelas ur den ram som gäller för år 2012. Av dem fördelades 452 miljoner till stiftet och 7 miljoner för gemensamma insatser på nationell nivå.

Inomkyrklig utveckling och remissvar

Utredningar och remissvar

I serien *Svenska kyrkans utredningar* har följande producerats under året:

- ◆ 2011:1 Revision och granskning av kyrkans verksamhet.
 - ◆ 2011:2 Närhet och samverkan. Slutbetänkande från Strukturutredningen.
- Utredningen 2011:1 föranledde beslut i kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen har svarat på följande *remisser* under året:

- ◆ *Förslag till föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap*, inkommen från Socialstyrelsen.
- ◆ *På väg mot en inre marknad – att skapa en verkligt konkurrenskraftig social marknadsekonomi*, inkommen från enheten för främjande och EU:s inre marknad.
- ◆ *Oriktiga inskrivningar av servitut och nyttjanderätter i fastighetsregistret*, inkommen från Justitiedepartementet.
- ◆ *Slutbetänkande av Folkrättskommittén, Folkrätt i väpnad konflikt* (SOU 2010:72) inkommen från Försvarsdepartementet.
- ◆ *Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition*, inkommen från Utrikesdepartementet.
- ◆ *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter*, inkommen från Arbetsmarknadsdepartementet.

- ♦ *Grönbok om mervärdesskattens framtid – Ett enklare, stabilare och mera effektivt mervärdesskattesystem*, inkommen från Europeiska kommissionen.
- ♦ *Förslag till vägledning till 4 kap. Kulturminneslagen*, inkommen från Riksantikvarieämbetet.
- ♦ *Handlingsregler för religiös utövning inom Försvarsmakten*, inkommen från Försvarsmakten.
- ♦ Miljömålsberedningens betänkande *Etappmål i miljömålssystemet* (SOU 2011:34) samt Naturvårdsverkets rapport Miljömålen på ny grund (rapport 6420), inkommen från Miljödepartementet.
- ♦ Rapport från FN:s generalsekreterares *High level Advisory Group on Climate Change Financing* samt EU-Kommissionens tjänstemannarapport *Scaling up international climate finance after 2012*, inkommen från Finansdepartementet.
- ♦ *Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull* (SOU 2011:51), inkommen från Socialdepartementet.
- ♦ *Utvärderingen av Barents Rescue 2011*, inkommen från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- ♦ *Kommentar till K3 – ideell sektor, kapitel 36 och 37*, inkommen från Bokföringsnämnden.

Begravningsutredningen

I december 2011 överlämnade regeringen propositionen *Några begravningsfrågor* (Prop. 2011/12:51) till riksdagen. I mars 2012 fattade riksdagen beslut om förändringar i begravningslagen. Förändringarna, som träder i kraft 1 maj 2012, innebär bland annat att den längsta tillåtna tiden mellan dödsfall och gravsättning eller kremering förkortas till en månad, från tidigare två månader.

Frågan om tystnadsplikten

Kyrkomötet 2006 gav kyrkostyrelsen i uppdrag att klargöra tystnadspliktens innebörd och omfattning. Den lade fram sina resultat i betänkandet *Ett skyddat rum – tystnadsplikt i Svenska kyrkan*, (2010:3), som sändes ut på remiss i oktober 2010.

Mot bakgrund av detta beslutade sedan kyrkomötet 2011 om ändringar i kyrkoordningen och i kyrkohandboken. Beslutet innebär bland annat ökat skydd för barn som far illa, liksom ett tillägg i vigningslöftena för präster och diakoner.

Strukturutredningen – närhet och samverkan

Utredningsgruppen för strukturutredningen, som bestod av representanter för de olika nomineringsgrupperna, har under 2011 lämnat sina förslag till kyrkostyrelsen i betänkandet *Närhet och samverkan*. Kyrkostyrelsen tillsatte 2008 en utredning med det övergripande syftet att skapa organisatoriska förutsättningar för församlingarna. Utgångspunkten är att Svenska kyrkan ska kunna möta en framtid som sannolikt innebär att en mindre andel svenskar tillhör Svenska kyrkan och en fortsatt flytt från glesbygd till storstäder. Betänkandet *Närhet och samverkan* var på remiss till början av december 2011 och kyrkostyrelsen förväntas lägga fram en skrivelse till kyrkomötet 2012.

Ny generalsekreterare

Den 1 juli 2011 fick Svenska kyrkan en ny generalsekreterare; Helén Ottosson Lovén, tidigare ekonomi- och finanschef samt ställföreträdande generalsekreterare. Generalsekreteraren i Svenska kyrkan är kyrkans högsta chefstjänsteman som ska leda arbetet på kyrkokansliet i Uppsala.

Kommunikationsstrategi

Kyrkostyrelsen fastställde *Kommunikationsstrategi med ansvarsfördelning för Svenska kyrkan* i oktober 2011. Syftet med kommunikationsstrategin är att stärka människors bild av Svenska kyrkan genom att planera och samordna kommunikationen. En gemensam kommunikationsstrategi leder också till större effektivitet och minskade kostnader för Svenska kyrkan. Kommunikationsstrategin gäller för den nationella nivån och erbjuds övriga nivåer.

Församlingstidningar undersökta

Under vårvintern 2011 undersöktes läsvärdet i fem församlingstidningar från olika delar av landet. Resultaten var påfallande lika och visar att tidningen/församlingsbladet har en stark ställning. Bland annat ser 51 procent tidningen/trycksaken när den kommer och 41 procent säger sig läsa den.

Svenska kyrkans nya appar

Svenska kyrkan har lanserat två mobilappar under 2011. Appen *Utomlands* är en hjälp att hitta till Svenska kyrkan när man är utomlands. Appen visar också vilka tjänster våra utlandskyrkor erbjuder. Appen *Kyrkguiden* släpptes i slutet av året. Med den kan man hitta till över tretusen kyrkor i Sverige. Apparna har sammanlagt laddats ner ungefär tretusen gånger under 2011. Flera stift har också tagit fram appar.

Introduktionsutbildning i sociala medier

Under 2011 har 22 introduktionsutbildningar om sociala medier hållits på 13 orter runt om i landet med sammanlagt omkring 580 deltagare samt 100 utlandsanställda. Personal från Svenska kyrkans nationella nivå har hållit i utbildningstillfällena.

Svenska kyrkan Play

Från och med september 2011 till den 15 april 2012 genomfördes en pilotverksamhet där olika former av webb tv-sändningar testades. Utöver gudstjänster visades ett magasinprogram.

Under våren 2012 kommer projektet att utvärderas och en rapport presenteras för kyrkostyrelsen.

Ärkebiskopens blogg

På Svenska kyrkans bloggplattform erbjuds aktiva inom Svenska kyrkan att blogga. Ungefär 30 bloggare utnyttjade den möjligheten 2011, bland annat ärkebiskop Anders Wejryd som har skrivit 41 blogginlägg vilka genererat nästan 700 kommentarer. Bloggportalen som helhet fick 100 000 besök under året.

Ekonomi**Finanspolicyn**

Vid utgången av 2011 hade samtliga stift antagit den etiska inriktningen i Svenska kyrkans finanspolicy. Kapitalet på den nationella nivån förvaltas i enlighet med finanspolicyn, som kyrkostyrelsen antog 2010. Policyn anger att förvaltare som anlitas ska välja bolag som i sin verksamhet bidrar till en mer hållbar utveckling.

Ny aktiefond i Ethosfamiljen

2011 lanserades en ny fond i Ethosfamiljen – Ethos Aktiefond Global. Svenska kyrkan har inflytande över den etiska inriktningen i alla tre fonderna, som ska förvaltas på ett ansvarsfullt sätt i enlighet med Svenska kyrkans finanspolicy. Fonderna riktar sig till stift, församlingar, samfälligheter och prästlönnettillgångar.

Publikationer i urval

- ♦ *Mångfaldens mosaik*. En tidning om flerspråkighet. Reportage, intervjuer och faktamaterial om de nationella minoriteter som Svenska kyrkan arbetar med idag. Svenska kyrkan.
- ♦ *När jag gifter mig skall jag göra det på riktigt* av Karin Jarnkvist, avhandling. Ingår i bokserien Forskning för kyrkan. Umeå universitet.
- ♦ *Barnen i Svenska kyrkan* av Niclas Blåder, projektet Teologi och barn. Svenska kyrkan.
- ♦ *Omvänd dig och bli som ett barn och lägg bort det barnsliga* av Arne Fritzson, projektet Teologi och barn. Svenska kyrkan.
- ♦ *I begynnelsen var barnet* av Mikael Larsson, projektet Teologi och barn. Svenska kyrkan.
- ♦ *Och han tog dem i famnen ...* en antologi med Niclas Blåder som redaktör. Projektet Teologi och barn. Svenska kyrkan.
- ♦ *An Unlikely Dilemma. Constructing a Partnership between Human Rights and Peace-building* av Göran Gunner och Kjell-Åke Nordqvist. I bokserien Church of Sweden Research Series. Eugene, Oregon: Pickwick Publications.
- ♦ *Jordbruket vid ett vägsäl: hur får vi maten och planetens resurser att räcka till alla?* Rapport utgiven av Svenska kyrkan tillsammans med Lantbrukarnas riksförbund och Naturskyddsföreningen.
- ♦ *Levande teologi* av Cristina Grenholm. Verbum förlag. Med boken *Levande teologi* vill författaren bidra till att göra det teologiska samtalet mer levande och lyfta fram att teologi är något vi kan skapa tillsammans. Under året har boken diskuterats i flera sammanhang: vid flera stiftsbesök, vid Svenska kyrkan i utlandets personalutbildning och på biskopsmötet. Dessutom bland annat på Lunds universitet, Gotlands kyrkvecka, Sveriges kristna råd och på Bok & biblioteksmässan i Göteborg.
- ♦ *Medlem 2010*. En teologisk kommentar av Johanna Gustafsson Lundberg. En teologisk reflektion med utgångspunkt i boken Svenska kyrkans medlemmar. Svenska kyrkan.
- ♦ *Nyckeln till Svenska kyrkan*. Boken *Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi 2011* presenterar ett kunskapsunderlag som kan vara ett stöd vid beslut och kan bidra till vidare reflektion bland kyrkans frivilliga, förtroendevalda och anställda. I årets Nyckel ingår bland annat studien I skärningsfältet mellan religion och politik med syfte att undersöka vilket utrymme den svenska befolkningen anser att religionen ska ha i det offentliga rummet. Svenska kyrkan.
- ♦ *Sann mot sig själv – öppen mot andra*. Samtal om religionsteologi i Svenska kyrkan. Bok om religionsteologi som har tagits fram av Teologiska kommittén på uppdrag av kyrkostyrelsen mot bakgrund av ett beslut i kyrkomötet. Utgiven av Svenska kyrkan i samarbete med Sensus studieförbund.
- ♦ *Svenska kyrkans medlemmar*, av Jonas Bromander. Utifrån en omfattande enkätstudie beskrivs kyrkans roll och ställning i dagens Sverige. Ett slumpmässigt urval av Svenska kyrkans medlemmar ger sin syn på kyrkans uppgift och berättar om sin egen relation till den. Verbum förlag.

- ♦ *Religion som resurs? Existentiella frågor och värderingar i unga svensks liv.* Av Jonas Bromander och Mia Lövheim. Artos & Norma bokförlag.
- ♦ *Vad gör vi nu? Bemötande och förebyggande av sexuella övergrepp.* Reviderade riktlinjer för bemötande och förebyggande av sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang. Svenska kyrkan i samarbete med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Svenska kyrkans unga.

Svenska kyrkans nationella nivå har på ärkebiskopens initiativ låtit göra en oberoende kartläggning av hur domkapitlen i Svenska kyrkan har hanterat ärenden som rör misstänkta sexuella övergrepp från år 2000 till september 2011. Den slutliga rapporten, *Inventering av anmälningar om misstänkta sexuella övergrepp ...* presenterades vid årsskiftet och visade att domkapitlen, i allt väsentligt, har följt gällande riktlinjer.

Grönt bokslut

Om svenska kyrkans hållbarhetsredovisning

Arbetet för en mer hållbar utveckling är centralt för Svenska kyrkans uppdrag och verksamhet, och är kanske särskilt framträdande inom den internationella verksamheten, det sociala arbetet och den etiska kapitalförvaltningen. Svenska kyrkans hållbarhetsarbete vilar på två principer som är grundläggande för kristen tro och etik. Principerna uttrycker att alla människor är lika mycket värda och att människan som förvaltare av Guds gåvor har ett ansvar både gentemot andra människor och gentemot skapelsen i stort. Den egna verksamheten bidrar dock till bland annat utsläpp av växthusgaser. Och eftersom Svenska kyrkan stödjer projekt i samhällen med utredd fattigdom och svaga kontrollsystem, föreligger det även risk för korruption och förskingring. Svenska kyrkan måste därför alltid agera proaktivt, samt följa upp och syna den egna verksamhetens påverkan på miljö och människor. Som ett led i detta arbete upprättar den nationella nivån för andra året en hållbarhetsredovisning enligt GRI:s redovisningsramverk*.

Till skillnad från 2010 års hållbarhetsredovisning, som presenterades som en bilaga till den nationella nivåns årsredovisning, är 2011 års rapport istället integrerad i årsredovisningen. Det Gröna bokslutet fokuserar på hur den nationella nivån arbetar för att minimera den egna verksamhetens potentiellt negativa inverkan på en hållbar utveckling.

Styrningen av hållbarhetsarbetet

Det är kyrkostyrelsen som ansvarar för Svenska kyrkans hållbarhetsarbete på nationell nivå, och för att ett hållbarhetsperspektiv ska genomsyra hela verksamheten, vilket innebär att nationell nivå:

- ♦ tillhandahåller stöd till stiftens i deras arbete med hållbar utveckling,
- ♦ stödjer biståndsprojekt som bidrar till ett hållbart samhälle,
- ♦ bidrar till människors förmåga att kräva och försvara sina rättigheter och sin värdighet,
- ♦ arbetar för att alla medarbetare ska känna engagemang för ett hållbart samhälle,

* Global Reporting Initiative (GRI) är en nätverksbaserad organisation som har utvecklat ett ramverk för hållbarhetsredovisning – det vill säga ett sätt för företag och organisationer att redovisa sin ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan. Ramverket är internationellt erkänt och är det mest tillämpade på området. Det finns tre möjliga redovisningsnivåer: A, B och C, där C är den lägsta nivån. Mer information finns på globalreporting.org/Home.

- ◆ satsar på medarbetares hälsa och balans i livet,
- ◆ arbetar för att våra leverantörer ska leva upp till våra riktlinjer,
- ◆ samt att våra kapitalplaceringar sker utifrån hållbar utveckling och etisk hänsyn.

Hållbar utveckling ska vara en integrerad del i verksamhetsstyrningen. Inom den internationella verksamheten kommer detta till uttryck genom att:

- ◆ Svenska kyrkan och dess partner är aktiva i det civila samhället för uthållig hushållning av naturresurser och för människors rätt till goda livsbetingelser.
- ◆ Svenska kyrkan och dess partner är aktiva aktörer i det civila samhället för rättvisa, säkra och fredliga och demokratiska samhällen.

Det strategiska arbetet syftar till att utveckla verksamhetsinriktningen utifrån de övergripande målen. Målen och de strategiska planerna konkretiseras i treårsplanering, budget och nyckeltal – vilket medför att konkreta aktiviteter för att främja hållbar utveckling planeras, genomförs och följs upp. Policies och det interna regelverket är en väsentlig del av styrningen.

Finanspolicy för en etisk kapitalförvaltning

Den nationella nivåns finanspolicy följer FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (Principles for Responsible Investment, PRI). Det innebär att våra placeringar ska präglas av hänsyn till och respekt för miljö, mänskliga rättigheter och arbetsförhållanden, men även god bolagsstyrning. För mer information, se nedan i avsnitt Förvaltning av det nationella kapitalet.

Det finns även information att tillgå på www.svenskakyrkan.se/ekonomioch-finans.

Policy mot korruption och förskingring

Svenska kyrkans internationella verksamhet måste kunna hantera risk för korruption och förskingring, även under svåra omständigheter. Svenska kyrkan har en nolltoleranspolicy mot korruption, och har utvecklat en praktisk anti-korrupsionsguide som gjorts känd för våra medarbetare och för våra partner.

Under hela tiden som Svenska kyrkan stödjer ett projekt har våra internationella handläggare tät kontakt med den aktuella partnern. Det underlättar för upptäckten av oegentligheter och brister i administrationen. Kontroller sker fortlöpande och vi tar alltid del av våra partners redovisning av både projekt och samlad ekonomi.

Vid tecken på korruption påbörjar Svenska kyrkan en utredning. Om misstanken som föreligger är allvarlig kan fortsatta utbetalningar omedelbart stoppas. Svenska kyrkan informerar även samarbetspartner i projektet och andra svenska finansiärer (Sida), samt inleder samtal med den aktuella partnern. I de fall där en misstanke om korruption eller allvarliga administrativa brister kan bekräftas inleder Svenska kyrkan samtal om återbetalning av utbetalade medel. Svenska kyrkan kan även i sin tur bli tvungen att återbetala medel som inte gått till utlovat ändamål.

Upphandlingspolicy

Svenska kyrkans arbete för en hållbar och rättvis utveckling ställer höga krav på de företag som vi ingår avtal med. Den nationella nivåns upphandlingspolicy slår fast att all upphandling ska ske utifrån tre principer: affärsmässighet, människors lika värde och gott förvalterskap. I praktiken innebär det att kyrkan enbart ska upphandla och sluta avtal med företag som uppträder ansvarsfullt mot sina

anställda, samhälle och miljö. Företagen ska också följa internationella avtal med syfte att skydda människor och miljö.

KsSkr 2012:2

Resepolicy

Den nationella nivåns resepolicy säger att tjänsteresor ska ske med hänsyn till miljömässig och social påverkan, samt på ett kostnadseffektivt sätt. I praktiken betyder detta att medarbetare alltid ska överväga möjligheten att resa med tåg eller buss framför flyg, men med hänsyn till tid och avstånd. Allmänna kommunikationsmedel ska om möjligt alltid nyttjas framför taxi och bil.

Externa policies och Svenska kyrkans medlemskap i HAP

Svenska kyrkans nationella nivå följer ACT-alliansens och Röda korsets uppförandekoder. Läs mer om Svenska kyrkans medlemskap i ACT ovan (Internationellt arbete). Sedan den 1 januari 2011 är Svenska kyrkan även medlem i HAP International (Humanitarian Accountability Partnership International). HAP är bistandssektorns första självreglerande organ och organisationen ställer höga krav på sina medlemmars trovärdighet och styrning.

Medlemskapet innebär att den internationella verksamheten har åtagit sig att följa HAP:s principer om ansvarstagande och ansvarsutkrävande gentemot våra målgrupper. Svenska kyrkan arbetar även för att kvalitetssäkra den internationella verksamheten i enlighet med HAP Standard 2010. Målet är att verksamheten ska kunna certifieras under hösten 2012.

Det klimatsmarta kontoret

El och uppvärmning

En betydande del av den totala energiförbrukningen i Sverige sker i byggnader, och detta gäller även för Svenska kyrkans nationella nivå. Frågor som rör uppvärmning och el är således centrala för verksamhetens hållbarhetsarbete. Sedan 2011 köper den nationella nivån el som bär Naturskyddsföreningens märkning "Bra miljöval". Märkningen innebär att all el är baserad på förnybara energikällor (i vårt fall 100 procent vattenkraft), har en låg miljöpåverkan och tar hänsyn till biologisk mångfald.

El och uppvärmning (Sverige)*	2011	2010
Ägda fastigheter		
El till verksamhet och fastighet (kWh/m ²)	83	85
Fjärrvärme (kWh/m ²)	61	72
CO ₂ till luft (kg) på grund av fjärrvärme	12	14
Hyrda fastigheter		
El till verksamhet och fastighet (kWh/m ²)	51	54

*Se nedan för beräkningsgrunder.

Klimatkompenserat papper

Sedan 2011 använder Svenska kyrkans nationella nivå klimatkompenserat papper. Det betyder att det i priset på det papper som vi köper in ingår en avgift som oavkortat går till plantering av träd i södra Afrika. Om den nationella nivån istället skulle ha köpt in icke klimatkompenserat papper skulle pappersförbrukningen under 2011 ha genererat cirka 2 500 kg CO₂. Se nedan för beräkningsgrunder.

Som en åtgärd för att spara energi och papper har den nationella nivåns skrivare dubbelsidiga utskrifter och svartvit text som standardinställning. Under året har kyrkostyrelsen prövat användningen av läsplattor för att minska utskrifter och utskick.

Pappersförbrukning	2011	2010
Kopieringspapper (kg/person)	35	36
Returpapper kontorspapper (kg/person)	54	45

Grön it

Svenska kyrkans nationella nivå arbetar tillsammans med stiftens för att implementera en Gemensam IT-plattform. Det innebär att många användare inte kommer att behöva en dator. Istället kommer programvaran att finnas på en central server som nås via en så kallad tunn klient. En sådan arbetsplats minskar avsevärt energiförbrukningen.

Under 2011 påbörjades en kartläggning av våra IT-leverantörer. Syftet är att undersöka hur dessa arbetar med frågor som berör miljö och mänskliga rättigheter.

Miljösmart resande

Från och med 2011 klimatkompenenserar vi flygresor. Det innebär att vi betalar en klimatavgift om en krona per utsläppt kilo CO₂. För varje krona går 50 öre till klimatprojekt inom ramen för Svenska kyrkans internationella arbete, och resterande 50 öre används till att minska den egna verksamhetens miljöpåverkan. 2011 års klimatkompensation uppgick till 1,2 miljoner kronor.

Under 2011 tecknades ett nytt avtal för resor med taxi och vår förhoppning är att i framtiden även redovisa våra taxiresor.

Resor	2011	2010
Tågresor (km/person)	2 120	2 515
CO ₂ till luft på grund av tågresor, totalt (kg)	1,8	1,4
Flygresor (km/person)	24 569	24 863
CO ₂ till luft på grund av flygresor, totalt (ton)	1 231	1 217

*Se nedan för beräkningsgrunder.

Redovisningsprofil

Urval av områden

De uppgifter och nyckeltal som Svenska kyrkans nationella nivå redovisar har i en intern process bedömts som mest väsentliga med hänsyn till organisationens uppdrag och verksamhet. Med väsentlighet avses områden som enligt GRI:s egen definition, speglar organisationens betydande ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan, och kan komma att påverka intressenternas bedömningar och beslut.

Intressenter

I en intern process har vi identifierat den nationella nivåns intressenter. Som Sveriges största trossamfund har Svenska kyrkan en särskild roll i det svenska samhället, och därför är samhället i stort att betrakta som en intressent. Svenska

kyrkan har ett särskilt ansvar gentemot medlemmar, medarbetare, bidragsgivare, samt dotter- och intresseföretag. Även andra trossamfund, beslutsfattare, myndigheter, organisationer som Svenska kyrkan erhåller medlemskap i eller på annat vis utöver inflytande över, leverantörer, Svenska kyrkans stift, församlingar och samfälligheter, är intressenter.

KsSkr 2012:2

Beräkningsgrunder

Resuppgifter erhåller vi från vår resebyrå. Underlagets värden är baserade på schabloner från Nätverket för transporter och miljön (NTM)*.

Flyg, interkontinental	140g CO ₂ /person km
Flyg, inhemsk	226g CO ₂ /person km
Flyg, internationell	110g CO ₂ /person km
Tåg	0,0021g CO ₂ /person km

Leverantören av klimatkompenserat papper tittar först på koldioxidutsläppet från massatillverkningen och från pappersbruket där det aktuella pappret tillverkas. Ett normalt värde i branschen är cirka 1 ton CO₂ per ton papper. Därefter beräknar leverantören vilka utsläpp tillverkarens inköpta el förorsakar och lägger slutligen till utsläppen från transporterna till och från det egna centrallagret i Jordbro.

För att beräkna CO₂-utsläpp till luft på grund av fjärrvärme har vi använt oss av uppgifter från Vattenfall. 2011 gav varje kWh levererad fjärrvärme utsläpp av 200 gram CO₂ till luft.

Tillämpad redovisningsnivå

Svenska kyrkans nationella nivå redovisar sitt hållbarhetsarbete enligt GRI:s redovisningsnivå C, men med ambitionen att i framtiden kunna redovisa enligt redovisningsnivå B. Indexet nedan anger på vilken sida i den tryckta Årsredovisningen/det Gröna bokslutet som informationen finns att tillgå.

Redovisningens tillämpningsnivå

		C	C+	B	B+	A	A+
Obligatoriskt	Egen bedömning		Redovisningen bestyrkt av utomstående		Redovisningen bestyrkt av utomstående		Redovisningen bestyrkt av utomstående
	Uttalande från tredje part						
	Granskat av GRI						
Frivilligt							

GRI-index		
1 Strategi och analys		Sida
1.1	Uttalande från generalsekreteraren	8
2 Organisation		
2.1	Organisationens namn	10
2.2	De viktigaste varumärkena, produkterna och tjänsterna	10
2.3	Organisationsstruktur	10
2.4	Lokalisering av organisationens huvudkontor	10
2.5	Länder där organisationen är verksam	45
2.6	Ägarstruktur och företagsform	10
2.7	Marknader	9, 45
2.8	Organisationens storlek	9, 39, 45
2.9	Väsentliga förändringar under redovisningsperioden	19
2.10	Utmärkelser och priser under räkenskapsåret	-
3 Redovisningsparametrar		
3.1	Redovisningsperiod	Kalenderår
3.2	Senaste redovisningen	Föregående kalenderår
3.3	Redovisningscykel	Ettårig
3.4	Kontaktperson	27
3.5	Process för att definiera redovisningens innehåll	26
3.6	Redovisningens avgränsningar	26
3.7	Särskilda begränsningar för redovisningens omfattning och avgränsning	–
3.8	Redovisningsprinciper för hyrda anläggningar med mera	25
3.9	Mätmetoder och beräkningsunderlag	26
3.10	Förklaring till korrigeringar från tidigare rapporter	24
3.11	Väsentliga förändringar i omfattning, avgränsning med mera, jämfört med tidigare rapporter	24
3.12	GRI-index	27
4 Styrning, åtaganden och intressentrelationer		
4.1	Styrningsstruktur	10
4.2	Styrelseordförandens roll	10, 56
4.3	Styrelseledamöter	57

4.4	Möjligheter att lämna förslag högsta ansvariga organ	11
4.5	Koppling mellan ersättning och resultat	Ej bonus
4.7	Process för krav på styrelsemedlemmarnas kvalifikationer	56
4.8	Värderingar, uppförandekoder etc.	25
4.12	Externa stadgor, principer och initiativ	25
4.13	Medlemskap i organisationer	13, 15, 25
4.14	Identifierade intressentgrupper	26
4.15	Identifiering och urval av intressenter	26
5 Ekonomiska indikatorer		
EC3	Omfattning av organisationens förmånsbestämda åtaganden	
EC4	Väsentligt finansiellt stöd från den offentliga sektorn	16, 20
6 Miljöindikatorer		
EN1	Materialanvändning i vikt eller volym	26
EN4	Indirekt energianvändning per primär energikälla	25
EN17	Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt	26
EN29	Väsentlig miljöpåverkan genom transport av arbetskraft	26
7 Sociala indikatorer		
LA1	Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform och region	45
LA4	Procent av arbetsstyrkan som omfattas av kollektivavtal	100 %
LA13	Sammansättning av styrelse och ledning nedbruten på kön och åldersgrupp	44
HR1	Procentuell andel betydande investeringsbeslut som krav gällande mänskliga rättigheter	100 %
SO5	Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying	11, 12, 15, 19, 20

Kontakt

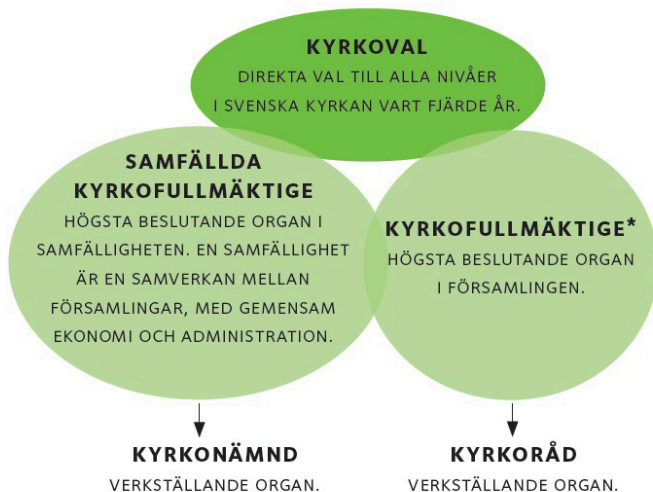
Lina Lilja, lina.lilja@svenskakyrkan.se

Kyrkokansliet i Uppsala

Tfn 018-16 95 00, Adress: Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala

FÖRSAMLINGSNIVÅ

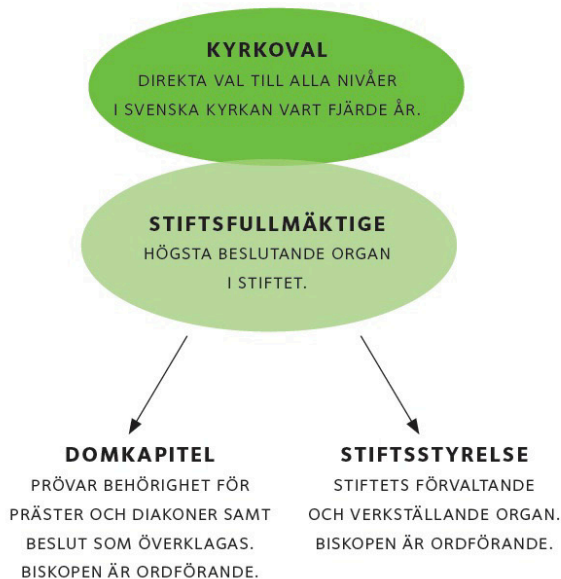
Firar gudstjänst, bedriver undervisning samt utövar diakoni och mission.

* I en församling som ingår i en samfällighet kan valet i stället gälla direktvalt kyrkoråd.

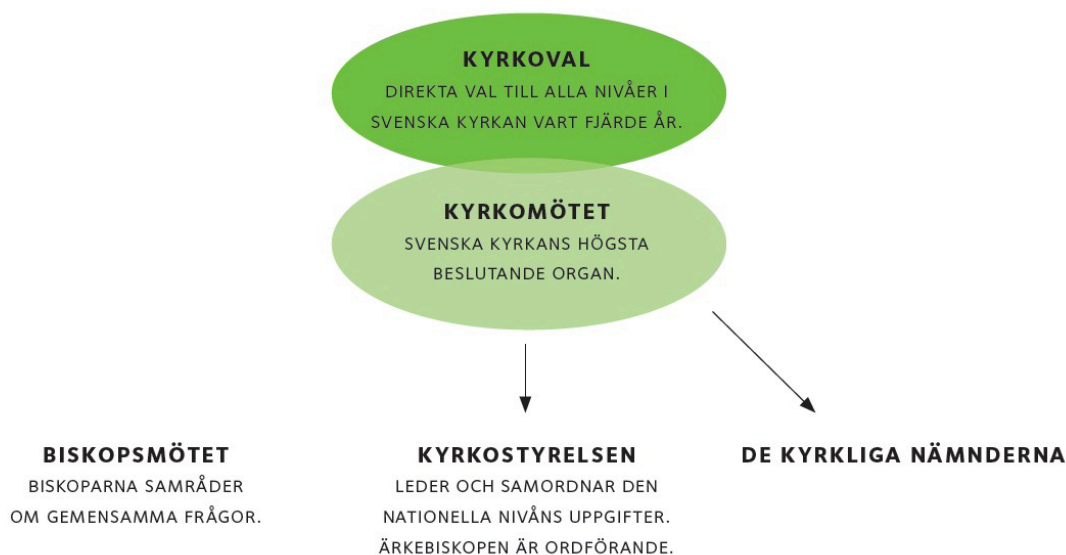
STIFTSNIVÅ

Främjar och har tillsyn över församlingarna. Samordnar verksamhet i stiftet.

NATIONELL NIVÅ

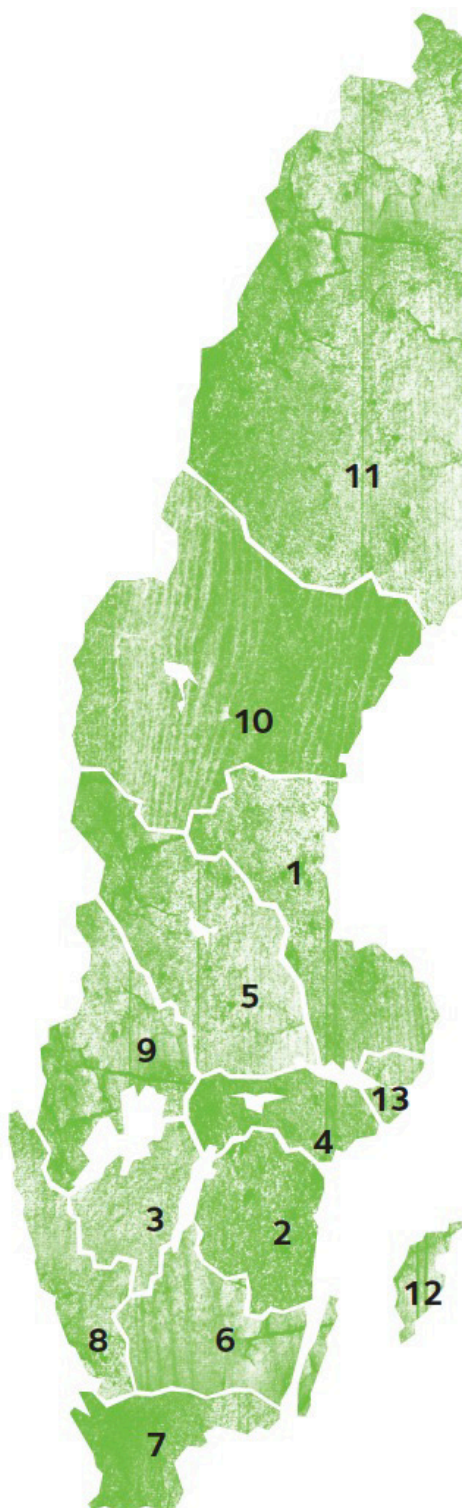
Ansvarar för Svenska kyrkans gemensamma angelägenheter och företräder kyrkan nationellt och internationellt.

Stiften i Svenska kyrkan

KsSkr 2012:2

Svenska kyrkan bestod 2011 av 13 stift indelade i totalt 1 456 församlingar i Sverige och 42 församlingar utomlands. Närmare 70 procent av Sveriges befolkning var medlemmar i Svenska kyrkan.

1. UPPSALA STIFT
736 318 INVÅNARE (10/11)
72,0 % MEDLEMMAR
136 FÖRSAMLINGAR
ÄRKEBISKOP: ANDERS WEJRYD
BISKOP: RAGNAR PERSENIUS

2. LINKÖPINGS STIFT
541 952 INVÅNARE
73,3 % MEDLEMMAR
109 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: MARTIN MODÉUS

3. SKARA STIFT
543 049 INVÅNARE
73,6 % MEDLEMMAR
124 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: ERIK AURELIUS
Åke Bonnier vigs till ny biskop 26 aug 2012.

4. STRÄNGNÄS STIFT
612 640 INVÅNARE
65,6 % MEDLEMMAR
73 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: HANS-ERIK NORDIN

5. VÄSTERÅS STIFT
576 369 INVÅNARE
73,8 % MEDLEMMAR
77 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: THOMAS SÖDERBERG

6. VÄXJÖ STIFT
629 712 INVÅNARE
73,2 % MEDLEMMAR
197 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: JAN-OLOF JOHANSSON

7. LUNDS STIFT
1 405 912 INVÅNARE
67,2 % MEDLEMMAR
189 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: ANTJE JACKELÉN

8. GÖTEBORGS STIFT
1 316 865 INVÅNARE
66,6 % MEDLEMMAR
196 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: PER ECKERDAL

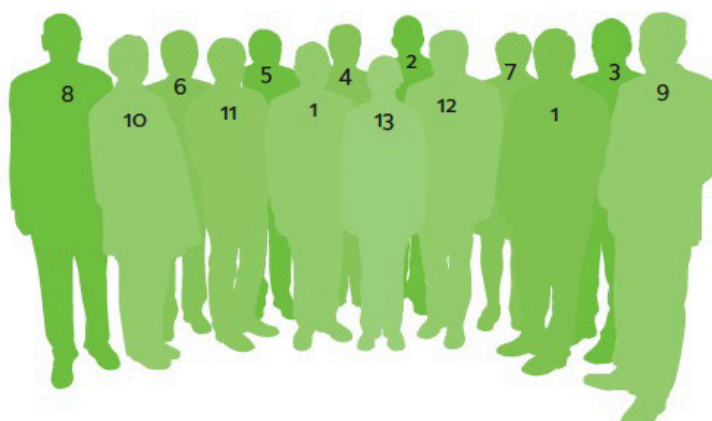
9. KARLSTADS STIFT
360 894 INVÅNARE
78,7 % MEDLEMMAR
88 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: ESBJÖRN HAGBERG

10. HÄRNÖSANDS STIFT
368 454 INVÅNARE
79,0 % MEDLEMMAR
104 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: TUULIKKI KOIVUNEN BYLUND

11. LULEÅ STIFT
508 212 INVÅNARE
79,1 % MEDLEMMAR
57 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: HANS STIGLUND

12. VISBY STIFT
57 308 INVÅNARE
79,1 % MEDLEMMAR
42 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: SVEN-BERNHARD FAST
Visby stift har tillsyn över Svenska kyrkans 42 utlandsförsamlingar.

13. STOCKHOLMS STIFT
1 825 170 INVÅNARE
58,2 % MEDLEMMAR
64 FÖRSAMLINGAR
BISKOP: EVA BRUNNE
Hovförsamlingen medräknad.

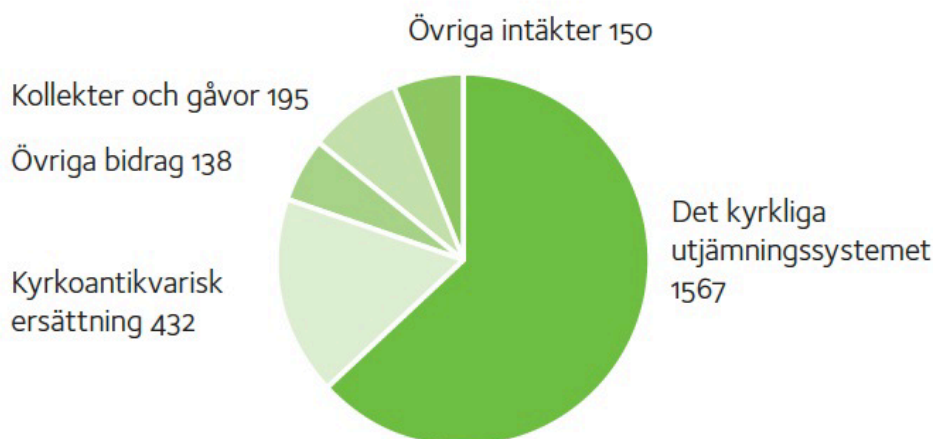

Kommentarer till ekonomiskt utfall

Totala intäkter och kostnader

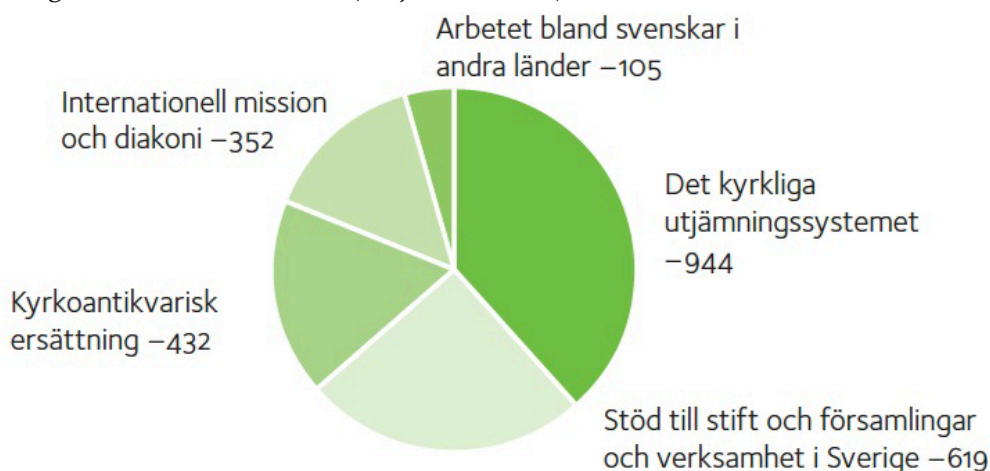
Det ekonomiska utfallet i koncernen uppgår till –201 (föregående år 354) miljoner kronor och är främst en följd av det negativa resultatet i kapitalförvaltningen uppgående till –256 miljoner kronor. De totala intäkterna uppgår till 2 228 (föregående år 2 643) miljoner kronor, inklusive det negativa resultatet av kapitalförvaltningen. Den största intäktsposten är utjämningsavgifter. De omfördelas till stor del i det kyrkliga utjämningsystemet i form av utjämningsbidrag. Den näst största intäktsposten är erhållna bidrag, främst den kyrkoantikvariska ersättningen, som intäktsförs i den utsträckning som den används. Ännu inte använda medel skuldförs i balansräkningen. Övriga bidrag kommer bland annat från Sida, EU och olika stiftelser och används främst i den internationella verksamheten. Kollektor och gåvor är en annan betydelsefull intäkt, inte minst för den internationella verksamheten. I övriga intäkter ingår återbetalning av särskild löneskatt uppgående till 117 miljoner kronor, som berör pensionsavsättningar före år 2000. Beloppet har inkommit 2012 och redovisas som kortfristig fordran.

Diagram 1: Intäkter* 2011 (miljoner kronor)

*exklusive det negativa resultatet av finansförvaltningen.

Inriktningen på verksamheten utgår från kyrkoordningen och från de beslut som kyrkomötet och kyrkostyrelsen fattar. De totala kostnaderna uppgår till 2 452 (föregående år 2 339) miljoner kronor. Den ekonomiska omfattningen av de huvudsakliga uppgifterna framgår i nedanstående diagram.

Tabell 1: Kostnader fördelade på uppgifter 2011 (miljoner kronor)

	Utfall 2011	Utfall 2010
Det kyrkliga utjämningsystemet	-944	-921
Stöd till stift och församlingar och verksamhet i Sverige	-619	-630
Kyrkoantikvarisk ersättning	-432	-324
Internationell mission och diakoni	-352	-354
Arbetet bland svenskar i andra länder	-105	-110
Kostnader	-2 452	-2 339

Det kyrkliga utjämningsystemet

Den nationella nivån ansvarar för att förmedla kyrkoavgifter till stift och församlingar. Under 2011 förmedlades 12,4 miljarder kronor i kyrkoavgifter. Det kyrkliga utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, och därigenom skapa förutsättningar för verksamhet över hela landet. Den nationella nivåns uppgift är att svara för det kyrkliga utjämningsystemet, vilket innebär att administrera systemet och att fastställa nivåerna i systemet. En annan uppgift i anslutning till detta är förmedling av begravningsavgifter. Utjämningsystemet består av generell utjämning av intäkter och kostnader mellan församlingarna, samt allmän utjämning som finansierar verksamheten på -nationell nivå och stiftsbidraget. Bidraget från nationell nivå till stiftet har minskat jämfört med föregående år till följd av en motsvarande ökad utdelning från prästlönetillgångarna till stiftet.

Stöd till stift och församlingar och verksamhet i Sverige

Stöd till stift och församlingar

Uppgiften att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet handlar om stöd kopplat till församlingens grundläggande uppgift, administration, ekonomi, juridik och kommunikation samt stöd till stift utan en direkt koppling till församlingsnivån. Under året har insatser genomförts för att öka människors samhörighet med Svenska kyrkan, skapa förutsättningar för en effektivare administration och verksamhet, underlätta för beslutsfattare att få tillgång till fakta-

KsSkr 2012:2 underlag och insatser för att kyrkan i högre grad ska uppfattas som relevant för unga i vår tid.

De kyrkliga grundutbildningarna

Den nationella nivåns uppgift är att ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämma utbildningsplaner för dessa samt se till att grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning. Under året har insatser genomförts för att förvalta och genomföra utbildning av diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Därtill har stöd för rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning lämnats och översynen av utbildningsorganisationen har fortsatt. officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Under året har insatser genomförts i form av ekumeniska dialoger och utveckling av såväl ingångna överenskommelser som nya kyrkorelationer nationellt och internationellt. Därtill har genomförandet av generalförsamlingarna för Kyrkornas världsråd respektive Europeiska kyrkokonferensen år 2013 förberetts.

Forskning

Under året har insatser genomförts för att främja vetenskaplig forskning inom det teologiska området och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden till stöd för utvecklingsarbetet i stift och församlingar.

Kulturliv för dialog

Uppgiften är att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning. Under året har insatser genomförts i form av engagemang vid bok- och biblioteksmässan, den internationella filmfestivalen och vetenskapsfestivalen, utdelandet av Svenska kyrkans kulturstipendier samt dialog, samtal och seminarier om kultur med förtroendevalda och anställda vid stift.

De direkta valen

Övergripande ansvar för de direkta valen omfattar samtliga direkta val i hela landet, till kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd i församlingar, till samfälliga kyrkofullmäktige i samfälligheter, till stiftsfullmäktige i stift och till kyrkomötet på den nationella nivån. Det betyder att på olika sätt biträda stiftsstyrelserna i deras uppgifter genom utarbetande av gemensamma rutiner, information och utbildning. Under året har insatser genomförts för att förbereda 2013 års direkta val.

Gemensamma IT-system

Under året har drift, förvaltning och utveckling skett av Svenska kyrkans gemensamma IT-plattform och system.

Styrning och administration

Styrning och administration omfattar arbetet i och med kyrkomötet, kyrkostyrelsen, nämnderna och råden samt administrationen av den nationella nivåns verksamhet. Under året har verksamhets- och ekonomistyrningen utvecklats genom införandet av ett nytt ekonomisystem. Som företrädare för Svenska kyrkan besvaras remisser och löpande kontakter sker med landets beslutsfattare. Ett ansvar finns även att förmedla bilden av vad Svenska kyrkan är och gör. Arbeta har också genomförts kopplat till ansvaret för ledning och samordning av Svenska

kyrkans samlade beredskap, hanteringen av kyrkoavgifter, bevarande och vård av kyrkans arkiv och tillsynen av prästlönetillgångarna.

KsSkr 2012:2

Verksamhetens finansiering och kostnader

Stöd till stift och församlingar och verksamhet i Sverige finansieras huvudsakligen genom allmän utjämningsavgift. Kostnaden för stöd till stift och församlingar ligger i nivå med föregående år. I kostnaderna ingår 100 miljoner kronor i tillfälligt församlingsbidrag som i sin helhet betalats ut under året samt 100 miljoner kronor i riktat församlingsbidrag, varav 88 miljoner ännu inte utbetalats. Det riktade församlingsbidraget utgör ett stöd för åtgärder som leder till ökad samverkan i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhets-effektivisering.

Kostnaderna för grundutbildningarna, för officiella relationer till andra kyrkor, för forskning och för kulturliv och dialog ligger i nivå med föregående år. Kostnaderna för de direkta valen ökar jämfört med föregående år som en följd av att vi närmar oss 2013 års kyrkoval.

Kostnaderna för gemensamma datasystem har ökat jämfört med föregående år till följd av utveckling och anpassning av systemen för att svara mot nya behov exempelvis vad gäller indelning och organisationssystem. Kostnaderna för styrning och administration har minskat väsentligt jämfört med föregående år. Detta är huvudsakligen en följd av att i föregående års kostnader ingick vissa omställningskostnader. I kostnaderna ingår också Svenska teologiska institutet i Jerusalem, som är en filial till trossamfundet. I finansieringen med allmän utjämningsavgift för det teologiska institutet ingår 12 miljoner kronor från en femårig fastighetsbudget på totalt 16 miljoner kronor.

De kyrkliga kulturminnena

Under året har kyrkostyrelsen beslutat om fördelning av den statliga kyrkoantikvariska ersättningen, säkerställt utbetalningar och redovisat föregående års utfall till regeringen. Svenska kyrkan erhåller årligen ett bidrag om 460 miljoner kronor från staten för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Årets användning av dessa medel har ökat med 108 miljoner kronor jämfört med föregående år, men är ännu inte i nivå med det årliga bidraget. Mellanskillnaden skuldförs i balansräkningen tills den används.

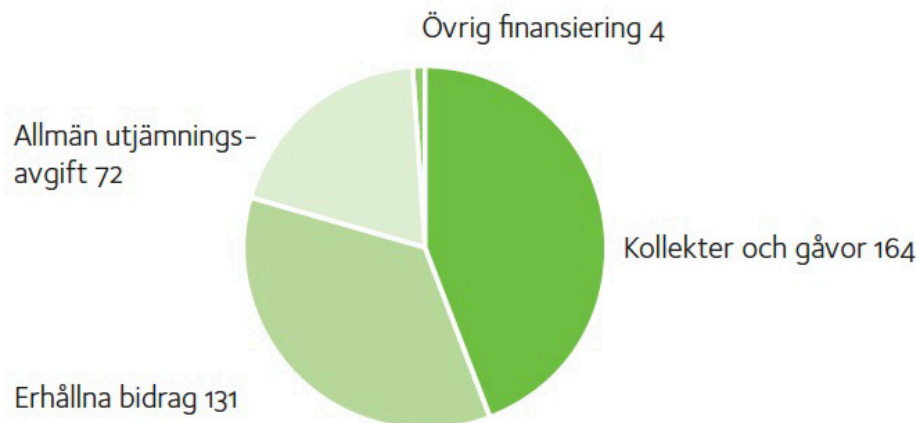
Internationell mission och diakoni

Uppgiften är att samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och diakoni vilket innebär att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Verksamheten formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med församlingarna inom Svenska kyrkan och med andra kyrkor och internationella organ. I detta ligger att verka för internationellt och ekumeniskt samordnad planering av missionsarbete och diakonala insatser.

Under året har Svenska kyrkan och partner samarbetat för teologisk reflektion, kristen enhet och interreligiös förståelse och för att ömsesidigt dela tro och liv. Därtill har insatser genomförts i det civila samhället för uthållig hushållning av naturresurser och för människors rätt till goda livsbetingelser. Svenska kyrkan och partner har också i det civila samhället varit aktiva för rättvisa, säkra, fredliga och demokratiska samhällen och bidragit till att människor har förmåga att kräva och försvara sina rättigheter och sin värdighet. De har också bidragit till

samordning, harmonisering och samarbete i ekumeniska fora. Därtill har insatser genomförts för att integrera Svenska kyrkans internationella arbete på alla nivåer inom Svenska kyrkan och för att allmänheten ska se Svenska kyrkan som en trovärdig aktör. Verksamhetens finansiering framgår i nedanstående diagram:

**Diagram 3: Finansiering av internationell mission och diakoni 2011
(miljoner kronor)**

Verksamheten finansieras genom kollekter och gåvor 164 (föregående år 166) miljoner kronor, erhållna bidrag 131 (föregående år 104) miljoner kronor, allmän utjämningsavgift 72 (föregående år 47) miljoner kronor, övrig finansiering 4 (föregående år 1) miljoner kronor. Kostnaderna ligger i nivå med föregående år. Mellanskillnaden mellan intäkter och kostnader år 2011 skuldförs i balansräkningen som destinerade medel för användning senare år. I år avsätts 23 miljoner kronor till destinerade medel. Föregående år ianspråktogs destinerade medel med 35 miljoner kronor. Insamlingsbranschen kontrolleras av frivilliga regelverk, bland annat utfärdade av Svensk insamlingskontroll och Frivilligorganisationernas insamlingsråd (FRII). Svenska kyrkan omfattas av och följer de rekommendationer som dessa organisationer ger. Mer information om kollekter och gåvor finns i not 1 och 3.

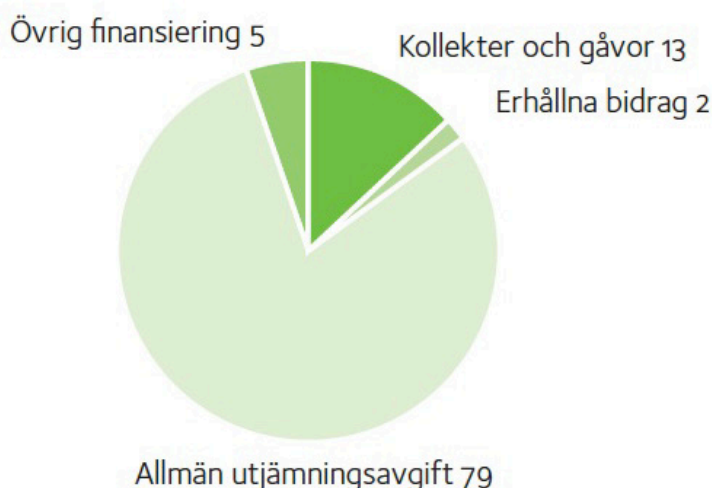
Arbetet bland svenskar i andra länder

Uppgiften innebär att verka för att det finns kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands och samverka med nordiska och internationella organ samt främja ett ekumeniskt samarbete. Verksamheten omfattar 42 utlandsförsamlingar varav 6 är filialer till trossamfundet.

Under året har insatser genomförts för att anpassa verksamhetens omfattning utifrån nationell och lokal försörjningsförmåga, åstadkomma en ändamålsenlig och effektiv lokalförsörjning och fastighetsförvaltning samt öka insamlingen av medel i Sverige och utomlands. Det handlar också om en satsning för att utveckla arbetet bland unga vuxna utomlands och för att stärka det frivilliga engagemanget. Därtill har kyrkomötet beslutat om förändringar i styrningen av arbetet bland svenskar i andra länder och det demokratiska inflytandet för utlandssvenskar i Svenska kyrkan. Verksamhetens finansiering framgår i nedanstående diagram:

**Diagram 4: Finansiering av arbete bland svenskar i andra länder 2011
(miljoner kronor)**

KsSkr 2012:2

Arbete bland svenskar i andra länder finansieras av kollekt och gåvor 13 (föregående år 11) miljoner kronor, erhållna bidrag 2 (föregående år 7) miljoner kronor, allmän utjämningsavgift 79 (föregående år 87) miljoner kronor, övrig finansiering 5 (föregående år 4) miljoner kronor. Kostnaderna för verksamheten har minskat jämfört med föregående år till följd av det förändringsarbete som inleddes 2010. I finansieringen med allmän utjämningsavgift tillkommer 8 miljoner kronor från en femårig fastighetsbudget på totalt 105 miljoner kronor.

Förvaltning av det nationella kapitalet

Den nationella nivåns uppgift är att förvalta det nationella kapitalet på ett sådant sätt att detta bevaras till sin reella (värdesäkrade) nivå mätt över rullande tioårsperioder. Ett kapitalförvaltningsråd under kyrkostyrelsen kompletterad med externa experter ansvarar för förvaltningen.

Svenska kyrkan har en långsiktig förvaltning med långsiktiga mål. Den inriktning på hållbarhet och etik som präglar förvaltningen kommer ibland under enskilda år att uppvisa stora skillnader jämfört med de index som förvaltningar normalt mäts mot. Inom ramen för det etiska arbetet finns Ethosfonderna även tillgängliga för hela kyrkan. Innehaven redovisas i sin helhet på svenskakyrkan.se/ekonomiochfinans. På grund av en restriktiv hållning mot att investera i bolag inom t.ex. oljesektorn blir svängningarna mot den sektorn extra tydliga. Eftersom några av Stockholmbörsens vinnare inte finns i portföljen erhålls en lägre avkastning 2011 jämfört med mer indexnära portföljer.

Svenska kyrkan arbetar med externa förvaltare, se tabell 3. Förvaltarna av i första hand globala aktier fortsätter att visa att en förvaltning baserad på hållbarhet mycket väl kan ge en betydligt bättre avkastning än sina jämförelse-index. Generation Investment Management har trots årets något svaga resultat sedan starten 2008 gett 5 procent i årlig avkastning vilket är 4,5 procent bättre än sitt index. First States Global Emerging Markets har sedan 2009 gett 15,6 procent i årlig avkastning vilket är 6,2 procent bättre än index.

Under hösten vände utvecklingen något på de flesta av världens börser. Men det har varit en ryckig utveckling präglad av nervositet och osäkerhet. Svenska aktier steg till slut med 2 procent under det sista tertialet. Men året slutade ändå på -13,5 procent för Stockholmsbörsen. Globala aktier återhämtade sig något snabbare och tog tillbaka nästan hälften av de 11 procent man förlorade under

årets första åtta månader. Emerging Markets tappade ytterligare 2 procent under det sista tertialet. Tack vare lägre räntenivåer för statsobligationer blev dock utvecklingen mycket positiv för ränteportföljerna. Svenska räntor steg till slut med inte mindre än 8,4 procent i värde för helåret.

På grund av den stora osäkerhet som rått har valet varit att ligga underexponerade mot aktier och till och med minska andelen aktier något under perioden. Vid årsskiftet var andelen aktier 49 procent, en undervikt med 11 procentenheter mot normalportföljen.

Marknadsvärdet på placeringstillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per den 31 december 2011 till 4 521 miljoner kronor, (5 053 miljoner kronor per 31 dec 2010). Det förvaltrade kapitalet var 532 miljoner kronor lägre än vid förra årsskiftet, varav 200 miljoner kronor är hänförligt till utbetalningar avseende församlingsbidrag.

Resultatet för helåret 2011 uppgick till -256 miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på -5,1 procent. Ränteförvaltningen hade ett positivt resultat med totalt 158 miljoner kronor medan -aktieförvaltningen sammanlagt bidrog negativt med -414 miljoner kronor under perioden. Valutakursförändringarna påverkade den globala aktieportföljens resultat positivt under 2011 med ca 2 procent.

Tabell 2: Portföljens avkastning per tillgångsslag

Belopp i mnkr	Resultat 2011	Avkastning	Indexutveckling	Jämförelseindex
Svenska aktier	- 278	-20,7%	-13,5%	SIX RX
Globala aktier	-108	-8,6%	-5,7%	DJSI
Emerging markets	-28	-13,1%	-16,5%	MSCI EM
Svenska räntor	147	8,4%	8,4%	OMRX Bond
Globala räntor	8	3,5%	2,7%	Merrill Lynch EMU
Alternativa placeringar	1	1,0%	0,1%	3 mån SSVX
Totalt i förvaltning	-256	-5,1%	-2,8%	

Enligt nedanstående tabell 3 uppgår marknadsvärdet till 4 521 miljoner kronor. Däri ingår likvida medel och upplupna ränteintäkter om 208 miljoner kronor. Utan dessa poster uppgår saldot till 4 313 miljoner kronor att jämföra med not 24. Enligt not 24 uppgår marknadsvärdet till 4 595 miljoner kronor. Däri ingår verksamhetsdestinerade medel om 260 miljoner kronor, Professorsfonden om 17 miljoner kronor och minnesfonder om 5 miljoner kronor. Utan dessa avsättningar och fonder kvarstår 4 313 miljoner kronor att jämföra med nedanstående tabell.

Tabell 3: Portföljens fördelning per förvaltning och tillgångslag

KsSkr 2012:2

Alla belopp i mnkr	Marknadsvärde 2011	Andel 2011	Marknadsvärde 2010	Andel 2010	Normalportfölj
DNB (f.d. Carlsson)		288	6%	740	15%
Ethos aktiefond (SEB)		341	8%	669	13%
Nordea Swedish Stars		201	4%	-	-
Egen förvaltning/Catella		4	0%	19	0%
Svenska aktier	833	18%	1 427	28%	25%
Ethos global SAM		445	10%	535	11%
GIM		518	12%	553	11%
DNB Miljöinvest (f.d. DnBNOR)		76	2%	54	1%
RCM		-	-	346	7%
Globala aktier	1 039	23%	1 488	30%	30%
First State	252	6%	197	4%	
GIM Asia Fund	93	2%	-	-	
Emerging Markets	345	8%	197	4%	5%
Total aktieportfölj	2 217	49%	3 112	62%	60%
Alfred Berg	680	15%	628	12%	
Nordea		645	14%	592	12%
Ethos räntefond (SEB)	708	16%	510	10%	
Svenska räntor	2 033	45%	1 730	34%	35%
Nordea fond		-	-	212	4%
Globala räntor	-	-	212	4%	5%
Total ränteportfölj	2 033	45%	1 942	38%	40%
Excalibur	100	2%	-	-	
Alternativa placeringar	100	2%	-	-	
Likvida medel	171	4%	-	-	
Total portfölj	4 521	100%	5 053	100%	100%

Utöver kapitalförvaltningen tillkommer likviditetsförvaltningen som uppgår till 2 153 miljoner kronor och är placerade i kortfristiga räntebärande placeringar samt likvida medel på kyrkkontot som uppgår till 1 408 miljoner kronor. Under 2011 har likviditetsförvaltningen givit en avkastning utöver ordinarie ränta vilket medfört att 18 miljoner kronor kunnat fördelas till stift och församlingar som tilläggsränta på kyrkkontot.

Riskhantering inom finansfunktionen

Syftet med riskhantering inom finansfunktionen är att säkerställa att förvaltningen av de finansiella tillgångarna sker på ett tillfredsställande sätt. Metoden för att

uppnå detta är att löpande bevaka, utvärdera och kontrollera de finansiella riskerna. Utformningen av denna verksamhet ska säkerställa att förvaltningen följer beslutade strategier och riktlinjer.

De risker som är förknippade med förvaltningen kan delas upp i marknadsrisk, kredit- och motpartsrisk, valutarisk, likviditetsrisk, legal och operativ risk. Dessa risker avgränsas i den finanspolicy som finns för verksamheten. Riskerna hanteras genom god intern kontroll exempelvis vad gäller en säker hantering av transaktioner, klart definierade och avgränsade ansvarsområden samt dokumenterade rutinbeskrivningar. Arbetet med kontroll och uppföljning av risk i förvaltningen är strukturerade kring två huvudfunktioner: Löpande kontroll och granskning av risk mot limit samt rapportgenerering.

Svenska kyrkan har valt att anlita externa förvaltare för merparten av det förvaltade kapitalet. Det innebär att de huvudsakliga operativa riskerna uppstår hos de externa förvaltarna och depåbankerna.

Stiftelser

Svenska kyrkan på nationell nivå förvaltar 86 (föregående år 86) stiftelser med anknuten förvaltning. Stiftelserna är egna juridiska personer och ingår därför inte i balans- och resultaträkningen för Svenska kyrkan på nationell nivå. Tillgångarna i stiftelserna har vid årsskiftet ett bokfört värde på 147 (föregående år 174) miljoner kronor. Avkastningen från stiftelserna tillförs till stor del den verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan på nationell nivå.

Destinerade medel

Under året är nettoförändringen av destinerade medel 22 (föregående år -37) miljoner kronor. Det innebär att reserverade medel ökat till skillnad från föregående år, då medel ianspråktogs. Mer information om destinerade medel finns i not 1 och 14.

Eget kapital

Målnivån för eget kapital för Svenska kyrkan på nationell nivå bestämdes av kyrkomötet 2008 till 4 000 miljoner kronor, med en årlig uppräkningsindex enligt konsumentprisindex. När eget kapital överstiger målnivån med mer än 25 procent, behöver detta särskilt kommenteras vilket var fallet år 2010. På grund av finansöron under hösten 2011 och genom finansiellt stöd till stift och församlingar är åter eget kapital under denna nivå. Mer information om eget kapital finns i not 1 och 16.

Tabell 4: Målkapital för svenska kyrkan på nationell nivå 2011 (miljoner kronor)

	Utfall 2011	Utfall 2010
Totalt eget kapital	5 064	5 265
Målvärde	4 211	4 130
Målvärde +25%	5 264	5 163
Avvikelse mot målvärde +25%	-200	+102

Väsentliga händelser efter balansdagen

KsSkr 2012:2

Inga väsentliga händelser finns att notera efter balansdagen. Framtida utveckling behandlas i bland annat skriften *Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi 2011*.

Resultat och ställning

Resultatet av verksamheten samt ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

Koncernen 5 år i sammandrag

Belopp i miljoner kronor

Resultaträkning	2011	2010	2009	2008	2007
<i>Intäkter</i>					
Utjämningsavgifter	1 567	1 553	1 502	1 440	1 400
Kollekter och gåvor	195	190	190	213	197
Kapitalförvaltning	-256	429	763	-786	97
Övriga intäkter	722	471	510	475	438
Summa intäkter	2 228	2 643	2 965	1 342	2 132
<i>Kostnader</i>					
Utjämningsbidrag	-944	-921	-953	-839	-835
Övriga kostnader	-1 508	-1 418	-1 515	-1 378	-1 304
Summa kostnader	-2 452	-2 339	-2 468	-2 217	-2 139
Övriga resultatposter	45	13	7	32	9
Förändring destinerade medel	-22	37	62	19	34
Årets resultat	-201	354	566	-824	36
Balansräkning					
Tillgångar	8 612	8 815	8 130	7 530	8 379
Eget kapital	5 064	5 265	4 911	4 345	5 170
Skulder, avsättningar och destinerade medel	3 548	3 550	3 219	3 184	3 209
Soliditet*	59%	60%	60%	58%	62%
Personal					
Medeltal anställda					
Sverige	286	307	325	315	308
Utland	115	138	154	164	163

*) Eget kapital i procent av totala tillgångar.

Resultaträkningar

Belopp i tkr	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2011	2010	2011	2010
	1				
Intäkter					
Utgjänningsavgifter	2	1 567 225	1 552 724	1 567 225	1 552 724
Kollekter och gåvor	3	194 940	190 654	194 940	190 654
Erhållna bidrag	4	570 162	439 045	570 162	439 045
Resultat av ideella placeringar	5	1 235	-1 753	673	-2 474
Resultat av likviditetsförvaltning	6	534	1 195	1 175	1 418
Resultat av kapitalförvaltning	7	-256 072	428 968	-256 072	428 968
Övriga intäkter	8	150 107	32 438	150 604	32 768
Summa		2 228 131	2 643 271	2 228 707	2 643 103
Kostnader					
Utgjänningsbidrag	2	-943 946	-921 266	-943 946	-921 266
Lämnade bidrag	9	-909 558	-804 418	-909 558	-804 418
Övriga externa kostnader	8	-301 057	-266 858	-304 482	-270 621
Personalkostnader	10, 11, 12	-284 867	-328 991	-284 867	-328 991
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	13	-12 923	-17 362	-10 634	-15 119
Summa		-2 452 351	-2 338 895	-2 453 487	-2 340 415
Resultat före förändring av destinerade medel		-224 220	304 376	-224 780	302 688
Förändring destinerade medel	14	-21 850	36 619	-21 850	36 619
Resultat efter förändring av destinerade medel		-246 070	340 995	-246 630	339 307
<i>Andel i intresseföretagens resultat</i>		3 256	6 526	-	-
Resultat före finansiella poster		-242 814	347 521	-246 630	339 307
<i>Finansiella poster</i>	15				
Finansiella intäkter		45 581	6 335	45 581	6 335
Finansiella kostnader		-2 922	-1 176	-2 922	-1 176
Summa		42 659	5 159	42 659	5 159
Resultat efter finansiella poster		-200 155	352 680	-203 971	344 466
Bokslutsdispositioner		-140	-	-	-
Koncernföretagens skatt		-1 013	1 666	-	-
Årets resultat	16	-201 308	354 346	-203 971	344 466

Balansräkningar

KsSkr 2012:2

Belopp i tkr	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
TILLGÅNGAR	1				
<i>Anläggningstillgångar</i>					
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>					
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	17	13 998	9 178	13 998	9 178
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Byggnader och mark	18	142 518	146 906	72 789	75 185
Inventarier	19	11 510	10 137	10 634	9 139
Summa		154 028	157 043	83 423	84 324
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>					
Andelar i koncernföretag	20	-	-	55 774	55 774
Långfristiga fordringar i koncernföretag	21	-	-	30 000	30 000
Andelar i intresseföretag	22	52 860	50 469	42 295	42 258
Ideella placeringar	23	40 505	40 184	34 387	34 377
Andra långfristiga värdepappersinnehav	24	4 595 271	5 234 224	4 595 271	5 234 224
Övriga långfristiga fordringar		185	249	185	249
Summa		4 688 821	5 325 126	4 757 912	5 396 882
Summa anläggningstillgångar		4 856 847	5 491 347	4 855 333	5 490 384
<i>Omsättningstillgångar</i>					
Varulager		2 307	1 600	2 307	1 600
<i>Kortfristiga fordringar</i>					
Kortfristiga fordringar		143 376	25 674	143 332	25 667
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	49 389	55 851	49 389	55 851
Summa		192 765	81 525	192 721	81 518
<i>Kortfristiga placeringar</i>	26	2 152 532	1 781 057	2 152 532	1 781 057
Kassa och bank	27	1 407 983	1 459 352	1 407 983	1 459 352
Summa omsättningstillgångar		3 755 587	3 323 534	3 755 543	3 323 527
SUMMA TILLGÅNGAR		8 612 434	8 814 881	8 610 876	8 813 911

Forts. balansräkningar

Belopp i tkr	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER					
<i>Eget kapital</i>	16				
Eget kapital vid årets början		5 265 342	4 910 996	5 260 314	4 915 848
Årets resultat		-201 308	354 346	-203 971	344 466
Summa		5 064 034	5 265 342	5 056 343	5 260 314
<i>Destinerade medel</i>	14	238 895	217 045	238 895	217 045
<i>Avsättningar för pensioner</i>	28	71 827	73 438	71 827	73 438
<i>Övriga avsättningar</i>	29	123 351	25 854	123 351	25 854
<i>Kortfristiga skulder</i>					
Leverantörsskulder		55 407	46 961	53 870	46 505
Skulder till koncernföretag				7 682	4 520
Övriga kortfristiga skulder	27	3 006 837	3 113 786	3 006 825	3 113 780
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30	52 083	72 455	52 083	72 455
Summa		3 114 327	3 233 202	3 120 460	3 237 260
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		8 612 434	8 814 881	8 610 876	8 813 911
<i>Ställda säkerheter</i>	31	50 000	50 000	50 000	50 000
<i>Ansvarsförbindelser</i>	32	-	3 302	-	3 302

Kassaflödesanalys

KsSkr 2012:2

Belopp i tkr	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2011	2010	2011	2010
<i>Den löpande verksamheten</i>					
Inbetalningar från verksamheten exkl finansförvaltning		2 407 177	2 391 466	2 404 173	2 391 760
Utbetalningar av bidrag samt till leverantörer och anställda		-2 400 970	-2 365 090	-2 400 885	-2 373 877
Netto räntor och utdelningar		209 569	168 706	210 210	168 929
Nettoförändring i ideella placeringar	23	538	-5	-24	-24
Nettoförändring i likviditetsförvaltning *		-376 942	-282 240	-376 942	-282 240
Förändring av Kyrkkontot *		-189 878	283 236	-189 878	283 236
Nettoförändring i kapitalförvaltning		217 979	149 664	220 644	157 875
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-132 527	345 737	-132 702	345 659
<i>Investeringsverksamheten</i>					
Investering i materiella och immateriella anläggningstillgångar		-14 728	-698	-14 553	-620
<i>Finansieringsverksamheten</i>					
Ökning/minskning av skulder		95 886	-12 741	95 886	-12 741
Årets kassaflöde		-51 369	332 298	-51 369	332 298
Likvida medel vid årets början		1 459 352	1 127 054	1 459 352	1 127 054
Likvida medel vid årets slut		1 407 983	1 459 352	1 407 983	1 459 352

*) I likviditetsförvaltningen ingår även placeringar av kyrkkontomedel

Noter för koncernen och moderföretaget

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Alla belopp är angivna i tusental kronor (tkr) om inte annat anges.

Årsredovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens (BFN) allmänna råd med undantag för BFNAR 2002:10 samt resultaträkningens uppställningsform. Uttalande om redovisning av gåvor för ideella föreningar och registrerade trossamfund där Svenska kyrkan beträffande redovisning av destinerade medel (gåvor) tillämpar riktlinjer fastställda av Svenska kyrkans redovisningskommitté (Kred), Redovisning av ändamålsbestämda gåvor. Redovisningsprinciperna är oförändrade i jämförelse med föregående år.

Destinerade medel: I vissa fall är intäkter förenade med villkor som innebär att medlen ska användas för viss angiven verksamhet (verksamhetsdestinerade medel) eller visst angivet ändamål inom en verksamhet (ändamålsdestinerade medel). För Svenska kyrkan är det angeläget att gentemot givare tydligt visa att erhållna destinerade medel hålls åtskilda från övriga medel och ej är möjliga att använda för andra ändamål. För att uppnå en rättvisande bild avsätts medlen i de fall intäkten inte kunnat användas för den angivna verksamheten eller ändamålet under året som förändring av destinerade medel i resultaträkningen och som destinerade medel i balansräkningen. När utbetalning sker till den angivna verksamheten eller ändamålet ianspråk tas destinerade medel.

Koncernredovisning

Koncernredovisning har upprättats med tillämpning av förvärvsmetoden och med vägledning av Redovisningsrådets rekommendation (RR1:00). I koncernredovisningen ingår dotterföretag där moderföretaget direkt eller indirekt innehar mer än 50 procent av rösterna.

Intresseföretagsredovisning

Som intresseföretag betraktas de företag där koncernen har ett långsiktigt ägarintresse och där moderföretaget direkt eller indirekt innehar mer än 20 procent av rösterna för samtliga aktier. Andelar i intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Skillnaden mellan intresseföretagens redovisade värde i koncernen och koncernens andel av intresseföretagens egna kapital utgör goodwill/negativ goodwill, vilken skrivs av/löses upp över 5 år. I noten 22 redovisas samtliga intresseföretag. Intresseföretagsinnehav av ideell karaktär redovisas i balansräkningen under rubriken ideella placeringar.

Intäktsredovisning

Svenska kyrkans nationella nivå ansvarar för förmedlingen av de kyrkoavgifter som Skatteverket uppbär för Svenska kyrkans räkning. Den del av kyrkoavgifterna som överförs till församlingar, samfälligheter och stift redovisas endast över balansräkningen.

Intäkter redovisas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Kollektor och gåvor samt erhållna bidrag intäktsförs som huvudregel när gåvan sakrättsligt är genomförd.

Kollekter och gåvor

Med kollektor och gåvor avses i huvudsak insamlade medel från allmänheten som ställs till Svenska kyrkans förfogande. Gåvor och testamenten som utgörs av annat än kontanta medel värderas till marknadsvärde vid gåvotillfället. Aktier

erhållna genom gåva eller testamente värderas till marknadsvärde vid tidpunkten för överföring till Svenska kyrkans depå. I det fall tillgången avyttras i nära anslutning till gåvotillfället värderas tillgången till faktiskt erhållen likvid.

Erhållna bidrag

Med begreppet bidrag avses medel som erhållits från externa bidragsgivare och där bidraget grundas på avtal eller liknande handling samt där återrapporteringsskyldighet föreligger samt utdelning från förvaltade stiftelser och stiftelse-liknande rättssubjekt.

Bidrag från svenska staten avseende kyrkoantikvarisk ersättning redovisas liksom bidrag från Sida i enlighet med BFNAR 2002:11 Uttalande om redovisning av bidrag av likvida medel till ideella föreningar och registrerade trossamfund från offentligrättsliga organ, och skuldförs till dess att de kostnader som bidraget ska täcka uppkommit varvid intäktsföring sker.

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal, oavsett om de är finansiella eller operationella, redovisas som hyresavtal (operationella leasingavtal).

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta värderas enligt balansdagens kurs. Fastigheter redovisas dock till historisk anskaffningskurs.

Fordringar

Fordringar har tagits upp till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Utgifter för utvecklingsarbeten av datorprogram kostnadsförs vanligtvis löpande när de uppkommer. Vissa större utvecklingsprojekt som har ansetts vara av väsentligt värde under kommande år har aktiverats i balansräkningen som balanserade utgifter för utvecklingsarbeten. Kostnader direkt hänförliga till utveckling av tillgången har ökat tillgångens redovisade värde. Datorprogram som ej är egenutvecklade kostnadsförs vid anskaffningen.

Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. Utgifter för förbättringar av tillgångars prestanda, utöver ursprunglig nivå, ökar tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används. Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	10–50 år
Installationer	10 år
Kontorsmöbler	10 år
Kontorsmaskiner	5 år
Datorprogram	4–5 år
Datorer	4 år från och med 2010
Övrig datautrustning	3 år

I de fall en tillgångs redovisade värde överstiger dess verkliga värde skrivs tillgången ner till verkligt värde.

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas till verkligt värde enligt ÅRL 4 kap 14 § a–g. För ideella placeringar sker dock annan bedömning, se nedan.

Affärsdagsredovisning

Transaktioner på de finansiella marknaderna redovisas i balansräkningen per affärsdagen. Affärsdagen är den tidpunkt då de väsentliga rättigheterna och därmed riskerna övergår mellan parterna.

Ideella placeringar

Med ideella placeringar avses placeringar där såväl ekonomisk som social avkastning legat till grund för placeringsbeslutet. I balansräkningen redovisas samtliga ideella placeringar under denna rubrik, trots att vissa innehav uppfyller kriteriet för intresseföretag. Därmed kommer rubriken intresseföretag i balansräkningen endast att redovisa intresseföretag som inte är av ideell karaktär. Värdering av ideella placeringar sker individuellt för varje enskilt innehav till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärde om inte annat anges.

Kapital- och likviditetsförvaltning

Inom kapitalförvaltningen förvaltas den nationella nivåns långfristiga värdepapper. Förvaltningen strävar efter att uppnå bästa möjliga uthålliga totalavkastning med beaktande av kyrkans grundläggande värderingar.

Inom likviditetsförvaltningen förvaltas överlikviditeten från Kyrkkontot huvudsakligen genom placeringar i kortfristiga värdepapper.

Värdepapper i kapitalförvaltningen redovisas, med stöd av Fars RedR 5 som anläggningstillgång då förvaltningen är av långsiktig karaktär. Likviditetsförvaltningens tillgångar redovisas som kortfristiga placeringar.

– Aktier och andelar

Värdering av noterade aktier och andelar sker till verkligt värde baserat på senaste betalkurs under årets sista handelsdag.

– Obligationer och andra räntebärande tillgångar

Obligationer och andra räntebärande tillgångar värderas till verkligt värde. Verkligt värde beräknas utifrån balansdagens officiella marknadsnotering (oftast mid-kurs). Innehav som inte har officiell marknadsnotering värderas till noterade priser observerbara i en aktiv marknad. I de fall instrumenten inte handlas på en aktiv marknad och tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva.

Nettoresultatet utgörs av skillnaden mellan genomsnittligt upplupet anskaffningsvärde och försäljningsvärde/verkligt värde. Det upplupna anskaffningsvärdet utgörs av den effektiva räntan vid anskaffningstidpunkten. Detta innebär att förvärvade över- och undervärden periodiseras under återstående löptid till nästa räntejusteringstillfälle. Över- och undervärdena redovisas som ränteintäkt.

Eget kapital

Enligt 51 kap i kyrkoordningen ska den nationella nivåns kapital förvaltas på ett sådant sätt att kapitalet bevaras till sin reella nivå mätt över rullande tioårsperioder. Målnivån är 4 miljarder kronor. Från och med 2009 sker en årlig indexuppräknings enligt konsumentprisindex.

I not 16 redovisas hur eget kapital förhåller sig till den målsatta värdesäkrade nivån.

Avsättningar

KsSkr 2012:2

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst, men ovissa till belopp eller tidpunkt då de ska infrias. Värdering av avsättningar har skett till det belopp som beräknas komma att betalas.

Not 2 Utjämningsavgifter och utjämningsbidrag

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Regler om ekonomisk utjämning återfinns i 44 kap. i kyrkoordningen.		
<i>Utgjämningsavgifter</i>		
Allmän utjämningsavgift*	845 784	845 081
Inkomstutjämningsavgift	314 474	312 121
Kostnadsutjämningsavgift för		
- Kyrkounderhåll	81 434	74 505
- Kostnadsutjämningskonstant	113 467	111 548
- Andel medlemmar	212 066	209 469
	406 967	395 522
Summa utjämningsavgifter	1 567 225	1 552 724
<i>Utgjämningsbidrag</i>		
Inkomstutjämningsbidrag	-314 483	-312 125
Kostnadsutjämningsbidrag för		
- Kyrkounderhåll	-84 742	-77 455
- Kostnadsutjämningskonstant	-112 505	-110 603
- Andel medlemmar	-211 536	-208 113
	-408 783	-396 171
Stiftsbidrag	-220 680	-212 970
Summa utjämningsbidrag	-943 946	-921 266

*) Församlingarna betalar en allmän utjämningsavgift som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget.

Not 3 Kollektor och gåvor

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
<i>Kollekter</i>		
Rikskollekter	43 143	43 132
Stiftskollekter	1 575	1 282
Församlingskollektor	19 226	21 643
	63 944	66 057
<i>Gåvor*</i>		
Testamenten	42 245	25 584
Övriga gåvor	88 751	99 013
	130 996	124 597
Summa kollektor och gåvor	194 940	190 654

Antal inkomna testamentsärenden **69** 77

*Kodrapport enligt Frivilligorganisationernas insamlingsråds kvalitetskod har upprättats för år 2011.

Not 4 Erhållna bidrag

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Sidabidrag för		
- Utvecklingssamarbete	76 179	58 557
- Katastrofbistånd	21 356	17 256
- Volontärer	-	2 633
- Administration	7 674	6 640
- Information och opinionsbildning	3 676	3 081
	108 885	88 167
Kyrkoantikvarisk ersättning	431 601	324 466
Stiftelser		
- Förvaltare av Svenska kyrkan på nationell nivå	4 424	7 441
- Övriga stiftelser	1 936	917
	6 360	8 358
Övriga organisationer och företag	11 234	10 630
Radiohjälpen	5 480	5 161
Europeiska Unionen	6 602	2 263
Summa erhållna bidrag	570 162	439 045

Not 5 Resultat av ideella placeringar

	Koncernen		Modersföretaget	
	2011	2010	2011	2010
Räntor och utdelningar	687	690	687	690
Resultatandel ideella intresseföretag	562	721	-	-
Nedskrivning ideella placeringar	-14	-29	-14	-29
Resultat konvertering Oikocredit	-	-3 135	-	-3 135
Resultat av ideella placeringar	1 235	-1 753	673	-2 474

Not 6 Resultat av likviditetsförvaltning

	Koncernen		Modersföretaget	
	2011	2010	2011	2010
Realisationsresultat vid försäljning	-1 596	2 322	-1 596	2 322
Orealiserat resultat kortfristiga placeringar	-3 871	-8 727	-3 871	-8 727
Ränteintäkter	130 178	42 683	130 083	42 928
Räntekostnader	-106 116	-25 229	-105 380	-25 251
Resultat av likviditetsförvaltning före avsättning	18 595	11 049	19 236	11 272
Avsättningar				
Avsättning för utbetalning nästkommande år	-18 061	-9 854	-18 061	-9 854
Resultat av likviditetsförvaltningen efter avsättning	534	1 195	1 175	1 418

Not 7 Resultat av kapitalförvaltning

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Aktier och fondandelar		
- Utdelningar	69 311	53 089
- Realiserat resultat	-37 285	230 373
- Orealiserat resultat	-433 716	93 657
	-401 690	377 119
Räntevärdepapper		
- Utdelningar	51 973	64 931
- Räntenetto	51 499	42 776
- Realiserat resultat	-23 014	22 144
- Orealiserat resultat	77 992	-70 612
	158 450	59 239
Provisionskostnader		
- Förvaltningsarvoden	-12 485	-6 775
- Bankkostnader	-347	-615
	-12 832	-7 390
Resultat av kapitalförvaltning	-256 072	428 968

Not 8 Inköp och försäljning mellan koncernföretag

Moderföretaget	2011	2010
Av moderföretagets omsättning avser försäljning till andra koncernföretag	598	398
Av moderföretagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	-7 430	-7 341

Not 9 Lämnade bidrag

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Utvecklingssamarbete, katastrof-bistånd och kyrkosamverkan i utlandet	-198 325	-196 407
Svenska församlingar i utlandet	-10 031	-7 909
Tillfälligt församlingsbidrag	-100 000	-200 000
Riktat församlingsbidrag	-100 000	-
Kyrkoantikvarisk ersättning	-426 069	-321 492
Verksamhet i Sverige	-75 133	-78 610
Summa lämnade bidrag	-909 558	-804 418

Not 10 Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	Löner och andra ersättn.	Sociala kostn.	(varav pens.- kostn.)	Löner och andra ersättn.	Sociala kostn.	(varav pens.- kostn.)
	2011	2011	2011	2010	2010	2010
Koncernen och moderföretaget						
Styrelser, generalsekreterare och verkställande direktör	-2 215	-1 373	-676	-2 588	-6 737	-5 923 **
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-5 260	-1 653	-	-5 258	-1 652	-
Övriga anställda	-171 601	-82 676	-32 130	-190 897	-97 581	-41 618
Summa	-179 076	-85 702	-32 806	-198 743	-105 970	-47 541

*) Inga avtal om avgångsvederlag eller om pensionsavgång föreligger med ledande befattningshavare.

**) I beloppet ingår kostnad i samband med generalsekreterarens avgång med 4 957.

Not 11 Könsfördelning bland ledande befattningshavare*

	2011		2010	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Koncernen				
Styrelseledamöter	52%	48%	52%	48%
Generalsekreterare, verkställande direktör		100%		100%
	2011		2010	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Moderföretaget				
Styrelseledamöter	67%	33%	67%	33%
Generalsekreterare		100%		100%

*) Fördelningen avser förhållandet på balansdagen

Not 12 Medelantalet anställda per land

	2011			2010		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Koncernen och moderföretaget						
<i>Afrika</i>						
Etiopien	1	2	3	1	3	4
Kenya	2		2	1		1
Liberia		1	1	1		1
Sydafrika	1	1	2	3	1	4
Tanzania	2	1	3	4	2	6
Uganda	1		1	1		1
Zimbabwe	1		1	1		2
<i>Asien</i>						
Filippinerna	1		1	1		2
Kina	3	3	6	3	3	6
Singapore	1	1	2	1		2
Thailand	2	1	3	2	1	3
<i>Australien</i>	2	2	4	3	2	5

Koncernen och moderföretaget	2011			2010		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Europa</i>						
Belgien	3	2	5	3	3	6
Cypern	1	1	2	1	1	2
Danmark	1	1	2	3	3	6
Finland		1	1		1	1
Frankrike	3	3	6	4	3	7
Grekland	1	1	2	1	1	2
Italien	1	1	2	1	1	2
Nederländerna	2	1	3	2	1	3
Norge		1	1		1	1
Schweiz	2	2	4	2	2	4
Spanien	10	8	18	12	8	20
Storbritannien	3	4	7	4	4	8
Tyskland		5	3	8	6	4
Österrike		2	1	3	2	1
Latinamerika						
Brasilien	2		2	1		1
Colombia		1	1		1	1
Costa Rica	1	1	2	1	2	3
<i>Mellanöstern</i>						
Förenade Arabemiraten	1	1	2	1	1	2
Israel	2	3	5	2	4	6
<i>Nordamerika</i>						
USA	6	3	9	4	4	8
Korttidsanställda *		1	1	3	2	5
<i>Summa utland</i>	63	52	115	74	64	138
Sverige	188	98	286	201	106	307
Summa	251	150	401	275	170	445

*) Avser personer utsända för katastrofinsatser och specialinsatser, samt under 2010 även volontärer.

Not 13 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	Koncernen		Modersföretaget	
	2011	2010	2011	2010
Datorprogram	-4 267	-8 127	-4 267	-8 127
Byggnader	-4 388	-4 377	-2 395	-2 384
Inventarier*	-4 268	-4 858	-3 972	-4 608
Summa	-12 923	-17 362	-10 634	-15 119

*) Varav filialer -223 (-184)

Not 14 Destinerade medel

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Medel vid årets ingång	217 045	253 664
Förändring från årets verksamhet	21 850	-36 619
Belopp vid årets utgång	238 895	217 045
<i>Fördelning per verksamhet vid årets utgång</i>		
Svenska kyrkans internationella arbete	160 996	138 186
Svenska kyrkan i utlandet	35 380	33 585
Övriga verksamheter	42 519	45 274
Summa fördelning vid årets utgång	238 895	217 045
<i>Svenska kyrkans internationella arbete</i>		
Medel vid årets ingång	138 186	173 647
Förändring från årets verksamhet	22 810	-35 461
Belopp vid årets utgång	160 996	138 186
Varav använt för ideella placeringar	33 048	33 048
Varav övriga intecknade medel	6 604	3 585*
Varav ändamålsdestinerade medel	13 488	13 767
Återstår ej intecknade medel	107 856	87 786
	160 996	138 186
<i>Svenska kyrkan i utlandet</i>		
Medel vid årets ingång	33 585	34 250
Förändring från årets verksamhet, filialer	891	-58
Förändring från årets verksamhet, övrigt	904	-607
Belopp vid årets utgång	35 380	33 585
Varav medel filialer	7 748	6 857
Varav övriga intecknade medel	27 632	26 728
	35 380	33 585
<i>Övriga verksamheter</i>		
Medel vid årets ingång	45 274	45 767
Förändring från årets verksamhet, övrigt	-2 755	-493
Belopp vid årets utgång	42 519	45 274

*) 2 252 redovisades 2010 som ändamålsdestinerade medel. Kapitalet får inte förbrukas, därför finns de som intecknade.

Not 15 Finansiella intäkter och kostnader

KsSkr 2012:2

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
<i>Finansiella intäkter</i>		
Ränteintäkter	40 230	3 539
Övriga finansiella intäkter	5 351	2 796
	45 581	6 335
<i>Finansiella kostnader</i>		
Räntekostnader	–491	–309
Övriga finansiella kostnader	–2 431	–867
	–2 922	–1 176
Summa finansiella intäkter och kostnader	42 659	5 159

Not 16 Eget kapital

	Koncernen		Moderföretaget	
	2011	2010	2011	2010
Eget kapital vid årets ingång	5 265 342	4 910 996	5 260 314	4 915 848
Årets resultat	–201 308	354 346	–203 971	344 466
Belopp vid årets utgång	5 064 034	5 265 342	5 056 343	5 260 314
<i>Eget kapital i förhållande till målnivån</i>				
Enhet (mnkr)	31 dec 2011	31 dec 2010	31 dec 2009	
Moderföretaget	5 056	5 260	4 916	
Koncernen	5 064	5 265	4 911	
Målnivå*	4 211	4 130	4 036	
Över/under mål för koncernen	853	1 135	875	
Över/under 125% av målnivån	–200	+102	–134	
<i>Koncernens konsolidering**</i>	120%	127%	122%	

*) Målnivån för Svenska kyrkans nationella nivå bestämdes av kyrkomötet 2008 till 4 miljarder kronor, med en årlig indexuppräknings enligt konsumentprisindex.

**) Koncernens konsolidering är beräknad som eget kapital dividerat med eget kapital enligt målnivån. En hög konsolidering uttrycker en förmåga att möta tillfälliga resultatsvängningar.

Not 17 Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Ingående anskaffningsvärden	50 695	49 049
Årets balanserade utgifter	9 087	1 646
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	59 782	50 695
Ingående avskrivningar	–41 517	–33 390
Årets avskrivningar	–4 267	–8 127
Utgående ackumulerade avskrivningar	–45 784	–41 517
Utgående bokfört värde enligt plan	13 998	9 178

Not 18 Byggnader och mark

	Koncernen		Moderföretaget	
	2011	2010	2011	2010
Ingående anskaffningsvärden	190 257	193 634	91 049	94 426
Investeringar	-	2 460	-1	2 460
Försäljning	-	-5 837	-	-5 837
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	190 257	190 257	91 048	91 049
Ingående avskrivningar	-43 351	-39 331	-15 864	-13 837
Årets avskrivningar	-4 388	-4 377	-2 395	-2 384
Försäljning	-	357	-	357
Utgående ackumulerade avskrivningar	-47 749	-43 351	-18 259	-15 864
Utgående bokfört värde	142 518	146 906	72 789	75 185
<i>Bokförda värden i koncernen och moderföretaget</i>				
<i>Koncernföretag</i>				
Kyrkans hus, Fjärdingen 15:2, Uppsala			69 729	71 721
<i>Moderföretaget</i>				
Svenska teologiska institutet i Jerusalem			25 758	26 436
Fastigheten Svenska kyrkan i Paris			6 962	7 145
Ärkebiskopsgården, Fjärdingen 21:1, Uppsala			10 442	11 241
Kyrkobyggnad inklusive mark, Bryssel			24 968	25 492
Lägenhet, San Agustin			1 368	1 401
Prästgård, Torre Vieja			2 839	2 903
Ekermanska huset, Uppsala			414	473
Hyrd kyrka i Torre Vieja			38	94
Summa moderföretaget			72 789	75 185
Summa koncernen			142 518	146 906

Not 19 Inventarier

	Koncernen		Moderföretaget	
	2011	2010	2011	2010
Ingående anskaffningsvärden	30 882	34 855	28 678	32 728
Inköp	5 545	1 885	5 371	1 808
Försäljningar och utrangeringar	-392	-5 858	-392	-5 858
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	36 035	30 882	33 657	28 678
Ingående avskrivningar	-21 507	-22 620	-20 301	-21 664
Årets avskrivningar	-4 045	-4 674	-3 749	-4 424
Försäljningar och utrangeringar	359	5 787	359	5 787
Utgående ackumulerade avskrivningar	-25 193	-21 507	-23 691	-20 301
Filialers bokförda värde	668	762	668	762
Utgående bokfört värde	11 510	10 137	10 634	9 139

Not 20 Andelar i koncernföretag

KsSkr 2012:2

Moderföretaget	Org nr	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Bokfört värde 2011	Bokfört värde 2010
Svenska kyrkans förvaltnings AB	556047-5773	Uppsala	100	1 000	55 654	55 654
Svenska kyrkans utbildning AB	556427-5823	Uppsala	100	100	120	120
Summa					55 774	55 774
					2011	2010
Ingående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Utgående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Ingående nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående bokfört värde					55 774	55 774

Not 21 Långfristiga fordringar i koncernföretag

Moderföretaget	Bokfört värde 2011	Bokfört värde 2010
Ingående fordran	30 000	30 000
Utgående ackumulerad fordran	30 000	30 000
Utgående bokfört värde	30 000	30 000

Not 22 Andelar i intresseföretag

Koncernen och moderföretaget

	Org nr	Säte	Kapital- andel %	Rösträtts- andel %	Antal aktier	Koncernen Bokfört värde 2011	Koncernen Bokfört värde 2010	Moderföretaget Bokfört värde 2011	Moderföretaget Bokfört värde 2010
<i>Intresseföretag som ej är ideella placeringar</i>									
Berling Media AB	556191-0521	Sthlm	41	41	512 436	52 860	50 469	42 295	42 258
Summa						52 860	50 469	42 295	42 258
<i>Intresseföretag som är ideella placeringar</i>									
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Sthlm	50	50	2 000	6 118	5 807	-	-
Summa						6 118	5 807	-	-
<i>Avgår: Intresseföretag som är ideella placeringar</i>									
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Sthlm	50	50	2 000	-6 118	-5 807	-	-
Summa intresseföretag						52 860	50 469	42 295	42 258
						Koncernen 2011	Koncernen 2010	Moderföretaget 2011	Moderföretaget 2010
Ingående anskaffningsvärde						56 276	47 056	58 415	58 108
Anskaffningar under året						37	307	37	307
Årets resultatandel intresseföretag som ej är ideella placeringar						2 354	8 211	-	-
Årets resultatandel ideella intresseföretag						311	702	-	-
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde						58 978	56 276	58 452	58 415
Ingående nedskrivningar								-16 157	-16 157
Årets nedskrivningar									
Utgående ackumulerade nedskrivningar								-16 157	-16 157
<i>Avgår: Intresseföretag som är ideella placeringar</i>									
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Sthlm	50	50	2 000	-6 118	-5 807	-	-
Utgående bokfört värde						52 860	50 469	42 295	42 258

Not 23 Ideella placeringar

	Koncernen		Moderföretaget	
	2011	2010	2011	2010
Ingående anskaffningsvärde	46 107	48 516	41 051	44 162
Investering under året	24	26 263	24	26 263
Avyttringar under året	-	-29 374	-	-29 374
Resultatandel ideella intresseföretag	311	702	-	-
Utgående anskaffningsvärde	46 442	46 107	41 075	41 051
Ingående nedskrivning	-5 923	-5 894	-6 674	-6 645
Årets nedskrivning	-14	-29	-14	-29
Utgående nedskrivning	-5 923	-5 894	-6 688	-6 674
Utgående bokfört värde	40 505	40 184	34 387	34 377
	Bokfört värde 2011	Bokfört värde 2010	Bokfört värde 2011	Bokfört värde 2010
<i>Ideella intresseföretag</i>				
Fairtrade Sverige AB	6 118	5 807	-	-
<i>Summa</i>	6 118	5 807	-	-
<i>Övriga ideella placeringar</i>				
Oikocredit	26 287	26 263	26 287	26 263
Revers Stiftelsen Kyrkornas U-fond	8 100	8 100	8 100	8 100
Biosensor Applications Sweden AB	-	14	-	14
<i>Summa</i>	34 387	34 377	34 387	34 377
Summa ideella placeringar	40 505	40 184	34 387	34 377

Not 24 Andra långfristiga värdepappersinnehav

KsSkr 2012:2

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
------------------------------	------	------

Värdepapper

Aktier och andelar	a)	2 217 275	3 090 812
Räntevärdepapper	b)	2 377 996	2 143 412
Summa bokfört värde		4 595 271	5 234 224

a) Aktier	2011	2010
Aktier i svensk förvaltning	834 033	1 425 115
Aktier i global förvaltning	1 383 242	1 665 697
Summa bokfört värde	2 217 275	3 090 812

Förteckning största innehav Värdepapper	Bokfört värde	Portfölj- andel %	Bransch
--	------------------	----------------------	---------

20 största innehaven i svensk förvaltning

H&M B	61 535	7,4	Sällanköpsvaror
TeliaSonera	55 909	6,7	Telekom
Ericsson B	55 173	6,6	IT
Volvo B	54 526	6,5	Industri
Nordea	46 918	5,6	Finans
Atlas Copco A	46 128	5,5	Industri
Swedbank A	40 456	4,9	Finans
Sandvik	34 600	4,1	Industri
SKF B	31 213	3,7	Industri
Electrolux B	25 596	3,1	Industri
ABB Ltd	24 612	3,0	Industri
AstraZeneca i SEK	22 558	2,7	Hälsovård
Skanska B	20 227	2,4	Industri
SEB A	19 975	2,4	Finans
SCA B	19 901	2,4	Industri
Autoliv Inc i SEK	19 453	2,3	Industri
Elekta B	16 064	1,9	Hälsovård
Tele2 B	13 483	1,6	Telekom
Svenska Handelsbanken A	13 102	1,6	Finans
Stora Enso	12 380	1,5	Industri

<i>Andel av aktier och andelar i svensk förvaltning</i>	633 808	76,0
---	---------	------

Övriga aktier och andelar i svensk förvaltning	200 225	24,0
--	---------	------

Summa bokfört värde	834 033	100,0
----------------------------	----------------	--------------

Not 24 forts.

Förteckning största innehav Värdepapper	Bokfört värde	Portfölj- andel %	Bransch
<i>20 största innehaven i global förvaltning</i>			
Unilever NV	44 896	3,2	Konsumentvaror
Taiwan Semiconductor	30 708	2,2	IT
Henry Schein Inc	28 270	2,0	Hälsovård
Nestle	25 256	1,8	Konsumentvaror
Becton Dickinson & Co	23 959	1,7	Hälsovård
Danaher	23 156	1,7	Industri
Standard Chartered	22 209	1,6	Finans
Legrand	19 869	1,4	Tjänster
Ebay	18 168	1,3	Hälsovård
Roche Holding	16 828	1,2	Hälsovård
TELUS	14 875	1,1	Telekom
Johnson Controls	14 438	1,0	Industri
Brambles	14 327	1,0	Industri
Novo-Nordisk	14 278	1,0	Hälsovård
Mindray Medical	14 069	1,0	Hälsovård
Marubeni	13 657	1,0	Finans
Travis Perkins	13 279	1,0	Industri
Schneider Electric	13 210	1,0	Industri
Computershare	13 192	1,0	IT
SGS	13 029	0,9	Energi
<i>Andel av aktier i global förvaltning</i>	391 676	28,3	
Övriga aktier och andelar i global förvaltning	991 568	71,7	
Summa bokfört värde	1 383 242	100,0	

Emittenter	2011		2010	
	Bokfört värde	Portfölj- andel %	Bokfört värde	Portfölj- andel %
Staten	436 244	18,3	279 876	13,1
Bostäder	727 788	30,6	833 248	38,9
Företag	54 047	2,3	-	-
Banker	78 508	3,3	58 572	2,7
Andel av ränteportföljen	1 296 587	54,5	1 171 696	54,7
Fondandelar i SEB Ethos räntefond	980 386	41,3	760 019	35,5
Fondandelar i Excalibur specialfond	101 023	4,2	-	-
Fondandelar i Nordea institutionella företagsobligationsfond	-	-	211 697	9,9
Summa bokfört värde	2 377 996	100,0	2 143 412	100,0
Duration svenska innehav		4,0 år		3,7 år
Duration globala innehav		-		4,2 år
Total duration		4,0 år		3,7 år

Not 25 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

KsSkr 2012:2

Koncernen och moderföretaget	36 806	37 077
Övriga upplupna intäkter	6 173	8 328
Övriga förutbetalda kostnader	6 410	10 446
Summa	49 389	55 851

Not 26 Kortfristiga placeringar

Koncernen och moderföretaget	2011		2010	
<i>Värdepapper</i>	Bokfört värde	Portföljandel %	Bokfört värde	Portföljandel %
Löptid upp till 1 år	1 209 968	56,2	1 311 176	73,6
Löptid 1–3 år	433 377	20,1	254 801	14,3
Löptid över 3 år	509 187	23,7	215 080	12,1
Summa bokfört värde	2 152 532	100,0	1 781 057	100,0
Duration	0,7 år	0,8 år		
<i>Emittenter</i>	Bokfört värde	Portföljandel %	Bokfört värde	Portföljandel %
Bank	916 070	42,6	769 452	43,2
Bostäder	321 069	14,9	441 797	24,8
Företag	651 104	30,2	458 606	25,7
Kommuner	148 771	6,9	-	-
Världsbanken	32 083	1,5	29 340	1,6
Europeiska Inv.banken	83 435	3,9	81 862	4,6
Summa bokfört värde	2 152 532	100,0	1 781 057	100,0
Fem största innehav	Bokfört värde	Portföljandel %		
SBAB FRN 130308	99 745	4,6		
Nordea FRN 16/11	99 009	4,6		
Karlstads Kommun 120604	98 892	4,6		
Stadshypotek 120605	98 885	4,6		
Swedbank FRN 15/04	98 011	4,6		
<i>Andel av den kortfristiga portföljen</i>	494 542	23,0		
Övrig del av kortfristig portfölj	1 657 990	77,0		
Summa bokfört värde	2 152 532	100,0		

Not 27 Kassa och bank, kortfristiga skulder

Koncernen och moderföretaget

Moderföretaget innehar ett koncernkonto i Swedbank, Kyrkkontot, som samtliga ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan är anslutna till och som bl.a. används för utbetalning av kyrkoavgiften. Svenska kyrkan har en beviljad kredit på 50 000 (50 000). Per 2011-12-31 var inget (inget) utnyttjat.

På balansdagen finns en nettoskuld till underkontohavare på 2 346 883 (2 536 761).

Not 28 Avsättningar för pensioner

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Pensioner enligt övergångsbestämmelser*	64 998	66 372
Förmånsbestämd ålderspension**	6 829	7 066
Summa	71 827	73 438

*) Avser i huvudsak åtaganden för präster och andra anställda avseende intjänad pensionsrätt och avgångsförmåner som enligt övergångsregler har statliga eller kyrkokommunala pensionsvillkor.

**) Enligt kyrkans tjänstepensionsavtal har anställda rätt till förmånsbestämd tjänstepension vid inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp. Enligt tidigare avtal var pensionsrätten inte försäkringsbar förrän vid pensionsavgång.

Not 29 Övriga avsättningar

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Ingående avsättning	25 854	36 873
Utbetalt under året	-9 854	-20 873
Avsatt under året*	18 061	9 854
Riktat församlingsbidrag	88 073	-
Klimatkompensation	1 217	-
Utgående avsättning	123 351	25 854

*) Stifts, samfälligheters och församlingars andel av resultatet från likviditetsförvaltningen inom Kyrkkontot. Resultatet avsätts i avvaktan på beslut om utdelning.

Not 30 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Konsultarvoden	9 099	4 113
Upplupna semesterlöner	15 356	15 864
Upplupna sociala avgifter	5 983	7 531
Övriga upplupna kostnader	20 655	43 962
Förutbetalda intäkter	990	985
Summa	52 083	72 455

Not 31 Ställda säkerheter

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Pantsatt penningmarknadsdepå avseende kredit i koncernkontot	50 000	50 000

Not 32 Ansvarsförbindelser

Koncernen och moderföretaget	2011	2010
Garantiförbindelser för All Africa Conference of Churches	-	3 302

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. En viktig uppgift är också att vara kyrkans röst utåt, både i det svenska samhället och internationellt.

När kyrkomötet inte är samlat är kyrkostyrelsen Svenska kyrkans högsta ansvariga organ. Den leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Kyrkostyrelsen handlägger ärenden enligt bestämmelser i kyrkoordningen och beslutar i alla övergripande och löpande frågor på nationell nivå.

Det kommer bland annat till uttryck i remissvar, uttalanden och officiella kontakter. I teologiska och ekumeniska frågor samråder styrelsen med biskopsmötet. Andra vanliga ärenden hos kyrkostyrelsen rör kyrkorätt, information och ekonomi.

Kyrkostyrelsen är kyrkomötets beredande och verkställande organ. Det betyder att kyrkostyrelsen kan lägga fram förslag i olika frågor genom skrivelser till kyrkomötet. Den verkställer också de uppdrag som kyrkomötet ger.

Kyrkostyrelsen är det förtroendemannaorgan som lämnar verksamhetsplan och årsredovisning för den nationella nivån till kyrkomötet och vars förvaltning revideras.

Enligt kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen, eller något annat organ som kyrkomötet bestämmer; stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet, ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder, svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund, samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni, ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning, svara för det kyrkliga utjämnningssystemet, ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem, främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan och verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning.

Kyrkostyrelsen utses av kyrkomötet för en period på fyra år och har 14 valda ledamöter med lika många ersättare. Ärkebiskopen är självskriven ordförande. En biskop är ersättare för ärkebiskopen.

Svenska kyrkans kyrkostyrelse 2010–2013

Ordförande ärkebiskop Anders Wejryd

1 vice ordförande Levi Bergström (S), Luleå stift

2 vice ordförande Ingrid Smittsarve (C), Visby stift.

Irene Pierazzi, Stockholms stift (S)

Lars Johnsson, Strängnäs stift (S)

Birgitta Halvarsson, Karlstads stift (S)

Olle Burell, Stockholms stift (S)

Mats Hagelin, Lunds stift (M)

Annette Lundquist Larsson, Stockholms stift (M)

Cecilia Brinck, Stockholms stift (M)

Sten Elmberg, Strängnäs stift (C)

Anna Lundblad Mårtensson, Linköpings stift (POSK)

Nils Gårder, Lunds stift (POSK)

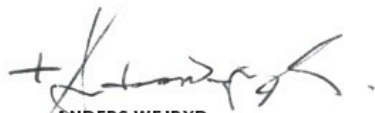
KsSkr 2012:2 Lennart Sacrédeus, Västerås stift (KR)
Bo Hanson, Göteborgs stift (ÖKA)

Ersättare

Esbjörn Hagberg, ersättare för ärkebiskopen
Mary Österström, Göteborgs stift (S)
Birger Wernersson, Lunds stift (S)
Marta Axner, Uppsala stift (S)
Uhlf Skoglund, Skara stift (S)
Dag Sandahl, Växjö stift (FK)
Helena Nordvall, Luleå stift (M)
Anders Björkman, Linköpings stift (M)
Britt Louise Agrell, Uppsala stift (FiSK)
Ulla Rickardsson, Göteborgs stift (C)
Per-Henrik Bodin, Härnösands stift (C)
Erik Sjöstrand, Uppsala stift (POSK)
Bertil Persson, Stockholms stift (POSK)
Bertil Olsson, Växjö stift (KR)
Celina Falk, Luleå stift (MPSK)

STYRELSEN FÖR TROSSAMFUNDET SVENSKA KYRKAN

UPPSALA DEN 23 APRIL 2012

ANDERS WEJRYD
ORDFÖRANDE

LEVI BERGSTRÖM

INGRID SMITTSARVE

ANNA LUNDBLAD MÅRTENSSON

IRÈNE PIERAZZI

NILS GÄRDER

HANS WALLMARK

ANNETTE LUNDQUIST LARSSON

LARS JOHNSON

LENNART SACRÉDEUS

BIRGITTA HALVARSSON

MATS HAGELIN

OLLE BURELL

STEN ELMBERG

BO HANSON

VÅR REVISIONSBERÄTTELSE HAR LÄMNATS

UPPSALA DEN 26 APRIL 2012

STAFFAN HOLMGREN
ORDFÖRANDE

BARBRO INGVALL

CHRISTER MOHLIN

GÖTE KARLSSON

KARL-ERIK IVARSSON

STEFAN NORELL

AUKTORISERAD REVISOR, GRANT THORNTON

REVISIONSBERÄTTELSE

TILL KYRKOMÖTET I TROSSAMFUNDET SVENSKA KYRKAN
ORG NR 252002-6135

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Vi har reviderat årsredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2011 med undantag för sidorna 4-9 och 23-31.

Kyrkostyrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som kyrkostyrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Auktoriserade revisorn har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Övriga revisorer har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktig-

heter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur trossamfundet upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i trossamfundets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i kyrkostyrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Trossamfundet Svenska kyrkans finansiella ställning per den 31 december 2011 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen och koncernredovisningen.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRORDNINGAR SAMT KYRKOORDNINGEN

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även reviderat kyrkostyrelsens förvaltning för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2011.

Kyrkostyrelsens ansvar

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt kyrkoordningen.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige och med iakttagande av särskilda föreskrifter i kyrkoordningen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i trossamfundet för att kunna bedöma om någon ledamot av kyrkostyrelsen har handlat i strid med kyrkoordningen eller årsredovisningslagen.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Vi tillstyrker att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

UPPSALA DEN 26 APRIL 2012

STAFFAN HOLMGREN
ORDFÖRANDE FÖR REVISIONEN

CHRISTER MOHLIN

GÖTE KARLSSON

KARL-ERIK IVARSSON

BARBRO INGVALL

STEFAN NORELL
AUKTORISERAD REVISOR

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2012:2

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 14 juni 2012.

Närvarande: ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, ledamöterna Levi Bergström, Ingrid Smittsarve, Anna Lundblad Mårtensson, Iréne Pierazzi, Nils Gårder, Annette Lundquist Larsson, Lars Johnsson, Birgitta Halvarsson, Mats Hagelin, Sten Elmberg och Bo Hanson samt tjänstgörande ersättare Britt Louise Agrell, Mary Österström och Bertil Olsson.

Föredragande: Generalsekreteraren Helén Ottosson Lovén

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkostyrelsen lämna skrivelsen 2012:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2011.

Reservation

Av Anna Lundblad Mårtensson:

Jag anser inte att kyrkomötets skrivelse om Arbetsformer (KmSkr 2010:3) är slutbehandlad och att kyrkostyrelsen borde föreslagit kyrkomötet en sådan ändring i kyrkoordningen att begravningsbyråer i kyrklig regi ska vara tillåtna.

Bilaga 1

Resultatrapport 2011

Denna bilaga är ett komplement till den ekonomiska redovisningen och förvaltningsberättelsen i årsredovisningen. Ett urval av verksamhetens insatser och resultat redovisas i förhållande till den nationella nivåns uppgifter enligt kyrkoordningen och den verksamhetsinriktning som kyrkomötet beslutat om.

Verksamhetens kostnader 2011 ställs i relation till den kostnadsram för 2011 som kyrkomötet beslutade om 2010, kostnader 2010, budget 2011 och budget 2012.

Verksamheten har genomförts enligt plan, men några avvikelser kan konstateras. Under året har vakanser på chefspositioner vid kyrkokansliet fått konsekvenser för den samlade lednings- och företrädarkapaciteten. Detta i kombination med vakanser på andra befattningar har också inneburit att delar av det löpande utvecklingsarbetet prioriterats ned eller försenats. I huvudsak har dock verksamheten genomförts enligt plan.

För att stärka den nationella nivåns förutsättningar för *stöd till stift och församlingar* har kyrkostyrelsen genomfört en systematisk process av samråd och överläggningar med stiftens styrelser under året. Detta har lagt grunden för en fortsatt samverkan både på förtroende- och tjänstemannanivå. De prioriteringar som stiftet lyfte fram kommer att påverka den nationella nivåns långsiktiga planering av sin verksamhet. Arbetet med administrativ samverkan har intensifierats under året. Det riktade församlingsbidraget har gett stift och församlingar goda förutsättningar att utveckla områden för samverkan. Kyrkostyrelsen har under året beslutat om en kommunikationsstrategi som är styrande för den nationella nivån och erbjuder övriga nivåer inom Svenska kyrkan. Kommunikationsstrategin är ett resultat av flera års konsultationer med stiftet. Kyrkostyrelsen har också beslutat om en insamlingspolicy som ska vara styrande för insamlingsarbetet som relaterar till Svenska kyrkan i utlandet och Svenska kyrkans internationella arbete.

I arbetet med *vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena* har ett betydande arbete genomförts för att säkra kvaliteten, öka omfattningen av utbetalad kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) och skapa förutsättningar för en förbättrad användning, uppföljning och kontroll av bidraget. Insatserna har resulterat i att användningen av KAE 2011 inte fullt ut motsvarade plan, men den ökade med 108 miljoner kronor jämfört med föregående år.

I arbetet för *internationell mission och diakoni* har insatser genomförts för att stärka dialogen och relationen till stift och församlingar, vilkas engagemang för internationell mission och diakoni den nationella nivån ska samordna. Bland annat genomfördes ett möte "Kyrkans världsdag" vars syfte var att skapa en arena för dialog om kyrkans internationella arbete. Under året inbjöds också den internationella verksamheten att ansöka om extra finansiering från Sida, vilket resulterat i att utökad finansiering säkrats för 2012 och 2013.

I *Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder* har ett flerårigt arbete för att anpassa verksamhetens omfattning utifrån nationell och lokal försörjningsförmåga genomförts. Under året har Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet beslutat att inrätta diakontjänster i utlandsförsamlingarna. Syftet är att skapa förutsättningar för ett fördjupat diakonalt utvecklingsarbete i församlingarna. Kyrkomötet 2011 beslutade om en förändrad organisation för verksamhetens styrning och under årets senare del förbereddes för övergång till en förändrad struktur med ett råd för verksamheten.

Ett omfattande arbete för att bereda och förbereda det beslut om framtida innehåll och organisation av *Svenska kyrkans utbildningar* som Nämnden för utbildning, forskning och kultur fattade i mars 2012 har genomförts under året.

Bland annat har samtliga stift deltagit i sammankomster under hösten där deras synpunkter har kunnat tas tillvara på ett systematiskt sätt, för att kunna utgöra del i nämndens beslutsunderlag.

Resultatet i moderföretaget är -204 (föregående år 344) miljoner kronor och är främst en följd av det negativa resultatet i finansförvaltningen uppgående till -201 miljoner kronor brutto. Den totala kostnadsramen uppgår till 2 444 (föregående år 2 348) miljoner kronor. Kostnaderna är 185 miljoner kronor lägre än den budgeterade kostnadsramen. Detta beror bland annat på 56 miljoner kronor lägre utbetalning av stiftsbidrag (till följd av högre utdelning från prästlönstillgångarna än budgeterat), 46 miljoner kronor lägre kostnader för bidrag inom ramen för den internationella verksamheten (varav 20 miljoner kronor avseende bostadsbyggnadsprojekt på Olivberget i Jerusalem), 28 miljoner kronor lägre utnyttjande av kyrkoantikvarisk ersättning, 28 miljoner kronor lägre personalkostnader (401 årsarbetare jämfört med 450 i den budgeterade kostnadsramen, varav 286 jämfört med 310 i Sverige) och 26 miljoner kronor i bibehållna förfogandemedel och omkostnadsreserver. Årets resultat har påverkats av en engångsintäkt om 117 miljoner kronor som rör återbetalning av särskild löneskatt avseende pensionsavsättningar före år 2000.

VERKSAMHET

Som del av Svenska kyrkan delar den nationella nivån målet om Guds rikes förverkligande och skapelsens återupprättelse. Med utgångspunkt i kyrkoordningens beskrivning blir uppgiften att bidra till att Svenska kyrkan kan fullgöra sitt uppdrag genom att ta ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

I det följande redovisas ett urval av verksamhetens insatser och resultat i förhållande till den nationella nivåns uppgifter enligt kyrkoordningen och den verksamhetsinriktning som kyrkomötet beslutat om. Verksamhetens kostnader 2011 ställs i relation till kostnaderna 2010, budget 2011 och budget 2012.

Verksamheterna redovisas i en ordning utifrån hur omfattande kostnaderna varit för respektive verksamhet.

Det kyrkliga utjämningsystemet

Det kyrkliga utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, och därigenom skapa förutsättningar för verksamhet över hela landet. Det ekonomiska utjämningsystemet omfattar inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrkunderhåll, utjämning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga samt stiftsbidrag.

Uppgiften att svara för det kyrkliga utjämningsystemet innebär att administrera och fastställa nivåerna i systemet.

Av beslutad verksamhetsinriktning framgår att avsikten är att stiften ska kompenseras för den minskade intäkten från prästlönstillgångarna vilket i sin tur är en konsekvens av att skattefriheten för dessa upphörde 2010.

Insatser och resultat

Allmän utjämningsavgift

Allmän utjämningsavgift finansierar bland annat verksamheten på nationell nivå och det individuella bidrag som går till stift. Av den totala intäkten på 846 (föregående år 845) miljoner kronor har 499 (föregående år 510) miljoner kronor finansierat verksamhet på nationell nivå och 221 (föregående år 213) miljoner kronor utgått som bidrag till stift. Resterande 126 miljoner kronor har bidragit till det finansiella stöd på 200 miljoner kronor som utgått till församlingarna 2011.

Den generella utjämnningen

Den generella utjämnningen syftar till att utjämna skillnader mellan församlingar både vad gäller intäkter och kostnader. På detta sätt har 723 (föregående år 708) miljoner kronor omfördelats.

Individuella bidrag (stiftsbidrag)

Det individuella bidraget till stift består av nettot mellan det totala stiftbidraget på 450 (föregående år 448) miljoner kronor och den utdelning som stiftet kan tillgodogöra sig från förvaltningen av prästlönetillgångarna 229 (föregående år 235) miljoner kronor.

Kostnader i form av utjämningsbidrag

Tabell 1. Det kyrkliga utjämningsystemet (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Det kyrkliga utjämningsystemet	-921	-944	-1 000	-962
Andel av den totala kostnadsramen	39,2%	38,8%	37,7%	35,8%

Det generella utjämningsbidraget till församlingarna är i nivå med vad som budgeterats. Det individuella bidraget från nationell nivå till stiftet är 57 miljoner kronor lägre än budgeterat till följd av en motsvarande ökad utdelning från prästlönetillgångarna till stiftet. Totalt sett ger detta 56 miljoner kronor lägre kostnader i det kyrkliga utjämningsystemet än budgeterat och 23 miljoner kronor högre kostnader än föregående år. Därmed har stiftet inte behövt kompenseras för att skattefriheten för prästlönetillgångarna upphörde 2010.

Vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena

Svenska kyrkan äger vid årsskiftet 3 385 kyrkor och kapell, varav 2 955 är skyddade enligt Kulturminneslagen. Svenska kyrkan erhåller årligen ett bidrag om 460 miljoner kronor från staten för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Årligen beslutar kyrkostyrelsen om fördelning av den statliga kyrkoantikvariska ersättningen (KAE), säkerställer utbetalningar och redovisar föregående års utfall till regeringen. Målet för 2011 var att öka omfattningen av utbetald ersättning från 2010 års 324 miljoner till 460 miljoner kronor.

Insatser och resultat

Förutom de årligen återkommande uppgifterna, till exempel genomförandet av kulturarvskonferensen tillsammans med Riksantikvarieämbetet, har arbetet

fokuserat på insatser för att säkra kvaliteten och öka omfattningen av utbetalad ersättning på kort och lång sikt. Höjning av anslagsnivåer 2013 (500 mkr) och 2014 (600 mkr) beslutades och stift och församlingar informerades om att volymen av ansökningar till 2013 behöver forceras. För att höja kvaliteten och öka kontrollen i systemet fortsatte arbetet med de reviderade villkoren för KAE och planeringen av det nationella projektet *Förbättrad antikvarisk och statistisk nationell kunskap och överblick*. De nationella projekten kvalitetssäkras genom att en rådgivande arbetsgrupp har tillsatts med representanter från stift, länsstyrelser, Riksantikvarieämbetet och högskolor. Kyrkobyggnadsregistret har kvalitetssäkrats och en ny, digital modul för registrering av kulturhistoriskt värdefulla inventarier för hela Svenska kyrkan håller på att utvecklas i samarbete mellan kyrkokansliet och Västerås stift. Därtill har en strategi för användning och förvaltning av det kyrkliga kulturarvet börjat utvecklas. Under året genomfördes också en revision av KAE-hantering i Visby stift. Allt detta förväntas samlat på kort och lång sikt effektivisera och stärka arbetet med KAE och bidra till förbättrad användning, uppföljning och kontroll av bidraget.

För fördjupad information om verksamheten hänvisas till redovisningen till regeringen om det kyrkliga kulturarvet och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen 2011.

Kostnader

Tabell 2. Kyrkoantikvarisk ersättning (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Kyrkoantikvarisk ersättning	-324	-432	-460	-460
Andel av den totala kostnadsramen	13,8%	17,7%	17,3%	17,1%

Den årliga användningen av KAE har ökat med 108 miljoner kronor jämfört med föregående år, men är ännu inte i nivå med det årliga bidraget (budget). Mellanskillnaden skuldförs i balansräkningen tills den används.

Internationell mission och diakoni

Nämnden för internationell mission och diakoni har ett särskilt ansvar för denna uppgift. Enligt kyrkoordningen är uppgiften att samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och diakoni. Det innebär av instruktion för nämnden att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Verksamheten ska formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med församlingarna inom Svenska kyrkan och med andra kyrkor och internationella organ. I detta arbete ska nämnden verka för internationellt och ekumeniskt samordnad planering av nya missions- och diakonala insatser.

Insatser och resultat

År 2011 är det andra året i en planeringscykel som omfattar tre år. Under året har arbetet i programstrukturen utvecklats vidare baserat på lärdomar och erfarenheter från det första året. Därtill har insatser genomförts för att integrera Svenska kyrkans internationella arbete på alla nivåer inom Svenska kyrkan och för att allmänheten ska se Svenska kyrkan som en trovärdig aktör.

Kristen gemenskap, tro och liv

För *Kristen gemenskap, tro och liv* har Svenska kyrkan samarbetat med partner för teologisk reflektion, kristen enhet och interreligiös förståelse och för att ömsesidigt dela tro och liv. Den bärande tanken i verksamheten har varit ömsesidighet och strävan efter jämbördiga relationer.

En fortsatt samverkan för att ömsesidigt stärka långsiktiga kyrkorelationer och för att dela erfarenheter av att i sina respektive sammanhang uttrycka och leva i kyrkans holistiska uppdrag har ägt rum.

Arbetet med teologisk utbildning, för att dela relevanta kontextuella verktyg för teologisk reflektion och ledarskap, har fortsatt.

Genom religionsmöten har Svenska kyrkan och hennes partner i dialog med människor av annan tro delat erfarenheter av hur teologiska, sociala, rättighets- och genderfrågor innebär utmaningar i sammanhang präglade av religiös mångfald.

Hållbar utveckling

I arbetet för *Hållbar utveckling* har Svenska kyrkan tillsammans med partner under året varit aktiva i det civila samhället för uthållig hushållning av naturresurser och för människors rätt till goda livsbetingelser.

I det katastrofförebyggande arbetet har insatser genomförts för att människor och lokalsamhällen ska kunna mildra effekterna av naturkatastrofer och att de ska vara förberedda på och ha möjlighet att handla effektivt vid katastrofer. Detta innebär arbete för att reducera risker, katastrofberedskap och katastrofrespons på lokal nivå och har inneburit fyra anslagsinsatser, varav tre i Asien.

För att skapa hållbara försörjningsmöjligheter har Svenska kyrkan och hennes partner, i situationer där staten brister i sitt ansvarstagande, arbetat tillsammans för de människor som avses stödjas för att adressera rätten till grundläggande social service (utbildning, hälsa, vatten, hygien och sanitet) och för att utveckla hållbara försörjningsstrategier.

82 projekt i 25 länder med över 30 partner har genomförts. Tyngdpunkten för det hälso- och utbildningsinriktade arbetet har legat i Afrika, i synnerhet Östra Afrika och Afrikas horn, samt Mellanöstern. För att utveckla hållbara försörjningsstrategier har flertalet av insatserna 2011 handlat om att främja produktion och förändring för målgruppen i termer av hushållsekonomi.

I arbetet för *hållbar naturresursanvändning* har insatser genomförts så att partner ska kunna stärka sin kapacitet kring, och bidra till, återställandet av ekosystem och till hållbar användning av naturresurser. Syd-syd utbyten och studieresor har använts som arbetsmetod för att sprida goda exempel och för att inspirera partner att arbeta aktivt för bevarande av skogar, markvård och återställande av jordens bördighet.

I *påverkansarbete för hållbar utveckling* har Svenska kyrkan tillsammans med partner arbetat för att öka medvetandet och påverkat den allmänna opinionen, den privata sektorn och politiska processer, såväl i Sverige som i partnerländer, i EU och i globala nätverk med syftet att främja en rättvis och hållbar utveckling. Påverkans- och lobbyarbetet har fokuserat på 1) utvecklingseffektivitet, 2) etiska investeringar, 3) företags sociala ansvar, 4) klimatförändring, 5) rätten till mat och vatten samt hållbart jordbruk och 6) etisk och hållbar konsumtion. Svenska kyrkans lobbyarbete tros ha varit bidragande till att den svenska regeringen röstade för en resolution om rätten till mat, vatten och sanitet i rådet för mänskliga rättigheter. Sammantaget har mycket tid och kraft riktats på tema klimat och det stora klimatmötet i Durban 2011.

För att åstadkomma *lokal ekonomisk och social utveckling* har insatser genomförts för att tillhandahålla och främja utvecklingen av ansvarsfulla och

anpassade finansiella tjänster. Fokus har varit att kvalitativt följa upp partners kapacitet och arbete i relation till vald modell när det gäller till exempel mikrofinans, att följa upp partners förmåga att etiskt hantera och väga kraven mellan finansiell och social avkastning samt stödja och följa upp partners arbete för tillhandahållandet och utveckling av tjänster som når rurala områden och jordbrukare.

Demokrati, fred och säkerhet

I arbetet för *demokrati, fred och säkerhet* har Svenska kyrkan tillsammans med partner varit aktiva i det civila samhället för rättvisa, säkra, fredliga och demokratiska samhällen och arbetat för människors förmåga att kräva och försvara sina rättigheter och sin värdighet.

Insatser har genomförts för att stärka kapaciteten hos kyrkor och andra aktörer i det civila samhället att arbeta med *konfliktförebyggande* insatser, försoning och *fredsbyggande* arbete i sina respektive sammanhang. Ett aktivt arbete för att religion och kyrka ska kunna bli krafter som verkar för fred, försoning och utveckling har genomförts. Konkret tar detta sig uttryck i stöd till insatser för konfliktförebyggande, fredsbyggande och försoning tillsammans med partner i Latinamerika, Asien, Afrika, Mellanöstern och Europa.

Under året har Svenska kyrkan tillsammans med partner bidragit till att stärka rättighetsbärare i utsatta situationer i deras roll att delta i och påverka lokala demokratiska processer. Arbete har genomförts och stöd har lämnats för att stärka *demokrati och mänskliga rättigheter* i Asien, Afrika, Mellanöstern, Latinamerika och Europa. Genom mobilisering har framför allt beslutsfattare påverkats att se över lagförslag rörande migranternas rättigheter. Under året har Svenska kyrkans partner i Bangladesh arbete uppmärksammat av såväl Sida som EU för deras framgångsrika arbete att mobilisera marginaliserade människor till att ta en aktiv del i lokalt beslutsfattande.

Katastrofarbete har genomförts genom att Svenska kyrkan och partner verkat i katastrof- och konfliktsituationer och i andra sammanhang där mänskliga rättigheter kränks, för att stärka rättighetsbärare att kräva sin rätt till försörjning, skydd, utbildning och psykosocialt stöd. Under 2011 gav Svenska kyrkan humanitärt stöd till 16 av de totalt 27 appeller från Action by Churches Together (ACT) som lanserats under året. Utöver detta har Svenska kyrkan även gett stöd till sju bilaterala projekt, varav fyra ingår i Svenska kyrkans svar på regeringens särskilda barn- och ungdomssatsning. De finansiellt största insatserna har gjorts på Afrikas horn.

Svenska kyrkan har tillsammans med partner bedrivit ett *påverkansarbete för mänskliga rättigheter* för att öka medvetandet och påverka den allmänna opinionen och de politiska processerna i Sverige, EU och globalt genom att arbeta med viktiga frågor som rör respekt för och skydd av jämställdhet, mänskliga rättigheter, folkrätten och människors värdighet i utsatta situationer. Arbetet har geografiskt varit avgränsat till Colombia, Zimbabwe, Mellanöstern och Afrikas horn samt ett antal tematiska fokus/fördjupningsområden. Länder och områden i fokus är alla hårt drabbade av utdragen konflikt och humanitära katastrofer.

Insatser har under året också genomförts för att utmana kulturella och religiösa hinder och förbättra förutsättningarna för kvinnor och män, pojkar och flickor att främja och försvara sina *rättigheter till sexuell och reproduktiv hälsa*. Svenska kyrkan har strategiskt valt att stödja insatser som utmanar religiösa och kulturella föreställningar kring könsmaktsordning, rättigheter till sexuell och reproduktiv hälsa och hiv.

Kvalitet och lärande 1

Under året har insatser genomförts för att säkerställa att Svenska kyrkan och hennes partner uppfattas som trovärdiga, kompetenta och lärande organisationer som aktivt bidrar till samordning, harmonisering och samarbete i ekumeniska fora och i det civila samhället. I detta ingår förutom de egna strategiska processerna det övergripande strategiska arbetet i relation till Lutherska världsförbundet (LVF), Kyrkornas världsråd (KV) och ACT.

För att säkerställa *kapacitetsutvecklingen i Svenska kyrkan* bedrivs ett löpande arbete för att planering, beslut och åtgärder ska vara samstämmiga och baserade på strategiska planer och sunda analyser. Under 2011 tillsattes en identitetsprocess med syfte att skapa en närmare gemenskap mellan den internationella verksamheten och engagemanget på stifts- och församlingsnivå. Den konkreta målsättningen med processen är att lägga grunden till den internationella verksamhetens nya strategiska plan genom att formulera en gemensam vision för det internationella arbetet. Parallellt pågår formulering av mål för fokusering av den internationella verksamheten. Arbetet med ansvar och kvalitet har fortskridit, dock har tidsplanen reviderats. Målet att inom 2012 bli certifierade enligt Humanitarian Accountability Partnership (HAP) Internationals kriterier för ansvar och kvalitet kvarstår.

Insatser har också genomförts för att stärka *partners organisationsutveckling* och kapacitet. Den största samarbetspartnern är LVF/Department for Mission and Development (DMD). Under året har Svenska kyrkans sekondering av en programsamordnare till DMD:s kapacitetsbyggande och organisationsutvecklingsprogram (2009–2011) avslutats. Sekonderingen och Svenska kyrkans ekonomiska stöd bedöms ha varit avgörande för programmet. Utöver detta har Svenska kyrkan bistått med personella resurser för att utveckla LVF/DMD:s arbete med organisationsutveckling och personalutveckling. Ett annat exempel på stöd är organisationen Majawil i Guatemala, en av Svenska kyrkans partner, som håller på att slutföra sin strategiska planeringsprocess som präglas av en hög grad av lokalt deltagande. Svenska kyrkan var med som stöd i starten av denna planeringsprocess och stödjer den finansiellt. Under året har ett arbete som påbörjades för fyra år sedan nu börjat få effekt. Det handlar om alternativa finansieringsformer till kyrkor och kyrkligt anknutna organisationer (t.ex. kristna råd) i syfte att säkra kyrkornas egna finansieringskällor, dvs. minska beroendet av finansiellt stöd. Kyrkorna får stöd att utveckla sina tillgångar på ett alternativt sätt, inte bara genom gåvomedelsfinansiering. Genom starka band till Oikocredit har en möjlighet att utveckla en garantimekanism för långsiktiga större lån till dessa kyrkor utnyttjats.

I fråga om *ekumenisk utveckling* har Svenska kyrkans arbete med LVF gällande deras nya strategiska plan under 2011 gett resultat. Arbetet med den strategiska inriktningen för LVF/DMD samt den nya avdelningen för Theology and Public Witness (DTPW) fortgår under 2012. Departement for World Service (DWS) strategiska arbete har kommit längre och ett grunddokument finns från våren 2011 som torde kunna gå att färdigställa under 2012. Svenska kyrkan har inte kommit så långt i sitt arbete med ACT som planerats. Målet är dock fortsatt att Svenska kyrkan i slutet av 2012 ska ha en dokumenterad, beslutad och implementerad plan för Svenska kyrkans närvaro i lokala och regionala ACT-forum. Under 2012 och 2013, fram till Generalförsamlingen i Busan i oktober 2013, kommer KV att arbeta med sina framtidsplaner. Under 2012 kommer Svenska kyrkan att följa och påverka KV:s framtidsarbete. Först därefter kan arbetet med en strategi för KV slutföras.

Samtliga tre organisationer, KV, LVF och ACT, har ekonomiska problem. Under 2011 förvärrades detta då också flera stora finansiärer fått ekonomiska problem och ändrade prioriteringar från sina institutionella givare. Organisationernas ekonomi påverkades också negativt av den starka Schweiziska valutan under 2011. Under 2011 har Svenska kyrkan, tillsammans med andra medlemmar (särskilt de nordiska) som är viktiga finansiärer av ACT, bistått i arbetet med att bygga en transparent och förutsägbar ekonomisk planeringsstruktur.

Att döma av den återkoppling som kommit från partner och *utsända medarbetare* under året kan konstateras att de utsända fungerar bra i de sammanhang som de är utsända till. Återkopplingen efter avslutat uppdrag är viktig för att ta tillvara de utsändas kunskaper och erfarenheter i den internationella verksamheten och församlingar och stift efterfrågar inspiratörer. Ett arbete har påbörjats under 2011 för att hitta genomtänkta former för hur utsända medarbetare ska återkoppla när de kommer hem och hur det ska se ut rent anställningsmässigt.

Kvalitet och lärande 2

Insatser har genomförts för att Svenska kyrkans internationella arbete ska vara integrerat i alla nivåer i kyrkan och ses av allmänheten som en trovärdig aktör. Under året har kyrkostyrelsen fastställt en insamlingspolicy som är styrande för den insamling som görs för Svenska kyrkans internationella arbete.

Inom området *insamling* har verksamheten i stort levererat förväntat resultat. Insamlingsresultatet är totalt 180 miljoner kronor. Vilket är 1 miljon lägre jämfört med budget men något mer jämfört med 2010. Gåvor, församlingsaktiviteter, stiftkollekt, stiftanslag och anslag från Världens barn och Radiohjälpen har gett mer intäkter än budgeterat medan församlingskollekt, församlingsanslag, rikskollekt och testamenten har gett mindre intäkter än budgeterat.

Insatser har genomförts för att *anslag, kollekt och annat givande från stift och församlingar* ska öka. Sammantaget fortsätter intäkterna från församlingar att minska. Resultatet för fastekampanjen 2011 var drygt 36 miljoner kronor, vilket var en minskning jämfört med föregående års knappt 42 miljoner kronor. Resultatet för julkampanjen 2011/2012 slutade på drygt 35 miljoner kronor, vilket var en minskning jämfört med föregående års 36 miljoner kronor. Varken insamlingsmål eller mål för rekrytering av nya givare (10 000) har uppnåtts. 7 698 givare har gett sin första gåva under fasteperioden. Intäkter från samtliga stift har minskat jämfört med 2010.

Insatser har genomförts för att antalet *enskilda givare och företagsgivare* ska öka och att värdet av deras gåvor ska öka. De direkta gåvorna från enskilda givare har under perioden överträffat målet. Intäktsmålet för året var 54 miljoner kronor och resultatet blev knappt 56 miljoner kronor.

Resultatet för testamentsgåvorna blev drygt 36 miljoner mot budget på 39 miljoner kronor. Antalet enskilda givare har minskat något under året och bedömningen är att detta till stor del beror på att vi inte lyckats behålla alla de givare som betalade in en gåva under Haitikatastrofen och fastekampanjen 2010.

En av de mest lönsamma och säkra intäkterna för Svenska kyrkan har varit värvning och uppgradering av månadsgivare. Befintliga månadsgivare har under året ringts upp och ombetts höja sitt månadsbelopp. Under våren inleddes dessutom flera satsningar för att öka antalet månadsgivare, till exempel ett pilotprojekt med en annons för givarkonceptet Svenska kyrkans matkasse. Svenska kyrkan hade vid utgången av 2011 mer än 11 000 månadsgivare.

Kommunikationsinsatser har genomförts för att kännedomen och förtroendet för Svenska kyrkans internationella arbete ska öka bland den breda allmänheten

samt inom den inomkyrkliga målgruppen. Resultatet av den årliga kommunikativa mätningen visade att 64 procent av allmänheten uppgett att de vet att Svenska kyrkan arbetar internationellt och 63 procent av allmänheten uppger att de har ganska eller stort förtroende för att vi utför vår internationella uppgift på ett bra sätt. Detta är ett bra betyg för verksamheten. Under 2011 var fokus i intern och extern kommunikation den planerade förändringen av avsändaren för det internationella arbetet. Beslutet om att ändra benämning för den internationella verksamheten väckte många reaktioner bland anställda och ombud, framför allt på församlingsnivå. Det har varit tydligt i arbetet med avsändarfrågan att behovet av förankring på lokal nivå har underskattats.

För att *integrera Svenska kyrkans internationella arbete* har insatser gjorts för att Svenska kyrkans internationella arbete ska vara en central och naturlig del av församlingarnas och stiftens uppdrag. Under 2011 har olika typer av samverkanssamtal med stiftet, arbetskonferenser, ombudsmöten, samtal med företrädarna etc. genomförts för att ta ett mer samlat grepp om engagemangsfrågorna. Det framkom tydligt under Kyrkans världsdag att kunskap saknas om vad ACT-alliansen är och vad den innebär för Svenska kyrkans internationella arbete samt att samtalen om identitet och vilken inriktning den internationella verksamheten ska ha måste fortsätta oavsett benämning. Det framkom också att integrationen av det internationella arbetet in i Svenska kyrkan medför att församlingarna vill ha större inflytande över arbetet. Flera menar att det är skillnad på att vara en inomkyrklig rörelse och en integrerad del av Svenska kyrkan. Den tydliga förtroendekris som präglat verksamheten i början av året fick emellertid sin vändning efter Kyrkans världsdag som blev starten på ett nytt förtroende och förhoppning om ett gemensamt arbete.

Insatser har gjorts för att intäkterna från *institutionella givare* ska öka 2012. Fem ansökningar har lämnats till Europe Aid, samt en ansökan till EU:s humanitära gren, ECHO. Dessvärre beviljades ingen av de ansökningar som Svenska kyrkan skickade in under 2011. Detta trots att samtliga ansökningar fått höga poäng då de utvärderats av EU:s utvärderingskommittéer. Konkurrenten om EU:s medel har ökat då Europe Aid mottagit fler ansökningar per finansieringsmöjlighet än tidigare. Majoriteten av Svenska kyrkans ansökningar har rört projekt i Latinamerika och en möjlig slutsats är att denna region troligtvis inte är lika starkt prioriterad för Europe Aid som Afrika och Östeuropa.

Svenska kyrkan har under året också arbetat aktivt för att stärka partners kapacitet att ansöka om och genomföra projekt med medel från EU.

Svenska kyrkan har under året säkrat extra finansiering från Sida genom två separata ansökningar till anslagsposten för stöd till svenska civilsamhällsorganisationer. Med denna finansiering säkrad kommer Svenska kyrkan under 2012 och 2013 att kunna göra fokuserade satsningar på såväl etablerade som nya partner och projekt. I planeringen ingår också genomförandet av ett pilotprogram för Hälsa och genus. Slutligen har denna möjlighet inneburit att Svenska kyrkan tagit initiativ till ett samarbete med LVF för att lyfta barn och ungdomar som målgrupp i arbetet inom programmen Hållbar utveckling och Demokrati, fred och säkerhet. Under 2012 och 2013 kommer flertalet LVF-program tilldelas extra-medel för implementering av projekt med fokus på barns och ungas rätt till hälsa och utbildning.

Ett nytt avtal med Sidas "Rapid Response Mechanism", som innebär en säkrad och snabb Sidafinansiering vid plötsligt uppkomna humanitära kriser, har slutits för perioden 2012-2013.

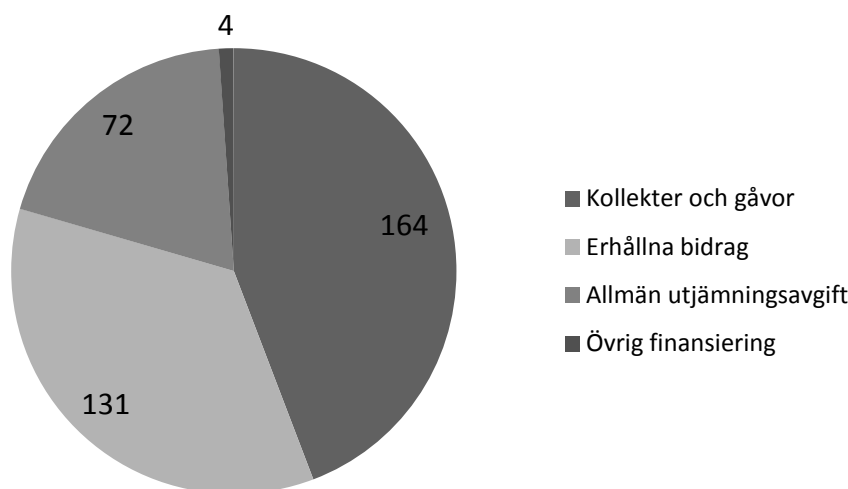
Bygghälsan i husbyggnadsprojektet på Olivberget i Jerusalem har ännu inte inletts. Skälet är fortfarande att de israeliska myndigheterna inte fattat de

avgörande besluten om bygglov och om nödvändiga justeringar i gällande stadsplan.

KsSkr 2012:2
Bilaga 1

Intäkter

Diagram 1. Finansiering av internationell mission och diakoni 2011 (miljoner kronor)

Verksamheten finansieras genom kollektor och gåvor 164 (föregående år 166) miljoner kronor, erhållna bidrag 131 (föregående år 104) miljoner kronor, nationell finansiering 72 (föregående år 47) miljoner kronor, övrig finansiering 4 (föregående år 1) miljoner kronor.

Kostnader

Tabell 3. Kostnader för internationell mission och diakoni (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Internationell mission och diakoni	-354	-352	-408	-444
Andel av den totala kostnadsramen	15,1%	14,5%	15,4%	16,5%

Kostnaderna ligger i nivå med föregående år men 56 miljoner kronor lägre än budget. I budget ingår medel för katastrofinsatser på 9 miljoner kronor vilka inte har behövt ianspråktagas, övriga anslag till partner är 10 miljoner kronor lägre än budgeterat, kostnader för utsänd personal är 10 miljoner kronor lägre än budgeterat och dessutom ingår 20 miljoner kronor för bostadsprojektet som ännu inte kommit igång på Olivberget. Mellanskillnaden mellan intäkter och kostnader år 2011 skuldförs i balansräkningen som destinerade medel för användning senare år. I år avsätts 20 miljoner kronor till destinerade medel. Föregående år ianspråktofs destinerade medel med 35 miljoner kronor.

Stöd till stift och församlingar

Uppgiften är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet.

Av beslutad verksamhetsinriktning framgår att det handlar om stöd kopplat till församlingens grundläggande uppgift, administration, ekonomi, juridik och kommunikation samt stöd till stift utan en direkt koppling till församlingsnivån.

Insatser och resultat

Under året har insatser genomförts för att öka människors samhörighet med Svenska kyrkan, skapa förutsättningar för en effektivare administration och verksamhet, underlätta för beslutsfattare att få tillgång till faktaunderlag och att kyrkan i högre grad ska uppfattas som relevant för unga i vår tid. Därtill har det av kyrkomötet beslutade tillfälliga församlingsbidraget, för strategiska insatser, betalats ut och det riktade församlingsbidraget, för åtgärder som leder till ökad samverkan i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering, har varit tillgängligt att rekvrirera.

Samråd och överläggningar med stift

Under året har kyrkostyrelsen genomfört samråd och överläggningar med stiftens styrelser. I och med detta har grunden lagts för en fortsatt väl fungerande samverkan både på förtroende- och tjänstemannanivå. Samverkan är en förutsättning för att församlingarnas och stiftens behov och efterfrågan ska nå fram samtidigt som den nationella nivån får möjlighet att visa på vilka möjligheter som kan erbjudas för att på bästa sätt stödja Svenska kyrkan.

Barn och unga

Inom ramen för programmet Barn och unga 0-18 år har en rad projekt genomförts. Exempel är pilotutbildningar för att stärka Svenska kyrkans medarbetares kompetens att möta barn och unga i behov av särskilt stöd, konferensen *Kraftsamling* och utveckling av de kyrkliga utbildningarna genom lärardagar med temat Barn och unga 0-18 år. En kartläggning av barn i utsatta situationer har genomförts och arbetet med kyrkomötesuppdragen om nationell handlingsplan för Svenska kyrkans konfirmandarbete och barnkonsekvensanalys har bedrivits.

Arbetet som rör relationen kyrka och skola bedrivs i samverkan med Sveriges Kristna Råd (SKR). Informationsträffar om den nya skollagens påverkan på kyrkans närvaro i/samarbete med skolan har genomförts i ett antal stift i samarbete med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Under året har också arbetet med förberedelserna för ärkebiskopens möte om barn och unga i november 2012 påbörjats.

Tillsammans med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation pågår ett arbete i syfte att synliggöra, benämna och erkänna kompetens i mötet med barn och unga. Här ingår att höja statusen hos de uppdrag som rör barn och unga, verka för högre och mer differentierade löner, förbättra rekryteringsunderlaget, uppmärksamma och förtydliga att frågorna om 0-18 årsarbetet är frågor som också handlar om ledning och styrning och därmed är kyrkoherdens och kyrkorådets ansvar. Det handlar om att förbättra säkerheten, ge förstärkt fokus på arbetslagets roll för kvalitet i arbetet med barn och unga och därmed förbättra arbetsmiljön.

Tillsammans med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har Programmet 0-18 initierat en utbildning – Arbetsledare inom verksamhet för barn och unga 0-18 år. Utbildningen omfattar två tredagarskurser och genomförs 2012-2013.

Levande teologi

Stiftet har under året erbjudits fördjupning i hur teologi kan förändras från att uppfattas som en given utgångspunkt till att bli en del av den pågående reflektionen i kyrkans aktuella frågor. Under 2011 har seminarier och workshops arrangerats i Karlstads, Göteborgs, Västerås och Linköpings stift. Även Svenska kyrkan i utlandets personalutbildning och biskopsmötet har haft seminarier. Externt har Lunds universitet, Gotlands kyrkvecka, SKR, Bok & Bibliotek och

S:ta Katharinastiftelsen under olika former mött ämnet Levande teologi. Kopplat till detta har också reflektionskort, som syftar till att stimulera samtal om psalmer, bibeltexter och böner, utvecklats. Därtill har folkkyrkosymposier genomförts i Lunds, Västerås och Luleå stift i samarbete med Seglora smedja. Dessa symposier kommer att resultera i en samtalsbok om folkkyrkoidentitet som publiceras under 2012.

Diakonalt utvecklingsarbete

Arbetet med att utveckla en plattform för Svenska kyrkans roll och uppgift i välfärden har pågått under hösten 2011 och beräknas vara klar hösten 2012. Ett arbete har påbörjats (bl.a. genom en förstudie) för att få till stånd ett, för hela Svenska kyrkan, gemensamt utvecklingsarbete av kyrkans diakoni i framtiden.

Svenska kyrkan fanns med som en central aktör i debatten om sjukförsäkringsfrågan i samband med det s.k. Påskuppropet under våren 2011. Med hjälp av vittnesbörd från diakoner runt omkring i Sverige kunde ett material tas fram som bildade underlag för ärkebiskopens samtal med regeringsrepresentanter och riksdagsledamöter. I samverkan med SKR fortsätter bevakning och arbete med att hitta former för ett fortsatt arbete med frågan. I oktober samlades företrädare för diakoniinstitutioner, stadsmissioner och kyrkokansliet för gemensamma överläggningar om utmaningar och samarbete. Mötet följs upp under 2012.

Flerspråkighet

Under 2011 har förslag om Flerspråkig kyrka varit på remiss till alla stift, svar har inkommit och uppföljning pågår. Som en del i beredningen har förslagen behandlats vid Nationellt forum för flerspråkigt arbete. Därtill besöktes stiftens för samtal inför remissbehandlingen.

I det samiska arbetet har Teologiska kommittén, i samarbete med Samiska rådet inom Svenska kyrkan, genomfört en konferens, som kom att benämnas Sägastallamat (som betyder samtal och lyssnande). Den handlade om samisk identitet och erfarenhet i relation till hur Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära uttrycks i dag, liksom formerna för samiskt teologiskt arbete och resulterade bland annat i en rapport från konferensen liksom förslag till åtgärder för fortsatt beredning.

Administrativa samordningslösningar

Tillsammans med stiftens tar den nationella nivån ett ökande ansvar för att administrativa samordningslösningar utvecklas och etableras för att så goda förutsättningar som möjligt ska finnas för den grundläggande uppgiften. Det riktade församlingsbidraget (Rfb) är ett viktigt bidrag som ger goda möjligheter till ökat och utvecklat arbete för ökad samverkan inom Svenska kyrkan.

Alla stift deltar i pågående processer som rör samverkansfrågor och i samtliga stift pågår utvecklingsarbete. Stiftens prioriterar främst utveckling av samverkan inom gemensam IT-plattform, tillgänglighet/telefoni genom gemensam telefoni-plattform, administrativa system och fastighetsförvaltning/ energieffektivisering.

Under 2011 har den nationella nivåns kontakter och samverkan med stiftens i frågor som rör samordning och administrativ samverkan ytterligare intensifierats och breddats. Arbetet med en översyn av administrativa system har inletts med inriktningen att under 2013 slutsatser och förslag ska föreligga som möjliggör en ökad och fördjupad samverkan och samordning inom Svenska kyrkan vad avser löne- och ekonomisystem.

Gemensamt med Västerås stift, och med inventariesystemet Sacer som utgångspunkt, utvecklas ett nytt och för hela Svenska kyrkan gemensamt inventariesystem som kommer att erbjudas stift och församlingar under 2012.

Genom den ökade intensiteten i samverkansfrågor och särskilt inom området gemensam IT-plattform, har verksamheten ökat sin leverans av IT-tjänster under året. Den gemensamma IT-plattformen hade vid 2011 års utgång 1 500 användare och det är en ökning 800 användare från föregående år. Som exempel på omfattningen kan nämnas att det under året gjorts 730 preliminära kommunikationsutredningar. Under 2012 beräknas minst ytterligare 2 000 användare tillkomma i den gemensamma IT-plattformen.

Vad gäller arkiv har diskussioner påbörjats med stiftens om samverkan i diarie- och dokumenthanteringsfrågor. Planering har skett inför en samrådsdag våren 2012.

Under hösten 2011 inbjöds stiftens till en informations- och samrådsdag om riktat församlingsbidrag för fastighetsprojekt i stiftens och om samverkan i fastighetsfrågor. Under första kvartalet 2012 fortsätter arbetet med en kartläggning i stiftens.

Kommunikativt stöd

Utgångspunkten för kommunikationsarbetet är att stödja stiftens och främja församlingsarbetet. Detta görs dels genom kommunikationssatsningar tillsammans med stiftens, dels genom att erbjuda församlingarna konkreta verktyg som underlättar kommunikationsarbetet. I arbetet ingår också att erbjuda styrdokument för kommunikation, kompetensutveckling och nätverkssamlingar, liksom aktuella undersökningsresultat.

Under 2011 har Svenska kyrkans kommunikationsstrategi med ansvarsfördelning tagits fram och beslutats av kyrkostyrelsen. Arbetet med att ta fram en webbstrategi för Svenska kyrkan inleddes då kommunikationsstrategin beslutats.

Flera olika mötesplatser har erbjudits under året. Samlingar har hållits med stiftens informatörer och nätverksträffar för stiftens pressekreterare har genomförts.

Svenska kyrkans kommunikationsdagar (KOM) samlade 260 deltagare från hela Sverige. I samband med kommunikationsdagarna anordnades en två dagar lång grundutbildning för informatörer, liksom en dag för chefer och ledare inom Svenska kyrkan.

Under året har arbetet med att kommunicera medlemskapet fortsatt. Inom ramen för detta har ett arbete genomförts med fokus på att minska antalet medlemmar som lämnar kyrkan på grund av felaktig information. En anmälan mot några av de utträdessajter som finns på nätet lämnades in till Reklamombudsmannen och under våren fälldes flera av företagen för vilseledande marknadsföring.

Nytt material har tagits fram om de antecknade och publicerats på intranätet. Brev i kyrkobokföringen har reviderats och en ny utställning på temat dop har tagits fram i samverkan med Västerås domkyrkoförsamling.

Konfirmandpocketen *Om konfirmation* trycktes i 10 000 exemplar, varav 7 500 exemplar gått åt. En satsning på en verktygslåda kring konfirmation med mallar och sociala medier genomfördes under hösten i samarbete med Lunds stift.

I början av året lanserades senaste versionen av svenskakyrkan.se. Antalet besökare har ökat med 28 procent, från 4,9 miljoner 2010 till 6,3 miljoner 2011. Andelen mobila enheter som används vid besöken har under året mer än tredubblats från ca 4,3 procent till 15 procent.

Intranätet lanserades 2009 och arbetet för att göra intranätet till navet i den inomkyrkliga kommunikationen har fortsatt. En tredjedel av Svenska kyrkans enheter är anslutna till intranätet.

Två mobilappar har släppts under året. Appen "Utomlands" är en hjälp att hitta till Svenska kyrkans utlandsförsamlingar och se vilka tjänster de erbjuder. Med appen "Kyrkguiden" kan man hitta till över 3 000 kyrkor i Sverige, men även utlandsförsamlingarna finns med. Apparna har sammanlagt laddats ner ungefär 3 000 gånger under 2011.

Verktygslåda för chefer och kommunikatörer är ett stöd för chefer, personalfunktioner och kommunikatörer för att stärka organisationens kommunikativa förmåga. Arbetet med att implementera verktygslådan har pågått under 2011 i ett nätverk med Lunds och Uppsala stift samt Göteborgs kyrkliga samfällighet.

Informationsservice kontaktas av stift, församlingar, organisationer, myndigheter, medlemmar, givare, anställda, förtroendevalda, frivilligarbetare och allmänheten. Frågorna rör hela Svenska kyrkan.

Totalt har informationsservice hanterat 22 046 kontakter under 2011. Knappt hälften avsåg kontakter via telefon och drygt hälften kontakter via mejl. Ärendena har varit fördelade på frågor som rör internationellt arbete 27 procent, nationella frågor 62 procent, Svenska kyrkan i utlandet 8 procent och övrigt 3 procent. Via webben har också drygt 1 500 ärenden till *Fråga prästen* hanterats.

Rådgivning och underlag

Den ekonomiska, juridiska och kyrkorättsliga rådgivningen och utbildningarna till stiftens har legat på oförändrat hög nivå. Årliga möten med stiftens jurister och ekonomer har genomförts. En överläggning med företrädare för domkapitlen har skett med fokus på domkapitlens agerande vid misstänkta sexuella övergrepp.

Inom området indelning har ett stödsystem utvecklats för hantering av indelningsändringar, något som tidigare inte har funnits. Systemet har bland annat presenterats vid den indelningskonferens med stiftens som hölls i november. Kontakter har tagits med Lantmäteriet, inte bara gällande kartor för kyrkans behov utan också för att åstadkomma en enkel och enhetlig hantering av olika lagfartsfrågor, bland annat avseende prästlönefastigheter.

Under året har undersökningen *Medlem 2010* publicerats och dess resultat har presenterats vid ett stort antal föredragningar. Undersökningen *I Skärningsfältet mellan religion och politik* genomfördes och presenterades vid politikerveckan i Almedalen. Undersökningen *Religion som resurs?* slutfördes och publicerades. Därtill har *Konfirmand 2011* och en studie om befolkningens inställning till begravningsverksamheten genomförts. Samarbete har inletts med SOM-institutet (Samhälle, Opinion och Massmedier) vid Göteborgs universitet i syfte att delta i deras stora Riks-SOM undersökning.

Under 2011 kompletterades riks- och stiftsprognoser för befolknings- och medlemsutveckling med prognoser på kommunnivå. I syfte att systematisera och öka tillgängligheten för den kyrkliga statistiken skapades en sida med Svenska kyrkans officiella statistik år 2010. Den sidan har kontinuerligt utvecklats under 2011. Där finner man förutom statistikdatabasen också stifts- och riksprognoser för bland annat medlemsutveckling, *Nyckeln till Svenska kyrkan* samt andra analyser som genomförts. För de ekonomiska prognoserna tillhandahålls nu även Kyrkbarometern som innehåller centrala samhällsekonomiska indikatorer.

Under året har ett arbete initierats för att ta fram relevanta nyckeltal för Svenska kyrkans diakonala arbete. Ambitionen är att följa det diakonala utvecklingsarbetet över tid.

Inom ramen för det projekt som avser att samordna den statistik som kan vara relevant för kyrkan på samtliga nivåer har en applikation färdigställts. Lansering av applikationen sker i månadsskiftet april/maj 2012.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem

Under året genomfördes nio kurser om sammanlagt 14 kursveckor med totalt 110 deltagare. Endast tre av kurserna kunde förläggas till institutets lokaler på grund av den renovering som genomförts under året. En internationell forskarkonferens genomfördes i Lund och högtidlighöll institutets 60-årsjubileum. De två postdoktorala forskarna avslutade under året sin forskning och undervisning på institutet. Kostnaden för verksamheten uppgår till 8 miljoner kronor per år och finansieras med drygt 2 miljoner kronor av nationell finansiering. Kostnaden för renoveringen uppgår till 12 miljoner kronor och finansieras via den 5-åriga fastighetsbudgeten. Institutet drivs som en filial och dess intäkter och kostnader ingår därmed i redovisningen för nationell nivå som helhet.

Kostnader

Tabell 4. Kostnader för stöd till stift och församlingar (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Stöd till stift och församlingar	-288	-288	-292	-336
Andel av den totala kostnadsramen	12,3%	11,8%	11,0%	12,5%

Stöd till stift och församlingar finansieras huvudsakligen genom nationell finansiering. Kostnaden ligger i nivå med föregående år och med budget. I kostnaderna ingår 100 miljoner kronor i tillfälligt församlingsbidrag som i sin helhet betalats ut under året samt 100 miljoner kronor i riktat församlingsbidrag, varav 88 miljoner ännu inte utbetalats vid utgången av år 2011.

Styrning och administration

Styrning och administration omfattar arbetet i kyrkomötet, kyrkostyrelsen, nämnderna och råden samt administrationen av den nationella nivåns verksamhet, såsom kansliets ledning och stabsfunktioner, ekonomi- och personaladministration etc. Det omfattar även ansvaret för den inomkyrkliga normgivningen och att såsom företrädare för Svenska kyrkan besvara remisser, ha löpande kontakter med landets beslutsfattare och förmedla bilden av vad Svenska kyrkan är och gör. Därtill ingår ansvaret för ledning och samordning av Svenska kyrkans samlade beredskap, hanteringen av kyrkoavgifter, bevarande och vård av kyrkans arkiv samt tillsynen av prästlönstillgångarna.

Insatser och resultat

Under året har insatser genomförts för att utveckla den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning i vilket införandet av ett nytt ekonomisystem varit en viktig del. För att utveckla ledarskapet har ett chefsutvecklingsprogram initierats och påbörjats under året.

Kopplat till den *inomkyrkliga normgivningen* har arbetet med föreslagna och beslutade regeländringar varit relativt omfattande. Det har utfärdats 13 stycken Svenska kyrkans bestämmelser varav flertalet är en följd av kyrkomötesbeslut. Under året slutfördes två utredningar i serien Svenska kyrkans utredningar,

Revision och granskning av kyrkans verksamhet (2011:1) och *Närhet och samverkan. Slutbetänkande från strukturutredningen* (2011:2). Den om revision och granskning av kyrkans verksamhet låg till grund för beslut av kyrkomötet 2011.

Arbetet med att utveckla relationer till beslutsfattare i Sverige inom ramen för *företrädarskapet* sker med ett minimum av resurser. En inventering av kyrkokansliets samlade kontakter med beslutsfattare har genomförts med syfte att kunna göra en tydligare bedömning av resursbehov inför kommande verksamhetsplanering. I februari besökte Civil- och bostadsminister Stefan Attefall Svenska kyrkan. Vid mötet samtalades om flera för kyrkan viktiga framtidsfrågor. Under hösten har direkta kontakter tagits med Socialdepartementet avseende prästlönstillgångarna och deras status i lagstiftningen. Under året hade Svenska kyrkan fortlöpande kontakter på tjänstemannanivå med främst Skatteverket, Finansdepartementet, Utrikesdepartementet, Kulturdepartementet och Justitiedepartementet.

Socialförsäkringsminister Ulf Kristoffersson uppvaktades i mars med anledning av utförsäkringarna. SKR skrev ett öppet brev till regeringen i denna fråga och ett seminarium genomfördes i riksdagen.

Ärkebiskopen deltog i juni i ett seminarium i Konstitutionsutskottet om en nordisk samekonvention. Ärkebiskopen hade tillsammans med Peter Nobel, f.d. diskrimineringsombudsman, engagerat sig för att lyfta frågan om samernas situation. I juni medverkade ärkebiskopen i ett seminarium i Bryssel om romer som EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso inbjudit till. Den 11 september predikade ärkebiskopen i den tv-sända gudstjänsten med anledning av att det gått tio år sedan 11-september-attentatet i USA. Ärkebiskopen deltog också i en interreligiös klimatmanifestation i Durban inför FN:s klimatomöte där.

Deltagande har skett i Regeringens råd för kontakt med trossamfunden. Det för Svenska kyrkan, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund gemensamma Rådet för begravningsfrågor har under året haft fyra sammanträden. Rådet har bland annat anordnat ett Etikseminarium.

Kyrkostyrelsen får ett ökat antal betänkanden från departement och myndigheter på remiss och har under året svarat på följande:

- ◆ Förslag till föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap, inkommen från Socialstyrelsen
- ◆ På väg mot en inre marknad – att skapa en verkligt konkurrenskraftig social marknadsekonomi, inkommen från enheten för främjande och EU:s inre marknad
- ◆ Oriktiga inskrivningar av servitut och nyttjanderätter i fastighetsregistret, inkommen från Justitiedepartementet
- ◆ Slutbetänkande av Folkrättskommittén, Folkrätt i väpnad konflikt (SOU 2010:72) inkommen från Försvarsdepartementet
- ◆ Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition, inkommen från Utrikesdepartementet
- ◆ Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter, inkommen från Arbetsmarknadsdepartementet
- ◆ Grönbok om mervärdesskattens framtid – Ett enklare, stabilare och mera effektivt mervärdesskattesystem, inkommen från Europeiska kommissionen
- ◆ Förslag till vägledning till 4 kap Kulturminneslagen, inkommen från Riksantikvarieämbetet
- ◆ Handlingsregler för religiös utövning inom Försvarsmakten, inkommen från Försvarsmakten

- ♦ Miljömålsberedningens betänkande Etappmål i miljömålssystemet (SOU 2011:34) samt Naturvårdsverkets rapport Miljömålen på ny grund (rapport 6420), inkommen från Miljödepartementet
- ♦ Rapport från FN:s generalsekreterares ”High level Advisory Group on Climate Change Financing” samt EU-Kommissionens tjänstemannarapport ”Scaling up international climate finance after 2012”, inkommen från Finansdepartementet
- ♦ Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull (SOU 2011:51,) inkommen från Socialdepartementet
- ♦ Utvärderingen av Barents Rescue 2011, inkommen från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- ♦ Kommentar till K3 - ideell sektor, kapitel 36 och 37, inkommen från Bokföringsnämnden.

I arbetet med *ledning och samordning av Svenska kyrkans samlade beredskap* har krissamordningen uppdaterat larmrutiner och information till berörda, framför allt inför sommar- och juledigheterna. Verksamheten presenterades i samband med kyrkomötets andra session med särskilt framtaget informationsmaterial. Krissamordningen deltog med en egen monter på Kistamässan om samhällssäkerhet.

Stiftens beredskapshandläggare har som brukligt samlats och fick denna gång bland annat ta del av den norska kyrkans erfarenheter av sitt arbete med anledning av attentatet i och runt Oslo den 22 juli 2011. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samrådsgrupp för trossamfunden har samlats vid ett par tillfällen och bland annat fått ta del av erfarenheterna från Norge. I slutet av september genomfördes en internationell övning på Nordkalotten, Barents Rescue 2011, i vilken krissamordningen blev engagerad som stödfunktion till Luleå stifts krisledningsgrupp. Deltagande har skett i Folk och försvars årskonferens i Sälen i januari.

Inom ramen för arbetet med *bevarande och vård av kyrkans arkiv* har samtal förts med Riksarkivet angående deras rapport om Svenska kyrkans offentlig-rättsliga arkiv. Information har skickats till samtliga kyrkoherdar och ordföranden i nämnder och råd angående hanteringen av Svenska kyrkans offentlig-rättsliga arkiv. Riksarkivet har även fått en skriftlig redogörelse av de åtgärder som har vidtagits med anledning av deras rapport.

Under året har 230 hyllmeter levererats till arkivet, vilket är 110 hyllmeter mer än under 2010. Registrerade förfrågningar har under året legat på en oförändrat hög nivå (ca 236 förfrågningar jämfört med 235 förfrågningar under 2010). Det finns ett stort intresse för kyrkans arkiv och under året har antalet studiebesök mer än fördubblats.

Utlandsförsamlingarna i Paris, London och Berlin har levererat de delar av sina arkiv som kan anses vara offentlig-rättsliga till arkivet i syfte att de ska ordnas och förtecknas före slutlig leverans till Riksarkivet.

Två arkiv har slutförtecknats och arbetet med att förteckna Lutherhjälpens arkiv har påbörjats.

Den nationella nivåns ansvar för *tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar* innebär i praktiken samordning av myndighetskontakter, gemensamma samråd, utbildningar, enkätundersökning till förvaltarna och analys av stiftens årsredovisningar samt direkta frågor till stiftens förädlare av detta. Analysen avseende verksamhetsåret 2011 kommer att avslutas efter sommaren 2012.

Tabell 5. Kostnader för styrning och administration (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Styrning och administration	-136	-105	-142	-140
Andel av den totala kostnadsramen	5,8%	4,3%	5,4%	5,2%

Kostnaderna för styrning och administration finansieras av nationell finansiering och har minskat väsentligt jämfört med föregående år. Detta är huvudsakligen en följd av att i föregående års kostnader ingick omställningskostnader på 25 miljoner kronor. Kostnaderna är också väsentligt lägre än budget bland annat då budgetreserver och förfogandemedel på 26 miljoner kronor inte har förbrukats. Resterande avvikelse på 9 miljoner kronor är fördelad över verksamhetsområdets olika delar och förklaras främst av vakanser.

Arbete bland svenskar i andra länder

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet har under året haft ett särskilt ansvar för denna uppgift. Enligt kyrkoordningen är uppgiften att ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder. Det innebär av instruktion för nämnden att verka för att det finns kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands och besluta om utlandskyrkans omfattning. Nämnden ska hålla kontakt med annan kyrklig verksamhet bland svenskar i andra länder och samverka med nordiska och internationella organ samt främja ett ekumeniskt samarbete. Verksamheten bedrivs i 42 församlingar varav 6 är filialer och konsolideras i redovisningen, medan resterande är självständiga juridiska personer.

Insatser och resultat

Under året har insatser genomförts för att anpassa verksamhetens omfattning utifrån nationell och lokal försörjningsförmåga, åstadkomma en ändamålsenlig och effektiv lokalförsörjning och fastighetsförvaltning samt öka insamlingen av medel i Sverige och utomlands. Därtill har en satsning gjorts för att utveckla arbetet bland unga vuxna utomlands och för att stärka det frivilliga engagemanget. Kyrkostyrelsen lämnade också förslag till kyrkomötet om förbättrad styrning av utlandskyrkan och demokratiskt inflytande för utlandssvenskarna i Svenska kyrkan vilka delvis har realiserats genom förändringar i kyrkoordningen.

Verksamhet utifrån nationell och lokal försörjningsförmåga

Förutom de ekonomiska förutsättningarna handlar försörjningsförmåga om vilja och förmåga att lokalt ta ansvar för verksamheten. Under 2011 fattades beslut om besparingar inom utlandskyrkoverksamheten. Neddragningen innebär att tidigare drygt 100 utsända medarbetare minskas till 76 och ungefär lika många lokalt anställda.

Två församlingar har lagts ner: Puerto de la Cruz och Fuengirola. Därtill beslutades att Sjomanskyrkan i London ska avvecklas. Ett flertal församlingar har fått förändrade förutsättningar för sin verksamhet, inte minst i Spanien. Besluten har följts av stöd till de olika församlingarna utifrån de behov som uttryckts.

Turistsatsningen i Phuket och ungdomssatsningen för backpackers i Sydney har utvärderats och kommer att fortgå.

Förberedelser för Svenska kyrkans närvaro vid OS och Paralympics i London 2012 har genomförts och en gemensam satsning med stiftens möjliggör flera verksamhetsformer under OS. En riksskollekt för OS har tilldelats för att täcka extrakostnader i samband med satsningen.

Under sommaren genomfördes en tvåveckors utbildnings- och inspirationskonferens vid Sigtuna folkhögskola. Under den avslutande helgen möttes personal, kyrkorådsledamöter, ombud, volontärer, nämnd och övriga intresserade till ett inspirerande möte. Ett gott resultat kunde noteras vid utvärderingen av konferensen.

I slutet av året beslutade kyrkomötet att Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet skulle upplösas vid årsskiftet 2011/2012, att ett råd skulle bildas, att utlandsförsamlingar ska ha representation i kyrkomötet och att församlingarna fortsättningsvis ska stå under tillsyn av Visby stift. Nämnden fattade under året beslut om inrättandet av diakontjänster inom utlandsverksamheten. Tanken är att det ska medverka till ett fördjupat diakonalt arbete och fortsatt diakonal utveckling inom församlingsarbetet i utlandet.

Insamling av medel i Sverige och utomlands

Under året fastställde kyrkostyrelsen en insamlingspolicy som är styrande för arbetet. Insamling i Sverige har skett i samarbete med det Nationella inspirations- och insamlingsteamet. Resultatet har ökat med 15 procent i förhållande till föregående år och slutade på knappt 13 miljoner kronor.

Ombudens insamlingsarbete har bland annat stöttats av en nyproducerad inspirationsfolder. Annonser, kollektvädjan och gåvobrev har producerats inför verksamhetens riksskollekt.

Utlandsförsamlingarnas insamlingsarbete hålls samman genom ett Global Fundraising Team. En samordning av inköp till basarer har påbörjats och en enkät angående fundraising har genomförts. Ett pilotprojekt med Berlin har initierats och utbildning i krishantering har provats med ett företag i resebranschen.

Lokalförsörjning och fastighetsförvaltning

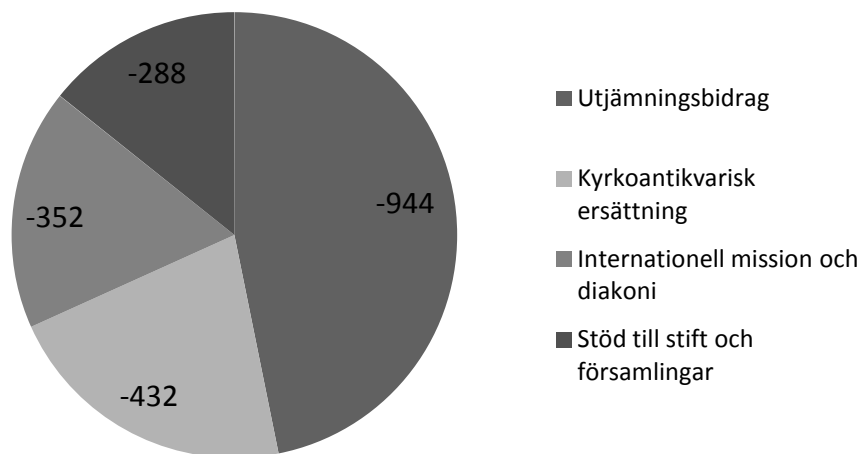
Under 2011 utfördes underhåll- och anpassningsåtgärder för drygt 8 miljoner kronor. Projekt har genomförts på en mängd platser, bland annat i Rom, Palma, Los Cristianos och Melbourne. I Paris har den kommande renoveringen förberetts och lagfarten för kyrkofastigheten har överförs från staten till trossamfundet. Försäljningar har skett i Bryssel, Puerto de la Cruz och Skagen. Socialdepartementet har författat en skrivelse som bedöms kunna möjliggöra försäljning av fastigheter i Gdynia, Hamburg och Las Palmas. Fastigheten i Los Cristianos är lämnad till försäljning.

Förutom genomförande av underhållsåtgärder har arbetet med fastighetsjuridiska frågor liksom styrningen inom lokalförsörjningsområdet fortgått under året.

Intäkter

KsSkr 2012:2
Bilaga 1

Diagram 2. Finansiering av arbetet med svenskar i andra länder 2011 (miljoner kronor).

Arbete bland svenskar i andra länder finansieras av kollekter och gåvor 13 (föregående år 11) miljoner kronor, erhållna bidrag 2 (föregående år 7) miljoner kronor, nationell finansiering 79 (föregående år 87) miljoner kronor, övrig finansiering 5 (föregående år 4) miljoner kronor.

Kostnader

Tabell 6. Kostnader för arbete med svenskar i andra länder (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Arbete bland svenskar i andra länder	-110	-97	-95	-87
Andel av den totala kostnadsramen	4,7%	4,0%	3,6%	3,2%

Kostnaderna för verksamheten har minskat jämfört med föregående år till följd av det besparingsarbete som inleddes 2010 och ligger i stort i nivå med budget.

Gemensamma datasystem

Uppgiften är att ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Det innebär drift, förvaltning och utveckling i huvudsak för kyrknätet, kyrkobokföringssystemet (KBOK), H-bok (historiskt system med ministerialböcker), organisationsregistret, val- och mandatsystemet, kollekt- och betalsystemet (inkl. avgifts- och utjämningsystem, clearing och kyrkobyggnadsregister), e-postsystemet, utbildningsportalen, svenskakyrkan.se, intranätet, statistikdatabasen och projekthanteringssystemet (kyrkoantikvarisk ersättning/riktat församlingsbidrag). I detta ingår förvaltning och utveckling av Svenska kyrkans gemensamma IT-plattform.

Insatser och resultat

Under året har insatser genomförts i form av drift, förvaltning och utveckling av systemen. I detta ingår arbetet med att utveckla ett nytt organisationsregister.

Under året har utvecklingsarbete bedrivits inom kyrkobokföring, indelning, kyrklig organisation och kyrkoval.

Inom kyrkobokföringen har två nya versioner av den lokala programvaran lanserats. Funktionalitet har skapats för att ange tjänstgörande präst efter kontroll mot Organisationsregistret, vilket stärker möjligheter att upptäcka om en präst utan vigselbehörighet vidtalas för att genomföra en vigsel. En klient med betydligt modernare utseende och ett antal funktioner som underlättar administrationen på pastorsexpeditioner har lanserats. Vidare har ett system som gör det möjligt att registrera och uppdatera uppgifter om personer utan personnummer med koppling till KBOK lanserats.

Som ett led i kvalitetssäkringen har kyrkobokföringen under året rensats på uppgifter om personer som funnits i registret sedan 1991, men där det saknades underlag för att avgöra om personen var kyrkotillhörig eller inte. Efter genomförda avstämningar med folkbokföringsregistret och arkiverade data från överföringen av folkbokföringen 1991 medförde detta att uppgifter om 165 000 personer i registret ströks. Hanteringen av icke döpta personer som blir 18 år har ändrats så att datasystemet bara påtalar när en tillhörig, men ej döpt person, fyller 18 år för kyrkoherdens vidare åtgärder. Som ett led i att förbättra behörighets-hanteringen inom kyrkobokföringen har instruktioner om och benämning av vissa behörigheter förtydligats.

Ett nytt indelningssystem har utvecklats för hanteringen av indelnings-ändringar. Den del av programmet som ska underlätta stiftens del av administrationen lanserades i november, den del som ska stödja arbetet på den nationella nivån driftsätts under 2012. De förändringar i indelningen som stiftens beslutat om under 2011 har administrerats och berörda aktörer inom och utanför kyrkan har fått den indelningsinformation de har behov av.

Inom ämnesområdet kyrklig organisation slutfördes upphandlingen av konsult för arbetet med ett nytt verksamhets- och organisationsregister. Utvecklingsarbetet har pågått hela året och den första etappen av det nya systemet, benämnt Kyrksam, slutförs i april 2012.

När det gäller de datasystem som förvaltas av extern leverantör har kostnaderna för den löpande förvaltningen minskat med 27 procent. De därmed frigjorda resurserna har använts för återinvestering och utveckling av de gemensamma datasystemen.

Av kyrkans 792 ekonomiska enheter har 788 varit i kontakt med supportfunktionen *Kanslistöd* för stöd rörande i genomsnitt 50 ärenden per enhet. Under hösten har en användarenkät genomförts bland dem som vänt sig till Kanslistöd under året. Det största antalet ärenden rör E-posten och kyrkobokföringen. Dessa två system står för knappt 50 procent av alla supportärenden. 82 procent av dem som svarat på enkäten anger att det stöd de fått har varit mycket bra eller bra.

Tabell 7. Kostnader för gemensamma datasystem (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Gemensamma datasystem	-81	-88	-99	-103
Andel av den totala kostnadsramen	3,4%	3,6%	3,7%	3,8%

Kostnaderna har ökat jämfört med föregående år till följd av utveckling och anpassning av systemen för att svara upp mot nya behov exempelvis vad gäller indelning och organisation, men är lägre än budget bland annat genom omförhandling av kommunikationsavtal inom kyrknätets infrastruktur.

De kyrkliga grundutbildningarna

Nämnden för utbildning, forskning och kultur har ett särskilt ansvar för denna uppgift. Enligt kyrkoordningen är uppgiften att ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplaner för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Det innebär av instruktion för nämnden att svara för Svenska kyrkans samlade utbildningsplanering och se till att ändamålsenlig utbildning kommer till stånd samt att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning.

Insatser och resultat

Under året har insatser genomförts för att förvalta och genomföra utbildningar av diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst. Därtill har stöd för rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning lämnats och översynen av utbildningsorganisationen har fortsatt.

I september 2011 antog Nämnden för utbildning, forskning och kultur ett första förslag till framtida utbildningar när det gäller innehåll och form för utbildning till diakon, kyrkomusiker, pedagog och präst. Förslaget användes sedan som arbetsmaterial i möte med alla stift och vid möten med studenter, lärare och stiftsrekryterare. Förslaget presenterades även för biskopsmötet och kyrkomötet. Arbetet resulterade i att förslaget förankrades på bred front och gav nämnden information om förslagets styrkor och svagheter för den fortsatta beredningen.

I arbetet med Svenska kyrkans utbildningar i framtiden har fyra rapporter tagits fram: Översyn av kantorsutbildningarna, En undersökning om behovet av pedagogisk kompetens i Svenska kyrkans församlingar, CSC Report on the Future of European High Education samt Stiftsöverläggningar om förslag på framtida utbildningar i Svenska kyrkan. Rapporterna har utgjort viktiga underlag för nämndens slutliga beslut i mars 2012.

Under 2011 har antalet utexaminerade studenter uppgått till 50 kantorer, 2 organister, 9 församlingspedagoger, 55 diakoner samt 100 präster. Detta innebär i likhet med tidigare år att det har funnits tomma utbildningsplatser.

På pastoralinstituten pågår den gamla utbildningen och 2007 års utbildning parallellt. På slutterminen hösten 2011 kom i både Uppsala och Lund för första gången i princip lika många prästkandidater att gå den gamla utbildningen som 2007 års utbildning. Pastoralinstituten har lyckats synkronisera den gamla utbildningen med ett avslutande läsår med den andra utbildningen som är

fördelade på tre pastoralteologiska kurser och en sluttermin. Bakom detta ligger ett arbete med kursmål, kursinnehåll och schemaläggning.

Den pastoralteologiska utbildningen för kyrkomusiker som genomförs som en försöksutbildning vid Pastoralinstitutet i Lund (PIL) har genomförts enligt plan – dock med färre studenter än planerat. En hel del av undervisningen har därför samordnats med prästutbildningen och erfarenheterna är att detta berikat båda utbildningarna. De kyrkomusiker som gick den pastoralteologiska utbildningen hösten 2010, gjorde sin handledda termin under 2011. Nämnden beslutade hösten 2011 att utbildningen för kyrkomusiker endast skulle omfatta den pastoralteologiska terminen på PIL. Från höstterminen 2012 öppnas utbildningen även för kantorer med högskoleexamen.

Under höstterminen 2011 genomfördes för första gången pastoralteologiska kurser i pastoralinstitutens egen regi och är inte längre poänggivande. Varje kurs motsvarar en halv termins studier.

Kostnader

Tabell 8. Kostnader för de kyrkliga grundutbildningarna (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
De kyrkliga grundutbildningarna	-51	-52	-56	-55
Andel av den totala kostnadsramen	2,2%	2,1%	2,1%	2,0%

Kostnaderna ligger i nivå med föregående år och något lägre än budget.

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Uppgiften är att svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund.

Av beslutad verksamhetsinriktning framgår att det handlar om ekumeniska dialoger och utveckling av såväl ingångna överenskommelser som nya kyrko-relationer nationellt och internationellt. Därtill handlar det om att förbereda genomförandet av generalförsamlingarna för Kyrkornas världsråd (KV) respektive Konferensen för europeiska kyrkor (KEK) år 2013.

Insatser och resultat

Arbetet med att stödja de internationella multilaterala ekumeniska organisationerna har som vanligt handlat om ekonomiskt stöd i form av medlemsanslag, representation i olika organ, samt att följa aktuella processer och frågor.

I KV har deltagande skett i mötet i Kingston, Jamaica om den rättfärdiga freden. Svenska kyrkans delegation leddes av ärkebiskop em. KG Hammar. Mötet innebar den officiella avslutningen på Decade to overcome violence. Deltagande har också skett i Global Christian Forum (ett självständigt nätverk som startades av KV som mötesplats mellan kyrkor engagerade i den organiserade ekumeniken och dem som håller sig utanför) i Indonesien. Svenska kyrkan är också representerad i Exekutivkommittén genom ärkebiskopen samt i Faith and Orders Standing Commission genom forskningschefen.

I Lutherska världsförbundet (LVF), där biskop Antje Jackelén företräder Svenska kyrkan i Rådsförsamlingen, har diskussionen kring dess strategiska plan 2013–2017 följts.

En studieresa till Genève anordnades för stiftens ekumeniska och internationella handläggare, för att fördjupa kunskaper om de internationella ekumeniska organisationernas arbete.

I KEK har förnyelsearbetet varit i fokus: Revision Working Group där Svenska kyrkan är representerad har färdigställt sin rapport om KEK:s framtid, som under 2012 ska ut på remiss.

I arbetet inom Borgågemenskapen har tre konsultationer ägt rum. Deltagande skedde i konsultationen om konfliktlösning i februari. I mars organiserades i samarbete med Göteborgs stift en konsultation om interreligiös dialog, där Borgå riktlinjerna från 2003 bearbetades. I november planerades och genomförades en konsultation om äktenskapssyn som hade föranletts av Svenska kyrkans beslut om vigsel för samkönade par. Resultatet av äktenskapskonsultationen blev konstaterandet att kyrkorna trots oenighet ska fortsätta sin gemenskap.

Ett annat bidrag till uppföljningen av äktenskapsbeslutet var att skriva ett svar på Mekane Yesus kyrkans (EECMY) uppmaning att ändra beslutet, i en skrivelse som både förklarade varför Svenska kyrkan håller fast vid beslutet och öppnade för fortsatt kontakt. Brevet diskuterades på EECMY:s kyrkomöte, där man fokuserade att Svenska kyrkan inte ändrar sitt beslut och beslöt att utreda konsekvenserna för relationen.

De årliga samtalsdagarna mellan Svenska kyrkan och de ortodoxa och orientalska kyrkorna hade mission som tema. Samtal med den Syrisk ortodoxa kyrkan har inletts.

Diskussionerna om den nordiska ekumeniska samverkans framtid har förts i Ekumenik i Nordens styrgrupp, och de nordiska kyrkorna inbjöds till en dag om detta. Där bestämdes det att generalsekreterarna för de nationella ekumeniska råden skulle utarbeta ett slutligt förslag som kyrkorna ska ta ställning till 2012.

Inom ramen för samtalen med Episkopala kyrkan i USA besöktes Uppsala i maj av dess "presiding bishop". Där bestämdes det att de historiska kontakterna mellan kyrkorna skulle erkännas och göras till grund för fördjupad samverkan. Detta ska makeras officiellt i samband med ett framtida kyrkomöte och episkopalernas "convention".

SKR har nu en ny organisation med fortsatt god representation för Svenska kyrkan. Rådets styrelse utsåg Karin Wiborn till ny generalsekreterare.

Det nya samfundet Gemensam framtid har bildats och arbetsgruppen mellan Svenska kyrkan och dem har bearbetat konsekvenserna för fortsatt lokal samverkan. Gemensam framtid skickade en officiell förfrågan om att inleda samtal med Svenska kyrkan om en eventuell överenskommelse, vilket bejakats av kyrkostyrelsen. Svenska kyrkan har följt processen med dessa kyrkor, som har olika förutsättningar i relationen till oss, på ett sådant sätt att dialogen nu kan påbörjas med det nya samfundet.

Nytt avtal har träffats med Stockholms stift avseende den lettiska verksamheten. Fler avtal med minoritetskyrkor är inte aktuella. Bidrag utbetalas som tidigare.

I arbetet med interreligiösa frågor har flera publikationer blivit färdiga: Teologiska kommitténs bok (se nedan), SKR:s skrift Äktenskap där religionerna möts och en ny upplaga av Möten med islam. Utöver Borgå-konsultationen har deltagande skett i olika möten: PROCMURA (organisation för dialog mellan kristen tro och islam i Afrika), Journées d'Arras (europeiskt nätverk). Ett nytt avtal med Centrum för religionsdialog i Stockholm har utarbetats.

Kontakter med partnerkyrkor har tagit olika uttryck: arbete med och/eller deltagande i till exempel All African Christian Council (AACC), Mekane Yesus' partnarmöte, Sudan Christian Council (diskussion om kyrkornas roll efter

delandet av landet), ärkebiskopens besök hos "presiding bishop" i Lutherska kyrkan i Tanzania, konferens i Sydafrika inom Vänstiftsprojektet (5 stift i Sverige och deras vänstift i Afrika), Oberoende filippinska kyrkans (IFI) generalförsamling, Latinamerikas kristna råds (CLAI) runda bord, mottagande av delegationer till exempel från Lutherska kyrkan i Costa Rica och flera organisationer i Latinamerika som CLAVES (betyder nyckelord, en organisation i Uruguay som arbetar regionalt för att förebygga våld mot barn och unga) och CEBI (Centro de Estudios da biblia).

En ny arbetsgrupp för det ekumeniska arbetet med relationen till Church of Pakistan har tagit form.

Fyra teologistuderande har skickats som stipendiater till AACC:s möte för unga teologer.

Samarbetsavtalet mellan den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, KEK, och Svenska kyrkan om EU-frågor avslutades och slutrapporterades vid halvårsskiftet. Samarbetet fortsätter men kräver inte längre avtalsformen för att fortgå.

Under första halvåret deltog ärkebiskopen dels i KV:s centralkommitté i Genève, och är sedan dess invald i KV:s exekutivkommitté, dels i den svenska delegation som reste till Rom för att närvara vid saligförklaringen av påven Johannes Paulus II.

I augusti besökte den Evangeliska kyrkan i Tysklands nye preses med en delegation, ärkebiskopen och kyrkokansliet.

Ärkebiskopen ledde en delegationsresa till Tanzania i november. En av flera anledningar till besöket var The Dodoma Statement, som antogs efter Svenska kyrkans beslut om vigsel för par av samma kön. Under en resa till Sydafrika senare i november besökte ärkebiskopen Evangelical Lutheran Church in Southern Africa.

Norska biskopsmötets nya preses Helga Haugland Byfuglien besökte ärkebiskopen i början av december.

Ett samarbete med en europeisk forskargrupp som arbetar med studier om konfirmationsverksamheten har inletts. I dagsläget ingår nio länder i gruppen som planerar en undersökning 2012. Deltagande sker också i ett nordiskt nätverk för kyrkostatistik. Nätverket träffades i februari och beslutade att under 2012 publicera en rapport med jämförande analyser.

Kostnader

Tabell 9. Kostnader för officiella relationer till andra kyrkor och samfund (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	-32	-31	-34	-37
Andel av den totala kostnadsramen	1,4%	1,3%	1,3%	1,4%

Av de totala kostnaderna utgör 12 miljoner kronor medlemsanslag till de strategiska ekumeniska organisationer som Svenska kyrkan är medlem i - KV, LVF, KEK och SKR. Dessutom lämnades bidrag på drygt 1 miljon kronor till andra organisationer eller nätverk som inte har medlemskyrkor men som har bedömts viktiga att stödja. Dessa är Global Christian Forum, Ekumenik i Norden, FOCCISSA, Liv & fred, Centrum för religionsdialog, Samarbetsrådet för kristna kyrkor i Barentsregionen och Community of Protestant Churches in Europe. Anslag på närmare 3 miljoner kronor har betalats till lutherska språkliga minori-

tetsförsamlingar i Sverige (ungersk, norsk, isländsk, dansk, lettisk och estnisk). Totalt sett ligger kostnaderna i nivå med föregående år och något lägre än budget.

KsSkr 2012:2
Bilaga 1

Förvaltning av det nationella kapitalet

Den nationella nivåns uppgift är att förvalta det nationella kapitalet på ett sådant sätt att detta bevaras till sin reella (värdesäkrade) nivå mätt över rullande tioårsperioder.

Svenska kyrkan har en långsiktig förvaltning med långsiktiga mål.

Insatser och resultat

Ett kapitalförvaltningsråd under kyrkostyrelsen, kompletterat med externa experter, styr arbetet med förvaltningen som sker med hjälp av externa förvaltare. Den inriktning på hållbarhet och etik som präglar förvaltningen kommer ibland under enskilda år att uppvisa stora skillnader jämfört med de index som förvaltningar normalt mäts mot. Inom ramen för det etiska arbetet finns Ethosfonderna även tillgängliga för hela kyrkan. Innehaven redovisas i sin helhet på svenskakyrkan.se. På grund av en restriktiv hållning mot att investera i bolag inom till exempel oljesektorn blir svängningarna mot den sektorn extra tydliga. Under 2011 var en av Stockholmsbörsens vinnare Lundin Petroleum, en annan var Swedish Match. Eftersom de bolagen inte finns i portföljen erhålls en lägre avkastning 2011 jämfört med mer indexnära portföljer.

Förvaltarna av i första hand globala aktier fortsätter att visa att en förvaltning baserad på hållbarhet mycket väl kan ge en betydligt bättre avkastning än sina jämförelseindex. Generation Investment Management har trots årets något svaga resultat sedan starten 2008 gett 5 procent i årlig avkastning, vilket är 4,5 procent bättre än sitt index. First States Global Emerging Markets har sedan 2009 gett 15,6 procent i årlig avkastning vilket är 6,2 procent bättre än index.

Under hösten vände utvecklingen något på de flesta av världens börser. Men det har varit en ryckig utveckling präglad av nervositet och osäkerhet. Svenska aktier steg till slut med 2 procent under det sista tertialet. Men året slutade ändå på -13,5 procent för Stockholmsbörsen. Globala aktier återhämtade sig något snabbare och tog tillbaka nästan hälften av de 11 procent man förlorade under årets första åtta månader. Emerging Markets tappade ytterligare 2 procent under det sista tertialet. Tack vare lägre räntenivåer för statsobligationer blev dock utvecklingen mycket positiv för ränteportföljerna. Svenska räntor steg till slut med inte mindre än 8,4 procent i värde för helåret.

På grund av den stora osäkerhet som råder är valet att ligga underexponerade mot aktier och till och med att minska andelen aktier något under perioden. Vid årsskiftet var andelen aktier 49 procent, en undervikt med 11 procentenheter mot normalportföljen.

Marknadsvärdet på placeringstillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per den 31 december 2011 till 4 521 miljoner kronor, (5 053 miljoner kronor per 31 dec 2010). Det förvaltade kapitalet var 532 miljoner kronor lägre än vid förra årsskiftet, varav 200 miljoner kronor, är hänförligt till ianspråktagande för församlingsbidrag.

Resultatet för helåret 2011 uppgick till -256 miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på -5,1 procent. Ränteförvaltningen hade ett positivt resultat med totalt 155 miljoner kronor medan aktieförvaltningen sammanlagt bidrog negativt med 414 miljoner kronor under perioden. Valutakursförändringarna påverkade den globala aktieportföljens resultat positivt under 2011 med ca 2 procent.

Utöver kapitalförvaltningen tillkommer likviditetsförvaltningen som uppgår till 2 153 miljoner kronor och är placerade i kortfristiga räntebärande placeringar samt likvida medel på kyrkkontot som uppgår till 1 408 miljoner kronor.

Tabell 10: Portföljens avkastning per tillgångsslag 2011 (miljoner kronor)

	Resultat	Avkastn	Index- utveckling	Jämförelseindex
Svenska aktier	- 278	-20,7%	-13,5%	SIX RX
Globala aktier	-108	-8,6%	-5,7%	DJSI
Emerging markets	-28	-13,1%	-16,5%	MSCI EM
Svenska räntor	147	8,4%	8,4%	OMRX Bond Merrill Lynch
Globala räntor	8	3,5%	2,7%	EMU
Alternativa placeringar	1	1,0%	0,1%	3 mån SSVX
Totalt i förvaltning	-256	-5,1%	-2,8%	

Riskhantering

Syftet med riskhantering inom finansfunktionen är att säkerställa att förvaltningen av de finansiella tillgångarna sker på ett tillfredsställande sätt. Metoden för att uppnå detta är att löpande bevaka, utvärdera och kontrollera de finansiella riskerna. Utformningen av denna verksamhet ska säkerställa att förvaltningen följer beslutade strategier och riktlinjer.

De risker som är förknippade med förvaltningen kan delas upp i marknadsrisk, kredit- och motpartsrisk, valutarisk, likviditetsrisk, legal och operativ risk. Dessa risker avgränsas i den finanspolicy som finns för verksamheten. Riskerna hanteras genom god *intern kontroll* exempelvis vad gäller en säker hantering av transaktioner, klart definierade och avgränsade ansvarsområden samt dokumenterade rutinbeskrivningar. Arbetet med kontroll och uppföljning av risk i förvaltningen är strukturerade kring två huvudfunktioner: Löpande kontroll och granskning av risk mot limit samt rapportgenerering.

Svenska kyrkan har valt att anlita externa förvaltare för merparten av det förvaltrade kapitalet. Det innebär att de huvudsakliga operativa riskerna uppstår hos de externa förvaltare och depåbankerna.

Kostnader

Tabell 11. Kostnader för förvaltning av det nationella kapitalet (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Förvaltning av det nationella kapitalet	-24	-26	-29	-21
Andel av den totala kostnadsramen	1,0%	1,1%	1,1%	0,8%

Kostnaderna inkluderar både förvaltningsarvoden och administrationskostnader och ligger något över föregående års nivå, men är ändå 3 miljoner kronor lägre än budget.

Forskning

KsSkr 2012:2
Bilaga 1

Nämnden för utbildning, forskning och kultur har ett särskilt ansvar för denna uppgift. Enligt kyrkoordningen är uppgiften att främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan. Det innebär av instruktion för nämnden att främja vetenskaplig forskning inom det teologiska forskningsområdet och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden.

Insatser och resultat

Under året har insatser genomförts för att främja vetenskaplig forskning inom det teologiska området och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden till stöd för utvecklingsarbetet i stift och församlingar. Det innebär dels att forskningsresultat presenterats via publikationer eller föreläsningar, dels att forskarna funnits i en akademisk kontext som direkt och indirekt bedriver forskning av relevans för Svenska kyrkan.

Under året har fyra monografier publicerats. Det är Barnen i Svenska kyrkan: Teologiska reflektioner om en kyrklig praktik, An Unlikely Dilemma: Constructing a Partnership between Human Rights and Peace-Building, Omvänd dig och bli som ett barn och lägg bort det barnsliga samt I begynnelsen var barnet.

Tre antologier har publicerats under året. Det är Människa sedd genom olika vetenskapliga prismor, Levande ord: Tolkningar av abrahamitiska källtexter samt Och han tog dem i famnen. Därtill har nio vetenskapliga artiklar producerats under året. De projekt som har slutförts under året är Forskning om Teologisk literacy, Nordiska folkkyrkor och Folkmordet på Armenierna.

Svenska kyrkans forskardagar har genomförts under temat Religionens offentlighet med cirka 40 medverkande och 150 deltagare. Kyrkostyrelsens doktorandanslag har administrerats. Under året har två av forskarna disputerat.

Kostnader

Tabell 12. Kostnader för forskning (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Forskning	-11	-11	-11	-11
Andel av den totala kostnadsramen	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%

Kostnaderna ligger på samma nivå som föregående år och som budget.

Kulturliv för dialog

Nämnden för utbildning, forskning och kultur har ett särskilt ansvar för denna uppgift. Enligt kyrkoordningen är uppgiften att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning. Det innebär av instruktion för nämnden att verka för ett rikt kulturliv och främja dialogen kring religion och livsfrågor i det allmänna kulturlivet. Samverkan ska ske med stift och organisationer vars verksamhet berör detta arbetsområde.

Insatser och resultat

Förutom det årliga arrangemanget med seminarier och scenprogram på Bok- och biblioteksmässan i samverkan med Göteborgs stift, har fokus i arbetet varit på film och kulturstipendier. För filmarbetet har det delvis handlat om att sjösätta

den nya satsningen Svenska kyrkans filmblogg. Filmbloggen har startat under året och har ett 10-tal aktiva skribenter. Vidare är ett viktigt resultat det nya samarbetet med Folkets bio som möjliggjort en serie panelsamtal om filmen *Mammas comeback* som tilldelades Svenska kyrkans filmpris vid Göteborgs filmfestival.

Svenska kyrkans kulturstipendier på totalt 500 000 kronor per år har beretts och utdelats till åtta projekt vid kyrkomötet i oktober 2011. Kulturstipendiater kommer att medverka vid Världens fest och Ärkebiskopens möte 2012. Olika insatser har gjorts för att sprida kunskap om och tillgängliggöra kulturstipendieprojekt.

Kostnader

Tabell 13. Kostnader för kulturliv och dialog (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Kultur	-5	-6	-6	-8
Andel av den totala kostnadsramen	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%

Kostnaderna är något högre än föregående år och i nivå med budget.

De direkta valen

Uppgiften är att ha det övergripande ansvaret för de direkta valen vilket omfattar samtliga direkta val i hela landet, till kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd i församlingar, till samfällda kyrkofullmäktige i samfälligheter, till stiftsfullmäktige i stift och till kyrkomötet på den nationella nivån.

Inriktningen är att de direkta valen ska genomföras på ett korrekt (i enlighet med kyrkoordningens bestämmelser) och kostnadseffektivt sätt. I detta ligger också att på olika sätt biträda stiftsstyrelserna i deras uppgifter genom bland annat utarbetande av gemensamma rutiner, information och utbildning.

Insatser och resultat

Under året har insatser genomförts för att förbereda 2013 års direkta val.

Inom valområdet har utvecklingen av valsystemen hållit en lägre takt än planerat. Detta bedöms dock inte riskera måluppfyllelsen när det gäller genomförande av valet 2013. Arbetet inför kyrkovalet 2013 har i övrigt fortskridit som planerat. Valkansliet har besökt stiftet för samtal om bland annat gällande tidplan för eventuella beslut 2012-2013 samt strukturutredningens påverkan på valet och indelningsarbetet. Under hösten genomfördes de rekryteringar som krävs för att bemanna valkansliet på den nationella nivån från januari 2012.

Kostnader

Tabell 14. Kostnader för de direkta valen (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
De direkta valen	-3	-4	-6	-23
Andel av den totala kostnadsramen	0,1%	0,2%	0,2%	0,9%

Kostnaderna är något högre än föregående år, men lägre än budget till följd av periodiseringar mellan åren.

KsSkr 2012:2
Bilaga 1

EKONOMI

Det ekonomiska utfallet i moderföretaget uppgår till -204 (föregående år 344) miljoner kronor och är främst en följd av det negativa resultatet i finansförvaltningen uppgående till -201 miljoner kronor brutto. I nedanstående tabell visas intäkter, kostnader och resultat.

Tabell 16. Resultaträkning (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Ram- budget 2011	Detalj- budget 2012
Utgjenningsavgifter	1 553	1 567	1 568	1 555	1 575
Insamlade medel	191	195	192	194	186
Erhållna bidrag	439	570	598	597	661
Övriga intäkter	33	151	23	24	36
Förändr. destinerade medel	37	-22	17	7	13
	2 253	2 461	2 398	2 377	2 471
Finans o likviditetsförvaltning	439	-201	262	264	235
Summa intäkter	2 692	2 260	2 660	2 641	2 706
Generell utjämning	-708	-723	-722	-715	-770
Stiftsbidrag	-213	-221	-278	-277	-230
Utvecklingssamarbete/bistånd	-196	-198	-249	-244	-288
Tillf. församlingsbidrag	-200	-200	-200	-200	-200
Kyrkoantikvarisk ersättning	-324	-432	-460	-460	-460
Övriga lämnade bidrag	-86	-85	-82	-82	-89
Externa kostnader	-277	-289	-331	-323	-322
Personalkostnader	-329	-285	-315	-313	-317
Avskrivningar	-15	-11	-16	-15	-14
Kostnadsram	-2 348	-2 444	-2 653	-2 629	-2 690
Fastighetsbudget		-20	-26	0	-26
Resultat	344	-204	-19	12	-10

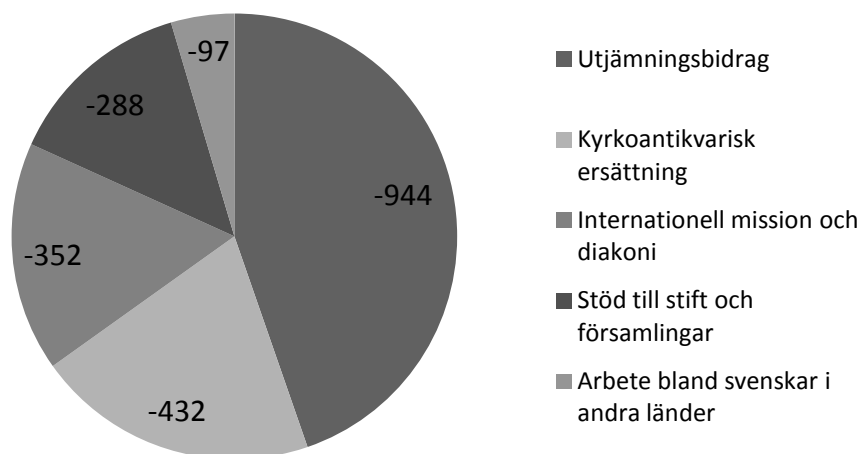
För att ge en överblick har i följande tabell nettoresultatet sammanfattats i några huvudgrupper. På en övergripande nivå kan noteras att resultatet exklusive finansförvaltning är positivt, 106 miljoner kronor. Det innebär att inget uttag ur kapitalet eller dess avkastning har behövt ske det här året heller för att finansiera den löpande verksamheten. Även årets andel av den 5-åriga fastighetsfinansieringen har kunnat täckas av allmän utjenningsavgift.

Tabell 15. Nettoresultat per huvudgrupp (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Ram- budget 2011	Detalj- budget 2012
Allmän utjämningsavgift	845	846	846	841	849
Generell utjämning, netto	-1	0	0	-1	0
Individuella bidrag	-213	-221	-278	-277	-230
Fastighetsfinansiering	0	-20	-38	0	-26
Nationell finansiering	-510	-499	-582	-582	-577
Res före finansförvaltn	121	106	-52	-19	16
Finansiellt stöd till församlingar	-200	-200	-200	-200	-241
Återbetalning särskild löneskatt	0	117	0	0	0
Finansförvaltningen netto	423	-227	233	231	215
Nettoresultat	344	-204	-19	12	-10

Intäkter

Diagram 3. Intäkter* (miljoner kronor)

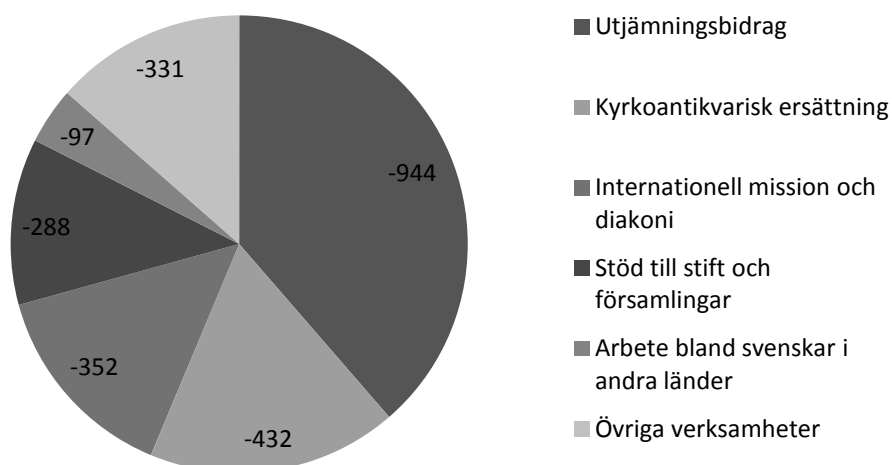
*exklusive det negativa resultatet av finansförvaltningen och exklusive förändring av destinerade medel.

Intäkterna enligt ovanstående uppställning uppgår till 2 249 (föregående år 2 692) miljoner kronor, inklusive det negativa resultatet av finansförvaltningen. Den största intäktsposten är utjämningsavgiften. Den omfördelas till största delen i det kyrkliga utjämningsystemet i form av utjämningsbidrag. Den näst största intäktsposten är erhållna bidrag, främst den kyrkoantikvariska ersättningen, som intäktsförs i den utsträckning som den används. Ännu inte använda medel skuldförs i balansräkningen. Övriga bidrag kommer bland annat från Sida, EU och olika stiftelser och används främst i den internationella verksamheten. Kollektor och gåvor är en annan betydelsefull intäkt, inte minst för den internationella verksamheten. I övriga intäkter ingår återbetalning av särskild löneskatt uppgående till 117 miljoner kronor, som berör pensionsavsättningar före år 2000.

Kostnader

KsSkr 2012:2
Bilaga 1

Diagram 4. Kostnader (miljoner kronor)

Tabell 17. Kostnader (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Det kyrkliga utjämningsystemet	-921	-944	-1 000	-962
De kyrkliga kulturminnena	-324	-432	-460	-460
Internationell mission och diakoni	-354	-352	-408	-444
Stöd till stift och församlingar	-288	-288	-292	-336
Styrning och administration	-136	-105	-142	-140
Arbetet bland svenskar i andra länder	-110	-97	-95	-87
Gemensamma datasystem	-81	-88	-99	-103
De kyrkliga grundutbildningarna	-51	-52	-56	-55
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	-32	-31	-34	-37
Förvaltning av det nationella kapitalet	-24	-26	-29	-21
Forskning	-11	-11	-11	-11
Kultur	-5	-6	-6	-8
De direkta valen	-3	-4	-6	-23
STI	-8	-8	-3	-3
Kostnadsram	-2 348	-2 444	-2 641	-2 690
Fastighetsbudget		-20	-37	-26

Inriktningen på verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå utgår från kyrkoordningen och från de beslut som kyrkomötet och kyrkostyrelsen fattar. Den totala kostnadsramen uppgår till 2 444 (föregående år 2 348) miljoner kronor. Kostnaderna är 185 miljoner kronor lägre än den budgeterade kostnadsramen. Detta beror bland annat på 56 miljoner kronor lägre utbetalning av stiftsbidrag (till följd av högre utdelning från prästlönetillgångarna än budgeterat), 46 miljoner kronor lägre kostnader för bidrag inom ramen för den internationella verksamheten (varav 20 miljoner kronor avseende bostadsbyggnadsprojekt på Olivberget i Jerusalem), 28 miljoner kronor lägre utnyttjande av kyrkoantikvarisk

ersättning, 28 miljoner kronor lägre personalkostnader (401 medarbetare jämfört med 450 i den budgeterade kostnadsramen, varav 286 jämfört med 310 i Sverige) och 26 miljoner kronor i bibehållna förfogandemedel och omkostnadsreserver.

Nationell finansiering är 83 miljoner kronor lägre än den budgeterade kostnadsramen. Detta beror på 37 miljoner kronor (varav 26 miljoner kronor i bibehållna förfogandemedel och omkostnadsreserver) lägre kostnader för styrning och administration, 20 miljoner kronor för Olivberget, 11 miljoner kronor för gemensamma datasystem, 4 miljoner kronor för stöd till stift och församlingar, 4 miljoner för de kyrkliga grundutbildningarna, 3 miljoner kronor för officiella relationer till andra kyrkor och samfund.

Tabell 18. Fastighetsbudget (miljoner kronor)

Fastighetsbudget	2010	2011	2011	2012	2012	2013	2014	2015	2016	från 2011
Svenska kyrkan i utlandet	0	-8	-25	-25	-25	-25	-25	-15	-15	17
STI	0	-12	-13	-1	-1	-1	-1	-1	-1	1

Den nationella femåriga fastighetsbudgeten har under 2011 främst används för renoveringen av det teologiska institutet i Jerusalem samt för fastigheten i Paris.

Balansräkning

Balansomslutningen i moderföretaget har minskat med 203 miljoner till 8 611 miljoner kronor. Detta beror på att finansiella anläggningstillgångar (värdepappersportföljen) sjunkit i värde. Samtidigt har kortfristiga placeringar och bankmedel ökat med 320 miljoner kronor till 3 560 miljoner kronor. Ökningen beror bland annat på att församlingarnas medel på kyrkkontot ökat och att outnyttjad kyrkoantikvarisk ersättning stigit. Materiella och immateriella anläggningstillgångar har anskaffats till ett värde av 15 miljoner och avskrivningar uppgår 11 miljoner kronor och avser främst datasystem.

Under året är nettoförändringen av *destinerade medel* 22 (föregående år -37) miljoner kronor. Det innebär att reserverade medel ökat till skillnad från föregående år, då medel ianspråktogs. Destinerade medel uppgår därmed till 239 miljoner kronor. *Avsättningar* uppgår till 195 miljoner kronor och består huvudsakligen av 88 miljoner kronor i ännu ej utbetalt riktat församlingsbidrag och 18 miljoner kronor i reserv för tilläggsränta på kyrkkontot. I bokslut 2006 avsattes 100 miljoner för framtida kostnader för pensioner till präster anställda i Svenska kyrkan före år 2000 och vid utgången av 2011 återstår 65 miljoner av avsättningen. Övriga *kortfristiga skulder* består huvudsakligen av skuld till underkontohavare (församlingar, samfälligheter och stift) på kyrkkontot (2 347 miljoner kronor). Outnyttjad kyrkoantikvarisk ersättning svarar för 517 miljoner kronor av övriga kortfristiga skulder.

Koncernen med dotterföretag

Koncernens resultat är -201 miljoner kronor eller 3 miljoner kronor över moderföretagets. Den största delen av Svenska kyrkans förvaltnings AB:s (SKF AB) intäkter avser uthyrning till moderföretaget för hyra av kyrkokansliet. I koncernens resultaträkning måste interna vinster elimineras. På samma sätt elimineras SKF AB:s lån från moderföretaget för att de inte ska dubbelräknas. Dotterföretaget Svenska kyrkans förvaltning AB, äger fastigheten där kyrkokansliet inryms. Det ekonomiskt viktigaste intresseföretaget är Berling Media AB, där Svenska kyrkan på nationell nivå har en ägarandel om 41 procent.

Eget kapital i koncernen har sjunkit jämfört med föregående år till 5 064 miljoner kronor. Det är 200 miljoner kronor under den övre gränsen för målnivån där kyrkostyrelsen har att till kyrkomötet kommentera det överskjutande beloppet. Föregående år överskreds nivån med 102 miljoner kronor. Kyrkostyrelsen kommenterade detta i skrivelsen Verksamhet och ekonomi 2012-14, där 41 miljoner kronor avsattes som stöd till församlingar avseende premiekapning av pensioner. Vidare beslutades att arbeta fram en strategi för undervisning och mission i alla åldrar där kostnaden ska finansieras av resterande överskott föregående år, ca 60 miljoner kronor.

Tabell 19. Målkapital i koncernen (miljoner kronor)

	Utfall 2010	Utfall 2011	Detalj- budget 2011	Detalj- budget 2012
Totalt eget kapital	5 265	5 064	5 246	4 569
Målvärde	4 130	4 211	4 213	4 297
Målvärde +25%	5 163	5 264	5 266	5 371
Avvikelse mot övre gräns	103	-200	-20	-802

Personal

Antalet anställda har varit 401 årsarbetare jämfört med 450 i den budgeterade kostnadsramen, varav 286 jämfört med 310 i Sverige, vilket betyder att det funnits vakanser under året. Personalomsättning för tillsvidareanställd personal i Sverige har varit 12,3 (föregående år 11,0) procent. Målsättningen är att den ska ligga inom ett spann på 5–10 procent. Sjukfrånvaron är på samma nivå som föregående år 2,2 procent (2,1 procent) och ligger under nivån för privat sektor.

Bilaga 2

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden 2012

Kyrkostyrelsen lämnar i det följande en redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden. Alla fortfarande öppna ärenden samt ärenden som avslutats till den 30 juni 2012 redovisas. Detta är ett uttryck för kyrkostyrelsens övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå och avser att skapa en samlad överblick.

För varje ärende redovisas kyrkomötets uppdrag i sammanfattning, vad som skett eller planerats i ärendets handläggning samt om skrivelsen fortfarande är under behandling eller avslutats sedan föregående redogörelse lämnades.

Följande är vägledande för när en skrivelse anges som slutbehandlad eller inte. En skrivelse är i första hand slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och i förekommande fall lagts fram för kyrkomötet. Exempel på detta är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska återkomma med ett utarbetat förslag i någon fråga. Skrivelsen är slutbehandlad när kyrkostyrelsens förslag läggs fram för kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen betraktar även en skrivelse som slutbehandlad när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Ett exempel är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning i en viss fråga. Skrivelsen anses slutbehandlad i och med att utredningen tillsatts. Kyrkomötet kommer då i en framtid att få ta del av utredningens betänkande samt av eventuella förslag från kyrkostyrelsen med anledning av den.

1992 gav Ombudsmötet ett uppdrag till SFRV:s styrelse att låta översätta psalmboken och kyrkohandboken till samiska. Skrivelsen överlämnades till dåvarande Församlingsnämnden som på ett tidigt stadium konstaterade att översättningar av kyrkans böcker till samiska, något som pågått sedan år 1989, är ett långsiktigt projekt. Arbetet har hittills redovisats i denna bilaga till kyrkostyrelsens skrivelse men kommer fortsättningsvis inte att redovisas här utan återkommer till kyrkomötet allteftersom de olika översättningarna är klara. I dagsläget beräknas Nordsamiskt psalmboksarbete vara färdigt under 2014. De återstående översättningarna av bibeltexter till sydsamiska ligger något efter i tidtabellen, men beräknas bli klara 2015. Översättningarna sker i samarbete med Norska kyrkan, samt Norska och Svenska bibelsällskapet.

Skrivelser där kyrkomötet ger kyrkostyrelsen något till känna är i regel avslutad när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till aktuell avdelning på den nationella nivån. Eftersom denna typ av skrivelser inte innebär något uttalat uppdrag och de konsekvenser som de kan medföra inte är budgetprövade i kyrkomötets budgetutskott måste kyrkostyrelsen anses ha frihet att själv prioritera bland uppdragen. Detta innebär att en sådan skrivelse i regel inte återrapporteras till kyrkomötet, men kan återspeglas i den årliga redovisningen eller andra skrivelser till kyrkomötet.

Till denna redogörelse läggs fyra bilagor: *Instruktion till Rådet för Svenska kyrkan i utlandet* med anledning av KmSkr 2011:20 (bilaga 2A), *Nyöversättningar av trosbekännelser – remissammanställning* med anledning av KmSkr 2009:4 (bilaga 2B), *Prästlönetillgångar i Västerås stift* (bilaga 2C) samt *Det riktade församlingsbidraget 2011-2012* (bilaga 2D).

Övrig rapportering

KsSkr 2012:2
Bilaga 2

En redovisning från Nämnden för utbildning, forskning och kultur om *Svenska kyrkans utbildningar i framtiden* återfinns som en separat bilaga till skrivelsen.

Kyrkostyrelsen har vid sammanträden under våren 2012 fått presentation av nämndens beslut om studiegång och organisation för de kyrkliga utbildningarna till diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst. Vid sammanträdet i maj uttryckte styrelsen önskemål om att en sammanfattande redovisning om utbildningsfrågorna skulle ges till kyrkomötet (se bilaga 3).

Skrivelser från kyrkomötet år 2011

Kyrkomötets skrivelse 2011:1 med

B 2011:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2010

(Dnr ks 2011/910)

Kyrkomötet har beslutat dels att fastställa årsredovisning och koncernredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2010, dels att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2010.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:2 med

EE 2011:1 Revision och granskning av Svenska kyrkans verksamhet m.m.

(Dnr ks 2011/911)

Kyrkomötet har med bifall till kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2011:6 och Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande beslutat om ändringar i 3, 4, 7, 9, 12, 16, 43, 48, 50 och 52 kap. i kyrkoordningen.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2011:2 har utfärdats och träder ikraft den 1 januari 2013 med undantag för bestämmelsen i 43 kap. 10 § som trädde i kraft den 1 januari 2012.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:3 med

EE 2011:3 Ersättning för kyrkliga handlingar (Dnr ks 2011/912)

Kyrkomötet har beslutat att en utvärdering om ersättning för kyrkliga handlingar sker skyndsamt av kyrkostyrelsen, att kyrkostyrelsen lämnar förslag till ändring i kyrkoordningen om det är motiverat och att en utvärdering av clearingsystemet bör ske snarast.

En utvärdering om ersättning för kyrkliga handlingar har gjorts genom att tre enkäter har gått ut; en till alla kyrkoherdar, en till 500 präster som inte är anställda i en församling och en till stiftens jurister. Dessa utvisar i korthet följande.

En stor majoritet av *kyrkoherdarna* upplever de nya bestämmelserna med möjlighet att välja präst för en kyrklig handling positivt. Däremot är färre positiva till att förordna präster för ändamålet. En stor majoritet av kyrkoherdarna upplever även clearingbeloppen som skäliga.

När det gäller de *ej anställda prästerna* uppger ett litet antal av de svarande att de varit med om att en församling har nekat förordnande. I de fall så skett har motiveringen oftast varit att församlingen har egna präster som kan tjänstgöra eller att församlingen p.g.a. dålig ekonomi inte har råd att förordna. Nästan 60 procent har haft kyrkliga handlingar utan ersättning. De nya bestämmelserna uppfattar ungefär 55 procent som positiva medan ca 25 procent ställer sig negativa. Resterande 20 procent uppger antingen att de inte känner till de nya bestämmelserna eller inte har någon synpunkt i frågan. De som är positiva anser att det är bra att man nu fått tydlighet i vad som gäller och att ersättning endast

betalas från en församling. De som är negativa framför bl.a. att bestämmelserna drabbar medlemmarna som inte får välja präst.

Det finns tydliga skillnader i hur man ser på kyrkliga handlingar och uppdraget att vara präst. Majoriteten betraktar vigningstjänsten som ett uppdrag som prästen inte äger själv. Därför vill många präster inte ta emot arvode för att utföra kyrkliga handlingar. Andra präster relaterar till uppdraget mer som till ett vanligt yrke, uttryckt som "arbetaren är värd sin lön" och att beslutet att ersättning bara får tas emot från församlingar innebär ett "yrkesförbud".

En synpunkt som framförs av många är att man bör få ersättning för direkta kostnader, främst resekostnader.

Stiften har inte upplevt några större problem med regleringen men något stift ser behov av kyrkordningsändringar avseende reseersättningar.

Det samlade resultatet av enkäterna visar alltså att det såväl bland kyrkoherdarna som bland de präster som inte är anställda i församling finns ett stöd för de regler som nu gäller. Man ser positivt på att enskilda får välja präst. När det blir aktuellt att förordna någon som kommer utifrån i det egna pastoratet är andelen positiva färre. Regelverket upplevs som tydligt av de svarande men eftersom det kan uppstå många olika situationer blir tillämpningen av regelverket ibland besvärlig.

När clearingbestämmelserna har kritiserats under det senaste året har det ofta handlat om pensionerade präster som inte har förordnats och då inte heller kan få någon ersättning på annat sätt. Enkäten visar också att det finns ett något svagare stöd för möjligheten att anlita präster som saknar anställning i en församling. Knappt en femtedel av de ej anställda prästerna som har svarat har också någon gång nekats att få ett förordnande.

Sammanfattningsvis ger enkätresultatet inte stöd för att några mer genomgripande förändringar av nu gällande reglering behövs.

Utifrån inkomna enkätsvar beslutade kyrkostyrelsen den 6 mars 2012 att när reseersättning betalas av förrättningsförsamlingen till en präst som man har förordnat särskilt, har församlingen rätt att i sin tur debitera den enskilde för denna kostnad. Kyrkostyrelsen gör bedömningen att det för en sådan ordning inte krävs någon ändring i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen beslutade vidare att uppdra till generalsekreteraren att se över clearingbeloppen under året. Ett arbete har påbörjats där kontakter har tagits med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation angående beräkning av tidsåtgång för vissa tjänstegrupper när det gäller kyrkliga handlingar. Svenska kyrkans bestämmelser om clearingbelopp kommer att utfärdas i december 2012.

En utvärdering av clearingsystemet i dess helhet återstår att göra. Den kommer troligen ske som en del i översynen av utjämningsystemet.

Skrivelsen är *i denna del* inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:4 med

Eu 2011:2 Svenska kyrkans insatser under Årtiondet för att övervinna våld 2001-2010 (Dnr ks 2011/914)

Kyrkomötet har beslutat att lägga slutrapporten om Svenska kyrkans insatser under Årtiondet för att övervinna våld till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2011:5 med
Kl 2011:6 Undervisning för barn upp till arton år
(Dnr ks 2011/915, ks 2012/345)**

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att i samband med planerad satsning på undervisning i kristen tro särskilt fokusera på undervisning för barn upp till arton år.

Kyrkostyrelsen har i juni 2012 beslutat om en gemensam satsning på undervisning och mission för alla åldrar. Satsningen innebär att initiera en gemensam process för kyrkans alla nivåer med fokus på församlingarnas arbete, stiftens främjande och den nationella nivåns stödjande uppgift.

Syftet är att stärka församlingarna i det grundläggande uppdraget. Satsningen ska genomföras från 2013 och ingår i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkan på nationell nivå 2013-2015. Två tidigare kyrkomötesuppdrag ingår i satsningen: Öka kunskapen om kristen tro (KmSkr 2010:10) och Kristen tro i en ny situation (KmSkr 2009:17). Dessutom finns ett nära samband med Kyrkans undervisning (KmSkr 2008:21) och Kommunikation kring dopet och medlemskapet (KmSkr 2009:14).

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2011:6 med
Kl 2011:8 Firande av reformationen (Dnr ks 2011/916)**

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och planera ett firande inför reformationens 500-årsjubileum 2017.

Avsikten är att dels låta firandet prägla återkommande arrangemang (forskar-dagar, teologifestival m.m.), dels ta initiativ till särskilda satsningar och firanden. Firandet ska ha folkbildande karaktär och genomföras på ett ekumeniskt lyhört sätt. Inom befintlig ram publiceras en hemsida under våren 2012, där information samlas om vad som förbereds inför reformationsjubileet inom både kyrka och samhälle. En revision och komplettering av Carl Axel Aurelius bok om tidigare reformationsjubileer i Sverige med titeln *Luther i Sverige* (1994) kommer också att publiceras. Kontakter hålls med Lutherska världsförbundet och Sveriges kristna råd inför firandet.

Överläggningar har ägt rum i maj 2012 mellan biskopsmötet och kyrkostyrelsen om firandets omfattning i tid och aktiviteter.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2011:7 med
Kl 2011:9 Skolavslutningar i kyrkan (Dnr ks 2011/917)**

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med ett diskussionsunderlag eller likvärdigt material när det gäller skolavslutningar i kyrkan.

Ett samtalsunderlag till stöd för församlingar som vill reflektera över mötet mellan kyrka och skola har utarbetats. Materialet *Svenska kyrkan och skolavslutningar* vänder sig till församlingarnas arbetslag, det vill säga ideella medarbetare, förtroendevalda och anställda. I *Svenska kyrkan och skolavslutningar* finns texter, illustrationer och samtalsövningar, samt en ledarinstruktion. Materialet inleds med en kort informationsdel där bl.a. för samtalet relevanta utdrag ur den nya skollagen återges. Materialet har färdigställs under maj månad 2012 och kan laddas ner från www.svenskakyrkan.se.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:8 med

KI 2011:18 Nationell strategi för ökat ideellt engagemang (Dnr ks 2011/918)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en nationell strategi för hur Svenska kyrkans församlingar ska ges stöd att utvecklas som forum för ideellt engagemang inom kyrkan och i det svenska samhället.

En förstudie har genomförts under våren 2012 och stiftens kanslichefer, eller dem de rekommenderat, har bidragit till studien. Förhållningssättet till det ideella engagemanget handlar om både kyrkans uppdrag och kyrko- och församlingssyn. Det handlar också om varje tillhörigs rätt och möjlighet att utöva sin tro och sitt engagemang. Det har därför betydelse på vilket sätt det ideella engagemanget motiveras och hur en fortsatt reflektion kan ske. Förstudien ger en bild av hur arbetet för att öka det ideella engagemanget ser ut idag och vilka aktörer som finns. Den visar att ett ideologiskt och strategiskt arbete redan pågår i stiftet, mestadels i samarbete med Ideellt Forum i Svenska kyrkan.

I förstudien konstateras bl.a. att det behövs både omvärldsanalys och forskning på området och ett förbättrat kommunikationsstöd för att stift och församlingar ska få ett relevant stöd för det arbete kring det ideella engagemanget som redan pågår.

Flera stift uttrycker att en nationell strategi har föga betydelse om den inte anknyter till redan befintliga arbetsformer och de nätverk som finns och verkar genom Ideellt forum. Däremot menar man att ett nationellt stöd till det strategiska arbete som redan pågår är viktigt.

Kyrkostyrelsen har genomfört överläggningar med representanter för samtliga stiftsstyrelser i syfte att tydliggöra vad den nationella nivån förväntas erbjuda utifrån stiftens och församlingarnas behov. Kyrkostyrelsen menar att de behov som redovisas i förstudien anknyter till de fokusområden som styrelsen beslutat om för den nationella nivåns stöd och därför också kan hanteras inom ramen för den nationella nivåns verksamhet. Kyrkostyrelsen avser att stärka engagemanget i Ideellt Forum. Frågan om stöd för ett ökat ideellt engagemang kan också aktualiseras vid överläggningar mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:9 med

G 2011:1 Kyrkoordningen och försöksverksamhet avseende kyrkohandboken (Dnr ks 2011/919)

Kyrkomötet har beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändring i 18 kap. i kyrkoordningen och att som ett led i arbetet med en ny kyrkohandbok som ska ersätta 1986 års kyrkohandbok får försöksverksamhet bedrivas i Svenska kyrkans församlingar i enlighet med 18 kap. 3 § 2 stycket i kyrkoordningen.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2011:3 har utfärdats och trädde ikraft den 1 december 2011.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:10 med

G 2011:4 Den svenska psalmboken (Dnr ks 2011/920)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida och med bifall till en annan motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att under denna mandatperiod initiera ett projekt i vilket användandet av den nuvarande psalmboken undersöks.

Planen är att under hösten 2012 initiera ett projekt i vilken användandet av den nuvarande psalmboken undersöks. Arbetet med att göra psalmboken tillgänglig på nätet fortsätter och relateras till förnyelsen av avtalet mellan Verbum och Svenska kyrkan.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:11 med

TU 2011:1 Tystnadsplikt m.m. (Dnr ks 2011/921)

Kyrkomötet har i enlighet med kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2011:7 beslutat att anta ändringar i 32 kap. i kyrkoordningen, att anta utskottets förslag till ändringar i inledningstexten till tolfte avdelningen och i 54 kap. i kyrkoordningen, att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Den svenska kyrkohandboken samt att uppdra till kyrkostyrelsen att ge råd om hur regler om tystnadsplikt och anmälningsskyldighet ska göras kända för alla verksamma inom Svenska kyrkan.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2011:4 har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2012. Ändringarna i Den svenska kyrkohandboken trädde i kraft samma datum (SvKB 2011:5).

Kyrkostyrelsen har i mars 2012 fastställt en kommunikationsplan avseende råd om hur reglerna om tystnadsplikt och anmälningsskyldighet ska göras kända för alla verksamma inom Svenska kyrkan. I enlighet med den fastställda kommunikationsplanen och i samråd med stiftsrepresentanter har bl.a. en verktygslåda tagits fram som ska kunna användas i stift och församlingar. Information om gällande regler har också lagts ut på Svenska kyrkans intranät. Arbetet med att genomföra ytterligare insatser som finns beskrivna i planen, exempelvis riktade insatser till stiftet och utvalda målgrupper via intranätet, produktion av mindre trycksak med information m.m., kommer att fortgå under året.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:12 med

TU 2011:2 Skydd för barn och ungdomar i kyrkans verksamhet (Dnr ks 2011/922)

Kyrkomötet har med anledning av en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om utdrag ur belastningsregistret ska krävas vid vissa anställningar och för ideella medarbetare inom Svenska kyrkan.

Inom kyrkokansliet har det utarbetats en promemoria som har presenterats för kyrkostyrelsens arbetsutskott i maj 2012. Promemorians förslag innebär att sådana utdrag inte ska krävas i nuläget utan att Svenska kyrkan i stället bör påverka lagstiftaren för att utöka den lagstadgade registerkontrollen. En sådan påverkansmöjlighet har kyrkostyrelsen fått genom att Svenska kyrkan har beretts möjlighet att lämna synpunkter till den pågående statliga utredningen angående genomförande av ett EU-direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp m.m. Utredningen överväger att föreslå att även ideella organisationer och registrerade trossamfund ska få en lagstadgad rätt att begära registerutdrag. Kyrkostyrelsen har i sitt yttrande ställt sig positiv till en sådan utvidgning och fortsätter att bevaka frågan.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:13 med

TU 2011:6 Förordnande som vigselförrättare m.m. (Dnr ks 2011/923)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att till 2012 års kyrkomöte återkomma med förslag till åtgärder som säkerställer att samtliga präster i Svenska kyrkan innehar vigselbehörighet.

Kyrkokansliet har utarbetat en promemoria som har skickats på remiss till stift och församlingar. I promemorian formuleras några olika alternativ på lösningar eftersom det inte är helt klart hur uppdraget från kyrkomötet ska tolkas.

Ett alternativ är en kyrkoordningsändring i form av ett uttryckligt krav på att samtliga präster ska inneha vigselbehörighet. Motivet för det skulle i så fall vara att det av nu gällande bestämmelser inte framgår tillräckligt tydligt att vigselbehörighet är en "given" del av prästens vigningstjänst. Enligt promemorian kan det dock ifrågasättas om ett sådant förtydligande behövs och vad det skulle få för effekt.

Ett annat alternativ är en kyrkoordningsändring med innebörden att en präst *ska* förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om han eller hon inte har vigselförordnande. Ett problem med detta är dock, enligt promemorian, att det bryter mot den struktur som finns idag vad gäller uppdelningen mellan 31 kap. 11 §, *ska*-paragrafen, och 31 kap. 12 §, *får*-paragrafen. Överklagandenämnden och Läronämnden har anfört att det fall där en präst själv avsäger sig vigselförordnandet ska ses som ett brott mot kyrkans ordning. Andra brott mot kyrkans ordning hanteras enligt *får*-paragrafen, inte enligt *ska*-paragrafen. Ett annat problem med en sådan ordning är att det skulle medföra obehörigförklaring pga. slarv vid t.ex. hindersprövning, vilket vore en mycket tungrodd ordning och antagligen inte i enlighet med kyrkomötets intentioner. Vidare skulle en sådan kyrkoordningsändring leda till att de präster som lider av demenssjukdom eller liknande och som av den anledningen inte innehar vigselförordnande automatiskt skulle måsta obehörigförklaras.

En annan möjlighet är en kyrkoordningsändring med innebörden att en präst som *själv* avsäger sig sitt vigselförordnande *ska* förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst. För att mjuka upp skrivningen ytterligare kan man göra tillägget "om det inte finns särskilda skäl", för att på så vis inte fånga in de präster som av hälsoskäl avsäger sig vigselförordnandet. Även en sådan ordning skulle dock vara att brott den struktur som nämnts ovan.

Ytterligare en möjlighet vore enligt promemorian att inte reglera detta i kyrkoordningen utan att på annat sätt försöka åstadkomma en förändring. Här kan man tänka sig både information och administrativt stöd för att inskräpa att vigselförordnandet är något som ingår i att vara präst och inte är något som prästen själv förfogar över.

Enligt promemorian kan man också tänka sig en ordning där man påverkar lagstiftaren. Genom politisk påverkan skulle man t.ex. kunna försöka få igenom en lagändring som innebär att Kammarkollegiet ger vigselrätt till trossamfunden, men att det är trossamfunden som själva bestämmer vilka präster eller andra befattningshavare som ska inneha vigselförordnande. En sådan ordning borde i så fall gälla alla trossamfund som beviljats vigselrätt. Eftersom det är fråga om myndighetsutövning att viga är det enligt promemorian högst osäkert om detta är en framkomlig väg.

Slutligen beaktas i promemorian frågan om präster med demenssjukdom eller liknande. Hittillsvarande praxis har inneburit att hänsyn har tagits till sådana omständigheter när det gäller vigselbehörigheten.

En majoritet av remissinstanserna anser att den nuvarande regleringen i kyrkoordningen är tillräcklig och att information och administrativt stöd är en väg att gå. Bl.a. anføres att säkerställandet av att samtliga präster har vigselbehörighet är tillräckligt reglerat, särskilt efter Överklagandenämndens beslut 28/2011. En enskild präst kan inte välja ut delar av vad det innebär att vara präst utan är skyldig att följa Svenska kyrkans ordning.

Mot bakgrund av detta anser kyrkostyrelsen att det inte finns skäl att nu föreslå några ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen. Istället bör, enligt

styrelsens mening, ett arbete inledas i samråd med biskopsmötet, kring lämpliga informations- och utbildningsinsatser för att understryka vad som är kyrkans ordning i detta avseende. Det kan också finnas anledning att se över om det går att förbättra det administrativa stödet, t.ex. för att underlätta den kontroll som måste göras av att giltigt hindersbevis finns.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:14 med

TU 2011:10 Diakonernas ställning och uppgifter (Dnr ks 2011/924)

Kyrkomötet har med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag beslutat att uppdra åt kyrkostyrelsen att vid överläggningar med stiftens aktualisera behovet att bearbeta frågor om diakonatets ställning m.m. i enlighet med vad utskottet framfört.

Planen är att behandla frågan vid stiftsstyrelseöverläggningen den 21 mars 2013.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:15 med

TU 2011:16 Verksamhetsberättelse år 2010 för Svenska kyrkans överklagandenämnd (Dnr ks 2011/925)

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:16 med

TU 2011:17 Verksamhetsberättelse år 2010 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (Dnr ks 2011/926)

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:17 med

O 2011:1 Vissa ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val (Dnr ks 2011/928)

Kyrkomötet har i enlighet med kyrkostyrelsens skrivelse beslutat att anta ändringar i 3, 4, 7, 33 samt 38 kap. i kyrkoordningen.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2011:6 har utfärdats och träder ikraft den 1 januari 2013.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:18 med

O 2011:1 Verksamhetsberättelse år 2010 för Svenska kyrkans valprovsnämnd (Dnr ks 2011/930)

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:19 med

O 2011:1 Ansvar för fristående kyrkliga stiftelser (Dnr ks 2011/931)

Kyrkomötet har med anledning av en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att förutsättningslöst belysa de frågeställningar, samt vid behov föreslå ändringar i kyrkoordningen, som kan uppstå när församlingsverksamhet i Svenska kyrkans namn bedrivs av föreningar, stiftelser eller i andra associationsformer.

Frågan ska utredas under innevarande år. Ett förslag beräknas vara klart som ska kunna gå på remiss till stift och församlingar i slutet av året för att slutsatser sedan ska kunna redovisas för kyrkomötet år 2013.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:20 med

**Eu 2011:1 Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet
(Dnr ks 2011/932)**

Kyrkomötet har med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2011:5 beslutat om ändringar i 2, 7, 8, 9, 10, 12, 31, 32, 34, 36, 38 och 57 kap. i kyrkoordningen.

att upphäva Instruktionen för Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet (SvKB 2002:8) från och med den 1 januari 2012.

att uppdra åt kyrkostyrelsen att revidera Ersättningsstadgan (SvKB 2001:18).

att uppdra åt kyrkostyrelsen att återkomma till 2012 års kyrkomöte med den reglering som krävs för att genomföra de indirekta val som anges i 38 kap. 17 § i kyrkoordningen.

att uppdra åt kyrkostyrelsen att så snart som möjligt återkomma med förslag om rättssäkra direkta val även till en utlandsvalkrets i kyrkomötet.

att uppdra åt kyrkostyrelsen att till 2012 års kyrkomöte redovisa den delegationsordning man beslutat rörande rådet för Svenska kyrkan i utlandet.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2011:7 har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2012, med undantag av vissa bestämmelser som träder i kraft den 1 januari 2013.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2011:8, avseende upphävande av instruktionen, har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2012.

Kyrkomötets presidium kommer att lämna förslag till ny ersättningsstadga i presidiets skrivelse till kyrkomötet 2012 med anledning av sitt uppdrag från kyrkomötet 2010. Revidering av stadgan med avseende på Svenska kyrkan i utlandet kommer därför att ingå i det av presidiet lämnade förslaget.

Frågan om indirekta val har utretts på kyrkokansliet och en promemoria med förslag på ändrade bestämmelser har remitterats till Visby stift och församlingarna inom utlandskyrkan. Kyrkostyrelsens förslag om att införa bestämmelser om indirekta val till kyrkomötet från Svenska kyrkans i utlandet behandlas i skrivelsen *Ändringar i kyrkoordningen*, KsSkr 2012:3.

Kyrkomötet har vidare uppdragit åt kyrkostyrelsen att så snart som möjligt återkomma med förslag om rättssäkra direkta val även till en utlandsvalkrets i kyrkomötet. Beredningen av frågan om rättsäkra direkta val har ännu inte påbörjats.

Kyrkostyrelsen har den 8 december 2011 fastställt Instruktion för Rådet för Svenska kyrkan i utlandet, se bilaga 2A.

Skrivelsen är *i den del* som avser rättssäkra direkta val inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:21 med

O 2011:11 Präst och diakon i domkapitlet (Dnr ks 011/933)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat anta förslag till ändringar i 9 kap. 1-2 a §§ i kyrkoordningen.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2011:9 har utfärdats och träder ikraft den 1 januari 2014. Beslutet ska dock tillämpas redan vid det val som avser den mandatperiod som inleds den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:22 med

**Kr 2011:1 Ändringar i kyrkoordningen och Arbetsordning för kyrkomötet
(Dnr ks 2011/934)**

KsSkr 2012:2
Bilaga 2

Kyrkomötet har med bifall till kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2011:3 och enligt Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2011:1 beslutat om ändringar i 7 och 11 kap. i kyrkoordningen och 4 och 6 kap. i Arbetsordning för kyrkomötet.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2011:10 och SvKB 2011:11 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2012.

Ändringen att stava "kyrkostyrelsen" och "kyrkomötet" med liten begynnelsebokstav istället för stor har verkställts.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:23 med

Kr 2011:2 Kyrkomötets arbetssätt (Dnr ks 2011/935)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna att anordna barntillsyn under kyrkomötet som inte överskrider maxtaxans ekonomiska villkor.

Kyrkostyrelsen har efter genomförd översyn konstaterat att det inte finns någon möjlighet att tillämpa maxtaxans bestämmelse för anordnad barntillsyn under kyrkomötet och därför hänvisat till den ersättningsmodell som kyrkomötets presidium fastställt för att ge ledamöter i kyrkomötet skälig ersättning för kostnader för barntillsyn under kyrkomötets sessioner.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:24 med

B 2011:1 Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån år 2012-2014 (Dnr ks 2011/936)

Kyrkomötet har med bifall till kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2011:1 beslutat att fastställa inriktning, kostnadsram och planeringsramar för verksamheten på den nationella nivån för åren 2012–2014.

Verksamhet och detaljbudget för 2011 har fastställts av kyrkostyrelsen i enlighet med kyrkomötets beslut.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:25 med

Kr 2010:1 Ändringar i kyrkoordningen (Dnr ks 2011/937)

Kyrkomötet har beslutat att anta den av kyrkomötet 2010 som vilande antagna ändringen i 53 kap. 1 § i kyrkoordningen avseende offentlighet för handlingar.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2011:12 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2012.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2010

Kyrkomötets skrivelse 2010:3 med

**O 2010:1 Arbetsformer
(Dnr Ks 2010:911)**

Kyrkomötet har med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2010:7 beslutat att

ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ytterligare utreda de juridiska konsekvenserna för såväl församlingar som stift av att församlingar bedriver näringsverksamhet.

ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram ett material med råd till församlingarna om bedrivande av näringsverksamhet samt ge stöd till stiftens i deras tillsynsuppdrag rörande näringsverksamhet som bedrivs av församling.

uppdra åt kyrkostyrelsen att ytterligare utreda kyrkoherdens roll i framtida kyrkliga bolag.

Kyrkostyrelsen beslutade i december 2011 om *Råd vid bedrivande av näringsverksamhet i församling*. Dessa råd syftar till att stödja församlingar som överväger att bedriva eller som redan bedriver näringsverksamhet. Avvägningar görs som kan vara till vägledning för församlingarna när de har att ta ställning till om verksamheter ska bedrivas i bolag eller i annan form.

I december 2011 beslutade kyrkostyrelsen även om *Råd till församlingar vid bolagsbildning*. Råden klargör förutsättningarna för kyrklig bolagsverksamhet och kan utgöra ett stöd för församlingar som överväger att bedriva viss verksamhet i bolagsform. Råden behandlar kyrkoherdens roll i framtida kyrkliga bolag och hur kyrkoherdens uppgift att ha ett helhetsansvar för församlingens verksamhet ska utövas beträffande verksamhet i bolaget. Även de av kyrkostyrelsen fastställda riktlinjerna för användandet av Svenska kyrkans varumärke behandlas i råden. Dessutom förs ett resonemang angående stiftens möjligheter att utöva tillsyn över verksamhet som församlingarna bedriver i bolagsform.

Kyrkostyrelsen beslutade i mars 2012 *dels* att avstå från att föreslå bestämmelser om bolagsverksamhet i kyrkoordningen, *dels* att uppdra till kyrkokansliet att fortlöpande följa utvecklingen inom kyrkan på detta område för att, om det senare visar sig finnas ett reellt behov, återkomma med förslag på sådana bestämmelser. Vid en fördjupad analys av frågan om behovet av kyrkoordningsreglering har kyrkostyrelsen konstaterat att eventuella bestämmelser i kyrkoordningen inte skulle tillföra något ytterligare innehållsligt i förhållande till de råd om bolagsstyrning som styrelsen har utarbetat (se ovan). När bestämmelserna i kommunallagen infördes 1992 var huvudskälet att det var mycket vanligt att kommunerna valde att bedriva viss verksamhet i privaträttsliga former. Detta motiv finns för närvarande inte inom kyrkan. Den enkätundersökning som gjordes 2009 av utredningen Arbetsformer i förändring visade att det är ovanligt att församlingar bedriver näringsverksamhet i företagsform. Det bedöms därför onödigt att nu tynga kyrkoordningen med nya regler. Om det skulle bli mycket vanligt att församlingar bedriver näringsverksamhet i olika företagsformer, eller det skulle visa sig att kyrkostyrelsens råd inte följs i den utsträckning som förutsätts idag, får kyrkostyrelsen återkomma i frågan till kyrkomötet.

Begravningsbyråer

Kyrkostyrelsen behandlade vid sammanträdet i april 2012 frågan om begravningsbyråer i kyrklig regi. Styrelsen beslöt att begravningsbyråer i kyrklig regi inte heller i fortsättningen ska vara tillåtna.

Ett fortsatt förbud motiveras främst utifrån omsorg om huvudmannaskapet för begravningsverksamheten. Det ska inte behöva uppstå misstankar om att församlingar blandar sina olika uppgifter och kassor med varandra eller utnyttjar huvudmannaskapet som en konkurrensfördel. Även om utredningen *Arbetsformer i förändring* visade att konkurrenslagstiftningen formellt inte hindrar att en församling driver en begravningsbyrå kan det upplevas som alltför känsligt på grund av församlingens uppdrag att samtidigt vara huvudman för begravningsverksamheten. Det kan också finnas en risk för att en församling som startar en begravningsbyrå konkurrerar ut en befintlig byrå på orten och att församlingen får negativ publicitet av det skälet.

För många människor kan det vara svårt att uppfatta skillnaderna mellan de olika verksamheterna. Människors bild av trossamfundet Svenska kyrkan, med sitt uppdrag att ansvara för begravningsverksamheten, kan riskera att förändras. Det handlar med andra ord om kyrkans trovärdighet, något som inte får sättas på spel.

Alla ska bemötas lika oberoende av medlemskap i Svenska kyrkan. Detta krav gäller även begravningsverksamheten, men situationen kan bli särskilt känslig när byrån ska hjälpa till att arrangera borgerliga ceremonier och ceremonier i andra trossamfunds ordningar. Det får inte finnas minsta risk för att en person som inte tillhör Svenska kyrkan får ett sämre bemötande enbart av det skäl att han eller hon inte är tillhörig Svenska kyrkan.

Redan i samband med kyrkomötesbehandlingen av motionen om rikstäckande begravningsbyrå år 2004 poängterade kyrkostyrelsen att församlingarnas arbete med begravningsfrågorna behövde bli mer genomreflekterat för att de ska kunna möta sörjandes behov och ge stöd. Kyrkostyrelsen vill återigen påminna om de möjligheter att bredda kyrkans ansvarstagande som finns utan att man behöver öppna begravningsbyrå. Hur kan då en församling förbättra sin service i samband med dödsfall? God tillgänglighet är en avgörande förutsättning. Det gäller öppettider, telefontider och, inte minst, möjligheten att få kontakt med en präst. Vidare behöver personalen ha tid att tillsammans med anhöriga gå igenom vad som ska ske, ge råd om vad som behövs och kanske inte behövs och vart de kan vända sig. Arbetsgivarorganisationen har tagit fram en informationsbroschyr om vad man kan göra själv i samband med en begravning. Broschyren kan med fördel delas ut och användas i ett samtal med anhöriga. Bokning av präst och tid för ett samtal med prästen, bokning av kyrka, psalmval och eventuell bokning av församlingens lokal för en minnestund borde inte behöva ske via en begravningsbyrå. De församlingar som har bårtäcke som lånas ut som alternativ till en påkostad kista informerar om denna möjlighet.

Det finnas alltså många möjligheter för en församling att förbättra sina kontakter med anhöriga och erbjuda ett stöd för dem som söker ett alternativ till de traditionella begravningsbyråerna. Mot denna bakgrund anser kyrkostyrelsen att det inte finnas skäl att ändra frånga nu gällande ordning. Kyrkostyrelsen noterar också att Överklagandenämnden i sitt beslut 9/2012 har vidhållit sitt tidigare ställningstagande från 2007, innebärande att det även enligt den ändrade lydelsen av kyrkoordningen inte kan anses vara en uppgift för Svenska kyrkans församlingar att bedriva begravningsbyrå.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2010:8 med
KI 2010:2 Utbildning i hbt-frågor
(Dnr Ks 2010:916)**

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra stiftet att starta utbildningar i hbt-frågor för anställda, ideella och förtroendevalda.

Kyrkokansliet har genomfört en inventering av utbildnings- och informationsmaterial som finns inom området och vilka utbildningar som genomförs i stiftet. En sammanställning har gjorts och den är ett stöd för stiftets arbete med att erbjuda utbildningar. En nationell pilotutbildning med plats för två representanter från varje stift genomförs i oktober 2012. Uppdraget planeras vara slutfört hösten 2012.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2010:9 med
Kl 2010:8 Svenska kyrkans arbete med samhällsaktörer och i arbetslivet
(Dnr Ks 2010:917)**

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsens att göra en inventering av Svenska kyrkans "närvaroarbete" hos samhällsaktörer, i arbetslivet och på institutioner.

En förstudie har genomförts i samarbete med arbetsgruppen för kyrka och arbetsliv i samverkan och samordnarna för de verksamhetsområden som nämnd i Kl 2010:8. Bl.a. genomfördes en workshop i oktober för att bidra till uppdragets inriktning och genomförande. Inventeringen har påbörjats och studier av ett tiotal församlingar kommer att genomföras under perioden maj till november 2012. Resultatet kommer att redovisas skriftligt till kyrkomötet 2013 och materialet är avsett att inspirera till fortsatt reflektion och analys av församlingarnas prioriteringar och arbetssätt.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2010:10 med
Kl 2010:10 Öka kunskapen om kristen tro
(Dnr Ks 2010:918)**

Kyrkomötet har med anledning av en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda formerna för en satsning på kunskapsförmedling av kristen tro och då i första hand innebörden av varför vi firar jul och påsk i vårt land.

Kyrkomötets skrivelse 2010:10 och kyrkomötets skrivelse 2009:17 Kristen tro i en ny situation behandlas av kyrkostyrelsen som relaterande till varandra och bereds inom ramen för den gemensamma strategin för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar.

Uppdraget redovisas med KmSkr 2011:5.

**Kyrkomötets skrivelse 2010:14 med
Kr 2010:7 Elektronisk röstning vid val inom kyrkomötet
(Dnr Ks 2010:922)**

Kyrkomötet har med anledning av Kyrkorättsutskottets förslag beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda alternativa valmetoder, företrädesvis elektronisk röstning, vid val inom kyrkomötet.

Den studie som kyrkostyrelsen genomförde förra året visade att kostnaden för att införa ett tekniskt system enbart för elektronisk röstning är allt för hög i relation till den tidsvinst som den skulle medföra. Teknikutvecklingen går snabbt framåt och kyrkostyrelsen kommer därför åter en gång undersöka om det kommit fram nya och mer kostnadseffektiva lösningar. Detta arbete kommer att ske i samverkan med kyrkomötets presidium.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2009

**Kyrkomötets skrivelse 2009:4 med
G 2009:1 Nyöversättning av trosbekännelser**

Kyrkomötet har beslutat att uppdra åt kyrkostyrelsen att i Sveriges kristna råd (SKR) driva frågan om en gemensam nyöversättning av trosbekännelserna med början med den apostoliska.

Ärendet har tagits upp i SKR. Förutsättningarna att få till stånd en ekumenisk översättning har sedan påverkats av att den Romersk-katolska Gudstjänst-kongregationen har godkänt en ny svensk mässordning med översättningar som

på många punkter sammanfaller med 1996 års översättningar, men där det också finns betydande skillnader.

Vid ett styrelsemöte inom SKR i december 2011 framkom att erfarenheterna av att använda 1996 års översättningar (med små modifieringar) på det hela taget är goda i de kyrkor som har valt att införa dem samt att SKR står fast vid beslutet om att rekommendera 1996 års översättningar, som gemensam utgångspunkt för bruk i medlemskyrkorna.

En remiss angående nyöversättning av trosbekännelser sändes ut till samtliga domkapitel och stiftsstyrelser samt till fyra församlingar i varje stift och Svenska Kyrkans Unga i december 2011. En remissammanställning redovisas i bilaga 2B. Av remissammanställningen framgår att det saknas stöd bland stiftet för att gå fram med ett förslag om att införa nya översättningar.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2009:5 med G 2009:5 Öppet nattvardsbord för de odöpta

Kyrkomötet har beslutat att uppdra åt kyrkostyrelsen att teologiskt och pastoralt aktualisera det nödvändiga sambandet mellan dop och nattvard. Uppdraget innebär klargörande av en lärofråga, där traditionen är relativt entydig. Biskopsmötet har bekräftat att den allmänkyrkliga traditionens hållning också är Svenska kyrkans hållning i biskopsbrevet *Leva i dopet. Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar*.

Till biskopsmötet har arbetsmaterialet *Till frågan om att nattvardsdeltagande är för de döpta* överlämnats, avsett att vara tillhjälp för biskoparna när de teologiskt och pastoralt aktualiserar det nödvändiga sambandet mellan dop och nattvard. Detta är ett ansvar för biskopsmötet, eftersom det är en pastoral fråga.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2009:7 med O 2009:2 Valfrågor

Kyrkomötet har med anledning av en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna till kostnadsbesparingar inom nuvarande valsystem.

Kyrkokansliet har utarbetat promemorian *Kostnadsbesparingar inom nuvarande valsystem* som har behandlats av styrelsen i februari 2011. Utredningen *har också presenterats för nomineringsgrupperna i kyrkomötet i mars 2011. Med anledning av utredningen har kansliet genomfört de i utredningen presenterade förslagen till besparingar avseende personalkostnader i kyrkovalet. Kyrkostyrelsen lämnade i skrivelse KsSkr 2011:3 till förra årets kyrkomöte förslag till ändringar i kyrkoordningens 38 kapitel Direkta val vilka bifölls av kyrkomötet. Dessa förväntas leda till minskade kostnader både hos stiftet och hos kyrkostyrelsens kansli, främst genom att det skapats större tidsutrymme, vilket i sin tur kan komma att minska behovet av extra personal.*

Utifrån promemorian framgår att det finns en större möjlig besparing vilken kräver beslut av kyrkomötet – bidraget för valsedlar som ges till nomineringsgrupper som är eller blir företrädare i de beslutande organen. Kyrkomötets beslut *avseende nivå på bidraget för valsedlar kan ha en prejudicerande verkan på de bidragsbeslut som fattas i övrigt inom Svenska kyrkan.* Kyrkostyrelsen föreslår i skrivelsen om verksamhet och ekonomi KsSkr 2012:1 att valsedelsbidraget för valet 2013 till kyrkomötet högst ska motsvara kostnaden för tryckning av en valsedel per röstberättigad i respektive valkrets. Detta innebär en kostnadsbesparing i relation till tidigare valsedelsbidrag.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2009:11 med
TU 2009:7 Kyrkoordningen och FN:s barnkonvention**

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda frågor om barns och ungdomars dop och kyrkotillhörighet i enlighet med vad utskottet har anfört.

Uppdraget behandlas tillsammans med KmSkr 2009:18 inom ramen för programmet barn och unga 0-18 år och har beretts när det gäller Svenska kyrkans kommunikation med ungdomar som på 18-årsdagen inte tillhör Svenska kyrkan, genom biskopsbrevet *Leva i dopet* samt genom andra informationsinsatser när det gäller barn och unga. Revideringen av de brev som församlingen kan använda i sin kommunikation med föräldrar och barn har gjorts. En sammanställning av olika insatser som gjorts presenteras för kyrkostyrelsen hösten 2012. Frågan bereds också inför ärkebiskopens möte om barn och unga i november 2012.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2009:14 med
KI 2009:1 Kommunikation kring dopet och medlemskapet**

Kyrkomötet har med bifall till en motion uppdragit till kyrkostyrelsen att finna former för hur Svenska kyrkan på den nationella nivån kan lägga fokus på dopet.

Tillsammans med stiftens teologisk reflektion samt kommunikations- och metodutveckling genomförts. Inom ramen för programmet barn och unga 0-18 år har överläggningar skett med samtliga stifts kansliledningar utifrån frågan om dop och kommunikation, i flera stift vid ett flertal tillfällen. Utifrån den omvärldsanalys som genomförts i stiftens har flera stiftsprojekt inlett omkring frågan om dop. Lunds stift har genomfört ett utvecklingsarbete kring dopet och byggt upp en webbplats. I december 2011 skrevs ett avtal med Lunds stift angående den s.k. Dopsajten, som nu finns på Svenska kyrkans gemensamma webbplats. Sajten kommer troligen att överlätas till den nationella nivån 2013. Samarbete sker med de kyrkliga grundutbildningarna och utbildningsdagar har erbjudits och genomförts för verksamma lärare vid samtliga utbildningar för tjänst i Svenska kyrkan. Biskopsbrevet om dopet utkom i oktober 2011 och är ett viktigt bidrag för kyrkans kommunikation om dop och medlemskap. Texterna på www.svenskakyrkan.se om dopet har uppdaterats och en sökordsoptimering är genomförd. Svenska kyrkan har gjort en anmälan av företag som går ut med vilseledande information om utträden hos reklamombudsmannen. Uppdraget avslutas i samband med programmets avslutning i december 2012.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2009:15 med
KI 2009:2 Svenska kyrkans närvaro på internet**

Kyrkomötet har med anledning av en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt införa en öppen, interaktiv mötesplats som Svenska kyrkan erbjuder och tar ansvar för. Vidare har kyrkomötet beslutat uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer alternativt policy för att utveckla, stimulera och öka Svenska kyrkans närvaro online.

Svenska kyrkans intranät introducerades 2009. Det är en stor interaktiv mötesplats för anställda, förtroendevalda och frivilliga. I så kallade samverkansrum underlättas det dagliga arbetet. En satsning på att öka inomkyrklig användning av sociala medier genomfördes under 2010 och 2011. Genom utbildning, strategier och en policy för användning av sociala medier, främst Facebook och Twitter, kyrkans närvaro på nätet fått stöd. Via sociala medier och andra applikationer på webben skapas moderna mötesplatser, inte minst för den yngre

generationen. Hittills har principen för arbetet varit att Svenska kyrkan ska vara närvarande där människor finns, även på nätet.

2011 beslutade kyrkostyrelsen om en ny kommunikationsstrategi för Svenska kyrkans nationella nivå. Den första delstrategi som nu ska arbetas fram avser Svenska kyrkans närvaro på internet och inkluderar en tydlig webbstrategi. Arbetet med att ta fram en sådan pågår under 2012 och kommer att föreläggas kyrkostyrelsen i början av 2013. Ett omfattande förankringsarbete och dialog med representanter för stift och församlingar och andra intressenter i Svenska kyrkan är nödvändig för att en sådan strategi ska kunna gynna vårt framtida digitala kommunikationsarbete och kyrkans närvaro på nätet.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2009:16 med

Kl 2009:3 Själavård och andlig vägledning

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga och utvärdera själavård och andlig vägledning inom Svenska kyrkan. Detta i syfte att undersöka det eventuella behovet av kompletteringar och förändringar i kyrkoordningen jämte det eventuella behovet av institutionellt stöd på nationell nivå.

En förstudie har genomförts och presenterats för kyrkostyrelsens i november 2011. Förstudien konstaterade att det finns behov av fortsatt stöd och samordning från nationell nivå inom vissa själavårdssatsningar medan andra själavårdsnätverk där stiftsansvariga ingår kan samordnas och stärkas genom stiftens ansvar. Kyrkostyrelsen ansåg förstudien vara fullt tillräcklig som underlag för slutfört uppdrag, och därför fortsätter inte kansliet att undersöka behovet av kompletteringar och förändringar av kyrkoordningen ytterligare. Inte heller kommer de olika traditioner och former inom själavård och andlig vägledning inom Svenska kyrkan att beskrivas mera än vad som gjorts i förstudien då det redan finns tillräckligt med litteratur inom området.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2009:17 med

Kl 2009:4 Kristen tro i en ny situation

Kyrkomötet har med anledning av en motion beslutat att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att planera och genomföra en satsning kring vuxnas väg till tro.

Kyrkomötets skrivelse 2009:17 och kyrkomötets skrivelse 2010:10 Öka kunskapen om kristen tro behandlas av kyrkostyrelsen som relaterande till varandra och bereds inom ramen för den gemensamma strategin för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar.

Uppdraget redovisas med KmSkr 2011:5.

Kyrkomötets skrivelse 2009:18 med

Kl 2009:6 Barnkonsekvensanalys

Kyrkomötet har med bifall till ett par motioner beslutat att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda och återkomma till kyrkomötet med förslag på en paragraf om barnkonsekvensanalys att införas i kyrkoordningen, samt att utarbeta ett arbetssätt så att det görs barnkonsekvensanalys inför beslut.

En förstudie har genomförts med Barnombudsmannen och stiftens. Uppdraget genomförs samordnat med KmSkr 2009:11 och inom ramen för programmet barn och unga 0-18 år.

Till kyrkomötet 2012 föreslås ändringar i kyrkoordningen (KsSkr 2012:3) som innebär att barnkonsekvensanalyser ska göras i beredningsskedet av ärenden inför

beslut, i såväl församlingar, stift som på nationell nivå. Vidare föreslås en bestämmelse om att barnens perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys ska beaktas i församlingsinstruktionens pastoral program. Slutligen föreslås en komplettering i instruktionen för kyrkostyrelsen. Förslaget har varit på remiss till stift.

Under våren 2012 har en *Handbok för barnkonsekvensanalys i Svenska kyrkan* tagits fram. Några stift och församlingar har erbjudits att vara med i försöksverksamhet och får del av Handboken och erbjuds utbildning i barnkonventionen och barnkonsekvensanalys.

Hösten 2013 utvärderas arbetet med barnkonsekvensanalys i försöksstift och församlingar. *Handbok för barnkonsekvensanalys i Svenska kyrkan* kommer att distribueras till alla stift.

Ett förslag på arbetsmetod kommer att lyftas fram vid ärkebiskopens möte om barn och unga i november 2012.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2009:21 med

2009:2 Instruktion för Nämnden för internationell mission och diakoni samt ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet har med bifall till kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2009:7 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till Instruktion för Nämnden för internationell mission och diakoni och om ändringar i 12 kap. i kyrkoordningen.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2009:7 om Instruktion för Nämnden för internationell mission och diakoni och SvKB 2009:8 om ändringar i kyrkoordningen som gällde antalet ledamöter i Nämnden för internationell mission och diakoni har utfärdats och trätt i kraft och rapporterats till 2010 års kyrkomöte.

Arbetet med att göra nödvändiga revideringar av instruktionerna för nämnderna har inte slutförts, eftersom diskussioner har förts mellan företrädare för nomineringsgrupperna angående nämndernas framtid. I skrivelse KsSkr 2012:3 till årets kyrkomöte föreslår kyrkostyrelsen att Nämnden för internationell mission och diakoni samt Nämnden för utbildning, forskning och kultur ska upphöra. I övrigt har uppdraget slutförts och rapporterats till 2010 års kyrkomöte.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2008

Kyrkomötets skrivelse 2008:2 med

O 2008:2 Icke-territoriella församlingar (Svenska kyrkans arbete på andra språk än svenska)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utfärda bestämmelser om ändringar i 35 kap. 5 § första stycket i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen fick dessutom i uppdrag att tillsätta en utredning med uppgift att föreslå organisatoriska former för Svenska kyrkans arbete på andra språk än svenska. Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2008:4 om ändringar i kyrkoordningen har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2010. Bestämmelsen rör rätten att tillhöra Finska församlingen i Stockholm.

En flerspråkig kyrka - Policy och mål för Svenska kyrkans arbete på andra språk än svenska remitterades till stift under 2011 och svar lämnades från samtliga stift. Remissammanställningen presenterades för kyrkostyrelsen i november 2011 och under våren 2012 har kansliet utarbetat ett förslag till insatser för att främja och utveckla Svenska kyrkans flerspråkiga arbete. Kyrkostyrelsen har i juni 2012 beslutat om åtgärder enligt promemorian *Insatser för att främja och*

utveckla Svenska kyrkans flerspråkiga arbete. Därmed har kyrkostyrelsen fastställt målsättningarna för den nationella nivån enligt det remitterade förslaget och beslutat att rekommendera stiftens att anta målsättningarna för regional nivå. Kyrkostyrelsen har uppdragit åt kyrkokansliet att utarbeta en åtgärdsplan i enlighet med stiftens remissvar och i fortsatt dialog med stiftens.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2008:21 med

KI 2008:11 Kyrkans undervisning

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att anta en nationell handlingsplan med utvärderingsbara kvalitativa och kvantitativa mål för Svenska kyrkans konfirmandarbete.

Frågan bereds för närvarande tillsammans med stiftens konfirmandansvariga. Utgångspunkterna för arbetet har bland annat varit materialet i den stora konfirmandenkät som kyrkokansliet samordnar för stiftens räkning och en större europeisk konfirmandundersökning från 2010. En ytterligare utgångspunkt är de förstärkta insatser som stiftens konfirmandansvariga kunnat medverka till genom de av kyrkostyrelsen och samtliga domkapitel antagna riktlinjerna för Svenska kyrkans konfirmandarbete. Arbetet med nationell handlingsplan ska vara klart och presenteras vid ärkebiskopens möte om barn och unga i november 2012.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2008:25 med

KI 2008:15 Nationell samordning av kommunikation

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan kan starta och sända regelbunden webb-TV.

I enlighet med kyrkomötets beslut om Nationell samordning av kommunikation och Svenska kyrkans närvaro på internet (KmSkr 2009:15) har kyrkokansliet genomfört ett tidsbegränsat försök kallat Svenska kyrkan Play. Syftet har varit att pröva möjligheterna för kyrkan att producera och sända rörliga bilder på internet. Svenska kyrkan har en lång erfarenhet av att producera film men inte för internet.

En kort förstudie och utredning *Ökad närvaro och interaktivitet på internet* har genomförts. I utredningen föreslås pilotverksamhet inom rörlig bild på nätet inom ramen för befintlig budget 2011. Kyrkostyrelsen beviljade i maj 2011 500 tkr från förfogandemedlen.

Försöksperioden har sträckt sig från september 2011 till 15 april 2012. Under projektet har olika typer av material – magasinsprogram, instruktionsfilmer, evenemangsdokumentation, gudstjänster med mera – producerats och lagts ut på webbplatsen <http://play.svenskakyrkan.se>. För produktionen har såväl nationell nivå som stift och församlingar samt externa leverantörer och Berling Press svarat.

Ett antal utvärderingar har genomförts under och efter projektet och många samtal har förts om Svenska kyrkan som producent av digitala, rörliga bilder. Det entydiga svaret är att Svenska kyrkan bör arbeta med rörlig bild som en del av verksamheten och öka närvaron på internet. Ansvarfördelningen mellan de olika nivåerna bör följa den antagna kommunikationsstrategin. Den nationella nivån erbjuder en teknisk plattform, ger stöd till stiftens och producerar övergripande material samt sänder från till exempel bokmässan, forskardagar och ärkebiskopens möte 2012. Stift och församlingar producerar det de behöver. Utvärderingen visar att pilotperioden var för kort för att involvera många stift och församlingar. Slutrapporten har presenterats för kyrkostyrelsen i juni 2012.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2008:27 med
Kr 2008:6 De ungas kyrkomöte**

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet 2010 föreslå former för ungas ökade delaktighet i Svenska kyrkan på nationell nivå t.ex. i anslutning till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen har mottagit en rapport om ungas ökade delaktighet på nationell nivå, som tagits fram i samverkan med Svenska kyrkans unga. Med anledning av rapporten har styrelsen vänt sig till presidiet för att initiera en diskussion med gruppledarna och presidiet om nomineringsgruppernas möjligheter att värva yngre ledamöter och mål för arbetet. Svenska Kyrkans Unga har hösten 2011 tillfrågats om uppdraget att utveckla former för ett Ungas kyrkomöte, vars uppdrag är att bl.a. bearbeta motioner och skrivelser som ska behandlas på kyrkomötet. I uppdraget ingår att involvera andra ungdomsrörelser som relaterar till Svenska kyrkan, t.ex. nya ledare i församlingarnas verksamhet, konfirmandledare, Kyrkosångsförbundet, teckenspråkigas ungdomsråd, den samiska ungdomsorganisationen Saminuorra, barn och unga som ännu inte är organiserade i en rörelse i Svenska kyrkan. Förslaget ska beskriva de demokratiska formerna för ett ungas kyrkomöte. Uppdraget ska utföras i samverkan med kyrkokansliet.

Svenska Kyrkans Unga har i maj 2012 återkommit med svar på frågan om uppdraget. Svenska Kyrkans Unga arrangerar i juni 2012 en demokratikonferens. Uppdraget bereds vidare tillsammans med kyrkokansliet.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2006

**Kyrkomötets skrivelse 2006:5 med
Eu 2006:7 Ekumeniken och kyrkoordningen**

Kyrkomötet har med anledning av en motion beslutat uppdra åt kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningen ur ett ekumeniskt perspektiv, överväga vilka behov av förändringar i kyrkordningen som kan finnas och återkomma till kyrkomötet med eventuella förslag till förändringar i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsens förslag läggs fram till kyrkomötet i skrivelse KsSkr 2012:3 Ändringar i kyrkoordningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

DOKUMENT			SIDA
Instruktion för Rådet för Svenska kyrkan i utlandet			
FASTSTÄLLD AV	DATUM	DIARIENUMMER	VERSION
Kyrkostyrelsen	2011-12-08	Ks 2011:942	

KsSkr 2012:2
Bilaga 2A

Bilaga 2A

Instruktion för Rådet för Svenska kyrkan i utlandet

Inledande bestämmelser

1 § Rådet svarar under kyrkostyrelsen för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder enligt vad som framgår av denna instruktion.

Uppgifter

2 § Rådet har till uppgift att främja församlingslivet och verka för dess utveckling i Svenska kyrkans utlandsförsamlingar. Rådet ska också främja den övriga utlandsverksamhet som hör till rådets ansvarsområde.

3 § Rådet ska utarbeta långsiktiga mål och strategier samt göra nödvändiga prioriteringar för verksamheten. Utifrån detta ska rådet lägga fram förslag till kyrkostyrelsen om *dels* vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas, *dels* vilka åtgärder avseende fastigheter och personal m.m. som behöver vidtas med anledning av detta.

4 § Rådet ska utarbeta förslag till budget för Svenska kyrkan i utlandet, löpande följa verksamhetens genomförande och arbeta med policyfrågor. Rådet ska bedöma resultatet av insatserna och göra uppföljningar mot antagna mål.

5 § Rådet ska fastställa församlingsordningar och yttra sig över förslag till församlingsinstruktion för utlandsförsamlingarna, samt utarbeta och godkänna församlingsinstruktion för övriga utlandsverksamheter enligt bestämmelserna i 57 kap. i kyrkoordningen.

6 § Rådet ska hålla kontakt med annan kyrklig verksamhet bland svenskar i andra länder och samverka med nordiska och internationella organ samt främja ett ekumeniskt samarbete.

7 § Rådet ska möjliggöra rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal inom rådets ansvarsområde.

8 § Rådet ska åt kyrkostyrelsen bereda sådana ärenden inom rådets verksamhetsområde som rådet inte självt har befogenhet att besluta om.

9 § Rådet ska regelbundet återrapporera till kyrkostyrelsen avseende sin verksamhet.

Sammansättning

10 § Rådet består av nio ledamöter. Av 10 kap. 5 § i kyrkoordningen framgår att en av ledamöterna är biskopen i Visby stift. Övriga åtta ledamöter utses av

kyrkostyrelsen varav minst två, enligt nämnda bestämmelse, ska vara valbara i en utlandsförsamling.

Kyrkostyrelsen utser en ledamot att vara ordförande och en ledamot att vara vice ordförande i rådet.

Sekreterare

11 § Sekreterare och föredragande i rådet är den chef inom kyrkokansliet till vars ansvarsområde rådets verksamhet hör. Sekreteraren får uppdra åt någon annan att fullgöra sekreterarens uppgifter i rådet.

Sammanträden och protokoll

12 § Rådet bestämmer tid och plats för sina sammanträden. Kallelse till sammanträde, förslag till dagordning samt handlingar ska vara ledamöterna till handa en vecka före mötet.

Vid sammanträdet förs beslutsprotokoll. Protokollet ska justeras av ordföranden senast en vecka efter sammanträdet.

Sekreteraren har rätt att få en avvikande mening antecknad till protokollet.

Ärendenas handläggning

13 § Rådet är beslutfört när ordföranden eller, vid förhinder för honom eller henne, vice ordföranden och minst hälften av de övriga ledamöterna är närvarande.

I fråga om hur man fattar beslut tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 34–37 a §§ i kyrkoordningen.

14 § Om ett ärende är så brådskande att rådet inte hinner sammanträda för att behandla det, får ordföranden ensam avgöra ärendet, om det inte är av principiell karaktär. Ett sådant beslut ska anmälas vid rådets nästa sammanträde.

15 § Rådet får i en arbetsordning eller i särskilda beslut lämna över till en eller flera ledamöter eller till någon som tjänstgör på kyrkokansliet att avgöra ärenden som är av det slaget att de inte behöver prövas av rådet.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2012.

DOKUMENT			SIDA
Remissammanställning			
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Göran Möller	2012-04-12	Slutlig	2012-04-12

KsSkr 2012:2
Bilaga 2B

Bilaga 2B

Nyöversättningar av trosbekännelser – remissammanställning

Bakgrund

Kyrkostyrelsen fick i uppdrag av kyrkomötet 2009 att i Sveriges Kristna Råd driva frågan om en gemensam översättning av trosbekännelserna med början med den apostoliska. I syfte att ge underlag för Kyrkostyrelsens beredning av uppdraget inbjöds samtliga domkapitel och stiftsstyrelser samt fyra församlingar i varje stift och Svenska Kyrkans Unga att besvara en remiss angående Nyöversättningar av trosbekännelser. Remissen sändes ut den 13 december 2011 och kompletterades den 20 januari 2012 med information om ställningstaganden inom SKR.

Kyrkostyrelsen ville i första hand ha svar på följande frågor:

1. Tillstyrker ni att kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet att anta de ekumeniska trosbekännelserna från 1996 med den ekumeniskt förankrade ändringen "allsmäktig Fader" i stället för "den allsmäktige Fadern" i den apostoliska trosbekännelsen och med formuleringen "universell" beträffande kyrkan?
2. Om svaret är "nej" på fråga 1. Vilka förändringar anser ni vara nödvändiga för att ni ska vara beredda att tillstyrka att kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet att anta de ekumeniska trosbekännelserna från 1996?

Inkomna yttranden

Samtliga stift har besvarat remissen, i flera fall (*Skara, Strängnäs, Västerås, Lunds, Göteborgs, Luleå, Visby och Stockholms stift*) har gemensamma eller likalydande svar lämnats från domkapitel och stiftsstyrelse. I andra fall har svar endast inkommit från en instans i stiftet: *Uppsala (dk), Karlstad (ss), och Härnösand (dk)*. Beträffande *Linköpings och Växjö stift* har domkapitel och stiftsstyrelse lämnat yttranden där texten på vissa punkter skiljer sig åt men där ställningstagandena i sak varit desamma i respektive stift. I det följande kommer – med ett par undantag beträffande Linköpings och Växjö stift – endast att anges hur respektive stift har svarat utan angivelse av instans.

Yttranden har även inkommit från *Svenska Kyrkans Unga* samt från följande församlingar: *Bro, Eskilstuna, Gamla Uppsala, Gävle Heliga Trefaldighet, Götene, Höganäs, Jukkasjärvi, Karlshamn, Kristinehamn, Norra Åsum, Nyköpings S:t Nicolai, Näsby, Starrkärr-Kilanda, Stenkumla, Stigsjö, Stora Mellösa, Stora Tuna, Sundsvalls Gustav Adolf och Skönsmon, Söndrum-Vapnö, Tranemo, Trollhättan, Ullervad, Ulricehamn, Umeå stads, Västerås Domkyrko, Västra Skrävlinge, Åhl, Örgryte, Östersund och Överluleå* samt från *Burs pastorat* och *Undersåkers och Kalls kyrkliga samfällighet*.

Dessutom har spontanremisser lämnats av *Ragnar Holte, Agneta Lejdhamre, Lötenkyrkan i Gamla Uppsala församling* samt *Svenska Kyrkans Unga i Karlstads stift*.

Övergripande synpunkter

Några remissinstanser har anfört övergripande synpunkter beträffande nyöversättningar av trosbekännelser. *Linköpings domkapitel* skriver att trosbekännelserna tillhör en poetisk genre som kan jämföras med psalmer och som karakteriseras av att själva formen är viktigare än sakinnehållet. Människor kan texterna utantill och genom den långvariga ständiga användningen förbinder texterna oss med vårt ursprung.

Burs pastorat skriver att man inte motsätter sig en ny översättning, men understryker vikten av att den så långt som det över huvud taget är möjligt blir gemensam för kyrkorna i Sverige. Särskilt viktigt menar man att det är att eftersträva gemensam översättning med katolska kyrkan. I frikyrkorna förekommer inte trosbekännelse i den omfattning som i Svenska kyrkan och den Romersk-katolska kyrkan. Församlingen föreslår därför att översättningen i så hög grad som möjligt ansluter till den Romersk-katolska.

Söndrum-Väpnö församling skriver i sitt yttrande att det är viktigt med rätt versrytm och menar att trosbekännelsen i sin nuvarande form har bättre rytm än SKR:s förslag. Även *Åhls församling* framhåller att den språkliga rytmen är viktig.

Örgryte församling menar att pastoralteologiska hänsyn måste tillmättas en stor betydelse när en ny översättning ska antas. Man anser att om valet står mellan nutida begriplighet och språklig trohet mot originaltexten så måste det nutidsbegripliga ha företräde. Vidare menar församlingen att det bör beslutas om ett sista datum då de nya översättningarna ska tas i bruk för att undvika en process liknande den med nyöversättningen av Herrens bön.

Frågan om nya översättningar alls bör införas

Bland stiftens är meningarna delade beträffande om nya översättningar bör införas. Sammanfattningsvis gäller beträffande stiftens ställningstagande att *Växjö, Karlstad, Härnösands, Luleå och Stockholms stift* tillstyrker att nya översättningar införs medan *Uppsala, Skara, Västerås, Lunds, Göteborgs och Visby stift* avstyrker. *Linköpings stift* tillstyrker en ny översättning av den nicenska trosbekännelsen men inte av den apostoliska. *Strängnäs stift* tillstyrker nya översättningar under förutsättning att det finns en stor uppslutning i remissomgången och i kyrkomötet.

Uppsala stift ställer sig tveksamt till om det är möjligt att få till en samsyn och om det ens är angeläget att anta nya översättningar av de båda trosbekännelserna.

Enligt *Linköpings stift* bör den apostoliska trosbekännelsen behållas oförändrad. Stiftsstyrelsen skriver bl.a. att denna trosbekännelse är ett av få liturgiska moment som många gudstjänstfirare kan delta i utan innantilläsning och att de invanda och välkända formuleringarna blir bärande i den varma känslan av igenkännande. Vidare skriver man att det ekumeniska argumentet inte blir särskilt tungt när varken den Romersk-katolska kyrkan eller de ortodoxa kyrkorna kommer att använda översättningen. Däremot ställer sig stiftet positivt till att använda en ny översättning av den nicenska trosbekännelsen.

Skara stift förordar att ingen ändring sker av den apostoliska och den nicenska trosbekännelsens lydelse i kyrkohandboken. Man menar att värdet av att den

gudstjänstfirande församlingen känner igen sig och känner klangen av tidigare generationer väger tyngre än exakt överensstämmelse mellan olika kyrkor.

Strängnäs stift förordar att de nya översättningarna antas. Man menar emellertid att detta förutsätter en stor uppslutning i remissomgång och kyrkomötesprocess. Om så inte blir fallet så menar man att det är bättre att behålla nuvarande översättningar.

Västerås stift avstyrker att nya översättningar införs. Man skriver att orden inte behöver vara vardagsord för att betyda något för människor. Igenkänning, samhörighet och högtid är betydande faktorer som i kyrkans sammanhang blivit allt viktigare. Stiftet betonar vikten av igenkänning och skriver att om vi ska vara folkkyrka så är det en omfattande sak att ändra i texter som många kan utantill. Man menar att detta både kan upprätthålla och nyskapa ett utanförskap.

Stiftsstyrelsen i Växjö stift konstaterar att de flesta kyrkor i Sverige, som regelbundet använder trosbekännelsen i svensk översättning i gudstjänsten, antagit eller är på väg att anta nya översättningar av trosbekännelserna. Därför menar stiftsstyrelsen att även Svenska kyrkan bör anta översättningar i nutida språkdräkt.

Lunds stift skriver i sitt yttrande att en nyöversättning av trosbekännelserna inte påtagligt kommer att främja ekumeniken i Sverige och att de nuvarande formuleringarna inte står hindrande i vägen för det ekumeniska samarbetet. Vidare skriver man att behovet av en nyöversättning måste vägas mot en situation, där gamla uttryck såsom "en född", "avlad", "pinad", "allmännelig" och verbens participformer, dels understryker texternas åldriga ursprung, dels skapar ett sunt behov av aktiv tolkning av ordens innebörd till nutida språk och tanke. En påtagligt mer samtida språkdräkt kan enligt stiftet ge en känsla av att en mer bokstavlig tolkning har fått företräde.

Göteborgs stift avstyrker förslaget att anta de ekumeniska trosbekännelserna från 1996. Man menar i nuläget att värdet av att den gudstjänstfirande församlingen känner igen sig och kan stämma in i trosbekännelsen väger tyngre än behovet av nyöversättning. Vidare menar man att en bedömning av värdet av en nyöversättning måste göras mot bakgrund av erfarenheterna från övergången till ny lydelse av Herrens bön.

Karlstads och Härnösands stift tillstyrker att nya översättningar införs utan att ge någon motivering för detta ställningstagande.

Luleå stift tillstyrker att kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet att anta de ekumeniska trosbekännelserna från 1996. Stiftet skriver att beslutet inom den Romersk-katolska kyrkan visserligen innebär att det inte längre finns någon förutsättning för att få till stånd gemensamma översättningar inom hela den svenska kristenheten. Man menar dock att eftersom avvikelserna mellan den Romersk-katolska kyrkans nya översättningar och de ekumeniska översättningarna inte är så stora, så kommer det att finnas ett slags "gemensam" översättning.

Visby stift har som grundhållning att man bör vänta med förändringar i trosbekännelserna till dess att full enighet kan uppnås mellan de kyrkor som firar sin gudstjänst på svenska. Man skriver vidare att om det ändå inte anses vara möjligt att vänta med en språklig översyn så bör man nå en samsyn genom att anta de översättningar som den Romersk-katolska kyrkan redan har antagit.

Stockholms stift tillstyrker att de ekumeniska trosbekännelserna antas. Stiftet skriver att det bör finnas en betydande generositet kring vilka formuleringar som kan rymmas i kyrkans liturgier. När det gäller trosbekännelserna så bör det emellertid för enhetens och tydlighetens skull finnas en gemensam överenskommelse kring de översättningar som ska brukas i gudstjänsten.

Svenska Kyrkans Unga tillstyrker att nya översättningar införs. Man skriver att man har tagit emot remissen med glädje och att det är en förhoppning från Kyrkans Unga att så många som möjligt av samfunden i Sverige nu kommer att kunna dela en och samma formulering av den kristna bekännelsen, som en manifestation av enhet och gemenskap.

Bland församlingarna är det en stor majoritet som förordar att nya översättningar av den nicenska och apostoliska trosbekännelsen införs. Mestadels ges ingen motivering för detta ställningstagande.

Ullervads församling skriver att man sedan ett drygt tiotal år använt den ekumeniska översättningen av *Apostolicum* i alla sammanhang och att människor i alla åldrar har tilltalats av den nya översättningen och uttalat sitt stöd för ett fortsatt bruk. Inga uttalade invändningar har framförts inom församlingen och även de allra äldsta förespråkar nyöversättningen.

Enligt *Stenkumla församling* bör emellertid en ny översättning antas endast om de gamla översättningarna får vara kvar i kyrkohandboken och en ny översättning får finnas som ett alternativ att bruka vid ekumeniska gudstjänster.

Västerås domkyrkoförsamling menar att uråldriga texter, såsom trosbekännelserna, vare sig förbättras eller görs mera tillgängliga genom nyöversättningar. De förändringar som görs förändrar i grunden ingenting utom att de ibland blir till stötestenar för många. Man menar vidare att om den Romersk-katolska kyrkan i Sverige redan har antagit nya översättningar så faller det ekumeniska skälet att samlas kring en nyöversättning.

Synpunkter på enskilda formuleringar

Flera remissinstanser skriver att de tillstyrker att kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet att anta de ekumeniska trosbekännelserna från 1996 med den ekumeniskt förankrade ändringen "allsmäktig Fader" i stället "den allsmäktige Fadern" i den apostoliska trosbekännelsen och med formuleringen "universell" beträffande kyrkan utan att ge några motiveringar till sitt ställningstagande eller att ge några synpunkter på enskilda formuleringar. Hit hör *Eskilstuna, Nyköpings S:t Nicolai, Näsby och Stora Mellösa församling*.

Även sådana remissinstanser som avstyrker att nya översättningar införs har bidragit med synpunkter på enskilda formuleringar i förslagen till nya översättningar för den händelse att nya översättningar kommer att införas.

Strängnäs stift skriver att värdet av en för de kristna kyrkorna i Sverige gemensam utformning av trosbekännelserna är stort varför invändningar mot de av SKR förordade översättningarna måste vara av synnerligen genomgripande natur för att i detta sena skede äga berättigande.

"Den allsmäktige Fadern" eller "allsmäktig Fader"?

Ett stort antal remissinstanser förordar formuleringen "allsmäktig Fader" framför "den allsmäktige Fadern" i den apostoliska trosbekännelsens första stycke. Det är inte någon som förordar alternativet "den allsmäktige Fadern".

Enligt *Härnösands stift* bör uttrycket "allsmäktig Fader" även användas i den apostoliska trosbekännelsens andra stycke. *Norra Åsums församling* skulle gärna se ett tillägg med "Moder" för att uppnå ett mer inkluderande språk.

Beträffande om kyrkan ska benämnas "universell", "katolsk", "världsvid" eller "allmännelig" går meningarna isär. Det finns dock en klar övervikt för alternativet "världsvid".

Uppsala stift skriver att "världsvid" har en mycket större tyngd innehållsmässigt och emotionellt jämfört med "universell", som sällan används i kyrkliga sammanhang. Ordet "universell" ger dessutom kyrkan en kosmisk innebörd som den inte har genom att ordet kan associeras till universum. *Linköpings stift* skriver att med ordet "universell" riskerar kyrkan att framstå som något profillöst. Som ett tämligen sentida låneord harmonierar ordet dessutom inte med den i övrigt sakrala stilen. *Svenska Kyrkans Unga* föredrar "världsvid" med motiveringen att det är mindre abstrakt än "universell" och därför lättare att förstå för unga människor.

Stigsjö församling skriver att ordet "universell" upplevs som främmande i sammanhanget. Det finns inte med i det nedärvda "kyrkospråket" och har en akademisk klang. Församlingen föredrar ordet "världsvid" som visserligen inte täcker in grundtextens *katholike* med dess dubbla betydelse av både geografiskt utbredd och autentisk, men ordet har en förankring i kyrkans språk och är lätt att förstå. Församlingen skriver att när orden formuleras i bestämd form – "den heliga världsvida kyrkan" – så betonas att det endast finns en enda kyrka med anspråk på att vara den autentiska Kristi kyrka.

Ullervads församling skriver att ordet "universell" är synnerligen kryptiskt för gemene man medan "världsvid" upplevs som både tillgängligt och begripligt. Enligt *Ulricehamns församling* har bönespråket i kyrkan förändrats under den tid som gått sedan trosbekännelserna var ute på remiss förra gången. Ordet "världsvid" används numera ofta i bönen och skulle fungera utmärkt i *Credo*.

Andra remissinstanser som förespråkar "världsvid" är *Göteborgs och Härnösands stift*, *Svenska Kyrkans Unga*, *Gamla Uppsala församling*, *Gävle Heliga Trefaldighets församling*, *Götene församling*, *Höganäs församling*, *Starrkärr-Kilanda församling*, *Söndrum-Vapnö församling*, *Trollhättans församling*, *Umeå stadsförsamling*, *Undersåkers och Kalls kyrkliga samfällighet samt Örgryte församling* och *Överluleå församling*.

Alternativet "universell" förespråkas av *Strängnäs stift* som dock beklagar att ordet "katolsk" inte är användbart eftersom det i gemene mans öra är alltför förknippat med en samfundsbezeichnung.

Växjö stift skriver att språket har förändrats sedan remissomgången 1996 och att ordet "universell" inte längre har samma klang av internationell organisation som det hade tidigare. Vidare skriver man att ordet är mindre brukat nu jämfört med tidigare, vilket gör det lämpligt att fylla det med en "religiös laddning".

Andra remissinstanser som förespråkar "universell" är *Karlstads och Luleå stift samt Eskilstuna, Karlshamns, Kristinehamns och Östersunds församlingar*.

Ordet "katolsk" förespråkas av *Burs pastorat, Sundsvalls Gustav Adolfs och Skönsmons församlingar samt Tranemo församling*.

Ordet "allmännelig" förespråkas av *Lunds stift* som skriver att detta begrepp, som brukats på svenska sedan fjortonhundratalet, är det som bäst kan inrymma den rika helhetstanken i begreppet *catholicam*. Även *Västerås och Visby stift samt Jukkasjärvi, Stora Tuna och Åhls församlingar* förordar "allmännelig".

Skara stift föreslår att ordet "kristen" ska användas som bestämning av kyrkan. Man skriver att grundtextens ord *katholiké*, dels har en geografisk innebörd i betydelsen utsträckt över hela världen, dels den innehållsligt avgränsande innebörden den autentiska (kyrkan), i motsats till olika heretiska

grupperingar. Båda dessa betydelser skulle täckas av beteckningen "kristen" (jämför den tyska formuleringen "die heilige christliche Kirche").

Norra Åsums församling förespråkar ordet "allomfattande". Som motivering anförs att ordet inte signalerar något geografiskt utan snarare att det rör sig om att alla människor är välkomna och är delar av den heliga gemenskapen.

"Kroppens", "de dödas" eller "köttets" uppståndelse?

Översättningen av grundtextens *carnis resurrectio* i den apostoliska trosbekännelsen diskuteras i flera yttranden. De remissinstanser som har yttrat sig om denna punkt förordar nästan samstämmigt formuleringen "de dödas" uppståndelse framför alternativen "kroppens" respektive "köttets" uppståndelse.

Uppsala stift skriver att "kroppens" uppståndelse inte leder tankarna i riktning mot en härlighetskropp utan i riktning mot en förståelse av att det är den jordiska kroppen som uppstår. *Undersåker och Kalls kyrkliga samfällighet* skriver att uttrycket "kroppens uppståndelse" för tankarna till den kropp vi har nu och det inte alltid är positivt. Församlingen anser att det viktigaste är att det finns en uppståndelse från det döda i Guds kraft. Hur den himmelska kroppen ser ut får bli en överraskning.

Andra remissinstanser som förordar "de dödas uppståndelse" är *Växjö, Göteborgs och Karlstads stift, Svenska Kyrkans Unga samt Bro, Gamla Uppsala, Götene, Jukkasjärvi, Norra Åsums, Stigsjö, Stora Tuna, Trollhättans, Ulricehamns, Umeå stads-, Åhls och Örgryte församling samt Undersåker och Kalls kyrkliga samfällighet*.

Ragnar Holte skriver i en spontanremiss att "kroppens uppståndelse" är en felaktig översättning. Holte framhåller att originalet har *resurrectio carnis*, alltså köttets uppståndelse. Bakom detta uttryck ligger den bibliska betydelsen av *sarx* = hela människan enligt Joh 1 "Ordet blev kött" som i sin tur återgår på hebreiskan i uttryck som i Jesaja 40 "allt kött är gräs". Denna betydelse av "kött" = människa är obegriplig för moderna människor, därför har Bibel 2000 ersatt ordet "kött" med "människa" både i GT och NT: "Människan är som gräset" respektive "Ordet blev människa".

Karlshamns församling förordar dock "kroppens uppståndelse". Att betona att den kristna tron handlar om en kroppslig uppståndelse behövs enligt församlingen för att bemöta sådana nyandliga tendenser som även mötte de första kristna.

"Blev människa av kött och blod" eller "blev människa"?

I några yttranden kommenteras uttrycket "blev människa av kött och blod" i den nicenska trosbekännelsen. *Svenska Kyrkans Unga* hänvisar till att barn och ungdomar som man talat med tyckte att det verkade överflödigt med tillägget "av kött och blod".

Stora Tuna församling förordar "blev människa" och skriver att det inte behövs någon språklig förstärkning med "av kött och blod". Även *Umeå stadsförsamling* förordar "blev människa". *Agneta Lejdhamre* skriver i en spontanremiss att alla vet att människan består av kött och blod och att detta inte särskilt behöver lyftas fram beträffande Jesus.

Västerås Domkyrkoförsamling menar dock att inkarnationstanken förstärks av uttrycket blev människa "av kött och blod".

Burs pastorat förordar ett bibehållande av "blev avlad" från nu gällande översättning.

"Erkänner" eller "bekänner" om dopet?

Frågan om "erkänner" eller "bekänner" skall användas beträffande dopet i *Nicenum* kommenteras i några yttranden. *Karlstad stift* förordar ordet "bekänner" och ansluter sig till ärkebiskopens remissyttrande från 1996 där det heter att ordet "erkänner" i svenskan kan ha ett drag av underkastelse snarare än en positiv beaktelse. Andra som förordar "bekänner" är *domkapitlet i Linköping*, *Härnösands stift*, *Svenska Kyrkans Unga och Burs pastorat*.

Även *Lötenkyrkan* i Gamla Uppsala församling skriver i en spontanremiss att man förordar "bekänner". Man menar att ordet "erkänner" har övertoner av "godkänner", vilket visserligen kan ha varit aktuellt vid dokumentets tillkomst men inte har samma relevans idag.

Med eller utan "och Sonen" (*filioque*) om Anden?

Några remissinstanser kommenterar att tillägget "och Sonen" (*filioque*) inte finns med i förslaget till nyöversättning av den nicenska trosbekännelsen.

Domkapitlet i Växjö skriver att det i västerlandet har vuxit fram en annan syn på Anden än i de ortodoxa kyrkorna genom att det nära sambandet mellan Anden och Sonen har framhållits i väst. Ibland beskrivs Anden som ett kärlekens band mellan Fadern och Sonen; Fadern älskar Sonen, som älskar Fadern. Denna kärlek är en person i Treenigheten, Anden. Därför har det varit naturligt att säga att Anden utgår från Fadern och Sonen (*filioque* = och Sonen), inte enbart att Anden utgår från Fadern (som i den nicenska trosbekännelsens originaltext). Mot bakgrund av den ekumeniska översättningens svaga förankring i kyrkornas gudstjänstliv ser stiftet helst att den ekumeniska texten antas med tillägget "och Sonen". Om kyrkomötet skulle föreslås anta den ekumeniska översättningen utan *filioque*, förutsätter domkapitlet att Svenska kyrkans tidigare ställningstaganden i frågan inventeras och redovisas.

Jukkasjärvi församling skriver att man känner tveksamhet till att SKR:s översättning från 1996 inte innehåller formuleringen "och Sonen". Församlingen skriver att Svenska kyrkan i första hand är en del av en västlig tradition där denna dogmatiskt betydelsefulla formulering har haft och har ett starkt stöd. *Stenkumla församling* menar att tillägget "och Sonen" i den nicenska trosbekännelsen gör det tydligt att Svenska kyrkan är en del av västkyrkan.

Karlshamns församling konstaterar däremot med glädje att det utsända förslaget innebär att man övergivit *filioque*. Församlingen menar emellertid att detta eventuellt kan skapa bekymmer i mötet med den Romersk-katolska kyrkan och uppmanar till samtal med denna kyrka. *Stora Tuna församling* skriver att *filioque*-striden mellan öst och väst knappast är aktuell i vårt sammanhang och att det låter rimligare att utgå ifrån den grekiska grundtexten än från den latinska översättningen.

"Jag tror" eller "vi tror"

Flera remissinstanser diskuterar huruvida "jag" eller "vi" ska användas som subjekt i trosbekännelserna. *Skara stift* skriver att båda varianterna, det vill säga vi-form och jag-form finns i traditionen. Stiftet menar att det ligger ett stort värde i att behålla båda formerna, den ena i *Apostolicum* och den andra i *Nicenum*. Formen "vi tror" visar att vi alla "går in under samma tak". Vi-formen uttrycker samhörighet och därmed att beaktelsen av tron hör ihop med en gemenskap. Särskilt vid dop och konfirmation är det värdefullt att man går in under ett "vi". Vid dessa tillfällen används *Apostolicum* och därför är vi-formen viktig att bevara i denna beaktelse.

Göteborgs stift skriver att det enligt översättarna inte har någon större betydelse om trosbekännelserna inleds med "Jag tror" eller "Vi tror". Stiftet konstaterar att *Nicenums* grundtext har pluralis medan *Apostolicums* har singularis och att SKR överlämnar åt respektive kyrka och samfund att välja numerus. Formuleringssättet kan alltså anpassas efter behovet i olika liturgiska sammanhang. I mässan är det naturligt att använda den i liturgierna vanliga pluralformen. Det är också viktigt att gudstjänstledare kan inbjuda till "instämmande i kyrkans gemensamma bekännelse", dvs. att människor kan delta även om man inte är färdig med sin egen övertygelse.

Andra instanser som förordar vi-formen (åtminstone i *Apostolicum*) är *Uppsala, Linköpings, Växjö, Karlstads och Härnösands stift, Bro, Götene, Söndrum-Vapnö, Trollhättans, Åhls och Örgryte församling samt Undersåker och Kalls kyrkliga samfällighet*.

Jag-formen förordas av *Karlshamns församling* som menar att det är bra att man återgår till ursprungets första person singularis. Dels av rent språkliga skäl, dels eftersom det visar på varje persons del i den gemensamma kyrkan. Andra som förordar jag-formen *Gamla Uppsala och Stigsjö församling*.

Övriga synpunkter

Uppsala stift förordar formuleringen "Guds ende Son" i stället för "hans ende Son" i den apostoliska trosbekännelsen i syfte att åstadkomma ett mera inklusivt språk.

Jukkasjärvi församling skriver att formuleringen "den heliga Anden" borde ersättas med "den helige Ande" medan *Svenska Kyrkans Unga* välkomnar formuleringen "den helige Anden" under hänvisning till att det är uttryck för ett inklusivt språk.

Gamla Uppsala församling föreslår att formuleringen "skall komma därifrån" i *Apostolicum* ändras till "komma åter" som man menar är tydligare och dessutom har biblisk förankring. Dessutom föreslår församlingen några smärre formmässiga förändringar i syfte att bl.a. skapa bättre språklig rytm.

Norra Åsums församling förespråkar formuleringen "ett evigt liv", dvs. obestämd form, framför "det eviga livet" i *Apostolicum*. Bestämd form signalerar enligt församlingen att vi vet vad det är för slags evigt liv vi talar om medan formuleringen "ett evigt liv" ger en betydligt öppnare upplevelse av att vi tror på något större än vi riktigt kan greppa.

Ulricehamns församling skriver beträffande den nicenska trosbekännelsen att det förhållandet att "Gud av Gud" inte finns kvar i förslagets Nicenum lär bero på att det kom in i den latinska översättningen genom sammanblandning av två grekiska versioner, en med "Gud av Gud, ljus av ljus" och den andra med "ljus av ljus, sann Gud av sann Gud", vilket blev "Gud av Gud, ljus av ljus, sann Gud av sann Gud". Denna formulering har en lång tradition bakom sig i västkyrkan och församlingen anser att den bör finnas kvar.

Åhls församling förordar "skall därifrån komma" framför "skall komma därifrån" i den apostoliska trosbekännelsen.

Bilaga 2C

Prästlönetillgångar i Västerås stift

KsSkr 2012:2
Bilaga 2C

Kyrkostyrelsen har från och med 2010 enligt 46 kap. § 5a i kyrkoordningen tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Ett stift är enligt § 5b skyldigt att på begäran tillhandahålla handlingar och annat material som rör förvaltningen, samt att ge kyrkostyrelsen de upplysningar som behövs för tillsynen. Vid uppmärksammande av allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångar, ska kyrkostyrelsen enligt § 5c avlämna skrivelse till kyrkomötet med förslag på åtgärder som föranleds av stiftets agerande.

Mot bakgrund av kyrkostyrelsens tillsynsansvar lämnas följande information:

Prästlönetillgångar i Västerås stift är moderföretag till det helägda företaget Västerås Stift Skog AB (bokfört värde 48,5 mnkr). Även bolagen Global Solidarity Fund International AB (GSFI) (bokfört värde nedskrivet med 13,6 mnkr till 11,0 mnkr) och Global Solidarity Forest Fund AB (GSFF) (bokfört värde nedskrivet med 3,9 mnkr till 9,3 mnkr) är dotterbolag till prästlönetillgångarna. Före 2011 var de två sistnämnda bolagen intresseföretag till prästlönetillgångarna i Västerås stift, men under 2011 har ägandet ökat varför statusen ändrats.

Prästlönetillgångar i Västerås stift har ett långsiktigt avtal om att investera 6 miljoner USD i Global Solidarity Forest Fund AB, varav hittills 3,6 miljoner USD (ca 38 mnkr) investerats. Skogsfonden GSFF har etablerat flera investeringar i Moçambique, bl.a. i bolaget Chikweti Forests of Niassa, SARL. Bolaget planterar skog, tall och eukalyptus, på avbeskogade områden i Niassaprovinzen i Moçambique. Investeringarna i Afrika har under flera år underpresterat, varför ännu ingen avkastning erhållits. I media har under våren 2012 framförts kritik för bristande etik i verksamheten och det lämpliga i att plantera tall och eukalyptus i Moçambique.

Kyrkostyrelsen har för avsikt att vid det årliga samrådet med stiftens om förvaltningen av prästlönetillgångar hösten 2012 behandla frågan om onoterade innehav. Det kan också finnas behov av att kyrkostyrelsen utfärdar kompletterande bestämmelser om förvaltningen gällande onoterade innehav.

Bilaga 2D

Det riktade församlingsbidraget 2011 och 2012

Kyrkomötet 2009 beslutade att ett riktat församlingsbidrag om 100 miljoner kronor vardera för åren 2011 och 2012 ska destinerats till församlingar att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering. Beloppen avsätts proportionellt, utifrån antalet kyrkotillhöriga per den 1 januari året innan, till stift.

Medlen för 2011 får användas under perioden 2011-2013 och på motsvarande sätt får 2012 års medel användas även under 2014. Kyrkostyrelsen har fastställt regler för utbetalning av bidraget, som sker på rekvisition från stift, och stift ska årligen rapportera om sitt arbete.

Stift har främst valt att prioritera *IT* (tretton stift), vilket i tolv av fallen avser anslutning till den gemensamma nationella IT-plattformen.

Andra områden som prioriterats högt är *Tillgänglighet/telefoni* (sju stift) och *Fastighetsprojekt* (sex stift). Även inom området telefoni finns möjlighet att ansluta sig till en gemensam nationell plattform, vilket fem av stift gjort. Fastighetsprojekten är i huvudsak inriktade på området energifrågor och hållbar utveckling.

Övriga områden är *Lön/personaladministration* (två stift), *Den grundläggande uppgiften* (två stift), *Medlemskommunikation* (två stift) *Ekonomisystem* (ett stift) och *Upphandling* (ett stift).

Ungefär hälften av stift menar att det sammanlagda bidragsutrymmet för 2011 och 2012 kommer att räcka för att genomföra de projekt de valt att prioritera, och att det kommer att vara möjligt att fullfölja projekten inom den tid som bidraget är tillgängligt. Några stift pekar dock på att bidraget inte kommer att räcka till de prioriteringar som stiftet utöver detta anser nödvändiga, eller att bidraget inte kommer att täcka kostnaden om alla ekonomiska enheter vill ansluta sig till de gemensamma plattformarna. Det är också flera stift som pekar på att en förutsättning för att uppnå målen är att det finns tillräcklig kapacitet på den nationella nivån för att införandena ska kunna ske i den takt som krävs.

DOKUMENT			SIDA
Svenska kyrkans utbildningar i framtiden, nämnden UFK			
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Lisa-Gun Bernerstedt	2012-05-31		1.0

KsSkr 2012:2
Bilaga 3

Bilaga 3

Svenska kyrkans utbildningar i framtiden

INNEHÅLL OCH ORGANISATION

Nämnden för utbildning, forskning och kultur

Inledning

Nämndens för utbildning, forskning och kultur beslut den 19 mars 2012 om studiegång för och organisation för de kyrkliga utbildningarna till diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst är ett rambeslut som också anger inriktningen för arbetet vidare 2012–2014.

Nämnden har under beredningsperioden fått en förkortad tidsmarginal för arbetet, vilket för med sig att vissa konkretiseringar av beslutet behöver göras under våren och hösten 2012. Nämnden hade till att börja med i överenskommelse med kyrkostyrelsens arbetsutskott till och med 2012 på sig för att lägga fram underlag och fatta beslut. På grund av kyrkomötets beslut om kostnadsreduceringar och kyrkostyrelsens uppdrag att genomföra dessa 2010–2012 har nämnden genomfört arbetet under av kyrkostyrelsen önskad tidsperiod, men det innebär att vissa delar av beslutet konkretiseras under 2012.

Nämndens beslut har siktet inställt på framtiden och är välgrundat genom ett stort antal utredningar, arbetsgrupper, försöksutbildningar, erfarenheter från befintliga utbildningsanordnare och från utbildning som idag sker i egen regi vid pastoralinstitutet. Nämndens förslag till innehåll i utbildningarna har prövats och diskuterats i överläggningar med stiftet under hösten 2011. Som grund ligger också omvärldsanalys genomförd under hösten 2011.

Förutsättningar för nämndens beslut är att Svenska kyrkans personal ska vara välutbildad. Fackutbildningarna ska ske vid universitet, högskolor och folkhögskolor (för kantorer). Det pastoralteologiska slutåret/slutterminen sker vid ett utbildningsinstitut i egen regi.

Förutsättningar i korthet:

- ◆ Beslutet tar sikte på Svenska kyrkans framtida utbildningar
- ◆ Ett institut i egen regi ger Svenska kyrkan möjlighet att ta ett övergripande ansvar för de kyrkliga utbildningarna och
- ◆ skapar förutsättningar för en kontinuerlig reformering av utbildningarna (beslut av ansvarigt styrorgan kan förverkligas snabbare än idag)
- ◆ Utbildningarna bör präglas av växling mellan teori och praktik samt ett tydligt församlingsperspektiv
- ◆ Fackutbildningarna bör anpassas till samhällets utbildningssystem

Nämnden har vid sitt sammanträde den 8 maj fastställt en handlingsplan för det fortsatta arbetet.

Tidsplan

Tidsplanen för projektet att bygga upp ett utbildningsinstitut är 2012–2013 med beslut om förutsättningar för arbetet senast våren 2013. Nämnden planerar att utifrån en projektbeskrivning besluta om ramar för projektet vid sitt sammanträde den 24 september. Uppbyggnaden av utbildningsinstitutet och dess verksamhet sker därefter under 2013 och 2014. Tidsplanen är naturligtvis beroende av kyrkostyrelsens beslut om skrivelsen Verksamhet och Ekonomi 2013–2015.

Våren 2014 bör det konkreta planeringsarbetet inom ramen för det nya institutet starta med den personal som ska driva verksamheten. Nämnden räknar också med en övergångsperiod från 1991 års utbildningsordning (SvKB 2001:21). Det finns möjlighet till flexibilitet när det gäller övergången och det behövs troligen en period av infasning av de pastoralteologiska delarna för de olika utbildningarna.

Utbildningsplanerna för de fyra yrkesgrupperna ska vara klara under hösten 2012 och beslutsunderlag föreligga berört styrorgan i början av 2013.

Ett institut i egen regi inom ramen för den nationella nivåns verksamhet

Institutet i egen regi samlar slutåret/slutterminen under ett tak och inleder med verksamhet i Uppsala och Lund (beroende på antalet studenter) och kommer att samverka om den pastoralteologiska terminen vid de folkhögskolor som ger kantorsutbildning.

Det handlar alltså inte om att förlägga slutåret/slutterminen på ytterligare ställen. Skälen till att samla grundutbildningarna är att församlingens grundläggande uppgift är en och – som framgår av nämndens rapport – kvalitetsmässiga, ekonomiska samt att skapa en miljö där alla yrkesgrupperna möts för gemensamma och specifika utbildningsmoment. Undantaget är, som nämnts, kantorsutbildningen där den pastoralteologiska terminen är inkluderad i utbildningen och sker vid folkhögskola.

Nämnden har i sitt beslut angett att institutet kan samverka med andra utbildningsanordnare och pekar med detta på att man för grundutbildningen – och påbyggnadsutbildningen – vid behov kan bedriva utbildningar i samverkan med andra utbildningsanordnare. Ett exempel på detta är en eventuell teologisk kurs för diakoner och församlingspedagoger inom ramen för slutåret. För denna kurs kan t.ex. samverkan med ett universitet ske.

Utbildningsinstitutet ska ge blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster en studiemiljö och utbildning med hög kvalitet för att kunna utföra ett relevant arbete i Svenska kyrkans församlingar och som kan hantera framtida förändringar.

Utifrån respektive utbildning ska det pastoralteologiska året eller terminen ge ett yrkeskunnande utifrån vars och ens kunskaper, erfarenheter och bakgrund. Det ska också ge fördjupning i relation till innebörden av att tjänstgöra i en evangelisk-luthersk kyrka.

Samverkan mellan de olika yrkesgrupperna ska vara en naturlig del i studierna och skapa förutsättningar för lärande och samarbete. I studiegrupperna ingår därmed studenter från de olika yrkesgrupperna.

En utbildningsorganisation i egen regi ger också möjlighet att utveckla kunskap och undervisning om vad pastoralteologisk kompetens är och hur lärande ska ske.

Grundutbildning och påbyggnadsutbildning

Utbildningsinstitutet är ett institut för grundutbildning med möjlighet att utveckla verksamheten till att även innefatta påbyggnadsutbildning för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. En kyrka som möter sin tid och integrerar sin tradition behöver också utveckla kompetensutveckling och påbyggnadsutbildning för sina anställda.

Nämnden har konstaterat att påbyggnadsutbildning för de fyra yrkesgrupperna är en vital fråga för att i framtiden kunna stärka de nyckelgrupper det handlar om och därmed Svenska kyrkans arbete. Därför är frågan om kompetensutveckling och fortbildning inom institutets ram inte en fråga om att den nationella nivån skulle överta ansvar som stiftens idag har – utan en fråga om att skapa något som idag inte finns: planerad påbyggnadsutbildning för de fyra yrkesgrupperna. Den nationella nivån har idag ansvar för viss typ av påbyggnadsutbildning av den typ som här avses. Förslaget innebär att utbildningsinstitutet i samråd med stiftens utvecklar kvalificerade kurser utifrån den pastoralteologiska grundkursen. Dessa kurser ska syfta till fördjupning inom ett område eller en specialisering. Danska kyrkan har idag en form för detta där det i prästutbildningen ingår en veckas fortbildning varje år i fem år efter prästvigning. Ett annat exempel inom Svenska kyrkan är den behörighetsgivande utbildningen för blivande kyrkoherdar. Denna är idag en uppdragsutbildning som genomförs under ett års tid och ger 15 högskolepoäng. Den nationella nivån har uppdraget att samordna denna utbildning i samarbete med samtliga stift.

I överläggningarna med stiftens hösten 2011 har frågan om påbyggnadsutbildning diskuterats. Nämndens förslag på denna punkt är att frågan bereds parallellt med starten av det nya institutet då den hör intimt ihop med avsikten att skapa förutsättningar för utveckling och fördjupning.

Beräkning av behovet av utbildad personal i Svenska kyrkan

Nämndens underlag för beräkningar av behovet av utbildad personal baseras på en minskning av antalet församlingar och en minskning av dessas ekonomiska förutsättningar att anställa personal. I underlaget anges också att det idag är svårt att exakt prognostisera behovet av antalet anställda i Svenska kyrkan i framtiden. Hur det kommer att se ut när det gäller antalet diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster är t.ex. också beroende av Svenska kyrkans behov och satsningar på lokal och regional nivå. Det är dock rimligt att anta att Svenska kyrkan i framtiden kommer att behöva proportionerligt fler präster än diakoner, församlingspedagoger och kyrkomusiker. Utbildningsinstitutet bör ha kapacitet att utbilda mellan 100 och 240 studenter under deras slutår/sluttermin. I ett institut i egen regi finns kan flexibilitet skapas för att utbilda efter de behov som Svenska kyrkan har.

Faktorer som påverkar beräkningen av utbildad personal inom de fyra yrkesgrupperna

- ◆ Strukturutredningens förslag förutsätts påverka behovet av diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster
- ◆ Pensionsavgångar och nyrekrytering
- ◆ Satsningar inom Svenska kyrkan
- ◆ Det utbildas idag flest präster och dessa kommer troligen även i framtiden att vara den största yrkesgruppen (av de fyra)

Kvalitetssäkring och uppföljning

Det är viktigt att former för kvalitetssäkring skapas och säkras för utbildning som sker i ett institut i egen regi. Det handlar både om hur utbildningen utvärderas och följs upp i relation till de mål som ställs upp för denna och om hur det görs i relation till styrfunktionen för institutet. Idag sker kontinuerlig utvärdering av utbildningarna både inom ramen för de utbildningsinstitutioner som ger utbildningarna och genom separata insatser av extern utvärdering. Frågan ska beredas parallellt med det projekt som nämnden tillsätter för uppbyggnad av institutet.

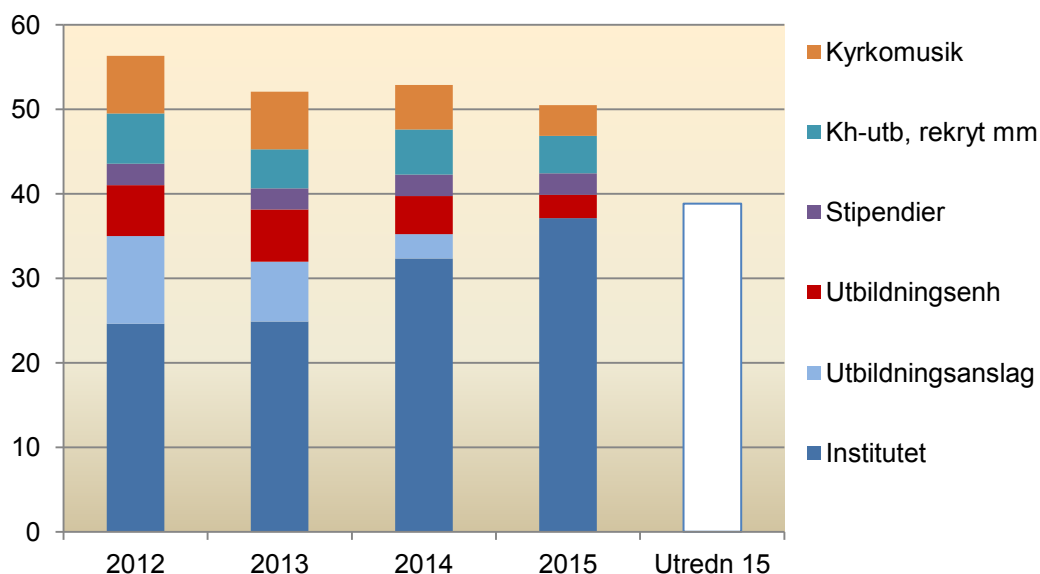
Kostnadsberäkning för ett nytt utbildningsinstitut

Beräkningarna av vad institutet kommer att kosta har gjorts i jämförelse med vad det skulle kosta att lägga ut utbildningen i annan regi. I realiteten har kostnaderna för utbildningarna redan sänkts under den senaste ramperioden. Kostnaderna för grundutbildningarna var 2009 ca 80 miljoner kronor och har genom kyrkostyrelsens kostnadsreduceringsbeslut och genom förändringar av avtal med nuvarande utbildningsanordnare sänkts till ca 55 miljoner kronor 2012. Kostnader i 2014 års nivå motsvarar den ram som ligger och omfattar det nya institutets kostnader och kostnader för utbildningsstipendier, för utbildning av kantorer vid folkhögskolor, den behörighetsgivande utbildningen för kyrkoherdar samt kostnader för uppföljning och kvalitetssäkring av utbildningsinstitutets verksamhet. Ramen omfattar också omställningskostnader och kostnader för uppbyggnad av det nya institutet.

Ekonomiska förutsättningar i korthet

- ◆ Kostnader i 2009 års nivå ca 80 miljoner
- ◆ Sänkning till ca 58 miljoner i 2011 års läge
- ◆ Beräkningen utgår från att institutet kan starta verksamheten hösten 2014
- ◆ Om förutsättningarna förändras eller genomförande fördröjs innebär detta kostnadsökningar i förhållande till budget

Utbildningskostnader

Nämndens beslutsunderlag och beslut

KsSkr 2012:2
Bilaga 3

Nämnden fastställde sin slutrapport den 19 mars 2012 då också beslut om studiegång och organisation av Svenska kyrkans utbildningar fattades. Här redovisas delar ur nämndens slutrapport.

Svenska kyrkan på den nationella nivån ansvarar för utbildning till diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst. I nämndens beslutsunderlag presenteras förslag till innehåll och studiegång för de fyra yrkesgrupperna och därefter organisation för det pastoralteologiska slutåret eller terminen. Nämnden för utbildning, forskning och kultur valde att inför sitt beslut först diskutera vilka fackutbildningar och pastoralteologiska utbildningsmoment som krävs för respektive yrkesgrupp och därefter inriktning och organisation av utbildningsverksamheten. I september 2011 antog nämnden ett förslag till innehåll för de framtida utbildningarna och förslaget användes sedan som underlag för överläggningar med stiftens under hösten 2011. Därefter har frågan om hur slutår eller sluttermin för diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst ska organiseras diskuterats. Nämnden gav i november 2011 kansliet i uppdrag att utarbeta två alternativa förslag – i egen regi alternativt som uppdragsutbildning i annan regi.

I nämndens slutrapport ingår en kort omvärldsanalys som tar upp ett antal aspekter som är betydelsefulla för utbildningarnas innehåll och organisation, nu och i framtiden. En angelägen fråga är det förväntade antalet diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster som behöver utbildas. De kommande åren pensioneras nästan 30 procent av dem som har tjänst inom något av de fyra profilyrkerna. Någon entydig uppgift finns dock inte om tjänsterna kommer att återbesättas eller inte.

Utifrån pastoratens förväntade minskade ekonomi och medlemstal kan antalet tjänster antas bli färre. Men det är möjligt att antalet anställda inom dessa fyra kategorier förblir oförändrat. Antalet kan också öka på grund av de utmaningar Svenska kyrkan står inför, till exempel när samhällets behov av socialt ansvarstagande ökar eller att Svenska kyrkan utökar sitt arbete med och för barn och unga. Under perioden 2005–2011 har antalet utexaminerade studenter haft ett medelvärde på 213.

Den kommande utbildningsorganisationen ska vara dimensionerad för 100–240 studenter och vara flexibel för att kunna ta emot ett varierande antal. Trossamfundet Svenska kyrkan har idag omkring 6,5 miljoner medlemmar varav 22 253 är anställda. Av dessa har 10 506 personer tjänst som diakon, församlingspedagog (eller med pedagogiska uppdrag), kyrkomusiker eller präst (BSF 2010). De framtida pastoraten definieras i utredningen *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2), och pekar på resurs- och personalfrågor. Det kan antas att framtidens tjänster framförallt kommer att finnas på pastoratsnivå men också lokalt i församlingar. Demografiska förändringar bidrar till att förutsättningarna för pastoraten kommer att variera när det gäller storlek, åldersfördelning, livsstil, kulturell och religiös mångfald. Detta ställer krav på olika typer av kompetens hos anställda och på samverkan med kyrkotillhöriga i nya former.

2007 genomfördes en utbildningsreform vilken i hög grad har påverkat universitets- och högskoleutbildningen. Den så kallade Bolognaprocessen – högskolereformen – har samordnat utbildning och regler för examination inom Europa. För studenter i Sverige ger det möjlighet att läsa delar av eller hela sin examen vid olika universitet och högskolor även utanför Sverige. En kandidatexamen omfattar tre år och är en grundutbildning. Avancerad nivå, magister- eller masterexamen ska ge kunskaper inför kommande yrkesliv och förbereda för forskning. Kyrkorna i Europa har med anledning av Bolognaprocessen börjat

rådgöra om vilka konsekvenser utbildningsreformen ger, och då i första hand för blivande präster och teologer.

I det beslut nämnden fattat om utbildningsinnehåll följer de angivna studierna till diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst de regler och examina som gäller inom högskola och universitet. Den grundläggande utbildningen ges inom det offentliga utbildningssystemet. Svenska kyrkan tillhandahåller pastoralteologiska utbildningar som är specifika för tjänst inom kyrkan. För antagning till dessa krävs som lägst en kandidatexamen, med undantag för blivande kantorer. För diakon och församlingspedagog innebär den pastoralteologiska utbildningen ett slutår, för kyrkomusikerna en sluttermin och för präst, tio veckors pastoralteologisk kurs A plus ett slutår. Den pastoralteologiska utbildningen utgår från församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission och från vigningsordningen för präster och diakoner som den uttrycks i *Den svenska kyrkohandboken*. Utöver de kompetenser som ges inom ramen för grundutbildningen syftar det avslutande året eller terminen till att integrera fackutbildning med pastoralteologi samt verksamhetsförlagd utbildning och praktik i församling. Syftet är att ge de kunskaper och färdigheter som krävs för anställning i Svenska kyrkans församlingar. De pastoralteologiska kurserna skräddarsys för att passa respektive yrkeskategori och ge kompetens för tjänst som diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker respektive präst. Gemensamma utbildningsmoment ska finnas inom relevanta områden och samverkan mellan yrkesgrupperna är en del i utbildningen.

Nämnden har beslutat om en utbildningsorganisation i egen regi utifrån kriterier som tidigare fastställts. Utbildningsorganisationen ska kunna ge en utbildning med hög kvalitet och vara attraktiv för studenter. Organisationens ska vara hållbar i så måtto att den kan anpassas till tänkbara förändringar i Svenska kyrkan och dess omvärld och använda resurser på ett effektivt och ansvarsfullt sätt.

Bakgrund till nämndens arbete med Svenska kyrkans utbildningar i framtiden

Ansvaret för de kyrkliga utbildningarna har sedan 2000 legat på en nämnd, först Nämnden för kyrkolivets utveckling och sedan Nämnden för utbildning, forskning och kultur. I dag bedrivs profilutbildningarna på 18 utbildningsorter och med nästan lika många utbildningsanordnare. Bakom denna rapport och bakom nämndens förslag och beslut ligger ett antal utredningar, rapporter och överläggningar med företrädare för stift och utbildningsanordnare.

Nämnden beslöt i sin handlingsplan 2010-2011 att tillsätta ett flertal arbetsgrupper med representanter från stift, skolor och kyrkokansli. Uppgiften var att vidareutveckla de förslag som presenterats i *En förändrad utbildning för Svenska kyrkan*, EFU (SKU 2007:2) och de inkomna remissvaren. De sex arbetsgrupperna arbetade med olika inriktningar för utbildning till diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst samt med ekonomiska förutsättningar och med de stiftsförlagda utbildningsmomenten, kallade "Tro och liv". Arbetsgruppernas förslag presenterades i nämnden och bearbetades därefter i kansliet under våren och sommaren 2011. I september tog därefter nämnden beslut om förslag till framtida utbildningar inför överläggningar i stift.

Utöver arbetsgruppernas arbete har ytterligare kunskapsinsamling gjorts när det gäller församlingars behov av pedagogisk kompetens genom *En undersökning om behovet av pedagogisk kompetens i Svenska kyrkans församlingar* (Miriam Hollmer, 2011). I rapporten *Översyn av kantorsutbildningarna* redovisar Marit Torkelson och Lena Petersson utbildning och undervisning vid de sju

kantorsutbildningarna hösten 2011. Under hösten 2011 inbjöds samtliga stift till överläggning om Svenska kyrkans utbildningar. Avsikten med stiftssamtalen var att kommunicera nämndens utbildningsförslag, att pröva detta och vid behov revidera förslaget. I överläggningarna deltog totalt 160 personer. Stiftens synpunkter har sammanställts och förslaget till innehåll för Svenska kyrkans utbildningar har reviderats på ett antal punkter *Stiftsöverläggning om förslag på framtida utbildningar för Svenska kyrkan* (Maria Klingenberg, 2012).

Tidigare utredningar

Beslut om nuvarande utbildningssystem togs vid ombudsmötena 1990 och 1991 (StSkr 1990:13, StSkr 1991:10). Redan 1997 initierade Svenska kyrkans utbildningsnämnd en utvärdering av utbildningsreformen genom *Rätt kurs? En utvärdering av 1990 års utbildningsreform* (Gunnar Hede och Hans Nyttell, 1998). Utvärderingen pekade bland annat på vikten av ledarskapsutbildning samt att grundkursen kunde utvecklas till en mer öppen och tros- och yrkesprövande kurs. Under 1999 följdes den upp av *Översyn av de kyrkliga utbildningarna* (ÖSUT), som föreslog en varsam revidering av utbildningarna men också att en gemensam profilutbildning skulle utarbetas. Arbetet bedrevs på bred bas genom olika arbetsgrupper som bestod av förtroendevalda, utbildare från Svenska kyrkans grundkurs och profilutbildande skolor, anställda vid Svenska kyrkans församlingsförbund, stift och kyrkokansliet. Dessutom arrangerades fyra öppna seminarier som samlade nära 300 deltagare.

Parallellt med ÖSUT genomfördes studien, *Präst idag – och i morgon* (Bo Larsson, 2000), där Svenska kyrkans syn på prästuppsdraget undersöktes och där det beskrevs vad som bör präglade en framtida prästutbildning. Studien följdes upp av utredningen *Prästutbildning i förändring* (PUF) publicerad i Tro och tanke 2001:8.

Hösten 2002 inbjöds samtliga stift till mötesplatser för samtal om de genomförda utredningarna och om hur de kyrkliga utbildningarna borde utvecklas för att bättre svara mot förändringar och krav som dagens kyrka och samhälle ställer. Efter genomförda samtal skickades ÖSUT och PUF på remiss. Svaren sammanställdes i rapporten *Radikal omprövning eller försiktig utveckling?* (Birgitta Walldén, 2003). I denna rapport framkom att Svenska kyrkan bör ta ett större övergripande ansvar för de kyrkliga grundutbildningarna. Utbildningarna borde präglas av en helhetssyn, växling mellan teori och praktik samt ett tydligt församlingsperspektiv. De skulle också relatera till varandra, fackutbildningarna borde anpassas till samhällets utbildningssystem, och det bedömdes som angeläget att skapa en flexibilitet i utbildningssystemet.

Parallellt med ÖSUT och PUF pågick *Utredning om pedagogernas ställning i Svenska kyrkan* (SKU 2002a). Utredningen pekade på undervisning som en del av församlingens grundläggande uppgift och pedagogik som ett eget kunskapsområde behövde tydliggöras. Därutöver menade utredningen att Svenska kyrkan i dag och i framtiden behöver välutbildade pedagoger som kan utveckla församlingen som en lärande miljö.

Under samma tid genomfördes också utredningen *Kyrkan mitt i musiklivet. Utredningen om kyrkomusikens ställning som en del av det offentliga musiklivet i Sverige* (SKU 2003:3). Den pekade på att Svenska kyrkan är en betydelsefull och omistlig del i det offentliga musiklivet. Kyrkomusikens ställning behöver stärkas och de kyrkomusikaliska utbildningarna behöver ses över och anpassas för såväl Svenska kyrkans som samhällets behov.

För det fortsatta arbetet beslöt kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att ta ett samlat grepp om den fortsatta hanteringen av utbildningsutredningarna, ÖSUT och PUF. Kyrkostyrelsen tillsatte 2003 en styrgrupp med representanter för biskopsmötet, kyrkostyrelsen och Nämnden för kyrkolivets utveckling. Styrgruppens arbete resulterade i utredningen *En förändrad utbildning för Svenska kyrkan* (SKU 2007:2), EFU. Utredningen bestod av två delar: dels *En förnyad prästutbildning* (EFP), dels *En förändrad utbildning för kyrkoarbetare med inriktning mot omsorg, lärande, undervisning och musik* (EFK).

När det gäller prästutbildningen beslutade styrgruppen för EFU redan 2005 och 2006 att försöksutbildning för blivande präster skulle genomföras. I försöksutbildningen samverkade universitet och högskolor med Svenska kyrkan kring teori och praktik genom tre pastoralteologiska kurser med praktik förlagd till församlingar i Svenska kyrkan. Utbildningen avslutades med en termins pastoralteologisk fördjupning. Försöksutbildningen granskades i *Utvärdering av försöksutbildningen av präster* (Karin Sarja, 2010). Där konstateras att integrationen mellan teori och praktik är värdefull. Studenterna är positiva till försöksutbildningens intention att foga samman olika utbildningsmoment till en helhet med prästblivande i centrum. Många understryker också betydelsen av en tydlig förankring i Svenska kyrkan för blivande präster.

Arbetet med EFK tog sin utgångspunkt i tidigare utredningsarbete och cirka 60 församlingsintervjuer med företrädare från församlingsanställda, förtroendevalda, församlingsbor och representanter för skola, vård och omsorg. Därutöver gjordes en rad andra undersökningar inom ramen för EFK: *Att utbilda till tvåspråkighet och En studie av diakonutbildningens utveckling under de senaste åren* (Per Nordqvist, 2006) och *Instrument och rutiner för utvärdering av framtida kyrkliga utbildningar*. (Lars Naeslund, 2006).

Resultatet av EFU pekade i likhet med tidigare remissvar (PUF och ÖSUT) på att Svenska kyrkan bör ta ett tydligt ansvar för de kyrkliga utbildningarna. Diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster ska ha vid och djup kunskap om Svenska kyrkan och vara trygga i sin tro. Utbildningarna ska varva teori och praktik med yrkesspecifika och gemensamma delar och de studerande ska särskilt fokusera barns och ungas lärande och liv i Svenska kyrkan, och i det omgivande samhället (SKU 2007:2, s. 12). Även EFU skickades på remiss, och under våren 2008 sammanställdes svaren. Analysen av remissvaren kompletterades med ytterligare tre studier: om den kyrkomusikaliska profilutbildningen, om kyrkans utbildningar och folkhögskolan samt om Svenska kyrkans grundkurs. I det fortsatta arbetet beslöt Nämnden för utbildning, forskning och kultur våren 2009 om en handlingsplan för arbetet med Svenska kyrkans utbildningar.

EFU-utredningens slutsatser pekar i likhet med tidigare utredningar (PUF och ÖSUT) på att

- Svenska kyrkan skall ta ett tydligt ansvar för de kyrkliga utbildningarna,
- kyrkoarbetare behöver vara trygga i sin tro, socialt kompetenta och lyhörda,
- kyrkoarbetare behöver ha både vid och djup kunskap om Svenska kyrkan och kyrkans roll och uppgift i samhället liksom om olika samhällsinstitutioners roll och uppgifter,
- kyrkoarbetare skall som ledare kunna ge kolleger, ideella medarbetare och församlingsbor stöd, kraft och inspiration,
- kyrkoarbetare behöver utveckla kunskap om och förståelse för förhållandet mellan styrning och ledning, relationen mellan förtroendevalda och anställda samt beslutsgångarna på olika nivåer i Svenska kyrkan,

- utbildningarna skall fokusera förhållandet mellan teori och praktik, och att pastorala utbildningsdelar och ämnesstudier skall varvas under utbildningstiden,
- de studerande skall utveckla både generell kyrkoarbetarkompetens som gör att de kan arbeta över yrkesgränserna och yrkesspecifik kompetens,
- blivande kyrkoarbetare skall utveckla förmåga att förstå och tolka människors tillvaro och villkor, kyrkan och hennes uppgift och villkor samt sin egen uppgift som kyrkoarbetare i en mångkulturell och postmodern värld,
- de studerande skall utveckla kompetens att möta människor enskilt och i grupp för samtal om och bearbetning av etiska, existentiella, sociala, kognitiva och teologiska frågor,
- alla kyrkoarbetare behöver ha pastoralteologisk kompetens,
- de studerande särskilt skall fokusera barns och ungas lärande och liv i Svenska kyrkan, i församlingen och i det omgivande samhället (EFU s.12).

Av de tidigare utredningarna och den fortsatta arbetsprocessen har nämnden dragit följande slutsatser:

- ♦ Svenska kyrkan bör ta ett större övergripande ansvar för de kyrkliga grundutbildningarna.
- ♦ Utbildningarna bör präglas av växling mellan teori och praktik samt ett tydligt församlingsperspektiv.
- ♦ Fackutbildningarna bör anpassas till samhällets utbildningssystem.
- ♦ Svenska kyrkan behöver välutbildade pedagoger.
- ♦ En gemensam profilutbildning för de olika yrkesgrupperna.
- ♦ De blivande medarbetarna ska ha kunskap om Svenska kyrkans tro och liv samt förankring i sin egen tro.
- ♦ Särskilt fokus på barns och ungas lärande och liv i Svenska kyrkan och i samhället.

Uppdrag och arbetsprocess

Nämnden för utbildning, forskning och kultur valde att först arbeta med innehåll och studiegång för Svenska kyrkans utbildningar och därefter med hur organisationen utformas. Efter arbetet med utbildningarnas innehåll tillsattes inom kansliet 2011 en projektgrupp som stöd för nämndens arbete och med uppgift att ta fram och jämföra olika modeller för organisering av det avslutande pastoralteologiska året/terminen. Nämnden har följt arbetsprocessen genom löpande rapportering vid samtliga nämndsammanträden under 2011. Nämndens arbetsutskott har haft regelbundna överläggningar med kyrkostyrelsens arbetsutskott under beredningstiden. Vidare har företrädare för Ersta Sköndal högskola och företrädare för åtta folkhögskolor i samverkan med studieförbundet Sensus medverkat i arbetet genom såväl skriftliga förslag som genom att kommunicera med projektgruppens medlemmar.

Johannelunds teologiska högskola, Uppsala universitet och Mittuniversitetet har var för sig anmält intresse för att delta i utformandet av Svenska kyrkans utbildningsorganisation.

Arbetet med innehåll och organisation för Svenska kyrkans utbildningar har syftat till att ta fram beslutsunderlag i vilket olika förslag bedöms dels utifrån för Svenska kyrkans utbildningar i framtiden viktiga säkra och osäkra omvärldstrender, dels utifrån de utgångspunkter som nämnden gett rörande utbildningarnas innehåll och verksamhetens organisering. Förslaget har utvecklats, preciserats och justerats efter diskussioner och behandling i nämnden.

Uppdraget har varit att utarbeta ett förslag till en sammanhållen utbildningsorganisation för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Organisationsförslaget ska ange hur ansvaret fördelas mellan utbildningsanordnare, Svenska kyrkan på den nationella nivån samt de tretton stiftet. Nämndens uppdrag till kansliet i november 2011 var att ta fram ett förslag på organisation i egen regi och ett alternativ i annan regi och beskriva förutsättningar och konsekvenser för dessa två alternativ beträffande kvalitet, ekonomi, hållbarhet och flexibilitet. Som underlag för nämndens beslut finns jämförelser mellan organisation i egen regi, i högskoleregion och i folkhögskoleregion.

Nämnden gav följande kriterier för arbetet med organisationsförslagen:

1. Kostnader för de olika alternativen ska redovisas och ekonomiska beräkningar av utbildningsorganisationen ska göras med hänsyn till nuvarande budgetram.
2. Utbildningsorganisationen ska innefatta och "hålla samman" samtliga utbildningar. Ansvar för och relationerna mellan de olika utbildningarna ska framgå.
3. Utbildningsorten eller orterna kan vara en eller flera.
4. Svenska kyrkan har på den nationella nivån ett övergripande ansvar för sina utbildningar till diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst. Vad detta innebär och hur ansvaret ska utövas ska tydligt framgå av organisationsförslaget.
5. Fackutbildning för de olika professionerna sker inom befintliga statliga utbildningssystem, och därför ska hänsyn tas till fackutbildningarna och gällande examina.
6. Det pastoralteologiska slutåret eller slutterminen ska relatera till respektive fackutbildning och examensnivå och ge studenten eller eleven relevanta redskap för sitt kommande yrke.

Arbetet har utförts utifrån förutsättningarna att den nya organisationen för det pastoralteologiska slutåret/slutterminen ska vara hållbar i så måtto att den inte ska behöva reformeras omedelbart efter att den implementerats. Detta innebär att den måste vara byggd för att hantera förändringar i Svenska kyrkan och i omvärlden.

Avgränsning av uppdraget

Nämnden avgränsade sitt uppdrag genom att konstatera att det i nämndens uppdrag inte ingår att ta ställning i de lärofrågor som berör vinning och vinningstjänsterna eller att överväga en eventuell utökning eller begränsning av pastorsadjunktsåret. Uppgiften innebär utformning av utbildningar för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster, vilket betyder att nämndens beslut inte tar berör utbildning för andra yrkesgrupper inom Svenska kyrkan. I frågor som regleras av kyrkoordningen påpekar nämnden i sin rapport detta. Nämndens beslut följer gällande ordning.

Uppdraget har följaktligen *inte* omfattat:

- ♦ **Definition av vinning och ämbete eller innebörden av ett karitativt diakonat.**
Förslaget att diakonens uppdrag inom Svenska kyrkan ska vara karitativt går tillbaka på Ombudsmötets beslut 1990 och utredningen *Diakonins ämbete* (SKU 1995:1). Diakonats kyrkorättsliga ställning fastställdes i kyrkoordningen 1999. Sedan dess beskrivs diakonatet som karitativt, men pedagogiska och liturgiska funktioner ingår i kyrkoordningens beskrivning av diakonens uppgifter.

- ♦ **Pastorsadjunktstjänst och en eventuell motsvarande introduktionstjänst för diakoner.** Under höstens samtal med stiftens framfördes synpunkter på att kostnaden för pastorsadjunktstjänsten är ekonomiskt betungande. Flertalet stift menade dock att diakonerna bör ges samma möjlighet som prästerna eftersom båda är vigningstjänster. Pastorsadjunktstjänsten regleras i kyrkoordningen och kommer därför att finnas med i förslaget till utbildning för präst. Frågan behöver dock bearbetas vidare. En diskussion om en introduktionstjänst för diakoner har efter nämndens beslut inletts mellan stiftens biskopar och kyrkostyrelsen.
- ♦ **Gränsdragning mellan utbildning till och antagning för diakon och präst.** Att utse blivande diakoner och präster åligger biskoparna. Antagningsprocessen till diakon och präst är inte en utbildningsdel utan är kopplad till lämplighet och kallelse. Det behöver klargöras och säkerställas var gränsen går mellan utbildning och antagning.
- ♦ **Arbetet med utbildningsplaner för de pastoralteologiska kurserna, kursplan och antagning** för kantorer vid folkhögskola samt examens- och tjänstetitulatur för kantorer eller organister fullföljas under 2012.

Omvärldsanalys

För att förstå de utmaningar som Svenska kyrkan står inför och som påverkar utformning och organisering av utbildningarna har en kortfattad omvärldsanalys sammanställts. De centrala frågor som särskilt berör de framtida utbildningarna är antalet förväntade studenter, hur tillgången på tjänster ser ut och vilka utmaningar kyrkan och därmed anställd personal kommer att möta. Analysen följer den omvärldsbevakning som görs på den nationella nivån för.

Medlemsutveckling och de ekonomiska förutsättningarna

Svenska kyrkan har förlorat medlemmar under 2000-talet. Sedan 2004 har antalet medlemmar minskat från cirka 7 059 000 till ungefär 6 553 000 (2011). Detta innebär en genomsnittlig minskning med omkring 72 000 medlemmar eller ungefär en procentenhet per år. De analyser som gjorts av kyrkokansliets analysenhet prognostiserar en fortsatt minskning med sammanlagt cirka 780 000 medlemmar till år 2020, vilket skulle innebära ett medlemsantal på omkring 5 773 000. Ju längre framåt i tiden man sträcker sig, desto svårare är det att göra prognoser. Det är dock sannolikt att medlemsantalet kommer att fortsätta att minska under 2020-talet. Däremot finns det ingenting som säger att kyrkans åtagande och ansvar skulle minska då medlemsantalet går ned. Det är exempelvis svårt att i dag veta hur antalet kyrkbesökare och antalet aktiva i kyrkan kommer att förändras. Under 2000-talet har antalet huvudgudstjänster och kyrkliga handlingar minskat och en fortsatt minskning kan tänkas påverka rekryteringen av kyrkomusiker och präster. Det finns dock ingen automatik i detta. Kyrkan kan t.ex. önska spela en mera aktiv roll i samhället, trots ett minskat medlemsantal.

Om organisatoriska förändringar medför att antalet pastorat blir färre bör det ge möjligheter till administrativa effektiviseringar, men förändringarna innebär inte i sig några dramatiska förändringar när det gäller behovet av diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker eller präster. Svenska kyrkan är resursstark vad gäller fastigheter och ekonomi, men står inför stora utmaningar såväl organisatoriskt som innehållsligt. Trossamfundet har idag att formulera sig i ord, handling och spiritualitet under andra förutsättningar än innan relationsförändringen mellan kyrka och stat.

De kommande årens pensionsavgångar kommer att utvisa hur pastoraten väljer att prioritera. Idag kan man inte se en tydlig trend vad gäller om tjänsternas återbesätts eller inte. Märkbart är dock att församlingarna anställer nya grupper utifrån sina behov: informatörer, rytmpedagoger, ekonomer och lärare. Det är en viktig uppgift att utbilda kompetenta medarbetare och att kommunicera de påtagliga fördelarna med att anställa välutbildade kyrkoarbetare.

En försvagad finansiell situation skulle däremot kunna tvinga Svenska kyrkan att se över organisationens storlek. Medlemsintäkterna beror på antalet medlemmar, avgiftens storlek samt medlemmarnas löneutveckling och arbetsmarknad. En fortsatt minskning av medlemsantalet i kombination med att de som begär utträde ur kyrkan betalat mer än en genomsnittlig medlemsavgift innebär att det finns anledning att utgå från att medlemsintäkterna i fast penningvärde kommer att minska.

Det är också rimligt att vara försiktig i bedömningar av framtida avkastning från prästlönstillgångar och fonder. Försiktighet bör också iakttagas beträffande bedömningar av utvecklingen av de kyrkoantikvariska medlens storlek.

Framtida ekonomiska frågor och pastorala utmaningar behandlas med större djup av Strukturutredningen, (SKU 2011:2). Kostnadsutvecklingen och de minskade intäkterna beräknas leda till ett sparbehov om 2 procent per år under åren fram till 2020. Det är rimligt att utgå från att sparbehoven därefter kommer att vara minst lika stora på grund av att generationsskiftet tar fart först efter 2020.

Slutsatser:

- ◆ De kommande årens pensionsavgångar kommer utvisa hur pastoraten väljer att prioritera. Vi kan idag inte se en tydlig trend vad gäller tjänsternas återbesättning eller inte.
- ◆ Ett lägre medlemsantal medför inte automatiskt att kyrkan behöver färre anställda. Svenska kyrkan är resursstark vad gäller byggnader, ägande och ekonomi men står inför ett paradigmskifte.
- ◆ På sikt kan dock en minskning av antalet gudstjänster och kyrkliga handlingar påverka behovet av utbildade kyrkomusiker och präster.

Demografi och utbildning

Det finns en stor utmaning knuten till frågan om var människor bosätter sig. Inflyttningen till de större städerna kan förväntas fortsätta och det är främst de yngre som flyttar. En ny trend är att unga flyttar till större tätorter och förblir staden trogen eftersom den erbjuder den livsstil som den unga människan vill vara en del av. Förr flyttade de som bildat familj oftast tillbaka till hemorten eller från stadens centrum till dess ytterområden. Nu ser vi en ålderssegregering mellan land och stad och inom staden. Dessutom segregeras staden utifrån sociala skillnader. Omflyttningarna ger kyrkan särskilda utmaningar att möta: att vara närvarande där många (och särskilt yngre) människor samlas och samtidigt finnas nära de allt färre och äldre i avfolkningsbygder. Kyrkan ska utbilda för tjänst i såväl storstad som glesbygd. Det betyder att varierande kompetenser kan komma att efterfrågas inom de olika yrkena. För varje generation stiger utbildningsnivån. I åldern 55-64 år har 23 procent förgymnasial utbildning som högsta utbildning och 18 procent har en minst treårig eftergymnasial utbildning. I gruppen 25-34 år har endast 11 procent förgymnasial utbildning som högsta utbildning och 31 procent har en minst treårig eftergymnasial utbildning. Det finns för övrigt ett rätt starkt samband mellan utbildningsnivå och närhet till större stad. En slutsats man kan dra av detta är att de höga ambitioner som finns när det gäller kyrkoarbetsares

teoretiska och pastoralteologiska utbildning svarar väl mot en framtid där alltfler av medlemmarna är välutbildade.

KsSkr 2012:2
Bilaga 3

Samtidigt som allt fler kommit att studera vid universitet och högskolor har rollen för folkhögskolorna förändrats. Dessa skolor har historiskt sett i huvudsak rekryterat människor som inte haft tillgång till utbildning i annan form. Under 2000-talet har detta förändrats, så att folkhögskolorna i dag i större utsträckning rekryterar personer som till exempel behöver komplettera sin skolgång. Åldern för de deltagande vid folkhögskolans kurser har också sjunkit markant (Caroline Runesdotter, 2010).

Unga kvinnor utbildar sig i större utsträckning än unga män (Befolkningens utbildning, SCB 2010). På det hela taget är det vanligare bland unga kvinnor än bland unga män att inrikta sig mot vård och pedagogik, områden som i vissa bemärkelser ligger nära Svenska kyrkans verksamhet. En av utmaningarna för kyrkan är att till de kyrkliga utbildningarna rekrytera såväl män som kvinnor.

De unga möter i dag ett större utbud av utbildning än dagens äldre gjorde under sin studieaktiva tid. Utbildningssystem samordnas på europeisk nivå och utbyten med andra delar av världen blir en naturlig del för många unga. Genom den s.k. Bolognaprocessen (högskolereformen) blir de högre utbildningarna i Europa mera likartat organiserade. Det blir allt lättare att genomföra delar av eller hela sina universitetsstudier utomlands, och genom utbildningarnas jämförbarhet blir det också lättare att arbeta utanför sitt hemland. Kyrkorna i Europa har hittills inte varit särskilt aktiva inom Bolognaprocessen, trots att många äger egna universitet eller andra utbildningsanordnare och trots att en ökad internationalisering exempelvis kan påverka teologiämnets inriktning och utveckling (Eloranta, Elina (2011) *CSC Report on the Future of European Higher Education*). Även arbetsmarknaden blir större, såväl genom anpassning av regelverk som genom ökade kunskaper och större resvana bland de yngre. I denna miljö ska Svenska kyrkan attrahera och rekrytera sina framtida medarbetare. Samtidigt ger Svenska kyrkan möjlighet att arbeta utanför Sveriges gränser i utlandskyrkan och i systerkyrkor. Borgåöverenskommelsen skapar också möjlighet till arbete utanför Sverige. Undersökningsföretaget Kairos Future har genom studier visat att det bland 80-talisterna finns ett starkt uttalat krav på ett meningsfullt arbete. Förutsättningarna att rekrytera unga borde således vara goda, och en ny rekryteringsbas är de unga konfirmandassistenter (ca 8000 personer). Under ett antal år har Svenska kyrkan dock haft svårt att rekrytera tillräckligt antal till utbildning till kyrkomusiker och församlingspedagog. Erfarenheten är att församlingar anställt medarbetare som saknar formell kyrklig utbildning. Antalet utexaminerade präster och diakoner har ungefär motsvarat den efterfrågan som finns i församlingarna.

Sammantaget är bedömningen att Svenska kyrkan troligen kommer att rekrytera allt färre personer till de kyrkliga utbildningarna. Begränsade resurser och de utmaningar som Svenska kyrkan står inför kräver kunniga och engagerade medarbetare. Det krävs också stora insatser för att stärka Svenska kyrkans attraktionskraft som arbetsplats. En andra karriär i Svenska kyrkan är vanligt inom samtliga fyra yrkesgrupper.

Slutsatser:

- ♦ Kyrkan ska utbilda för tjänst i såväl storstad som glesbygd. Det betyder att varierade kompetenser kan komma att efterfrågas inom de olika yrkena.
- ♦ En trend är att unga flyttar till större tätorter och stannar kvar. De ambitioner som finns när det gäller de fyra yrkesgruppernas teoretiska och

pastoralteologiska utbildning svarar väl mot en framtid där allt fler av landets befolkning har en akademisk utbildning. Det är en särskild utmaning för kyrkan att attrahera såväl män som kvinnor till utbildningarna.

- ♦ Utbildningssystem samordnas på europeisk nivå och utbyten med andra delar av världen blir en naturlig del för många unga.
- ♦ Bedömningen är att ett relativt litet antal personer kommer att rekryteras till utbildning för tjänst i Svenska kyrkan

Diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster i framtidens kyrka

Diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster är nyckelpersoner för kyrkans framtida utveckling, och utgångspunkten är att denna syn är väl förankrad i Svenska kyrkan. Därför har beräkningarna för framtida utbildningsdimensionering gjorts med utgångspunkten att kyrkan kommer att prioritera dessa grupper.

Beräkningarna bygger därmed på oförändrat antal anställda i dessa kategorier, trots de eventuella sparkrav som kommer att finnas. Om resurserna minskar och man dessutom inte får ett tillfredställande antal sökande kan förutsättningarna försämrats ytterligare. Detta bygger på oförändrad fördelning mellan tjänster. Samtidigt är det också rimligt att göra beräkningar som grundas på att besparingar kommer att beröra även dessa grupper. Beräkningarna baseras därför också på att antalet i de yrkesgrupper vi studerar kommer att minska med 2 procent per år (SKU 2011:2). Beräkningarna är gjorda fram till år 2030 och det är naturligtvis viktigt att tänka på att ju längre fram i tiden man spanar, desto svårare är det att bedöma rimligheten i de antaganden gjorts om kyrkans utveckling. Av tabell 1 framgår hur många yrkesutövare som finns i dag samt antalet om besparingar genomförs enligt ovan.

Tabell 1. Antal diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster idag och i framtiden: oförändrad fördelning mellan yrkesgrupper och 2 procents årlig besparing.

KsSkr 2012:2
Bilaga 3

Yrkeskategori	Nuvarande antal samt fort- satt antal utan besparingar	2020 (2 % bespa- ring per år)	2025 (2 % bespa- ring per år)	2030 (2 % bespa- ring per år)
Diakoner	1125	938	848	766
Församlings- pedagoger	812	677	612	553
Kyrkomusiker	1998	1666	1506	1361
Präster	3156	2631	2378	2150
Totalt	7091	5912	5344	4830

Av tabellen kan man konstatera att en besparing om 2 procent per år på sikt skulle ha ganska dramatiska konsekvenser. I dagsläget är det troligen rimligt att utgå från att antalet tjänster år 2020 kommer att vara någonstans emellan dagens drygt 7 000 och knappt 6 000, medan antalet år 2030 rör sig från dagens drygt 7 000 till knappt 5 000.

Hur ser utbildningsbehoven ut?

Utbildningsbehoven styrs av

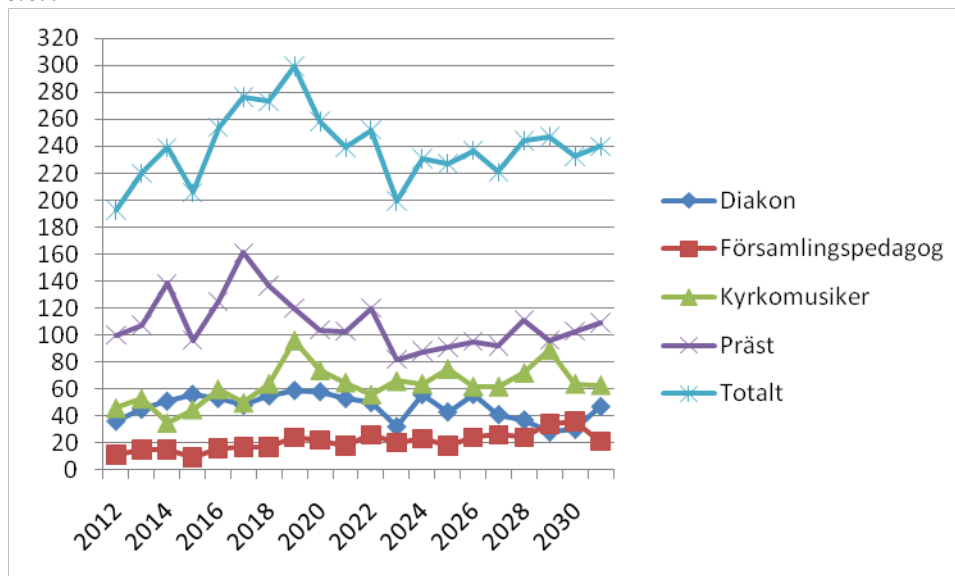
- ♦ antalet tjänster av respektive kategori som kyrkan önskar tillsätta
- ♦ antalet personer som lämnar sin tjänst på grund av pension eller av andra skäl
- ♦ antal år anställd i yrket

Det har redan konstaterats att det i dag är oklart hur många diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster som kyrkan kommer att sysselsätta i framtiden. Därför kommer beräkningar att ske utifrån de olika bedömningar som gjorts ovan.

Beräkningarna baseras på pensionsavgångar inom varje yrkeskategori. Eftersom vissa lämnar sin tjänst tidigare än vid pension, medan andra fortsätter att arbeta längre tid, har en ungefärlig bedömning gjorts av att antalet personer som genomgår utbildningarna ska utgöra 105 procent av det antal som ska ersättas.

Det är också svårt att göra prognoser kring framtida omfattning av deltids-tjänster, tjänstledigheter m.m. Här är utgångspunkten oförändrad arbetstidslängd, vilket innebär att antalet personer som behöver utbildas inte har justerats utifrån antaganden om förkortad eller förlängd arbetstid. Det första diagrammet visar årliga utbildningsbehov under förutsättning att kyrkan önskar bibehålla dagens antal medarbetare i de olika kategorierna.

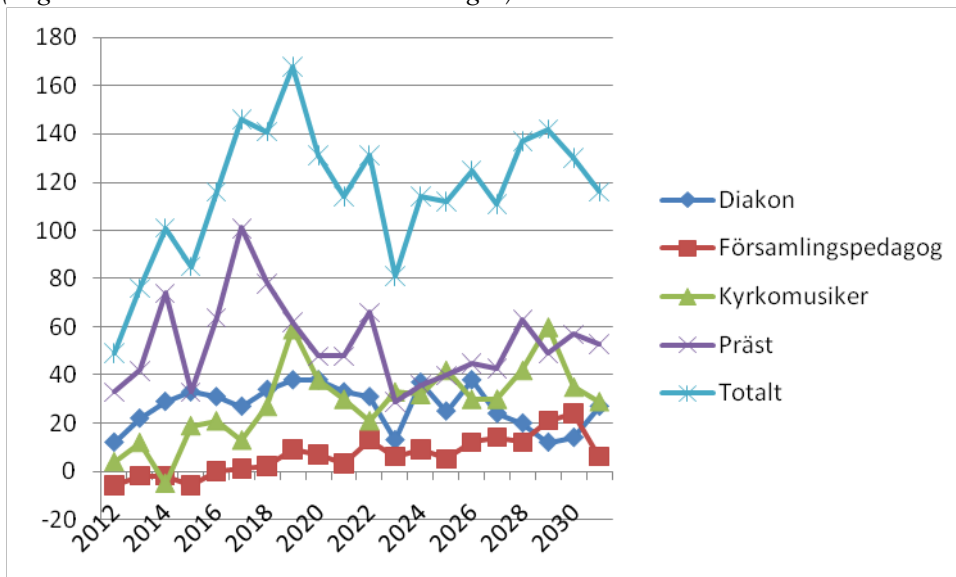
Diagram 1. Utbildningsbehov vid oförändrad ambitionsnivå avseende antal tjänster.

En utbildningsorganisation bör kunna dimensioneras för att utbilda upp till 240 personer per år om Svenska kyrkan väljer att hålla fast vid dagens ambitionsnivå när det gäller antal diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker, och präster.

Beräkningen är baserad på åldersavgång men i övrigt en oförändrad bemanning och på att antalet anställda inte minskar

Diagram 2. Utbildningsbehov vid 2 procents indragningar av tjänster varje år (negativa tal har satts till 0 i summeringar).

I diagram 2 framgår att utbildningsbehoven sjunker relativt dramatiskt. Vissa år behövs ingen som helst utbildning av församlingspedagoger och kyrkomusiker (minusmarkeringar i diagrammet anger att beräknade pensionsavgångar är färre än vad som motsvaras av årets besparing i antal tjänster). Om besparingar genomförs på denna nivå, skulle utbildningarna dimensioneras för att ta emot i genomsnitt drygt 115 personer per år och det skulle vara rimligt att planera för en flexibilitet som innebär att en årlig antagning om 100 till 130 personer skulle kunna hanteras utan större svårigheter.

Givet den osäkerhet om framtida resurstillgång som beskrivits innebär dessa beräkningar att en utbildningsorganisation skulle behöva klara av allt från 100 till 240 antagna per år. De olika förslag som beskrivs i denna rapport bygger på att i genomsnitt 225 personer ska utbildas varje år. Detta är en rimlig nivå för att i stort sett behålla antalet aktiva diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Det är angeläget att inför beslut kring organisering av Svenska kyrkans utbildningsinstitut också göra bedömningar av hur olika lösningar kan anpassas till ett minskat antal studerande.

Det är viktigt att notera att samtliga beräkningar ovan utgått från efterfrågan av personal. En viktig förutsättning är också att utbildningarna och de yrken de leder till uppfattas som attraktiva, så att tillströmningen av sökande är god. Om Svenska kyrkan behöver utbilda färre personer än tidigare skärps kraven ytterligare på de sökandes lämplighet.

Slutligen kan det finnas anledning att jämföra de framtida utbildningsbehoven med dagens dimensionering av den pastoralteologiska utbildningen. År 2011 examinerades 216 personer, av vilka 65 var män. Sedan 2005 har genomsnittlig examination varit 213 personer per år, vilket ska ställas mot att antalet utbildningsplatser varit 330. Det finns två förklaringar: dels fyller man inte utbildningarna, dels examineras inte alla antagna. Outnyttjade studieplatser har i huvudsak funnits på präst- och församlingspedagogutbildningarna. Förklaringen är en överdimensionering av antalet platser i förhållande till antalet studenter som önskar gå profilåret.

Slutsats:

- ◆ Givet den osäkerhet om framtida resurstillgång som beskrivits, innebär dessa beräkningar att en utbildningsorganisation skulle behöva klara av att utbilda mellan 100 och 240 personer per år.

Framtida utmaningar att möta

Den utveckling som beskrivits ovan visar att det finns starka skäl att se över den pastoralteologiska utbildningen och besluta om hur den ska bedrivas och organiseras. Prognoserna är ett redskap för att planera för framtiden. Hur Svenska kyrkans framtid ser ut beror i stor utsträckning på hur kyrkan väljer att förhålla sig till och påverka faktorer i omvärlden som bedöms viktiga för Svenska kyrkan. Det är viktigt att reflektera över hur medlemssiffrorna kan påverkas och över vilka möjligheter kyrkan har att befästa och utveckla sin roll för kyrkotillhöriga och för människor i allmänhet.

Man kan observera samhällsförändringar som påverkar kyrkans möjligheter och människors behov av kyrkan. Det är exempelvis uppenbart att ett mångkulturellt Sverige rymmer utöware av många religiösa åskådningar. Det är en viktig utmaning för Svenska kyrkan att förhålla sig till denna utveckling, som också kan ge möjligheter till berikande samarbeten som kan påverka människors liv.

Församlingens grundläggande uppgift är att fira **gudstjänst**, bedriva **undervisning** samt utöva **diakoni** och **mission**. Kyrkans framtid beror på hennes förmåga att förstå och utföra denna uppgift på ett sätt som upplevs som relevant av de kyrkotillhöriga. Samtliga medlemsundersökningar visar på betydelsen av de kyrkliga handlingarna. Dessutom pekas i medlemsundersökningarna på att arbete bland utsatta är angeläget, liksom arbetet med barn och unga. Diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster är nyckelpersoner i kyrkans arbete. Svenska kyrkans högst prioriterade områden – vid sidan av att förvalta och tillhandahålla kyrkobyggnader – har alltså direkta kopplingar till de församlingsvårdande tjänsterna. En av kyrkans stora utmaningar är de pastoralala frågorna.

Enligt evangelisk-luthersk syn är det varje människas uppdrag att tolka livet utifrån bibel, tradition och erfarenhet. Svenska kyrkan har också valt att ge anställd personal nyckelfunktioner. Viktiga framtidsfrågor är inte minst vilken kompetens som kommer att krävas och hur den ska användas i relationen till de kyrkotillhöriga i den lokala församlingen.

En stark förändringstendens är att värderingar och samhällsstrukturer förändras. Tvåstarka förändringar är att verksamheter som tidigare bedrivits av samhället i allt större utsträckning bedrivs i annan – ofta privat – regi, samtidigt som finansieringen fortfarande i huvudsak kommer från stat eller kommun. Detta gäller t.ex. för barnomsorg, skola och sjukvård. I *Arbetsformer i förändring – församlingens uppgift och förutsättningar* (SKU 2009:2), konstaterar Per Eckerdal utifrån teologiska och diakonala ståndpunkter att Svenska kyrkans församlingar i dag kan driva och redan driver verksamhet i bolagsform med innehållslig anknytning till kyrkans uppgifter.

De offentligfinansierade trygghetssystemen kompletteras i allt större utsträckning med privatfinansierade lösningar. Det handlar exempelvis om de tilläggsförsäkringar till arbetslöshetskassan som många fackförbund erbjuder, privata sjukvårdsförsäkringar och privata kapitalförsäkringar eller pensionslösningar. Man skulle kunna hävda att solidariteten tidigare i stor utsträckning institutionaliserats, medan solidariteten i dag i större utsträckning beskrivs som en privat fråga. Sedan 1980 har inkomstklyftorna ökat i Sverige. Denna beskrivning kan få konsekvenser för hur människor relaterar till och efterfrågar Svenska kyrkans solidaritet och gemenskap. En av utmaningarna för kyrkan idag är att engagera sig och sina medlemmar i ett alltmera angeläget arbete grundat på solidaritet och gemenskap – och att klara av att arbeta långsiktigt och hållbart så att mänskliga och andra resurser brukas med omsorg och förnuft. Svenska kyrkans medlemmar och medarbetare är, som tidigare uttryckts, nyckelaktörer i detta arbete. Diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster är fyra centrala medarbetargrupper. När en ny organisation för utbildning för dessa tjänster ska byggas upp är det naturligtvis viktigt att denna blir resurseffektiv och flexibel. Viktigt är också att Svenska kyrkan kan attrahera, utbilda och fortbilda personer som är väl skickade att möta omvärlden, att integrera tolkning av evangelium i sina liv, att företräda kyrkan och verka för solidaritet och gemenskap.

Sammanfattningsvis pekar omvärldsanalysen på flera utmaningar för Svenska kyrkan:

- ◆ Minskande medlemsantal och ett minskat ekonomiskt utrymme ställer krav på anpassningar och utveckling av Svenska kyrkans verksamhet.
- ◆ Besparingskrav kan medföra att antalet utbildningsplatser vid de pastoralteologiska utbildningarna kommer att minska.
- ◆ Förändrade värderingsmönster och ett ändrat samhällsklimat ställer nya krav på kyrkans uppdrag att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.
- ◆ De kyrkliga yrkenas och utbildningarnas attraktionskraft måste stärkas bland yngre

Utbildningarnas inriktning och innehåll

KsSkr 2012:2
Bilaga 3

I september 2011 antog Nämnden för utbildning, forskning och kultur ett förslag till innehåll och form för utbildning till diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst att användas som arbetsmaterial i möte med stiftet under perioden oktober-december 2011. Förslaget presenterades i stiftet, i grupper av studenter och lärare, vid stiftsrekryterarmöten, vid biskopsmötet, vid kyrkomötet, för Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och de fackliga organisationerna. Överläggningarna har dokumenterats i en särskild rapport och ligger till grund för det beslut nämnden tagit.

Utbildning till diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst inom Svenska kyrkan

Diakonens, församlingspedagogens, kyrkomusikerns och prästens uppdrag utgår från församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt att utöva diakoni och mission. Uppdraget är gemensamt med alla kyrkotillhöriga men betoningen i uppdragen är olika. *"Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas"* (kyrkoordningen, andra avdelningen, inledningstexten). *Alla kyrkans anställda och medarbetare skall tjäna kyrkan och församlingen och i det uppdrag de fått bidra till att evangeliet blir känt, kyrkan uppbyggd och människorna tjänade.* (kyrkoordningen, sjunde avdelningen, inledningstexten).

Utgångspunkten är att det utbildningsförslag som utarbetats ska fungera nu och i framtidens kyrka, även när det finns behov av justeringar och förändringar. Förslaget utgår från att antalet anställda i pastoraten kommer att bli färre och att dessa kommer att ställas inför mer mångfasetterade uppgifter och nya utmaningar. Som en följd av detta bör diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster vara välutbildade, vilket ställer krav på fack- och yrkesutbildning samt på det pastoralteologiska slutåret eller slutterminen. Dessutom krävs en kontinuerlig fortbildning av Svenska kyrkans anställda för att ge möjligheter för att utveckla den kompetens som efterfrågas.

Fackutbildningarna

Fackutbildningarna för Svenska kyrkans utbildningar ges inom högskola, universitet och folkhögskola och följer ordningen för studier vid universitet och högskola inom Europa. En kandidatexamen innebär tre års studier och är en grundutbildning. Ytterligare två år på avancerad nivå ger en masterexamen. Sverige har dessutom en magisterexamen vilket innebär fyra års studier. Efter avancerade studier följer doktorandstudier. Eftersom systemet är gemensamt inom Europa ger det möjligheter för studenter att läsa delar av sin utbildning utomlands eller vid olika lärosäten. För diakon, församlingspedagog och kyrkomusiker (organist) krävs framöver minst en kandidatexamen eller yrkesutbildning vid högskola eller universitet. För präster krävs en magisterexamen. Samtliga grupper kan läsa vidare på avancerad nivå till en magister-, master eller fortsätta till en doktorsexamen. En kantor studerar vid folkhögskola eller musikhögskola/högskola och oavsett läroanstalt kommer kantorer att kunna validera sin utbildning för vidare studier.

Studentperspektivet är betydelsefullt

För tjänst i Svenska kyrkan krävs förutom en fackutbildning även praktik och pastoral utbildningsmoment. Kombinationen av dessa utbildningsdelar har hittills visat sig vara en svårlöst ekvation att lösa för studenten. Därför är ambitionen att skapa en studiegång som är rimlig att följa för studenten. Praktiktider och mötesplats mellan stift och student är utbildningsmoment förlagda i respektive stift och behöver ske i samråd med studenten.

Som framgår av rapportens omvärldsanalys finns en osäkerhet om det framtida antalet anställda och vilka kompetenser som kommer att efterfrågas i pastoraten. Därför behöver fackutbildningarna även kunna kvalificera för andra tjänster i samhället så att flera yrkesvägar är möjliga. Detta gäller särskilt för diakoner, församlingspedagoger och kyrkomusiker. Fackutbildningarna följer gällande utbildningssystem, vilket också underlättar för kyrkans rekrytering. En viktig förutsättning för de pastoralteologiska utbildningarna är att de studerande har möjlighet att erhålla studiemedel från CSN. Det finns för närvarande ingen anledning att tro att denna möjlighet kommer att upphöra.

Pastoralteologisk utbildning

Svenska kyrkan på den nationella nivån ansvarar för den pastoralteologiska utbildningen. I detta utbildningsmoment ska studenterna integrera fackutbildning med pastoralteologi samt verksamhetsförlagd utbildning och praktik. Syftet är att ge kunskaper och färdigheter som krävs för tjänst i Svenska kyrkans församlingar. För att underlätta studenternas studiegång har de pastoralteologiska delarna samlats till ett slutår eller en sluttermin. Undantaget utgör prästernas introducerande pastoralteologiska kurs som omfattar 10 veckor, den som i dag kallas Pastoralteologisk kurs A (förkortad PA). Erfarenheterna från 2007 års prästutbildning har visat att denna kurs varit viktig för studenternas förståelse av vad det innebär att vara präst. I 2007 års ordning var prästernas pastoralteologiska utbildning uppdelad i tre delkurser (Pastoralteologisk kurs A, B och C) samt en avslutande termin (Pastoralteologisk kurs D). Kurserna var vid starten 2007 integrerade i universitetsutbildningen. Denna möjlighet finns inte för närvarande, då högskoleverket ställt sig negativt till universitetens samverkan kring de pastoralteologiska kurserna. De präststudenter som nu studerar enligt 2007 ordning har i flertalet fall fört samman kurserna PB, PC och PD till ett slutår. PA-kursen kommer fortsättningsvis att ingå under de blivande prästernas akademiska utbildning, men den sker nu i Svenska kyrkans egen regi. Diakoner och församlingspedagogerna läser också ett avslutande pastoralteologiskt år medan organister och kantorer går en pastoralteologisk termin vid ett tillfälle under sin utbildningstid. För kantorer vid folkhögskola kan den pastoralteologiska terminen integreras med de kyrkomusikaliska kurserna. De pastoralteologiska kurserna skräddarsys för att passa respektive yrkeskategori. I de kommande utbildningsplanerna formuleras ämnen och mål för studierna. Gemensamma utbildningsmoment ska finnas inom relevanta områden.

Församlingserfarenhet, praktik, verksamhetsförlagd utbildning och mötesplats mellan stift och student

Praktik

Praktik ingår i dag för samtliga utbildningar med 3 månaders praktik samt med ett varierat antal veckor verksamhetsförlagd utbildning. Åtta veckors praktik föreslås för alla grupper och denna genomförs i det stift studenten tillhör. Kyrkomusiker har i dag ingen uttalad stiftstillhörighet, vilket blir en särskild fråga

att lösa när det gäller praktikplatser. Dessa åtta veckor ska ge kännedom om församlingens liv men också ge erfarenheter av det egna yrkets arbetsuppgifter samt av möten med anställda i tjänst. För varje student ska finnas en handledare som stiftet utsett och som har genomgått utbildning för uppdraget. Diakoner och präster kan ha fyra veckors praktik innan de antas av biskopen. Utöver detta tillkommer fyra veckors individuell praktik. Församlingspedagoger och kyrkomusiker har åttaveckors praktik.

Verksamhetsförlagd utbildning

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en del av den pastoralteologiska utbildningen. Den skiljer sig från praktiken genom att den är reglerad och ska innefatta vissa utbildningsmoment som relaterar till de teoretiska studierna. VFU sker i det stift där studenten blivit antagen eller som studenten tillhör. För blivande präster omfattar denna utbildning sammanlagt två tillfällen om tre veckor. För diakoner och församlingspedagoger omfattar utbildningen en period på tre veckor. Kyrkomusiker har ingen VFU-period.

Mötesplats mellan stift och student

Mötesplatsen mellan stift och student är till för att studenten ska få lära känna sitt stift och är också ett möte mellan blivande och tjänstgörande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Enligt samtliga stifts önskemål ska samverkansmoment mellan de fyra yrkesgrupperna finnas. Hur upplägget av dessa tillfällen ser ut har varje stift att utforma efter egna önskemål. Mötesplats mellan stift och student omfattar 8–10 dagar, vilket kan innebära

- ◆ samtalsgrupper om tro och liv i relation till kommande yrkesidentitet
- ◆ deltagande i stiftsarrangemang och kurser
- ◆ kännedom om stiftet och Svenska kyrkans liv
- ◆ möten, samtal och utbildning tillsammans med stiftens handläggare

Portfolio

Portfoliomodellen används inom många yrkesutbildningar. Portfolio är en loggbok, en pärm, som studenten själv ansvarar för och i vilken studenten samlar sina betyg, uppsatser och intyg. Portfoliomodellen ska binda samman den enskildes utveckling, akademiska studier, praktik och pastoralteologisk reflektion med Svenska kyrkans uppställda mål och krav på kompetenser. Modellen möjliggör såväl en fortlöpande som en slutlig redovisning av genomförda studier i mötet mellan studenten och det stift studenten tillhör, det vill säga med handläggaren för rekrytering och vid antagning med biskopen. Rekryterare och biskop möter regelbundet den blivande diakonen, församlingspedagogen och prästen för samtal. Ett sådant samtal kan med fördel utgå från det som portfolion vid det tillfället innehåller. På det sättet bidrar portfolion till en kontinuitet och progression i samtalen mellan den studerande och stiftsrepresentanten.

I ett rörligt utbildningssystem ligger ansvaret i stor utsträckning på studenten. Det är studenten själv som under utbildningens gång och vid utbildningens slut ska redovisa graden av måluppfyllelse. Detta kan han eller hon med fördel göra med hjälp av det som under studierna och praktiktjänstgöringarna samlats i portfolion.

Pastorsadjunktstjänsten

Pastorsadjunktstjänsten finns kvar för präster eftersom det regleras i kyrkoordningen. Nämnden är väl medveten om att diakonerna önskar samma

förhållande och att representanter från tio stift vid överläggningar under hösten 2011 har uttalat sig för att lika villkor ska råda för diakoner och präster.

Nämnden föreslår att frågan bereds vidare efter samråd med biskoparna.

Antagning och församlingserfarenhet

Erfarenhet av och kunskap om Svenska kyrkans arbete och om vardagen i församlingen ska som ovan angett ingå som en del i utbildningsgången i form av åtta veckors praktik. Denna praktik ansvarar den nationella nivån för i samarbete med stiftet.

Nämnden förordade i sitt förslag till stiftet (september 2011) engagemang i församling under två års tid för diakon, församlingspedagog och präst som en väg för studenten att få erfarenhet av det kyrkliga livet. För kyrkomusiker föreslogs engagemang under ett års tid. Hur kraven ska formuleras och kontrolleras när det gäller erfarenhet och kunnande bör utredas innan den nya studieordningen träder i kraft. Stiftet har i överläggningar under hösten påpekat vikten av att definiera vilka krav på kyrkligt engagemang som ska ställas på studenterna och hur ansvarsfördelningen ska se ut mellan stiftet och den nationella nivån.

Gränsen mellan vad som är utbildning och vad som är stiftens ansvar vid antagning av diakon och präst bör utredas vidare.

Studiegång för diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst

I följande staplar beskrivs studiegång för respektive yrke. Studiegång innebär alla de olika utbildningsmoment som en student ska läsa fram till avslutad utbildning. Fackutbildning som här innebär grundutbildning vid folkhögskola, högskola eller universitet, de pastoralteologisk året/terminen samt praktik och mötesplats mellan stift och student.

Varje utbildningsmodul i figurerna motsvarar en termin eller en yrkesutbildning vilket framgår av bilden. Färgerna anger vem som är ansvarig utbildningsanordnare. De röda blocken är pastoralteologisk utbildning vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut, de gröna blocken är praktik och möten i stiftet, vilka genomförs vid varierande tidpunkter parallellt med fackutbildningen. De blå blocken beskriver den utbildning som genomförs vid folkhögskola, högskola eller universitet. I en kandidat- eller magisterexamen för diakon, kyrkomusiker och präst finns i vissa fall angivet vad som ska studeras och om studenten ska ha ett huvudområde. Varje universitet och högskola bestämmer självständigt sina huvudområden. För samtliga generella och konstnärliga examina krävs fördjupning inom ett huvudområde med 90 högskolepoäng. Kurser kan också anges som valbara vilket innebär att studenten kan välja fritt bland de ämnen som en högskola eller universitet godkänner för att få ut examen. Yrkesutbildning innebär att en högskola eller universitet anger ett program för examen till exempelvis lärare eller socionom.

Pastoralteologisk utbildning	
Pastoralteologisk utbildning/3 v VFU	
Vård, omvårdnad eller hälsovetenskap, psykologi eller socialt	Yrkesutbildning (180 hp)
Vård, omvårdnad eller hälsovetenskap, psykologi eller socialt	
Vård, omvårdnad eller hälsovetenskap, psykologi eller socialt	
Valbar kurs 30 hp	
Valbar kurs 30 hp	
Valbar kurs 30 hp	
Praktik 8 veckor: 4 veckor grupp, 4 veckor individuellt	
Mötesplats stift—student 8–10 dagar	

Fackutbildning

Diakon har en yrkesexamen eller en kandidatexamen om 180 högskolepoäng med en tydlig karitativ inriktning genom att 90 högskolepoäng ska innefatta ett av följande huvudområden: vård, omvårdnads- eller hälsovetenskap, psykologi eller socialt arbete.

Pastoralteologi 1 år

Pastoralteologisk utbildning på 1 år med övergripande mål att förberedas för tjänst som diakon i Svenska kyrkan. Detta är en del som Svenska kyrkan ansvarar för, men som kan läggas ut på uppdrag.

Praktik

Praktik 8 veckor i församling plus mötesplats mellan stift och student 8–10 dagar i det stift studenten antagits.

Utbildning församlingspedagog

Fackutbildning

Församlingspedagogutbildningen ska enligt förslaget ha en tydlig inriktning på barn och unga med en lärar-examen. Församlingspedagogen kan således vara förskollärare, fritids-pedagog, grundlärare eller ämnes-lärare.

Pastoralteologi 1 år

Pastoralteologisk utbildning på 1 år med övergripande mål att förberedas för tjänst som församlingspedagog i Svenska kyrkan. Detta är en del som Svenska kyrkan ansvarar för, men som kan läggas ut på uppdrag.

Praktik

Praktik 8 veckor i församling samt mötesplats mellan stift och student 8–10 dagar i det stift studenten tillhör.

Fig. 2

Fackutbildning

Utbildningen till kantor omfattar 80 veckors musikstudier och 20 veckors pastoralteologisk utbildning på folkhögskola alternativt 120 högskolepoäng på musikhögskola eller högskola.

Pastoralteologi 1 termin

Kyrkomusiker ska enligt förslaget ha en pastoralteologisk termin om 20 veckor. Utbildningen läses en gång under kyrkomusikerns utbildningstid. Den pastoralteologiska utbildningen för kantor som utbildas vid folkhögskola ingår i den sammanlagda utbildningstiden på 100 veckor (2,5 år).

Den pastoralteologiska utbildningen för kantor som utbildas vid musikhögskola/högskola läser denna kurs inom den kommande utbildningsorganisationen.

Praktik

Praktik 8 veckor i församling plus mötesplats mellan stift och student mellan 8–10 dagar i det stift studenten önskar tillhöra.

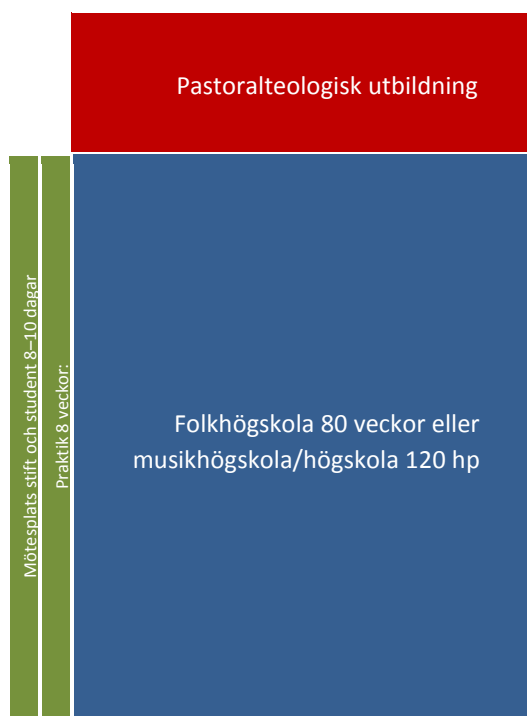

Fig.3a

Utbildning kyrkomusiker

Pastoralteologisk utbildning, 1 termin vid 1 tillfälle under utbildningstiden	
Konstnärlig masterutb inriktning kyrkomusik 30 hp	
Konstnärlig masterutb inriktning kyrkomusik 30 hp	
Konstnärlig masterutb inriktning kyrkomusik 30 hp	
Konstnärlig masterutb inriktning kyrkomusik 30 hp	
Pastoralteologisk utbildning, 1 termin vid 1 tillfälle under utbildningstiden	
Konstnärlig kandidatutb inriktning kyrkomusik 30 hp	
Konstnärlig kandidatutb inriktning kyrkomusik 30 hp	
Konstnärlig kandidatutb inriktning kyrkomusik 30 hp	
Konstnärlig kandidatutb inriktning kyrkomusik 30 hp	
Konstnärlig kandidatutb inriktning kyrkomusik 30 hp	
Konstnärlig kandidatutb inriktning kyrkomusik 30 hp	

Praktik 8 veckor

Mötesplats stift och student 8-10 dagar

Fackutbildning

Konstnärlig kandidatexamen med inriktning kyrkomusik sker vid universitet och musikhögskola och utbildningen motsvarar 180 högskolepoäng.

Konstnärlig masterexamen med inriktning kyrkomusik sker vid universitet och musikhögskola och utbildningen motsvarar 120 högskolepoäng på avancerad nivå.

Pastoralteologi 1 termin

Pastoralteologisk termin läses en gång under kyrkomusikernas utbildningstid.

För att erhålla Svenska kyrkans organistexamen ska studenten ha genomgått den pastoralteologiska terminen, 8 veckors praktik plus mötesplats stift och student samt avlagt en konstnärlig kandidatexamen med inriktning kyrkomusik.

Praktik

Praktik 8 veckor i församling plus mötesplats mellan stift och student 8-10 dagar.

Fig.3b

Pastorsadjunktsår	
Pastorsadjunktsår	
Pastoralteologisk utbildning	
Pastoralteologisk utbildning/3 v VFU	
Rel.vet/teologi, avancerad nivå 30 hp	
Rel.vet/teologi, avancerad nivå 30 hp	
Fördjupning alt valbar kurs 30 hp	
Pastoralteologisk kurs – 10 v varav 3 VFU	Svenska kyrkans tro och liv 15 hp
Kyrkohistoria 30 hp	
Rel.vet/teologi, bibelvetenskap med språk 30 hp	
Rel.vet/teologi, bibelvetenskap med språk 30 hp	
Rel.vet/teologi, tros- och livsåskådning/systematik 30 hp	
Baskurs 30 hp	

Praktik 8 veckor: 4 veckor grupp, 4 veckor individuellt
Mötesplats stift och student 8-10 dagar

Fackutbildning

För att bli präst krävs minst en magisterexamen i teologi/religionsvetenskap på sammanlagt 240 högskolepoäng (hp). I dessa ingår kandidatexamen 180 högskolepoäng och magisterexamen 60 högskolepoäng.

I examen ska ingå följande:

Baskurs	1 alt 2 terminer
Exegetik, språklig inriktning	60 hp
Tros- och livsåskådning/systematik el. motsvarande	30 hp
Kyrkohistoria	30 hp

I övrigt

Uppsatser och/eller valbara kurser
Dessutom läser studenten "Svenska kyrkans tro och liv", 15 högskolepoäng, en kurs som ges vid universitet/högskola under den termin som pastoralteologisk kurs A genomförs.

Pastoralteologi 1 år och pastoralteologisk kurs 10 veckor

Efter att studenten antagits som prästkandidat i ett stift, följer en introduktionskurs till det kommande slutåret, Pastoralteologisk kurs A.

Den pastoralteologiska kursen, ger en introduktion till Svenska kyrkan och arbetet som präst och introducerar de pastoralteologiska ämnen som fördjupas under slutåret.

Den pastoralteologiska utbildningen på 1 år har som övergripande mål att tillsammans med övriga utbildningsmoment förbereda för tjänst som präst i Svenska kyrkan.

Praktik

Praktik 8 veckor i församling plus mötesplats mellan stift och student 8–10 dagar i det stift studenten antagits.

Fig 4

Organisation för Svenska kyrkans utbildningar

Överväganden

Bedömningen är att organisationsförslagen i egen och i annan regi som beskrivs i projektgruppens rapport är av hög kvalitet. De har därmed bidragit till ökade kunskaper inför beslutet om organisation. Varje förslags mer eller mindre starka sidor har beskrivits och kostnaderna för de olika modellerna har uppskattats så precist som ansetts vara möjligt. Utgångspunkterna för valet av organisation grundar sig på den omvärldsanalys som gjorts och på de kriterier som fastställts för bedömning av de studerade alternativen. Samtliga studerade alternativ till organisation har av de samverkande parterna utformats med utgångspunkt från en god insikt i de utmaningar som presenterats i omvärldsanalysen och kriterierna. De av nämnden fastställda kriterierna är avgörande för valet av organisationsform.

Kriterier för bedömning av organisatoriska lösningar

Nämnden fastställde den 29 februari 2012 fastställt följande kriterier för bedömning av organisationsalternativ.

Kvalitet i utbildningen

1. Dessa utbildningar förbereder för uppdrag i Svenska kyrkan genom att knyta samman de studerandes fackutbildningar och egna erfarenheter med Svenska kyrkans tro och liv.
2. En varierad pedagogik innebär bland annat att undervisning bedrivs i individuella moment och i grupper av olika storlek och sammansättning. Samverkan mellan de olika utbildningsinriktningarna förbereder genom detta för framtida arbete i kyrkan.
3. Utbildningarna bedrivs av kvalificerad personal med hög akademisk kompetens, god didaktisk förmåga och stark anknytning till Svenska kyrkans verksamhet. Bland personalen finns representanter för de fyra yrkeskategorierna.
4. Utbildningen berikas av mångfald och är tillgänglig för alla behöriga studenter.
5. Utbildningsorganisationen ska vara en viktig resurs för Svenska kyrkans fortbildning inom det pastoralteologiska området.

Närhet till kyrkan

6. Utbildningarna bedrivs i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse, lära, liv och ordning.
7. Svenska kyrkan har ett starkt innehållsligt och organisatoriskt inflytande över utbildningarna. Genom kontinuerliga utvärderingar säkerställer Svenska kyrkan att verksamheten bedrivs med hög kvalitet.

Ett hållbart och flexibelt system

8. De pastoralteologiska utbildningarna är innehållsligt, pedagogiskt och studiesocialt attraktiva.
9. Utbildningarna bedrivs resurseffektivt och är hållbara så att förändringar i de studerandes antal och sammansättning kan mötas utan att kvalitetskraven behöver sänkas.

Den sammanfattande bedömningen rörande *kvalitet i utbildningen* är att förslaget att inrätta en utbildningsorganisation i egen regi har bäst förutsättningar

att uppfylla kriterierna. Närheten till Svenska kyrkan och dess praktik är här en helt naturlig del. En ny organisation kan byggas upp med nyttjande av redan prövade arbetssätt som innefattar en varierande pedagogik och lärande i små grupper.

Personalrekryteringsbehov och andra organisatoriska utmaningar är mindre i detta förslag än i de övriga. Detta förslag ger också Svenska kyrkan goda möjligheter att inom sin egen organisation hantera ett eventuellt uppdrag för den nationella nivån att utveckla former för kompetensutveckling och fortbildning.

Beträffande *närhet till kyrkan* är det en fördel att bedriva verksamheten i egen regi, av såväl ideologiska och teologiska som organisatoriska skäl. I flera tidigare utbildningsutredningar, och i remissvar på dessa, har det framförts önskemål om att Svenska kyrkan ska ta ett större och övergripande ansvar för de pastoralteologiska delarna, vilket härmed blir möjligt. Redan de försök till organisationsskisser som finns i projektgruppens rapport visar tydliga skillnader i hur förutsättningarna för Svenska kyrkans närhet till utbildningsorganisationen kan se ut.

Möjligheterna att skapa *ett flexibelt och hållbart system* är mera svårbedömda. En universitets- eller högskolelösning skulle här kunna ha flera fördelar eftersom utbildningsanordnaren har större resurser och bättre förmåga att hantera svängningar i studentunderlag än de övriga alternativen. En lösning med en folkbildningskonstellation kan också tänkas ha fördelar genom de statsbidrag som kan erhållas för folkbildning. Att driva verksamheten i egen regi visar sig enligt beräkningarna vara det kostsammaste alternativet i rapportens beräkningar. Å andra sidan har Svenska kyrkan med denna lösning lättare att besluta om till exempel förändringar som rör ekonomi eller pedagogiska ambitioner. Sammantaget är det svårt att göra bedömningen enbart utifrån flexibilitets- och hållbarhetskriterier.

En utbildningsorganisation i egen regi

Hur svarar detta förslag mot de uppsatta kriterierna?

Kvalitet i utbildningen

Kriterium 1

Svenska kyrkan har egna erfarenheter (till exempel genom utbildningarna Pastoralkurs A, Pastoralkurs B, Pastoralkurs C vid pastoralinstituten i Lund och Uppsala) av att knyta samman fackutbildningar, egna erfarenheter och Svenska kyrkans arbete. Förläggning till Uppsala och Lund ger möjligheter till strategiskt viktiga universitetssamarbeten. Närheten till stiftet är god genom att utbildningen bedrivs inom och av Svenska kyrkan. Svenska kyrkan kan själv skapa förutsättningar för en varierad pedagogisk kompetens och knyta samman fackutbildningar och pastoralteologi.

Kriterium 2

I en utbildningsorganisation i egen regi ges förutsättningar att dra nytta av erfarenheter av varierad pedagogik. Svenska kyrkan kan välja att skapa kvalitet i utbildningen genom hög lärartäthet och arbete i mindre grupper. Den undervisning som i dag erbjuds på till exempel pastoralinstituten präglas av att:

- ◆ Kunskap och bildning har ett egenvärde där processen betonas.
- ◆ Student och lärare är delaktiga i lärandeprocessen genom reflektion, samarbete och diskussion.
- ◆ Studenten har inflytande över utbildningen.

- ◆ Studenterna har anknytning till Svenska kyrkan.
- ◆ Särskilt vid en organisering på en ort ges möjligheter till god samverkan mellan de olika utbildningsinriktningarna.

Kriterium 3

Med Svenska kyrkan som huvudman finns möjligheten att anställa personal med önskad kompetens.

Kriterium 4

Genom verksamhet vid till exempel ett institut i egen regi (inledningsvis på två orter) blir antalet studerande relativt stort, vilket bidrar till goda förutsättningar för mångfald. Aktiv och genomtänkt rekrytering av lärare och studerande förutsätts bidra till öppenhet och bejakande av olikheter. Svenska kyrkan kommer dock själv att få stå för kostnader för särskilt utbildningsstöd till utbildningsdeltagare med funktionsnedsättning.

Kriterium 5

Svenska kyrkan har sannolikt ett ökande behov av kompetensutveckling och fortbildning av olika personalkategorier. Att samordna dessa insatser inom ramen för en utbildningsorganisation i egen regi medför möjligheter att utnyttja resurser på flera sätt. Möjligheterna att arrangera fortbildning är goda vid bibehållande av två utbildningsorter, men kan även motivera en expansion av verksamhet på en ort.

Närhet till kyrkan

Kriterium 6

En utbildningsorganisation i egen regi är en del av Svenska kyrkan, vilket ger utmärkta förutsättningar i detta avseende.

Kriterium 7

En utbildningsorganisation i egen regi kan ge en enkel och tydlig organisationsmodell med god överblickbarhet när det gäller innehåll, organisering, kvalitet och ekonomi. Det redan uppbyggda arbetet med stiftens kan fortsätta.

Ett hållbart och flexibelt system

Kriterium 8

En reflektion kring lokalisering av organisationen till en ort där det kan vara svårt för studerande att finna önskat boende kan motverka attraktiviteten. Samtidigt kan det vara attraktivt för studenter som redan finns på utbildningsorten/orterna. Bedömningen är också att en större ort är mer attraktivt för i synnerhet unga människor. Den kan också ge ytterligare mervärde när det gäller närhet till kyrkoliv och kultur samt till teologisk utbildning och forskning.

Kriterium 9

En organisation i egen regi medför goda möjligheter till insyn, kostnadskontroll och möjligheter för Svenska kyrkan att själv fatta beslut om förändringar. En koncentration till en studieort ger besparingsmöjligheter och möjligheter att hårbärgera fortbildningsuppdrag öppnar för samlade effektiviseringsvinster för Svenska kyrkan.

Ett utbildningsinstitut i egen regi

Med utgångspunkt från ovan förda resonemang har nämnden gjort bedömningen att Svenska kyrkan bör organisera det pastoralteologiska slutåret/slutterminen i egen regi. Det medför att Svenska kyrkan tar eget ansvar för organisation och genomförande av det pastoralteologiska slutåret eller slutterminen, ett år för diakon, församlingspedagog och präst, en termin för kyrkomusiker. Ett nytt utbildningsinstitut bildas som kan samverka med andra parter – vilket är önskvärt på flera områden. Verksamheten kan byggas upp med erfarenheter som gjorts av att organisera och driva efterakademisk utbildning och slutår eller sluttermin för präster i egen regi. Dessutom har Svenska kyrkan erfarenhet från samverkan i utbildningsfrågor med folkhögskolor och diakoniinstitutioner samt med universitet och högskolor.

En samordning av det pastoralteologiska slutåret eller slutterminen för alla yrkesgrupperna i ett institut med Svenska kyrkan som huvudman innebär flera fördelar för den studerande och Svenska kyrkan:

- ◆ Studenterna får redan under utbildningen samverka med kollegor som utbildar sig till andra befattningar inom kyrkan, vilket bidrar till sammanhang och kan främja kreativitet genom gränsöverskridande idéer, projekt med mera.
- ◆ Det är studenternas framtida arbetsgivare som ansvarar för utbildningen. Svenska kyrkan har intresse av att ge en så god och verklighetsanpassad utbildning som möjligt, då det är framtidens nyckelmedarbetare det handlar om.
- ◆ Det finns en naturlig närhet mellan den nationella nivån och stiftens nätverk som idag finns mellan kyrkokansliet, biskopsmöte, styrorgan på den nationella nivån och motsvarande styrnings- och ledningsfunktioner i stiftens, underlättar implementering och samverkan.
- ◆ Svenska kyrkan kan vid behov, med korta beslutsvägar överföra innehåll och kunskap till utbildningarna och utveckla de pastoralteologiska utbildningsmomenten på ett för kyrkan adekvat sätt.
- ◆ Svenska kyrkan har att upprätthålla och säkerställa uppdragsavtal med externa utbildningsanordnare. Med ett utbildningsinstitut i egen regi blir detta möjligt utan att bygga upp en intern organisation för detta, vilket skulle behöva göras med en organisation i annan regi.

Ett utbildningsinstitut i Svenska kyrkans egen regi kännetecknas följaktligen av att:

- ◆ det är en integrerad del av Svenska kyrkan.
- ◆ verksamheten styrs och utvecklas inom Svenska kyrkan,
- ◆ det pastoralteologiska slutåret eller slutterminen genomförs i huvudsak i Svenska kyrkans regi.
- ◆ Svenska kyrkan råder över förändringar, storleksanpassningar med mera,
- ◆ det utgör en relativt liten utbildningsorganisation, vilken har kortare beslutsvägar och därigenom får flexibilitet,
- ◆ det ger frihet att välja önskade samarbetsparter,
- ◆ det på sikt kan ge Svenska kyrkan möjlighet att bygga upp en fortbildningsverksamhet utifrån de pastoralteologiska kurserna,
- ◆ det finns ett redan fungerande samarbete mellan stiftens och den nationella nivån.

Ett utbildningsinstitut på den nationella nivån är en hanterlig lösning för Svenska kyrkan. Innehållet i utbildningen kan skräddarsys utifrån behoven hos de studerande och hos den kyrka som de ska tjäna. Utgångspunkten är att det är

kyrkans egna behov som ska styra innehåll och pedagogik. Flera remissvar på till exempel SKU 2007:2, *En förändrad utbildning för Svenska kyrkan utbildningar* pekar på att Svenska kyrkan bör ta ett större ansvar för den egna pastoral-teologiska utbildningen. Genom att kyrkan totalfinansierar utbildningen behöver inga anpassningar göras för att tillgodose externa utbildningsfinansiärer.

Studiefinansiering

De pastoralteologiska utbildningarna berättigar till studiemedel från CSN. Det finns ingen anledning att förvänta sig någon förändring i detta avseende.

Erfarenhet av studerande med särskilda behov

Både inom pastoralinstituten och i organisationen i övrigt har Svenska kyrkan erfarenhet av studerande med särskilda behov. Det kan handla om studerande med funktionsnedsättning av olika slag, vilka har rätt till särskilt stöd och planerad utbildning. Finansiering av särskilt stöd sker av Svenska kyrkan i ett institut i egen regi.

Utifrån underlaget fattade Nämnden för utbildning, forskning och kultur den 19 mars 2012 följande beslut:

att fastställa fackutbildning och studiegång för de fyra yrkesgrupperna diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst som följer

- för diakon enligt figur 1 i nämndens rapport,
- för församlingspedagog enligt figur 2 i nämndens rapport,
- för kyrkomusiker enligt figur 3 i nämndens rapport,
- för präst enligt figur 4 i nämndens rapport.

att beslutade fackutbildningar gäller från och med 1 augusti 2013.

att organisera utbildningarnas slutår/sluttermin i egen regi. Samverkan kan ske med andra utbildningsanordnare.

att bedriva utbildningarnas slutår/sluttermin inom ramen för ett utbildningsinstitut. Institutet är en del av den nationella nivån.

att utbildningsinstitutet placeras i Uppsala. Inledningsvis förläggs verksamhet till två utbildningsorter, Uppsala och Lund. Efter en övergångsperiod kan verksamhet komma att bedrivas endast på en ort.

att utbildningsinstitutet startar verksamhet senast hösten 2014

att ett projekt tillsätts för uppbyggnad och resurssättning av utbildningsinstitutet

att regler för övergången mellan nuvarande och kommande studiegång för utbildningarna utarbetas och fastställs senast under hösten 2012.

att utbildningsplaner för de nya studiegångarna utarbetas under 2012

Utöver beslut om innehåll och organisation av utbildningsfrågorna finns några områden som skyndsamt behöver utredas för att skapa klara förutsättningar för samverkan mellan den nationella nivån och stiftet och mellan utbildningsaktörer och Svenska kyrkan. Nämnden beslutar därför

att under 2012 i samarbete med stiftet och biskopsmötet utreda förutsättningarna för pastorsadjunktstjänst och för möjligheterna att inrätta liknande introduktionstjänst för diakoner.

att under 2012 i samarbete med stiftens och biskopsmötets utreda gränsdragningar mellan utbildning och antagning vad gäller behovet av "erfarenhet av kyrkligt liv".

att under 2012 bereda och föreslå examina och tjänstetitulatur för kyrkomusiker och församlingspedagoger.

att under 2012 utreda förutsättningar för en Svenska kyrkans fritidsledarutbildning.

att under 2012 i samarbete med stiftens utreda hur frågor som rör rekrytering och praktik skulle kunna regleras i en överenskommelse mellan den nationella nivån och stiftens och därvid beakta församlingarnas nyckelroll.

Nämnden har under beredningen av **Svenska kyrkans utbildningar i framtiden** konstaterat behovet av att den nationella nivån tar ökat ansvar för kompetensutveckling och fortbildning. Nämnden föreslår att en utredning tillsätts med uppdrag att ta fram en modell för att den nationella nivån ska kunna driva kompetensutveckling och fortbildning. Utredningen sker i samarbete med stiftens.

Nämnden har också konstaterat att frågan om det karitativa diakonatet varit aktuell i överläggningarna med stiftens och instämmer i kyrkomötets uppfattning

att diakonatets ställning är en viktig fråga för stiftens fortsatta bearbetning.

Nämnden har vid sitt sammanträde den 8 maj fastställt en handlingsplan enligt följande:

- ◆ Utbildningsplaner för de nya studiegångarna utarbetas under 2012 (beslut i nämnden 4 december, därefter underlag för beslut i kyrkostyrelsen när det gäller diakon och präst)
- ◆ Under 2012 utreds förutsättningar för en Svenska kyrkans fritidsledarutbildning
- ◆ Under 2012 bereds förslag om övergångsregler (presentation av vilka regler som behövs vid sammanträdet den 19 juni)
- ◆ Precisering av fackutbildning och studiegång för de fyra yrkesgrupperna inleds under våren, beslut i nämnden den 4 december
- ◆ Förutsättningar för kantorsutbildningarna utreds under 2012
- ◆ Utredning tillsätts för att ta fram en modell för att den nationella nivån ska kunna driva påbyggnadsutbildning, beslut i nämnden den 19 juni. Beslutet kräver överläggning med kyrkostyrelsen.
- ◆ Start av projekt för uppbyggnad och resurssättning av ett nytt utbildningsinstitut (projektplan klar), beslut i nämnden den 24 september
- ◆ Utbildningsinstitutets organisation och verksamhet, beslut i nämnden den 4 december
- ◆ Examina och tjänstetitulatur för kyrkomusiker och församlingspedagoger utreds 2012

Uppdrag som kräver vidare överläggningar med kyrkostyrelsen

- ◆ Utreda gränsdragningar mellan utbildning och antagning vad gäller behovet av "erfarenhet av kyrkligt liv"
- ◆ Utreda hur frågor som rör rekrytering och praktik kan regleras i en överenskommelse mellan den nationella nivån och stiftens
- ◆ Utreda förutsättningar för pastorsadjunktstjänst och för möjligheterna att inrätta en liknande tjänst för diakoner

